



ΜΟΥΣΤΑΦΑ ΑΚΙΝΤΖΙ

Το Φ.Α. δεν είναι προϋπόθεση για συνομιλίες



Θα θέσει στο τραπέζι την Παρασκευή το Φ.Α., λέει ο Τ/κ ηγέτης κι ας θέσει και ο Ν. Αναστασιάδης ό,τι θέλει. Εισπράγεται να δοθεί μια ανάσα για διαπραγματεύσεις, με μορατόριουμ ενός έτους στις ενέργειες στην ΑΟΖ. Σημειώνει ότι η ατζέντα της συνάντησης θα είναι ανοικτή, ο ίδιος επιμένει σε ΔΔΟ και πως και ο πρόεδρος Αναστασιάδης πρέπει να ξεκαθαρίσει τι θέλει. Ακόμα ο Μουσταφά Ακιντζί στην εφ' όλης της ύλης συνέντευξη στο ΚΥΠΕ ισχυρίζεται πως η Άγκυρα δεν απέκλεισε τη ΔΔΟ και πως μια διαδικασία λύσης χρειάζεται και Τουρκία και Ελλάδα. **Σελ. 5**

ΣΤΕΛΛΑ ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ

Περιβάλλον-ισότητα στοίχημα της Ευρώπης



Στοίχημα αποτελεί για την Ε.Ε. να έρθει κοντά στον πολίτη, αλλά και να δοθεί έμφαση στην κλιματική αλλαγή και την ισότητα φύλων, λέει η Στέλλα Κυριακίδου στην πρώτη της συνέντευξη μετά την ανακοίνωση επιλογής της για τη θέση της επιτρόπου. Ξεκαθαρίζει πως θα αποχωρήσει από την αντιπροεδρία του ΔΗΣΥ, αλλά θα παραμείνει κοντά στο κόμμα. Απαντά και στις επικρίσεις που δέχεται ότι δεν έχει τοποθετηθεί στα μεγάλα ζητήματα, όπως το Κυπριακό και την οικονομία και επικεντρώνεται στα κοινωνικά θέματα. **Σελ. 9**

ΥΠΟΙΚ ΕΛΛΑΔΑΣ

Συζητείται μείωση των πλεονασμάτων

Ο υπουργός Οικονομικών της Ελλάδας Χρήστος Σταϊκούρας λέει στην «Κ» ότι η επιστροφή της χώρας σε επενδυτική βαθμίδα μπορεί να επιτευχθεί πριν από το τέλος του 2020. Αποκαλύπτει δε ότι έχουν ξεκινήσει οι συζητήσεις με τους εταίρους για τη μείωση του πρωτογενούς πλεονάσματος κάτω από το 3,5% του ΑΕΠ το 2020. **Σελ. 17**

ΕΛΛΑΔΑ

Νομοσχέδιο για ψήφο κατοίκων εξωτερικού

Η ψήφος των Ελλήνων του εξωτερικού από τον τόπο διαμονής τους δεν είναι το μόνο νομοσχέδιο που προωθείται άμεσα από την κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη, καθώς, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», αμέσως μετά την επαναλειτουργία της Βουλής προτεραιότητα έχουν επίσης το δεύτερο φορολογικό και ο επενδυτικός νόμος. **Σελ. 18**

Μορατόριουμ στην ΑΟΖ ελέω Κυπριακού

Σε ύφεση για ένα τουλάχιστον εξάμηνο οι ενεργειακές εργασίες στα τεμάχια, με τη συνέχεια αορίστως το 2020

Σε φάση «αγριναύπασης» έχει εισέλθει η ενεργειακή δραστηριότητα εντός της κυπριακής ΑΟΖ μετά και την τελευταία απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου να ενδυναμώσει το εταιρικό πλαίσιο αδειοδοτημένων εταιρειών. Μια εξέλιξη που εκ των πραγμάτων δεν μπορεί να θεωρηθεί απο-

κομμένη με τις προσπάθειες που εκδηλώνονται για αναθέρμανση του διαλόγου στο πολιτικό ζήτημα. Ο προγραμματισμός που έχει γίνει από πλευράς εταιρειών και έχει εγκριθεί από την κυβέρνηση για επανέναρξη των γεωτρητικών δραστηριοτήτων το 2020 δίνει χώρο στην προοπτική δημιουργίας

του κατάλληλου κλίματος στο Κυπριακό χωρίς την ύπαρξη πιέσεων στις δύο πλευρές. Από την άλλη, η Λευκωσία, με τις διορθωτικές κινήσεις σε πέντε οικόπεδα, έκλεισε μια περίοδο σχεδιασμών μετά τα γεγονότα στο τεμάχιο 3 θωρακίζοντας συνάμα περισσότερο, νομικά και διπλωματικά, την κεντρική

και ανατολική ΑΟΖ από ενδεχόμενες νέες τουρκικές προκλήσεις, αυτή τη φορά στην καρδιά της οριοθετημένης περιοχής. Την ίδια ώρα χάρτης του υπουργείου Ενέργειας αποτυπώνει ξεκάθαρα το ενεργειακό σκηνικό που έχει στηθεί στην Αν. Μεσόγειο από εταιρείες κολοσσούς. **Σελ. 6**

Πρόκληση το σκληρό Brexit για τον Μπόρις Τζόνσον



Ο νέος πρωθυπουργός της Μεγάλης Βρετανίας Μπόρις Τζόνσον έρχεται αντιμέτωπος με την ωρολογιακή βόμβα του σκληρού Brexit. Οι δε πρώτες δέκα μέρες του στην εξουσία έχουν πλέον παρέλθει, και κατά τη διάρκεια τους ο νέος Βρετανός πρωθυπουργός προβάλλει την εικόνα ενός ενεργού και δυναμικού ηγέτη. **Σελ. 20**

Η ΚΤΚ και η κρίση για εκποιήσεις

Ο ρόλος του διοικητή και η διάσωση του κύρους του θεσμού

Καθοριστική ήταν η εμπλοκή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου στην ψήφιση της πρότασης του ΔΗΚΟ για το πλαίσιο των εκποιήσεων. Οι συνεχείς επαφές του διοικητή Κ. Ηροδότου με τα κόμματα λειτούργησαν καταλυτικά και έστω και στο παρά πέντε αποφεύχθηκε η κρίση με απρόβλεπτες συνέπειες για την οικονομία.

Ταυτόχρονα, όμως, η Κεντρική ενίσχυσε το κύρος της αλλά και τις σχέσεις της με την εκτελεστική και νομοθετική εξουσία. Χαρακτηριστικές ήταν οι δηλώσεις ότι σήμερα πνέει άλλος αέρας. Η Βουλή βρίσκεται τώρα σε αναμονή της νέας πρότασης που θα υποβάλει τον Οκτώβριο ο διοικητής. **Οικονομική, σελ. 5**

Ανοιχτό να παρέμβει η Ι. Σύνοδος

Ιεράρχης στην «Κ»: Η όλη ιστορία μας βρήκε απροετοίμαστους

Αρνητικό είναι το κλίμα που φαίνεται να διαμορφώνεται εντός της Ιεράς Συνόδου για τις προσεγγίσεις του μητροπολίτη Μόρφου Νεόφυτου στο θέμα της ομοφυλοφιλίας. Εκκλησιαστικές πηγές δεν αποκλείουν παρέμβαση των Συνοδικών στο όλο θέμα, και δεν αποκλείεται σύμφωνα με αυτές και σύναξη των ιεραρχών, εντός

του καλοκαιριού, κάτι που θα εξαρτηθεί από την εξέλιξη των πραγμάτων. Την ίδια ώρα συνοδικός με τον οποίο μίλησε η «Κ» διαφώνησε με τη δημόσια τοποθέτηση του Μητροπολίτη Κυρηνείας, εκφράζοντας συνάμα την απορία αν με την έρευνα «θα καθίσουν την Αγία Γραφή στο σκαμνί;». **Σελ. 15**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Η 9η Αυγούστου

Με συνάντηση του προέδρου Αναστασιάδη και του Τ/κ ηγέτη Μουσταφά Ακιντζί, ανοίγει την προσεχή Παρασκευή άλλος ένας κύκλος στο Κυπριακό που, όπως έχει αποδειχθεί από την ιστορία του, δεν έχει τελευταία ευκαιρία για λύση. Εκείνο που πιθανόν να αποδειχθεί τώρα είναι ότι αυτή είναι η τελευταία ευκαιρία για ομοσπονδιακή λύση. Είναι τοις πάσι αντιληπτό ότι τα δύο χρόνια που διέρρευσαν από τη διάσκηψη στο Κραν Μοντάνα συσσωρεύσαν παρά επέλυσαν προβλήματα, ενώ η κατάσταση στην Ανατολική Μεσόγειο, αλλά και στην άμεσα εμπλεκόμενη στο πρόβλημα, διά της κατοχής, Τουρκία είναι πιο ρευστή και σύνθετη. Η έκβαση της συνάντησης των ηγετών θεωρείται καθοριστική για τη συνέχεια, ενώ φαίνεται ότι ιδιαιτερώς για τους δύο είναι ίσως η τελευταία. Η επιτυχία της ίσως συνδέεται και με την υστεροφημία τους. **Ίδωμεν.**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»



ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Ο Αντρίου Κιν από τη Σίλικον Βάλεϊ στην «Κ»

«Η τεχνολογία τρέχει γρηγορότερα από τους ανθρώπους και τις κυβερνήσεις» λέει ο Αντρίου Κιν, ιδρυτής σειράς νεοφυών επιχειρήσεων στη Σίλικον Βάλεϊ και αντικομφορμιστής συγγραφέας, στην «Κ». Σημειώνει δε πως τα μεγάλα δεδομένα εισβάλλουν βάνουσα στην ιδιωτικότητα μας. **Ζωή, σελ. 1**

ΒΙΒΛΙΟ

Η ιστορία της Αραδίππου μέσα σε 852 σελίδες

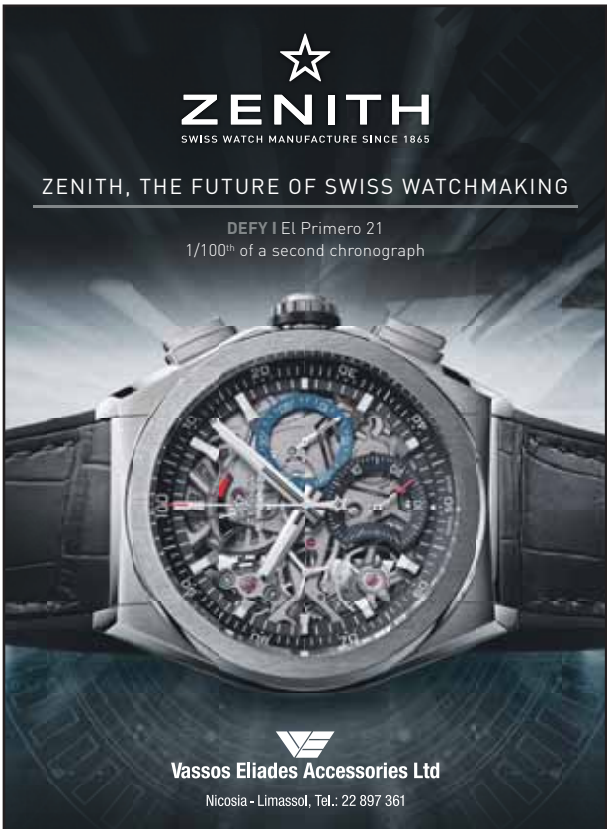
Μία ομάδα επτά ανθρώπων από την Αραδίππου, με την υποστήριξη του Δήμου, συνέγραψαν την ιστορία της πόλης από τα αρχαία χρόνια μέχρι τις μέρες μας. Η συγγραφική ομάδα με τον ένα ή τον άλλο τρόπο ενέπλεξε και τους κατοίκους της Αραδίππου, από τον μη εγγράμματο έως τον επιστήμονα. **Ζωή, σελ. 3**



ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Σαντορίνη, αγαπημένη διαχρονικά των ζωγράφων

Εκατόν ογδόντα έργα από την πλούσια συλλογή του Δημήτρη Τοίτουρα θα φιλοξενηθούν το φθινόπωρο στο Μουσείο Μπενάκη. Η έκθεση θα πιάσει το νήμα της εικαστικής αφήγησης με την «Έκρηξη του φαιστίου» των αρχών του 20ού αι. Και θα φτάνει στο σήμερα με τον Κώστα Τσάκλη. **Ζωή, σελ. 4**



Δίνεις κάρτα; Παίρνεις πίσω μετρητά!

Πιστωτικές Κάρτες Alpha Bank

3% CASHBACK

ΣΤΑ ΠΡΑΤΗΡΙΑ BENZINΗΣ

Από 1 Αυγούστου έως και 30 Σεπτεμβρίου 2019

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις

ALPHA BANK

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Μήνυμα δεν ελήφθη, όβερ!



Το ότι η συνάντηση Αναστασιάδης-Ακιντζί, της Παρασκευής, είναι εξαιρετικά σημαντική για το μέλλον της διαδικασίας επίλυσης του Κυπριακού, το δήλωσε την Πέμπτη στο ΡΙΚ, ο ΥΠΕΞ Ν. Χριστοδουλίδης: «Η συνάντηση της 9ης Αυγούστου και πολύ περισσότερο τα αποτελέσματά της είναι σημαντικά για τις επόμενες κινήσεις και τις αποφάσεις που θα ληφθούν το αμέσως επόμενο διάστημα». Μάλιστα, υπέδειξε κι αυτούς που εμφανώς την υπονομεύουν: «Οζερσάι και Τατάρ θα επιχειρούν μέσα από προκλητικότητες δηλώσεις να δημιουργήσουν πρόβλημα, διότι δεν θέλουν να υπάρξουν αποτελέσματα μέσα από αυτή τη συνάντηση». Όντως, πρώτος στόχος τους είναι η αποτυχία της συνάντησης και δεύτερος να πλήξουν τον Μ. Ακιντζί και τη διαδικασία λύσης ΔΔΟ, όπως τη διατύπωσε και την περασμένη βδομάδα, στο ψήφισμά του το Σ.Α. που: «Προτρέπει τις πλευρές να ανανεώσουν τις προσπάθειές τους για την επίτευξη μιας διαρκούς, συνολικής και δίκαιης διευθέτησης βασισμένης σε δικονομική, διζωνική ομοσπονδία με πολιτική ισότητα, όπως ορίζεται στα σχετικά ψηφίσματα του Σ.Α., συμπεριλαμβανομένης της 4ης παραγράφου του διατακτικού του Ψηφίσματος 716 (1991), υπογραμμίζοντας ότι το στάτους κβο δεν είναι βιώσιμο». Όπως υπογράμμισε ο Απ. Ζουπανιώτης (βλ. «Κ», 28/07/19), η παράγραφος αυτή υιοθετούσε την ερμηνεία της πολιτικής ισότητας από σχετική αναφορά της 11ης παραγράφου παραρτημάτων της έκθεσης του Περέρ Ντε Γκουεγιάρ (8/3/90), από την ομιλία του τότε γ.γ. του ΟΗΕ σε γύρο συνομιλιών Βασιλείου - Ντενκτάς, (26/2/90 - 2/3/90). Στο Σ.Α. πήγαν πίσω 29 χρόνια, για να μας υπενθυμίσουν ότι: «Η πολιτική ισότητα των δύο κοινοτήτων εντός της και η δικονομική φύση της ομοσπονδίας πρέπει να αναγνωριστούν, ενώ πολιτική ισότητα δεν σημαίνει αριθμητικά ίση συμμετοχή σε όλα ομοσπονδιακά θεσμικά τμήματα και στη διοίκηση, θα πρέπει να αντανακλά, μεταξύ άλλων, σε διαφορετικούς τρόπους: [...] στην αποτελεσματική συμμετοχή και των δύο κοινοτήτων σε όλα τα όργανα και αποφάσεις τις ομοσπονδιακής κυβέρνησης.» Ως εάν να

μην έλαβε ουδένα από τα μηνύματα έκθεσης και ψηφίσματος ο πρόεδρος Αναστασιάδης, προσφωνώντας τον πρωθυπουργό Μπτσotάκη έδωσε την εντύπωση ότι επιχειρούσε να συνδράμει στα κτυπήματα Τατάρ και Όζερσαι κατά Ακιντζί: «Η ε/κ πλευρά έχει διακηρύξει κατ' επανάληψη πως σεβόμαστε το σύνολο των ψηφισμάτων των Η.Ε., μεταξύ άλλων και των όσων προνοούνται για πολιτική ισότητα. Καταστήσαμε όμως σαφές πως δεν μπορεί να δίνεται μια ερμηνεία από πλευράς τ/κ και τουρκικής που εν τη ουσία αυτό που είναι επιδίωξη, η πολιτική ισότητα, να μετατρέπεται σε πολιτική ανισότητα, να δίδει τέτοια προνόμια στη μία εκ των δύο κοινοτήτων που να αδικείται ή να αισθάνεται η άλλη ότι βρίσκεται υπό την κηδεμονία και μάλιστα της ολιγότερο πλειοψηφούσας κοινότητας». Ουδενμία μνεία έκανε ο πρόεδρος σε ΔΔΟ και στο πλαίσιο Γκουτιέρες. Τυχαίο; Τώρα, τι διαμνύει ο γ.γ. ενόψει 9ης Αυγούστου, ρώτησε ο Νικόλας Ζαννέττος του AlphaNews.live, τον εκπρόσωπό του στη Νέα Υόρκη Φάρχαν Χακ: «Ο γ.γ. καλεί όλα τα μέρη να διπλασιάσουν τις προσπάθειές τους για την αποκατάσταση μιας πλήρους διαπραγμάτευσης, η οποία θα πρέπει να εμπλουτιστεί με την αίσθηση ότι ο σκοπός είναι με αποφασιστικότητα να φτάσουμε σε ένα επιτυχημένο τέλος εντός προβλεπόμενου χρονικού ορίζοντα». Ποιος είναι αυτός ο ορίζοντας; Είναι διάχυτη η εντύπωση και στους διπλωματικούς κύκλους ότι η άτυπη διάσκεψη πιάνει φθινόπωρο. Το Σ.Α., πάντως, ζητεί από τον γ.γ. να υποβάλει, μέχρι 15/11/2019, έκθεση σχετικά με τις καλές του υπηρεσίες και τους ηγέτες των δύο κοινοτήτων να παρέχουν γραπτές εκθέσεις (!) με τις ενέργειές τους προς στήριξη του πρόσφατου ψηφίσματος. Εξ αυτών, εντύπωση προκαλεί η δήλωση Μπτσotάκη τη Δευτέρα, ότι τόσο μια άτυπη πενταμερής όσο και μια κανονική «είναι κάτι μακρινό αυτή τη στιγμή». Μακάρι πάντως να έχει όντως εναλλακτικό σχέδιο ο Νίκος Αναστασιάδης που να απαλλάσσει την Κύπρο από τη ΔΔΟ, αλλά και την κατοχή, αλλιώς, εκτιμούμε ότι είναι επικίνδυνο να απορρίπτεται τα μηνύματα του Σ.Α.

paraschosa@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ**

Το Εθνικό Συμβούλιο, οι καμένοι εγκέφαλοι και ο αέρας του Τροόδους



«**Νίκο, δες το θετικό:** η συζήτηση με τον Άντρο θα είναι μια προπόνηση για όσα θα πεις με τον Ακιντζί».

στε για το καλό του τόπου και μπαίνουμε σε ανοικτό πόλεμο με όλες σχεδόν τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου, αλλά όχι με την Τουρκία και τους Τουρκοκύριους για τις προκλήσεις τους» ανέφερε το στέλεχος που υποστηρίζει ότι «μόνοι μας τα λέμε, μόνοι μας τ' ακούμε».

Μόνο καλές εντυπώσεις αφήνει ο νέος διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας Κωνσταντίνος Ηροδότου. Προς το παρόν τουλάχιστον... Τόσο στο Υπουργείο Οικονομικών, όσο και στις τράπεζες αλλά και στα κόμματα μόνο θετικά είναι τα σχόλια για τη μέχρι τώρα δράση του. Όλοι λένε πως είναι μετρημένος, δουλεύει αθόρυβα και παράγει έργο χωρίς να φλυαρεί, ενώ δείχνει πως λειτουργεί όντως ανεξάρτητα. Προτερόρημα σημαντικό για το συγκεκριμένο πόστο. Όπως μου έλεγε γνωστό άτομο των Media, ο οποίος είναι πάντα καλά πληροφορημένος, «με τον διορισμό Ηροδότου έκλεισε ο κύκλος Αυξεντίου στην Κεντρική Τράπεζα, αφού αυτός ουσιαστικά καθόριζε όλους τους διαδόχους μετά από αυτόν». Όπως μου ανέφερε καθοριστικός ήταν ο ρόλος του Αυξεντίου και στην επεισοδιακή επιλογή της διοικήτριας Χρυστάλλας.

Πολύ σημαντική και η άποψη που εκφράζουν οι τραπεζίτες για τον Ηροδότου σού λένε «επιτέλους έχουμε ένα άνθρωπο να μιλούμε και να καταλαβαίνόμαστε. Είναι όμως ενδιαφέρον πως ταυτόχρονα βάζει και πίεση στις τράπεζες, τόσο για τον τρόπο που λειτουργούν όσο και για το μάνατζμεντ και ιδιαιτερα για την ταιλαπωρία που προκαλούν

στον κόσμο. Ήδη αρκετοί τραπεζίτες έχουν αντιληφθεί πως η δικαιολογία που επιστράτευαν 'έτσι θέλει η Κεντρική' δεν μπορεί πια να χρησιμοποιείται ως δικαιολογία για όσα κουφά προωθούσαν εκμεταλλευόμενες την καλοπιστία των πελατών τους».

Τον πρόεδρο της ΚΙΣΑ Δώρο Πολυκάρπου συνέλαβε η Αστυνομία την Παρασκευή και τον κατηγορήσε για παρεμπόδιση αστυνομικού τη στιγμή της σύλληψης νεαρού αλλοδαπού που οδηγούσε κλεμμένη μοτοσυκλέτα, χωρίς άδεια οδηγού και χωρίς ασφάλεια. Ο Πολυκάρπου σύμφωνα με τη θέση της Αστυνομίας παρενέβη και μιλούσε με τον νεαρό που βρισκόταν υπό σύλληψη και όταν του ζητήθηκε από τον αστυνομικό να αποχωρήσει αυτός αρνήθηκε. Είναι η έκτη φορά που ο Πολυκάρπου συνελήφθη για παρεμπόδιση αστυνομικής έρευνας. Η ΚΙΣΑ, ο ίδιος δηλαδή, με ανακοίνωσης της υποστηρίζει πως η σύλληψη του είναι εκδικητική και επιστρατεύει το επείκερημα πως και οι προηγούμενες πέντε συλλήψεις του απορρίφθηκαν από το δικαστήριο, ενώ υποστηρίζει πως ο συγκεκριμένος αστυνομικός έχει καταγγελίες εις βάρος του για τον τρόπο που συμπεριφέρεται σε αλλοδαπούς. Η αλήθεια θα διαφανεί βεβαίως στο δικαστήριο, εάν και όταν οδηγηθεί ο Πολυκάρπου.

ΚΟΥΙΖ: Αληθεύει ότι ενδέχεται να έχουμε ακόμα και πέντε υποψήφιους για τη δημαρχία της Αμμοχώστου; Και πως ο ένας μπορεί να είναι από τον χώρο της δημοσιογραφίας;

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»
4. VIII. 1939

4η ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ: [Διάγγελμα Ι. Μεταξά] «Έλληνες: Εορτάζουμε σήμερα την τρίτην επέτειον της ημέρας κατά την οποίαν ο ελληνικός λαός κήρυκτον υπό το βάρος μιας μακράς κακοδαιμονίας εσθίωσε το ανάστημά του και ύψωσε την κεφαλήν. [...] Εισερχόμεθα εις το 4ον έτος της



πραγματικής εθνικής κυριαρχίας. [...] Ο καθεὶς θεωρεῖ πλέον το Κράτος τούτο ως ιδιόκον του κτήμα και δικαιοῦται να το θεωρή ως τοιούτο. [...] Εννοήσαμεν ὅλοι ότι η γεωγραφική μας θέσις μέσα εις τον μεσογειακόν κόσμον και η ιδιομορφία της χώρας μας επιβάλλουν να είμεθα ισχυροί, άλλως θα αντιμετωπιζοιεν τον κίνδυνον της εξαφάνισεως, ὅπως πολλάκις μας συνέβη κατά το παρελθόν. Ισχυροί πρώτον πολεμικώς, και διά τον λόγον αυτόν κάμνομεν ὅλας τας σχετικές θυσίας. Αλλά δεν αρκεῖ η πολεμική ισχύς. Πρέπει να είμεθα ισχυροί και εις τον πολιτικόν, και τον τεχνικόν και ιδιαίτερός εις τον ηθικόν πολιτισμόν, να ἔχωμεν δε προ παντός ιδιόν μας πολιτισμόν, που να πηγάζη από τα ἔγκατα της ψυχῆς μας [...]».

ΣΥΜΠΤΩΣΕΙΣ: Κατά τα εκ Παρισίων τηλεγραφήματα η «Μικρά Εφημερίς» ασχολουμένη με την γενικήν εν Ευρώπῃ κατὰστασιν, παρατηρεῖ τα ακόλουθα: Η έναρξι των στρατιωτικῶν εκδηλώσεων του Αξονος, ὡσεὶ εκ τύχης, συνωδεύθη από δύο σειράς επεισοδίων: των επισημάντων εις Ντάντσιγκ και εκείνων τα οποία ἔγιναν εις τα ουγγρο-ρουμανικά σύνορα. Τα τελευταία ἔσχον ὡς αφορμήν εν ασλούν ζητήμα ποταμοπλοΐας. Η ενέργεια αυτή φαίνεται στρεφόμενη κατά της Πολωνίας.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / Γράφει ο **ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**

Με άριστα το 10

1 Στην Ατυχία. Δεν ξέρω τι φταίει αλλά θα μαθαίνω πως η ανάρρωση του Healthy είναι αργή και επίπονη. Ελπίζω να μας λυπηθεί τώρα ο σύντροφος Μουσταφά.

2 Στο κράτος. Πως υπήρχε μια παροιονομία από NGO με επίκεντρο του μετανάστες, το ξέραμε. Πως είναι με επίκεντρο τα λεφτά που πάνε για τους μετανάστες τώρα το μαθαίνουμε. Τα πολλά λεφτά επίσης εκτρέφουν και συμπεριφορές σύντροφου.

3 Στα στόμυ. Τελικά ο πρόεδρος είχε γενέθλια ή παντρεύτηκε ξανά τη Μαρία; Γιατί η φώτο σε γάμο μου φέρνει εμένα.

4 Στο επιτροπάτο. Όταν κλείνει μια πόρτα ανοίγει μια καμαρόπορτα, έλεγε η γιαγιά μου Χρήστο. Κούλαρε.

5 Στο τζάκι. Όταν σου βγάζουν αντιπολιτευόμενα κόμματα συχαρητήρια για τον διορισμό σου είναι ένα θετικό ό,τι και να πούμε. Όταν σου βγάζει ανακοίνωση το διπλανό τζάκι είναι θρίαμβος.

6 Στο μέτρο. Για να μην έχουμε παρατράγουδα ο σπονδοφόρος ενημερώ-



«**Τώρα** που πονείς, ελπίζω να μαλάκωσες και να τα βρούμε».

νει πως παρακολουθεί τα ακούντ των πολιτικών και των οικογενειών τους στο Insta και θα καταγράφει στη στήλη τα σι-

ροπιαστά ποστ χαράς καλοκαιριού και ενίοτε κλιδής. Είτε αυτά είναι πριβέ είτε όχι. Καλούνται λοιπόν σόσιαλ μάνατζερ

συγγενείς εξ αίματος και εξ αγχιστείας να ξεδώσουν για να έχουμε να γράφουμε στις άγονες μέρες του Αυγούστου.

7 Στο παράδειγμα. Μετά από χρόνια η Κύπρος απέκτησε ανεξάρτητο αξιωματούχο που πράττει πριν μιλήσει. Είχαμε να το ζήσουμε αυτό από τις εποχές του Παντελή Κούρου. Το ότι δεν κοιμάται στον μπεζ καναπέ είναι ένα άλλο προτέρημα. Κάποιοι στην Κεντρική που έχουν χάσει τον ήπιο του χαραούν μειονέκτημα. Κρύσταλ, έλα πίσω.

8 Στη διάσταση. Όχι τη χωρωδιά. Τελικά είναι ακόμα σε διάσταση η Κρύσταλ; Έχει αποκατασταθεί το κορίτσι; Πάνε σε σύμβουλο γάμου ή πήρε ο καθένας τον δρόμο του; Και το πιο σημαντικό: Η Μαργλίν είναι ακόμη πελάτης του συζύγου;

9 Στο σωσίβιο. Άντε δώστε του κυρ Νίκου την άδεια για τον πύργο να τελειώσει και το Σιακόλειο Κέντρο στο Παντεστήμιο. Η Λίμνη; Αυτή θα πάει 1+1 με άλλο ντιλ.

10 Στο στυλ. Ήρθε λοιπόν και η Μαρέβα, γιατί με τον Κυριακό κανείς δεν ασχολείται, και μας θάμπωσε με το στυλ. Τόσο σαγήνευσε την μουρζουαζία η ντιζάινερ και κυρία πρωθυπουργού που η κυρία Άντρη την τίμησε φορώντας δικά της ρούχα στην επίσημη εκδήλωση προς τιμήν του Έλληνα πρωθυπουργού. Πληροφορίες πως όλοι οι ινφλουένσερ της οικογένειας φορούν «Mareva» στη Μύκονο δεν διασταυρώνονται.



Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ
Αρχισυντάκτης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Η αυθεντική Κυπριακή συνταγή Carlsberg ξεχωρίζει...



Φρέναρε την Πενταμερή ο Μητσοτάκης

Τα βλέμματα στρέφονται στη συνάντηση της 9ης Αυγούστου με τις δύο πλευρές να προσβλέπουν σε ένα θετικό πρόσημο

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Τη μέρα που ο Έλληνας Πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης πραγματοποιούσε την πρώτη του επίσημη επίσκεψη στην Κύπρο υπό τη νέα του ιδιότητα, η ελλαδική εφημερίδα «ΕΣΤΙΑ» έβγαине με πρωτοσέλιδο «Όχι Μητσοτάκη σε άτυπη πενταμερή για το Κυπριακό». Αυτό ήταν αρκετό για να προκαλέσει αίσθηση και ερωτήματα στους πολιτικούς και δημοσιογραφικούς κύκλους στη Λευκωσία για το τι διαμείβεται. Και αυτό καθόλου τυχαία καθώς ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης, διαμήνυε τις προηγούμενες μέρες πως είναι έτοιμος για μία άτυπη πενταμερή και υπογράμιζε τόσο ο ίδιος όσο και ο ΔΗΣΥ πως αυτή ήταν η δική του πρόταση και όχι του Τ/κ ηγέτη. Πρόταση που έθεσε όπως έλεγε σε επιστολές και σε κατ' ιδίαν επαφή που είχε με τον γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών Αντόνιο Γκουτέρες. Τι συνέβη συνεπώς και ο Έλληνας Πρωθυπουργός έβαλε φρένο στην όλη διαδικασία; Υπήρξε κακή εκτίμηση του νέου Έλληνα Πρωθυπουργού, ανησυχία της Αθήνας να μπει αμέσως σε μία τέτοια διαδικασία, ή προσυνεννοημένη προσπάθεια να πέσουν οι τόνοι γύρω από την άτυπη πενταμερή; Όπως όλα δείχνουν στόχος είναι να μειωθούν οι προσδοκίες καθώς τόσο η Αθήνα όσο και η Λευκωσία ανησυχούν πως η πενταμερής με τα δεδομένα που επικρατούν επί του παρόντος ενδεχομένως να καταστεί μοιραία για το μέλλον των διαπραγματεύσεων.

Το μακρινό σενάριο

Διπλωματικές πηγές από την Αθήνα όταν κλήθηκαν να τοποθετηθούν για το δημοσίευμα της «ΕΣΤΙΑ» διαβεβαίωσαν πάντως πως δεν είχαν μιλήσει με κανέναν από την Κύπρο καθώς αυτή ήταν η πρώτη επίσκεψη του Έλληνα Πρωθυπουργού και σίγουρα δεν θα ήθελε να προκαταλάβει οτιδήποτε. Εξέφρασαν βεβαίως την εκτίμηση μετά και την συνάντηση ότι η πενταμερής είναι κάτι μακρινό επί του παρόντος. «Νομίζω ότι έχουμε πολύ δρόμο ακόμα να διανύσουμε για να μπορούμε να κάνουμε τέτοια συζήτηση», ανέφεραν οι ίδιες πηγές. Όπως εκτιμάται από την Αθήνα τα όσα συμβαίνουν στην κυπριακή ΑΟΖ δεν δίνουν πολλά περιθώρια για προσδοκίες τόσο σε ό,τι αφορά την άτυπη πενταμερή αλλά και τη συνάντηση Αναστασιάδη-Ακιντζί. «Η κίνηση των Τούρκων να βάλουν πλέον ένα επί της αρχής μη αποδεκτό πλαίσιο στη διαχείριση των υδρογονανθράκων δυσκολεύει λίγο τα πράγματα, διότι μοιάζει πια με το αυγό και την κότα», αναφέρουν

Αθήνα και Λευκωσία ανησυχούν πως μία άτυπη Πενταμερής με δεδομένες και τις τουρκικές προκλήσεις μπορεί να προκαλέσει άσχημα τετελεσμένα.

Ο Ακιντζί προσέρχεται στο τραπέζι διαχωρίζοντας τη θέση του για την Αμμόχωστο από αυτή του Οζερσάι και θέτει θέμα φυσικού αερίου, χωρίς να αποτελεί όπως λέει προϋπόθεση.

οι ίδιες πηγές σημειώνοντας πως υπάρχει μεγάλη απόσταση μεταξύ της «σημαντικής» δήλωσης Αναστασιάδη για τους υδρογονάνθρακες και την θέση της Τουρκίας.

Οι φόβοι της Αθήνας

Υπάρχει βεβαίως η ανάγνωση, πως η κίνηση του Νίκου Αναστασιάδη να πει «ναι» σε μία άτυπη πενταμερή, αιφνιδίασε τη νέα κυβέρνηση στην Ελλάδα. Και την αιφνιδίασε όχι μόνο επειδή προτεραιότητά της κυβέρνησης Μητσοτάκη αυτή τη στιγμή είναι η οικονομία, αλλά και γιατί μία πενταμερής με τα σημερινά δεδομένα είναι κάτι που ανησυχεί την Αθήνα πως θα την φέρει σε δύσκολη στενωπό. Πολιτικοί κύκλοι στην Αθήνα εξηγούν πως η ελληνική κυβέρνηση, δεδομένων και των τουρκικών προκλήσεων, βλέπει με ιδιαίτερη ανησυχία το να παρευρεθεί αμέσως, μόλις ανέλαβε την εξουσία σε μία πενταμερή κάτω από δύσκολες συνκυρίες. Αυτό που όπως λέγεται προβληματίζει την ελληνική κυβέρνηση είναι να κορυφώσει τις εντάσεις η Τουρκία δημιουργώντας τετελεσμένα. Σε ό,τι αφορά βεβαίως το Κυπριακό, εκτιμάται πως η Τουρκία δεν είναι έτοιμη να εμπλακεί σε ένα διάλογο και με δεδομένες τις τελευταίες αναφορές του Τούρκου υπουργού Εξωτερικών Μεβλούτ Τσαβούσογλου για σχέδιο β' και αλλαγή πλαισίου λύσης, η Αθήνα θέλει να αποφύγει να βρεθεί μπροστά σε μία συζήτηση αλλαγής πλαισίου λύσης και δύο κρατών. Και για το τι συνεπάγεται για την Κύπρο αλλά και για το τι θα επακολουθήσει στο εσωτερικό. Όμως δεν είναι μόνο το Κυπριακό. Την Αθήνα όπως αναφέρουν πολιτικές πηγές ανη-



Στη Λευκωσία εκτιμάται πως η κυβέρνηση Μητσοτάκη θα ακολουθήσει τη φιλοσοφία Καραμανλή στο Κυπριακό.



Την 9η Αυγούστου, ο Νίκος Αναστασιάδης θα απαντήσει στις ανησυχίες των Τ/κ για το φυσικό αέριο με συγκλίσεις Χριστόφια-Ταλάτ, ενώ ο Ακιντζί λέγεται πως θα θέλει να ξεκαθαρίσει την προσήλωση σε λύση διζωνικής δικαιοσύνης.

συχεί και η δημιουργία έντασης στα ανοικτά του Καστελλόριζου από την Τουρκία.

Η φιλοσοφία Καραμανλή

Διπλωματικές πηγές στην Κύπρο επισημαίνουν πάντως πως η φιλοσοφία του Κυριάκου Μητσοτάκη είναι αυτή που ακολουθούσε και ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, αλλά

και γενικότερα η Νέα Δημοκρατία πράγμα που συνεπάγεται ότι δεν θα είναι τόσο ενεργοί στις διαδικασίες. Οι ίδιες πηγές σημειώνουν πως τα πράγματα σίγουρα δεν είναι τα ίδια όπως όταν ήταν ο Κοτζιάς στο υπουργείο Εξωτερικών και πως η νέα ομάδα θα θέλει σίγουρα τον χρόνο της γύρω από το πώς θα κινηθούν στο Κυπριακό.

Στους διαδρόμους των κομμάτων τίθεται και το ερώτημα κατά πόσο η στάση της Αθήνας γίνεται κατόπιν συνεννόησης του Κυριάκου Μητσοτάκη με τον Νίκο Αναστασιάδη. Κύκλοι στο Προεδρικό συμφωνούν πως με τις τουρκικές προκλήσεις που συνεχίζουν και εντείνονται, τα περί συνδιαχείρισης φυσικού αερίου και τις προκλήσεις Οζερσάι στην Αμμόχωστο, η πενταμερής αποτελεί ζήτημα. «Δεν θεωρούμε απομακρυσμένη την πενταμερή, το θέμα είναι ότι δεν υπάρχει καραγμένο μονοπάτι», αναφέρουν οι ίδιες πηγές. Υπάρχει βεβαίως η ανησυχία σε κυβερνητικούς κύκλους ότι η πενταμερής μπορεί να αποτελέσει το τέλος του Κυπριακού υπενθυμίζοντας τις δηλώσεις του Τούρκου Προέδρου ότι η Άγκυρα θα συνεχίσει να είναι εγγυητής.

Το ερώτημα βεβαίως που μένει αναπάντητο, είναι για ποιο λόγο ο Πρόεδρος πρότεινε μία άτυπη πενταμερή με δεδομένους τους φόβους και τις ανησυχίες που υπάρχουν γύρω από τις αναλύσεις Αθήνας και Λευκωσίας. Ο μακρινός δρόμος για πενταμερή που εκτιμά η Αθήνα έρχεται σε αντίθεση με τα χρονοδιαγράμματα που μπαίνουν στην έκθεση του Συμβουλίου Ασφαλείας,

μέσα από την οποία ζητείται από τον γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών να παρουσιάσει τον Νοέμβριο έκθεση που θα καταδεικνύει τις προσπάθειες που καταβάλλουν οι δύο πλευρές προς λύση.

Με ανοικτή ατζέντα

Όπως αναφέρεται από το Προεδρικό, θα εξαρτηθούν πολλά από το τι θα διαμειωθεί στη συνάντηση των δύο ηγετών την 9η Αυγούστου και αν η συνάντηση θα έχει θετικό πρόσημο. Αν υπάρξει θετική κατάληξη, είναι πολύ πιθανή η κάθοδος της ειδικής απεσταλμένης των Ηνωμένων Εθνών Τζέιν Χολ Λουτ λένε κυβερνητικές πηγές. Όπως σημειώνεται ο Πρόεδρος θα επαναλάβει τις συγκλίσεις Χριστόφια-Ταλάτ και το Ταμείο Υδρογονανθράκων ως απάντηση στις ανησυχίες του Μουσταφά Ακιντζί, ενώ αναμένεται πως θα θέσει και το θέμα της Αμμοχώστου. Το μεγάλο ζήτημα είναι το τι θα λεχθεί γύρω από την πολιτική ισότητα που πλέον συμπεριλαμβάνεται στην έκθεση του Συμβουλίου Ασφαλείας.

Πριν τον προεκλογικό

Πάντως ο Τ/κ ηγέτης Μουσταφά Ακιντζί, έχει ήδη ανοίξει τα χαρτιά του για το πώς θα κινηθεί στις 9 Αυγούστου. Όπως λέει σε συνέντευξή του στο Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων, το φυσικό αέριο δεν είναι προϋπόθεση για επανέναρξη των συνομιλιών, ωστόσο αναμένεται να το βάλει στο τραπέζι. Σε αντίθεση με την Αθήνα και κάποιους κύκλους στην Λευκωσία ο Τ/κ ηγέτης μιλά για την ανάγκη μιας άτυπης πενταμερούς, σε μία όχι μακρινή ημερομηνία. Ο ίδιος πάντως διαχωρίζει ακόμη μια φορά τη θέση του από αυτή του Κουντρέτ Οζερσάι, σημειώνοντας πως οποιαδήποτε κίνηση αφορά την περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου δεν πρέπει να αποκλείει τα Ηνωμένα Έθνη από δεν πρέπει να αντιβαίνει τις αποφάσεις του ΟΗΕ και το διεθνές δίκαιο.

Στο προεδρικό είδαν με ικανοποίηση τη συνέντευξη Ακιντζί αλλά και το πώς θα κινηθεί. Η εκτίμηση που υπάρχει είναι πως ο Τ/κ ηγέτης θα προσπαθήσει να ξεκινήσει μία νέα διαδικασία. Όχι μόνο γιατί πιεστεί στη διζωνική δικαιοσύνη ομοσπονδία, αλλά γιατί όπως λέγεται δεν θα έχει διαφορετικά αφήγημα στις επικείμενες «εκλογές» του Απριλίου. Η ανάγνωση που δίδεται από πολιτικούς κύκλους είναι ότι θα προσπαθήσει να βρίσκεται ένα βήμα μπροστά. Αυτό φάνηκε όπως λέγεται από την πρόταση που κατέθεσε για συνδιαχείριση φυσικού αερίου αλλά και την πρότασή του για άτυπη πενταμερή.

Στο κόκκινο οι σχέσεις ΑΚΕΛ-Προεδρικού

Αίσθηση προκάλεσε την Παρασκευή που πέρασε η κίνηση του γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντρου Κυπριανού να προχωρήσει σε διάσκεψη για το Κυπριακό. Όχι μόνο γιατί αυτή γίνεται πριν από τη σύσκεψη αρχηγών, αλλά και για τη δριμεία επίθεση που εξαπέλυσε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας προειδοποιώντας τον πως κινδυνεύει να μετατραπεί σε Πρόεδρο της οριστικής διχοτόμησης. Η κίνηση του κ. Κυπριανού ερμηνεύθηκε ποικιλοτρόπως. Κομ-

ματικό κύκλο επεσήμαναν πως αποτελούσε την προειδοποιητική βολή του ΑΚΕΛ προς τον Νίκο Αναστασιάδη να εργαστεί σκληρά για την επανέναρξη των συνομιλιών. Υπήρξε και η εκτίμηση πως η κίνηση του καταδεικνύει πως ο γ.γ. του ΑΚΕΛ δεν είναι πεπεισμένος πως ο Πρόεδρος ετοιμάζεται να προχωρήσει προς επανέναρξη των συνομιλιών ούτε να βγει θετικό αποτέλεσμα από τη συνάντηση της 9ης Αυγούστου και γι' αυτό

προσπαθεί να διαχωρίσει τη θέση του κόμματός του.

Υπάρχουν και οι πολιτικοί κύκλοι που εκτιμούν πως αυτό είναι απόρροια των πιέσεων που δέχεται στο εσωτερικό του κόμματος για την «στήριξη» που έδωσε στην κυβέρνηση Αναστασιάδη μέχρι και το Κραν Μοντανά.

Η κίνησή του βεβαίως προκάλεσε την οργή του προέδρου Αναστασιάδη που ζήτησε να του απαντήσουν αυστηρά. Καθόλου τυχαία

και η τοποθέτηση του Πρόδρομου Προδρόμου περί κατάφορου αλλά και τα καρφιά για τη στάση του ΑΚΕΛ επί Σχεδίου Ανάν. Η συνέχεια στην κόντρα των δύο, δεν αποκλείεται να συνεχίσει βεβαίως κατά τη σύσκεψη αρχηγών.

Το σίγουρο είναι πάντως πως σε αντίθεση με το προηγούμενο διάστημα που υπήρχαν εξελίξεις στο Κυπριακό, αυτή τη φορά, το ΑΚΕΛ δεν φαίνεται να ακολουθεί την ίδια στάση.



Προειδοποιητικές βολές του ΑΚΕΛ προς τον Νίκο Αναστασιάδη να εργαστεί σκληρά για την επανέναρξη των συνομιλιών.

... κάνουν τις συναλλαγές τους με χρεωστικές κάρτες της Ελληνικής Τράπεζας ή της πρώην Συνεργατικής.

Αυτό το καλοκαίρι, κάθε εβδομάδα για 8 εβδομάδες:

- 50 τυχεροί κερδίζουν από €200
- 1 μεγάλος τυχερός κερδίζει €2500

Διάρκεια διαγωνισμού: 08/07/19 έως 01/09/19
1 συναλλαγή = 1 συμμετοχή στην κλήρωση
Όροι και προϋποθέσεις στο www.hellenicbank.com/summerwin

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Έχεις τη δύναμη.



Το ΦΑ δεν είναι προϋπόθεση για έναρξη συνομιλιών

Θα το θέσω, όμως, στο τραπέζι στις 9 Αυγούστου, δηλώνει ο Μουσταφά Ακιντζί

Συνέντευξη στις
ΡΑΛΛΗ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
και **ΟΝΤΟΥΛ ΑΣΙΚ**

Το φυσικό αέριο δεν αποτελεί προϋπόθεση για να αρχίσει μια διαπραγματευτική διαδικασία, αλλά το πολιτικό κλίμα σήμερα δεν βοηθά σε κάτι τέτοιο δηλώνει σε συνέντευξη του στο Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων, ο Τ/κ ηγέτης Μουσταφά Ακιντζί, ενόψει της συνάντησής του με τον πρόεδρο Αναστασιάδη στις 9 Αυγούστου. Σταχυολογήσαμε τα σημαντικότερα σημεία της εφ’ όλης της ύλης συνέντευξης ως εξής, που έδωσε ο Τ/κ ηγέτης στις δύο δημοσιογράφους του ΚΥΠΕ.

Ο Μ. Ακιντζί λέει ότι εδώ και ένα χρόνο η προσπάθεια Λουτ για την ολοκλήρωση των όρων αναφοράς δεν έχει τελεσφορήσει, πλησιάζει η ΓΣ του ΟΗΕ, ο γ.γ. μίλησε τηλεφωνικώς με τους δύο ηγέτες, υπάρχουν οι εξελίξεις στην Αν. Μεσόγειο: «Τα μάτια όλων έχουν στραφεί προς αυτή τη συνάντηση». Τη σημασία της επεσήμανε ο κ. Γκουτέρες, όπως και ο κ. Μητσοτάκης τη Δευτέρα στη Λευκωσία. Απασχολεί την κοινή γνώμη στις δύο κοινότητες καθώς όλοι βλέπουν πως η πορεία των πραγμάτων δεν είναι καλή και εάν δεν πετύχουμε θετικές εξελίξεις θα επιρεάσει περαιτέρω το κλίμα και η ένταση θα αυξηθεί. Θα είναι συνάντηση με ανοικτή ατζέντα, με θέματα που θα θεθούν και από τους δύο. Ο ίδιος θεωρεί ότι το φυσικό αέριο πρέπει να συζητηθεί, όπως και νέα ΜΟΕ, και ό,τι θέλει να συζητήσουν ο κ.

Αναστασιάδης. Αυτή η συνάντηση «πρέπει να γίνει με ανοικτή καρδιά, αλλά με πολιτική αποφασιστικότητα και πολιτική βούληση», λέει ο κ. Ακιντζί, προσθέτει ότι η μεγαλύτερη προσδοκία του είναι να δημιουργηθεί έδαφος για καλές εξελίξεις και συμπληρώνει: «Εγώ θα ήθελα να ακούσω από τον κ. Αναστασιάδη, υπό το φως της αξιολόγησης που έκανε στο τέλος της προηγούμενης διαδικασίας, ποιο θεωρεί ότι μπορεί να είναι το σημείο που θα τα βρούμε. Και εγώ θέλω να του εξηγήσω τις σκέψεις μου. Να μοιραστούμε τις σκέψεις μας για το τι δηλαδή μπορεί να γίνει και τι όχι. Ευχή και προσδοκία μου είναι να πραγματοποιηθεί μια συνάντηση που θα μπορεί να στείλει θετικά μηνύματα στον κόσμο, στις κοινότητές μας. Αλλά εάν δεν συμβεί κάτι τέτοιο δεν θέλω να δώσω φρούδες ελπίδες». Ερωτηθείς εάν από τη συνάντηση της προσεχούς Παρασκευής θα εξαρτηθεί η πραγματοποίηση τριμερούς με τον γ.γ. του ΟΗΕ, ο κ. Ακιντζί διευκρίνισε ότι στην τηλεφωνική του επικοινωνία με τον κ. Γκουτέρες, ο γ.γ. δεν πρότεινε πραγματοποίηση τριμερούς στο πλαίσιο της ΓΣ του ΟΗΕ. «Θα συναντηθούμε χωριστά, αυτό είπαμε, αλλά μας είπε ότι μετά το τέλος της ΓΣ, στη Νέα Υόρκη ή σε άλλη πόλη της Ευρώπης (π.χ. Γενεύη) θα μπορούσε να μας διαθέσει χρόνο για να συναντηθούμε οι τρεις μας. Αλλά ο κ. Γκουτέρες είπε ακόμη ένα πράγμα, να διευκρινίσουμε το ζήτημα των όρων αναφοράς. Μας είπε λοιπόν και ποια είναι η δική του προσδοκία».



Εάν η ιδέα μας για την επιτροπή για το φυσικό αέριο απορρίπτεται, ίσως για να δοθεί μια ανάσα για διαπραγματεύσεις, θα μπορούσε να έρθει στην επικαιρότητα ένα μορατόριουμ ενός έτους, λέει ο Μουσταφά Ακιντζί.

Σε ό,τι αφορά πενταμερή συνάντηση, λέει ότι και στην επιστολή του προς τον γ.γ. και σε αυτή του κ. Αναστασιάδη, «μίλαμε για μια άτυπη πενταμερή συνάντηση», διότι ουδείς θέλει να πάμε ξανά σε θέσει χρόνο για να συναντηθούμε οι τρεις μας. Αλλά ο κ. Γκουτέρες είπε ακόμη ένα πράγμα, να διευκρινίσουμε το ζήτημα των όρων αναφοράς. Μας είπε λοιπόν και ποια είναι η δική του προσδοκία».

καλή προετοιμασία ώστε να αποσφηνιστεί εάν «όλες οι πλευρές θέλουν ή όχι το ίδιο πράγμα». Ξεκαθάρισε ότι «θα πρέπει να πραγματοποιηθεί όχι σε μια μακρινή ημερομηνία».

Ο Μουσταφά Ακιντζί έθιξε και το ζήτημα των λεχθέντων στις συναντήσεις Αναστασιάδη – Τσαβούσογλου: Σε αυτό το σημείο είμαι υποχρεωμένος να πω ότι ο Τούρκος ΥΠΕΞ, ανοικτά είπε ότι ο κ. Ανα-

στασιάδης στο Κραν Μοντάνα του είχε μιλήσει για δύο κράτη, μετά στη Νέα Υόρκη για συνομοσπονδία, ενώ σ’ έμένα μίλησε για χαλαρή ομοσπονδία, μετά για αποκεντρωμένη, για αλλαγή σε κοινοβουλευτικό σύστημα και αντί για εκ περιτροπής προεδρία, εκ περιτροπής πρωθυπουργία και συνέχεια: «Γι’ αυτό σε μια άτυπη συνάντηση με όλες τις πλευρές, πρέπει να διασφηνιστεί τι ακριβώς θέλουμε, ποιος

Επιμένουμε σε ΔΔΟ και πολιτική ισότητα

Κληθείς να σχολιάσει το γεγονός ότι στην επιστολή Αναστασιάδη προς το γ.γ. του ΟΗΕ υπάρχει αναφορά στην αποκεντρωμένη ομοσπονδία ενώ και ο ίδιος (ο κ. Ακιντζί) είχε δηλώσει στο παρελθόν πως θα μπορούσε να είναι μια επιλογή, εάν αυτό το μοντέλο λύσης θα μπορούσε να συζητηθεί σε μια νέα διαδικασία διαπραγματεύσεων, ο Τ/κ ηγέτης είπε ότι η τ/κ πλευρά κατέθετε προτάσεις στο παρελθόν προς αυτήν την κατεύθυνση, αλλά ήταν η ε/κ διαπραγματευτική ομάδα που κατέβαλλε προσπάθεια για συγκέντρωση περισσότερων εξουσιών στην κεντρική κυβέρνηση. Εάν τώρα υπάρχει μια νέα αντίληψη στην ε/κ πλευρά στο θέμα της αποκέντρωσης των εξουσιών, να καθίσουμε να δούμε ποιες θα δοθούν στις συνιστώσες πολιτείες, ανέφερε, λέγοντας ότι στην τελευταία συνάντηση με τον Ε/κ ηγέτη, είχαν συζητηθεί το θέμα, αλλά δεν έχει δοθεί από την ε/κ πλευρά καμία λύση (για τις αρμοδιότητες).

Ο κ. Ακιντζί επανέλαβε τη θέση του ότι το ζήτημα είναι, ακόμα και αν μείνουν λίγες εξουσίες στην κεντρική κυβέρνηση, πώς θα λαμβάνονται οι αποφάσεις. Εάν η μια πλευρά λέει ότι μπορεί να λαμβάνει αποφάσεις με τη δική της πλειοψηφία χωρίς να χρειάζεται την ψήφο της άλλης πλευράς, αυτό δεν είναι ομοσπονδία, είπε. «Είναι μια αντίληψη ενός ενιαίου κράτους. Εάν καμία αρμοδιότητα δεν θα μείνει στην κεντρική κυβέρνηση, όλες θα πάνε στις συνιστώσες πολιτείες, αυτό και πάλι δεν είναι ομοσπονδία, είναι δύο κράτη. Εάν εμείς δημιουργήσουμε μια διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδιακή δομή, βασισμένη στην πολιτική ισότητα, όπως προνοούν οι αποφάσεις του Σ.Α. του ΟΗΕ και οι προσπάθειες που έχουν

Μια διαδικασία προς τη λύση χρειάζεται και τη διαβούλευση με την Τουρκία, αφού είναι αναγκαία η στήριξή της, όπως και της Ελλάδας. Αλλωστε στην άτυπη πενταμερή συνάντηση θα ξεκαθαρίσει ποιος στηρίζει τι.

γίνει μέχρι τώρα, σημαίνει ότι πρέπει να αποδεχθούμε το διαμοιρασμό της εξουσίας και την αποτελεσματική συμμετοχή και των δύο πλευρών στη λήψη αποφάσεων. Η ουσία είναι εδώ».

Εάν, συνέχισε, ξαναδούμε τα σημεία που έχουμε συμφωνήσει προς όφελος των δύο πλευρών και πούμε ότι είναι για το καλό και των δύο πλευρών, τότε η αποκεντρωμένη ομοσπονδία μπορεί να συζητηθεί σε ένα επόμενο στάδιο. Κληθείς να σχολιάσει ότι στην ε/κ κοινή γνώμη υπάρχει εντύπωση ότι είναι ο μόνος που στηρίζει μια λύση ΔΔΟ επειδή στην τ/κ πλευρά και από την τουρκική κυβέρνηση ακούγονται διαφορετικές απόψεις και εάν αισθάνεται «μοναξιά» σε αυτό το θέμα, ο Μουσταφά Ακιντζί είπε ότι κανείς ηγέτης που αισθάνεται ότι είναι διπλά στο λαό του, αισθάνεται μετά μοναξιά. Η δύναμη των ηγετών, ανέφερε, είναι ο λαός τους. Εξήγησε στη συνέχεια ότι μια διαδικασία προς τη λύση χρειάζεται και τη διαβούλευση με την Τουρκία, αφού

είναι αναγκαία η στήριξή της, όπως και της Ελλάδας. Αλλωστε, είπε, στην άτυπη πενταμερή συνάντηση θα ξεκαθαρίσει ποιος στηρίζει τι. «Θέλω όμως να υπογραμμίσω ότι οι Τούρκοι αρμόδιοι, λόγω και των μηνυμάτων που έρχονται από τους Ε/κ, είπαν ότι μπορούν να συζητηθούν και διαφορετικά μοντέλα. Αλλά δεν είπαν, τουλάχιστον στο τελευταίο διάστημα, ότι στο τραπέζι δεν υπάρχει η ομοσπονδία. Λένε, να δούμε όλες τις επιλογές και όλες οι επιλογές να είναι στο τραπέζι». Πλέον, πρόσθεσε, «ήρθε ο καιρός να υπάρξει ένα ξεκαθάρισμα. Αυτό θα προσπαθήσουμε να κάνουμε εμείς ως ηγέτες, πρέπει να το κάνουμε. Και μετά, στην τριμερή και τελικά στην πενταμερή, πρέπει να δούμε εάν υπάρχει ενότητα ή όχι, πριν συζητήσουμε τις λεπτομέρειες». Ερωτηθείς πώς είναι οι σχέσεις με τον Ε/κ ηγέτη και αν υπάρχει θέμα εμπιστοσύνης μεταξύ τους, ο κ. Ακιντζί είπε ότι σε προσωπικό επίπεδο δεν έχουν κανένα πρόβλημα. «Εγώ προτιμώ αντί να στέκομαι σε αυτά που μας απομακρύνουν, να μένω σε αυτά που μας φέρνουν πιο κοντά, είπε, λέγοντας ότι θέλει να στείλει μήνυμα στην ε/κ κοινότητα, ότι αυτή η πορεία δεν ωφελεί κανέναν, ούτε τους Τ/κ, ούτε τους Ε/κ. Γι’ αυτό, πιστεύω ότι η επόμενη περίοδος πρέπει να αξιολογηθεί πολύ καλά, αυτό αισθάνομαι ότι είναι το καθήκον μου και έχοντας αυτό ως συναίσθηση μιλώ. Μπορεί να είχαμε αποτελέσματα στο παρελθόν μη επιθυμητά, αλλά δεν είναι αυτή η μοίρα μας, αρκεί μαζί με τον κ. Αναστασιάδη να μπορέσουμε να ενεργήσουμε με το ίδιο πνεύμα, την ίδια βούληση και την ίδια αποφασιστικότητα. Είναι αυτό εφικτό; Ναι, είναι. Μπορούμε να το κάνουμε και πρέπει να το κάνουμε».

Να συζητήσουμε φυσικό αέριο και Βαρώσι

Στο θέμα του φυσικού αερίου, ο κ. Ακιντζί είπε ότι αν και η ε/κ πλευρά λέει ότι ποτέ δεν ήταν θέμα διαπραγματεύσεων έχει ωστόσο καταστεί ένα σημαντικό κεφάλαιο της ζωής μας που εάν το διαμορφώσουμε σωστά, τότε μπορεί να βοηθήσει στη λύση. Αλλά εάν χρησιμοποιηθεί λάθος, όπως σήμερα, μπορεί να την τορπιλίσει και διερωτήθηκε: «Είναι λογικό να μην συζητήσουμε ένα τέτοιο σημαντικό θέμα;» και υπενθύμισε ότι γι’ αυτό το λόγο ο ίδιος έχει πει επανειλημμένως στον κ. Αναστασιάδη να το χειριστούν από κοινού και το είχε θέσει στην πρώτη τους συνάντηση το Μάιο του 2015, πριν ακόμα ξεκινήσουν οι διαπραγματεύσεις. Υπό τις σημερινές συνθήκες είμαστε υποχρεωμένοι όμως να συζητήσουμε το θέμα, είμαστε υποχρεωμένοι να βρούμε μια διέξοδο, συνεχισε ο Τ/κ ηγέτης, «προς όφελος και των δύο κοινοτήτων». Γι’ αυτό, συνέχισε και υπέβαλε την πρόταση για το φυσικό αέριο, η οποία από την ε/κ πλευρά αξιολογήθηκε ως «ενάντια στις συμφωνίες/συγκλίσεις. Γιατί ενάντια; Το θέμα αυτό θεωρείται αρμοδιότητα της ομοσπονδιακής κυβέρνησης, εμείς δεν έχουμε αντίρρηση σε αυτό, δεν το απορρίπτουμε». Αυτή τη στιγμή, πρόσθεσε, δεν υπάρχει λύση, δεν υπάρχει ομοσπονδιακή κυβέρνηση, δεν είναι όμως λογικό να κάνουμε μια κοινή επιτροπή να δούμε αυτό το θέμα από κοινού, να κάνουμε έναν προγραμματισμό, το λιγότερο να συζητήσουμε τα ποσοστά; Κάποιοι προβάλλουν λάθος επιχειρήματα, ότι η τ/κ πλευρά έχει ζητήσει 50-50, είπε, αναφέροντας ότι δεν έγραψε κάτι τέτοιο στην πρότασή του. «Είπαμε να συζητήσουμε ένα λογικό ποσοστό». Στη συνάντηση, συνέχισε, θα προσπαθήσει να εξ-

Ο,τι κι αν κάνουμε στα Βαρώσια, πρέπει να είναι εντός του διεθνούς δικαίου. Δεν πρέπει να γίνει ένα βήμα που θα μας φέρει αντιμέτωπους με τον ΟΗΕ. Η τ/κ πλευρά θα αντιμετωπίσει δυσκολίες.

γήσει στον κ. Αναστασιάδη ότι στο θέμα πρέπει να βρουν μία διέξοδο. «Μπορεί να μην είναι κεφάλαιο των διαπραγματεύσεων, αλλά είναι ένα κεφάλαιο της ζωής μας, της περιοχής μας, αιτία της έντασης». Το ιδανικό είναι να λύνεται κάθε θέμα με διαπραγμάτευση, με ειρηνικό τρόπο, συνέχισε, αλλά αν μία πλευρά λέει ότι αυτό το θέμα δεν το συζητά με την άλλη, «δεν δημιουργώ επιτροπή, περίμενε μετά τη λύση, που δεν ξέρουμε πότε θα συμβεί, αλλά εγώ αρχίζω να στέλνω (αέριο) από την «Αφροδίτη» στην Αίγυπτο και τα έσοδα θα αρχίσουν να έρχονται – έστω και μετά από κάποια χρόνια – εσύ περίμενε μετά τη λύση, τότε αυτό δεν ικανοποιεί την τ/κ πλευρά, ούτε την Τουρκία». Τότε αυτό που θα συμβεί, πρόσθεσε, είναι «εσύ κάνεις γεώτρηση, θα κάνω και εγώ. Εάν εσύ κάνεις έρευνες, θα κάνω κι εγώ, εάν έχω τη δύναμη να το κάνω». Η Τουρκία, συνέχισε, λέει ότι τώρα έχει δύο πλοία και κάνει έρευνες και στη δική της υφαλο-

κρηπίδα και στην περιοχή που αδειοδοτήθηκε από τους Τ/κ. «Είναι αυτό το ιδανικό;» διερωτήθηκε. Όχι, το ιδανικό είναι η προσέγγιση, η συμφωνία. Ποιο είναι το στοιχείο για να συμβεί αυτό; Το να μπορούμε να μιλάμε. Λέμε λοιπόν, να κάνουμε μια επιτροπή να το συζητήσουμε το θέμα. Αλλιώς θα συμβαίνει αυτό που γίνεται». Καταλήγοντας ο Τ/κ ηγέτης είπε ότι «εάν η ιδέα για την επιτροπή απορρίπτεται, ίσως για να δοθεί μια ανάσα για διαπραγματεύσεις, θα μπορούσε να έρθει στην επικαιρότητα ένα μορατόριουμ. Νομίζω ότι σε αυτό το θέμα ο κ. Ρολάνδης είχε κάνει μια πρόταση για ένα διάλειμμα ενός χρόνου. Μπορεί να αξιολογηθεί και αυτό, εάν δεν υπάρξει σύγκλιση αλλιώς».

Στο θέμα των τελευταίων εξελίξεων γύρω από το Βαρώσι, ο Μουσταφά Ακιντζί είπε στο ΚΥΠΕ ότι η θέση του είναι πολύ ξεκάθαρη. Σύμφωνα με το τι λένε αυτοί που έλαβαν την απόφαση στην «κυβέρνηση», θα γίνει ακόμη μια καταγραφή – ανέφερε ο κ. Ακιντζί – και είναι νωρίς για να πουν τι θα γίνει πιο μετά. Έγιναν καταγραφές, θα επικαιροποιηθούν, αυτό δεν είναι επιζήμιο για κανένα, συνέχισε ο Τ/κ ηγέτης, as γίνει. «Εγώ λέω κάτι ξεκάθαρο, ό,τι κι αν κάνουμε στα Βαρώσια, πρέπει να είναι εντός του διεθνούς δικαίου και σύμφωνα με τη ΗΕ. Δεν πρέπει να γίνει ένα βήμα που θα μας φέρει αντιμέτωπους με τον ΟΗΕ. Η τ/κ πλευρά θα αντιμετωπίσει δυσκολίες».

Καταλήγοντας ο Τ/κ ηγέτης ζήτησε να παραμείνουμε συγκρατημένα αισιόδοξοι, να δούμε θετικά τα γεγονότα, να έχουμε θετική στάση και να εργαστούμε από κοινού για να είναι θετικά και τα αποτελέσματα.

Η συνάντηση της Παρασκευής θα έχει ανοικτή ατζέντα και πρέπει να γίνει με ανοικτή καρδιά, αλλά με πολιτική αποφασιστικότητα και βούληση.

Το ιδανικό είναι να λύνεται κάθε θέμα με διαπραγμάτευση. Δεν γίνεται η μια πλευρά να λέει στην άλλη, «περίμενε μετά τη λύση» και να στέλνει αέριο από το «Αφροδίτη» στην Αίγυπτο. Αυτό δεν ικανοποιεί την τ/κ πλευρά, ούτε την Τουρκία».

Εξάμηνο άτυπο μορατόριουμ στην ΑΟΖ

Η απόφαση του Υπουργικού για τα πέντε τεμάχια ολοκληρώνει τις διορθωτικές κινήσεις για στρατηγική ενίσχυση των ενεργειακών

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η παραχώρηση του τεμαχίου 7 της κυπριακής ΑΟΖ, κατά το ήμισυ στις εταιρείες TOTAL και ENI, καθώς και η είσοδος του γαλλικού ενεργειακού κολοσσού στις κοινοπραξίες των τεμαχίων 2,3,8 και 9, ουσιαστικά συμπληρώνει ένα κύκλο ενεργειακών σχεδιασμών της Λευκωσίας, που άνοιξε τον Φεβρουάριο του 2016. Για το επόμενο διάστημα των έξι μηνών, τουλάχιστον, οι ενεργειακές δραστηριότητες στην ΑΟΖ θα συνεχίσουν να είναι σε κατάσταση ύφεσης, μια εξέλιξη η οποία εν πολλοίς σχετίζεται και με τις διεργασίες που βρίσκονται σε εξέλιξη, στο πολιτικό πρόβλημα. Η επιστροφή της ΑΟΖ στην κανονικότητα, από πλευράς δραστηριοτήτων, τοποθετείται γενικά και αόριστα για το 2020, με την πραγματοποίηση εννέα γεωτρήσεων, ερευνητικών και επιβεβαιωτικών, όπως έχει ανακοινωθεί επίσημα. Μέχρι τότε η Λευκωσία θεωρεί πως με τις διορθωτικές κινήσεις που έγιναν στο εταιρικό πλαίσιο των τεμαχίων που έχουν παραχωρηθεί, έχει υψώσει νομική και διπλωμα-

Οι επόμενες γεωτρήσεις, χρονικά, τοποθετούνται τέλος του 2019 αρχές του 2020. Από κυβερνητικής πλευράς, γίνεται λόγος για 9 επιβεβαιωτικές ή ερευνητικές γεωτρήσεις, από το σύνολο των αδειούχων εταιρειών.

τική αψίδα απέναντι στο ενδεχόμενο επέκτασης των τουρκικών προκλήσεων, νότια και ανατολικά της οριοθετημένης ΑΟΖ. Η εξάμηνη ανάπαυλα στα ενεργειακά, πιστεύεται πως θα επιτρέψει την εκδήλωση πολιτικών κινήσεων τόσο για εκτόνωση της έντασης που έχει προκαλέσει η Άγκυρα στην περιοχή, όσο και για τη δημιουργία του κατάλληλου κλίματος για επανέναρξη των συνομιλιών.

Λεπτές ισορροπίες

Ένα ζήτημα που είχε προκαλέσει ανησυχία στην κυβέρνηση και ουσιαστικά ήταν αυτό που ανέδειξε την ανάγκη περαιτέρω ενίσχυσης



των εταιρικών σχημάτων, ήταν αρχικά τα γεγονότα του Φεβρουαρίου 2018, στο τεμάχιο 3 και πρόσφατα η αύξηση της έντασης από πλευράς Τουρκίας. Το δεύτερο προέκυψε από την παρουσία του τουρκικού γεωτρήπανου, τον περασμένο Μάιο δυτικά του Ακάμα. Η Λευκωσία προκειμένου να μην επαναληφθεί το φαινόμενο να τρέχει την τελευταία στιγμή να θωρακιστεί νομικά και διπλωματικά, βόρεια και ανατολικά της Κύπρου με την κατάθεση συντεταγμένων στα Ηνωμένα Έθνη, καιγόταν να ολοκληρωθεί και τυπικά τους διορθωτικούς σχεδιασμούς στις νότιες περιοχές της ΑΟΖ, έτσι ώστε να προλάβει αστάθ-

μπτους παράγοντες που έχουν να κάνουν με την Τουρκία. Από την άλλη, το κενό που υπάρχει από πλευράς δραστηριοτήτων των εταιρειών, ουσιαστικά δίνει χρόνο για να αντιμετωπιστούν τα γνωστά και απαράδεκτα ζητήματα που θέτει η τουρκική πλευρά για αναθερμανση του διαλόγου στο Κυπριακό. Ένα θέμα που θεωρείται βέβαιο ότι θα τεθεί, στη συνάντηση της ερχόμενης εβδομάδας μεταξύ του Προέδρου της Δημοκρατίας και του Τ/κ ηγέτη. Η εικόνα που υπάρχει από τα δυο γεωτρήματα της Τουρκίας στην περιοχή, θεωρείται ότι συνεπικουρεί την ύπαρξη ενός άτυπου μορατόριουμ και από

τις δυο πλευρές, χωρίς να δίνεται η εντύπωση πως η μια ή η άλλη πλευρά υποχωρεί. Για το μεν «Γιαβούζ» όλες οι πληροφορίες επιμένουν πως βρίσκεται αδρανοποιημένο ανοικτά του Απόστολου Ανδρέα, με άγνωστο χρονικό ορίζοντα έναρξης δραστηριοτήτων, για τον δε «Πορθνή» οι πληροφορίες παραμένουν συγκεχυμένες ως προς το ζήτημα των δραστηριοτήτων.

Ανατολική Μεσόγειος

Ένας χάρτης που έδωσε στην δημοσιότητα το υπουργείο Ενέργειας, μετά την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για τα πέντε τεμάχια, με τις εταιρείες που

δραστηριοποιούνται στην ανατολική Μεσόγειο, αποτυπώνει το ενεργειακό σκηνικό που έχει στηθεί από την Αίγυπτο έως και το Λίβανο και που πίεσε για στρατηγικές κινήσεις. Μια εικόνα που υποστηρίζει τη λογική που αναπτύσσει η Λευκωσία για ενεργειακή ασπίδα, από πλευράς εταιρειών, πέρα της Κύπρου που θα συμβάλει στην ενίσχυση του πλαισίου ασφάλειας έναντι οιονδήποτε προκλήσεων. Από το Λίβανο έως και την Αίγυπτο, παρουσία δίνει η αφρόκρεμα της παγκόσμιας βιομηχανίας υδρογονανθράκων. Στην περιοχή δραστηριοποιούνται συνολικά 12 εταιρείες κολοσσού, σε 26 τεμάχια, οι οποίες

σε συνεργασία με την γαλλική TOTAL και τη νοτιοκορεάτικη KOGAS, έχουν δημιουργήσει ένα νοητό τόξο που ξεκινά από τα δυτικά της ΑΟΖ, επεκτείνεται ανατολικά και καταλήγει στο βορειότερο σημείο της, που γειτνιάζει με την πλευρά των κατεχομένων. Περιοχές οι οποίες βρίσκονται στην σφαίρα των παράνομων διεκδικήσεων της τουρκικής πλευράς. Η Γάλλο-ιταλική κοινοπραξία επεκτείνεται και προς την πλευρά της ΑΟΖ του Λιβάνου. Προς νότια η ENI έχει αυτόνομη παρουσία στο αιγυπτιακό ΖΟΡ, που γειτνιάζει με το τεμάχιο 11 και στο οποίο έχει συμμετοχή στην κοινοπραξία.

εκ των πραγμάτων επηρεάζουν το ενεργειακό περιβάλλον και σε ζητήματα πέραν των καθαρά επιχειρησιακών.
- **ENI-TOTAL:** 4 τεμάχια κυπριακή ΑΟΖ (6,7,8,11)
- **ENI-TOTAL:** 2 τεμάχια λιβανέζικη ΑΟΖ
- **ENI - TOTAL - KOGAS:** 3 τεμάχια κυπριακή ΑΟΖ (2,3,9)
- **ENI:** 4 τεμάχια αιγυπτιακή ΑΟΖ
- **EXXONMOBIL**
- **QATAR PETROLEUM:** 1 τεμάχιο κυπριακή ΑΟΖ (10)
- **EXXON MOBIL:** 1 τεμάχιο αιγυπτιακή ΑΟΖ
- **NOBLE ENERGY - SHELL - DELEK:** 1 τεμάχιο κυπριακή ΑΟΖ (ΑΦΡΟΔΙΤΗ)
- **NOBLE ENERGY - DELEK:** 3 τεμάχια ισραηλινή ΑΟΖ
- **SHELL:** 3 αιγυπτιακή ΑΟΖ
- **BP:** 4 αιγυπτιακή ΑΟΖ

Η κυπριακή ΑΟΖ

Κυρίαρχος παίχτης της ανατολικής Μεσογείου εμφανίζεται η ιταλική ENI, η οποία επεκτείνει τις δραστηριότητές της σε όλο το μήκος και πλάτος της περιοχής. Στην κυπριακή ΑΟΖ, η ιταλική εταιρεία

Στην Αν. Μεσόγειο δραστηριοποιούνται 12 εταιρείες, οι μεγαλύτερες της βιομηχανίας υδρογονανθράκων. Συνολικά στις τέσσερις ΑΟΖ (Κύπρου, Λιβάνου, Ισραήλ και Αιγύπτου) έχουν παραχωρηθεί 26 τεμάχια.

Οι επόμενες γεωτρήσεις μέσα στο 2020

Ταυτόχρονα, με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για τα πέντε τεμάχια της ΑΟΖ, από πλευράς κυβέρνησης έγινε γνωστό και το προγραμματιζόμενο περίγραμμα των νέων δραστηριοτήτων εντός της ΑΟΖ. Συνολικά, θα διεξαχθούν εννέα γεωτρήσεις οι οποίες χρονικά τοποθετούνται τέλος του χρόνου αρχές του επόμενου. Από πλευράς υπουργείου Ενέργειας έγινε γνωστό πως ο χρονικός ορίζοντας διάρκειας των γεωτρήσεων θα είναι δυο χρόνια. Στο διάστημα αυτό θα πραγματοποιηθούν επιβεβαιωτικές και ερευνητικές γεωτρήσεις. Οι επιβεβαιωτικές αφορούν το τεμάχιο 6 και το στόχο «Καλυψώ», όπου η ερευνητική γεωτρηση της κοινοπραξίας ENI – TOTAL, τέλος του 2017, έδειξε την ύπαρξη ικανοποιητικού από

πλευράς εμπορευσιμότητας κοιτάσματος. Η δεύτερη επιβεβαιωτική αφορά το τεμάχιο 10 και το στόχο «Γαυίκος» όπου και εδώ η ερευνητική γεωτρηση της κοινοπραξίας ExxonMobil – Qatar Petroleum είχε θετικό αποτέλεσμα. Από εκεί και πέρα μια τρίτη επιβεβαιωτική γεωτρηση φαίνεται να προγραμματίζεται στο τεμάχιο 7, που παραχωρήθηκε τελευταία σε Γάλλους και Ιταλούς και το οποίο γειτνιάζει με το 6 στο οποίο έχει εντοπισθεί ποσότητα υδρογονανθράκων, κοιτάσμα που πιστεύεται ότι επεκτείνεται μέσα στο τεμάχιο 7. Στο κομμάτι των ερευνητικών γεωτρήσεων η κυβέρνηση εμφανίζεται θετική για την περίπτωση του τεμαχίου 3, μετά και την είσοδο της TOTAL στην κοινοπραξία του τεμαχίου. Για τα υπό-

λοιπα αδειοδοτημένα τεμάχια η κυβερνητική πλευρά κάνει γενικά λόγο για γεωτρήσεις απ' όλους τους αδειούχους στην κυπριακή ΑΟΖ.

Η κυπριακή ΑΟΖ.

Μετά και την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου από τα 13 συνολικά τεμάχια της ΑΟΖ μόνο τέσσερα παραμένουν «ορφανά». Έτσι όπως έχει διαμορφωθεί ο χάρτης, η ΑΟΖ γαλλο-ιταλοκρατείται. Η κοινοπραξία TOTAL-ENI κατέχει 7 τεμάχια (τα μισά της ΑΟΖ). Το μερίδιο που έλαβαν οι Γάλλοι παραχωρήθηκε από το ποσοστό που κατείχε η ENI.
- **Τεμάχιο 11**
ENI 50%, TOTAL 50%
- **Τεμάχιο 6**
ENI 50%, TOTAL 50%

- **Τεμάχιο 7**
ENI 50%, TOTAL 50%
- **Τεμάχιο 8**
ENI 60%, TOTAL 40%
- **Τεμάχιο 2**
ENI 60%, TOTAL 20%, KOGAS 20%
- **Τεμάχιο 3**
ENI 50%, TOTAL 30%, KOGAS 20%
- **Τεμάχιο 9**
ENI 60%, TOTAL 20%, KOGAS 20%

Η ανακατανομή μεριδίων στο κυβερνητικό στρατόπεδο θεωρείται πως θα ενδυναμώσει την κοινοπραξία τόσο τεχνοοικονομικά όσο και σ' ένα γεωπολιτικό πλαίσιο, προκειμένου να μπορέσουν να προχωρήσουν απρόσκοπτα με τις γεωτρητικές τους εργασίες.



Ο υπουργός Ενέργειας Γιώργος Λακκοτρύπης (δεξιά) και οι εκπρόσωποι των εταιρειών ENI και TOTAL κατά την υπογραφή των συμβολαίων για το τεμάχιο 6, στο Προεδρικό Μέγαρο τον Απρίλιο του 2017.

MC MEDOCHEMIE

43 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΣΤΗΝ «Κ»

Δεν υπάρχει ούτε ένα τοις χιλίοις για λύση δύο κρατών

Η Ε.Ε. δεν πρόκειται να αυτοκτονήσει, ανοίγοντας με αυτό τον τρόπο την πόρτα σε δεκάδες κρατίδια να ανεξαρτητοποιηθούν

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«**Αυτό που** με ανησυχεί από τα δύο χρόνια που πέρασαν είναι ότι στάλθηκε το μήνυμα ότι δεν βιαζόμαστε. Και ουσιαστικά αυτά τα δύο χρόνια δεν κάναμε τίποτα», λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο πρώην πρόεδρος της Δημοκρατίας Γιώργος Βασιλείου, υπενθυμίζοντας πως το στάτους κβο δεν μένει ποτέ το ίδιο και συνεχώς αλλάζει. Δίνει και παραδείγματα των αλλαγών, όπως τα τρυπάνια γύρω από την κυπριακή ΑΟΖ, τις εξελίξεις στην Αμμόχωστο, αλλά και την παραμονή της ΟΥΝ-ΦΙΚΥΠ. Ο ίδιος εκτιμά πως δεν τίθεται ούτε ένα τοις χιλίοις σενάριο λύσης δύο κρατών, καθώς κάτι τέτοιο δεν θα το δεχτεί η Ε.Ε. Κληθείς να σχολιάσει αν πλέον μπαίνει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων το φυσικό αέριο, επισημαίνει πως «δεν μπορεί να αποτελέσει θέμα συζήτησης», καθώς θα είναι το αποτέλεσμα της λύσης. Εκφράζει ανησυχίες για τις επιπτώσεις που μπορεί να έχει η αποτυχία της συνάντησης στις 9 Αυγούστου και για το ενδεχόμενο να μη γίνει άτυπη πενταμερής.

–**Πώς βλέπετε τις εξελίξεις στο Κυπριακό;**

–Είμαι πολύ ανήσυχος για τις εξελίξεις από το Κραν Μοντάνα μέχρι και σήμερα. Πέρασαν δύο χρόνια και δεν έγινε τίποτα. Ξέρετε, το στάτους κβο δεν μένει ποτέ το ίδιο, αλλά συνεχώς αλλάζει. Το παρακολουθούμε με τα τρυπάνια γύρω από την κυπριακή ΑΟΖ, το θέμα της Αμμοχώστου κ.ο.κ. Οι αλλαγές αυτές είναι όλες αρνητικές για μας, όμως βάζω όλες μου τις ελπίδες στη συνάντηση της 9ης Αυγούστου.

–**Τι να περιμένουμε από αυτή τη συνάντηση;**

–Θα πρέπει να πετύχει και έχει σημασία τι θα πουν οι δύο ηγέτες. Το τι θα πουν θα καθορίσει κατά πόσο θα αποφασίσει ο γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών να τους καλέσει για μία ουσιαστική διαπραγμάτευση. Εγώ προσωπικά φοβάμαι ότι αν δεν πετύχει η συνάντηση, τότε μπορεί να μην τους καλέσει. Ακόμα χειρότερο, αν αποτύχει η συνάντηση, δεν αποκλείω να προχωρήσουν τα Ηνωμένα Έθνη σε δηλώσεις που μιλούν για αποτυχία της συνάντησης ίσως και επίρριψη ευθυνών.

–**Μπορούν τα Ηνωμένα Έθνη να επιρρίψουν ευθύνες;**

–Όχι με την έννοια του να τιμωρήσουν, αλλά να εκφράσουν αποψη. Και αν αποτύχει η συνάντηση, κάτι τέτοιο είναι πολύ πιθανόν να συμβεί.

Η δέσμη ιδεών

–**Σε συνέντευξή μας ένα χρόνο**

“

Η μεγαλύτερη πρόκληση είναι η κατοχή και όμως ξεκινήσαμε συνομιλίες. Είναι μήπως ήσσονος σημασίας η κατοχή της μισής Κύπρου σε σύγκριση με τις γεωτρήσεις;

“

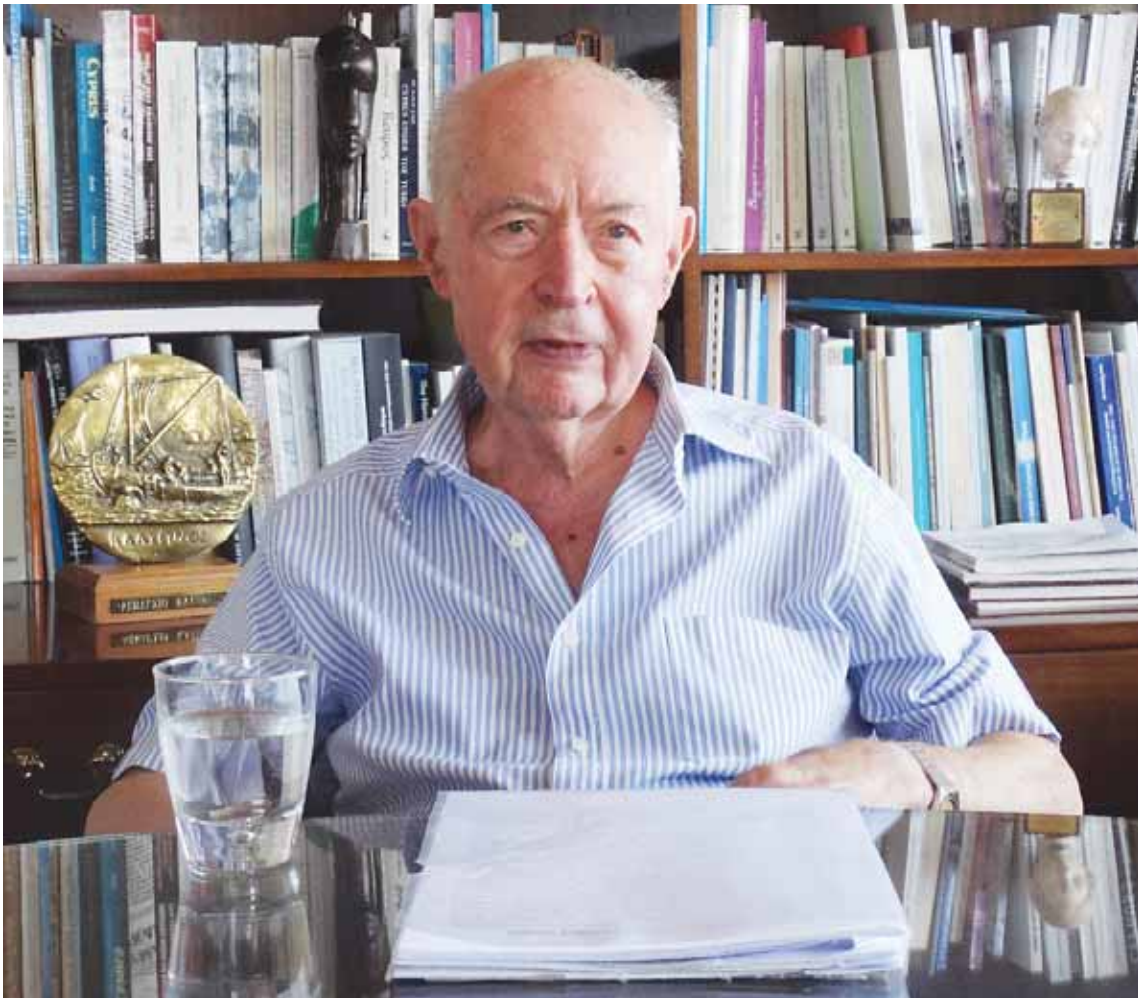
Προσωπικά τρέμω στην ιδέα να μη γίνει άτυπη πενταμερής. Να μείνουμε έτσι δηλαδή μέχρι τις επόμενες προεδρικές εκλογές. Δεν θα υπάρχει θέμα για συζήτηση τότε.

προηγουμένως δεν θέλατε να σχολιάσετε το ναυάγιο του Κραν Μοντάνα;

–Αυτό που με ανησυχεί από τα δύο χρόνια που πέρασαν είναι ότι στάλθηκε το μήνυμα ότι δεν βιαζόμαστε. Και ουσιαστικά αυτά τα δύο χρόνια δεν κάναμε τίποτα. Όταν ήμουν εγώ πρόεδρος δεν ήθελα να περάσει μία ώρα χωρίς να κυνηγήσω την ευκαιρία για διευθέτηση λύσης. Όταν μάλιστα είχα την πρώτη επίσκεψή μου στο Λονδίνο με την κα Θάτσερ προσπάθησα να ανατρέψω το κλίμα που επικρατούσε ότι δήθεν οι Ε/κ δεν θέλουμε λύση. Όταν μάλιστα ένας δημοσιογράφος γνωστής εφημερίδας μου υπογράμμισε πως αυτή είναι η εικόνα που καλλιεργείται, εγώ του απάντησα πως «εμείς δεν θέλουμε λύση; Εμείς θέλουμε λύση χθες». Κάποιοι είδαν σκαπτικά αυτή την έκφραση, όμως η αλήθεια είναι πως τότε πέρασε το μήνυμα ότι θέλουμε λύση.

–**Κάποιοι λένε πως η μη επανεκλογή σας θεωρήθηκε η χαμένη ευκαιρία για λύση του Κυπριακού...**

–Η τραγωδία δεν ήταν ότι έχασα εγώ τις εκλογές, αλλά το ότι κινδυνεύαμε να χάσουμε το Κυπριακό. Για πρώτη φορά το Συμβούλιο Ασφαλείας ασχολήθηκε με την Κύπρο τόσο συστηματικά και έντονα. Βγάλαμε τέσσερις ομόφωνες αποφάσεις. Το ψήφισμα 789 όπου προνοούσε να επιστραφεί η Αμμόχωστος ως μέτρο οικοδόμησης εμπι-



Τον καιρό που ήμουν πρόεδρος είχαμε 50.000 εποίκους. Είπα να κρατήσουμε τις 20.000 και τις άλλες 30.000 να τις επιχορηγήσουμε να φύγουν. Τότε με κατηγόρησαν διάφοροι «πατριώτες» ότι προδίω την Κύπρο, λέει ο πρώην πρόεδρος της Δημοκρατίας Γιώργος Βασιλείου, υπογραμμίζοντας πως πλέον δεν τολμά να μιλήσει κανείς για εποίκους.

στοσύνης υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, ήταν κάτι που ούτε στα όνειρά μας δεν μπορούσαμε να φανταστούμε πως θα πετυχαίναμε. Όταν ήρθε ο Γλαύκος Κληρίδης να με δει στο ενδιάμεσο της διαδοχής, του είπα «Γλαύκο, κέρδισες χαλάλι σας, αλλά μην εγκαταλείψετε την δέσμη ιδεών, γιατί δεν θα ξαναβρούμε παρόμοια ευκαιρία». Μάσπασε τα λόγια του γιατί είχε δεσμευθεί έναντι του Σπύρου Κυπριανού ότι θα εγκαταλείψουν τη δέσμη ιδεών. Αυτό ήταν τεράστιο δώρο για την Τουρκία, με το να εγκαταλείψουμε, χάθηκε η ευκαιρία, όπως το ίδιο αρνητική επίπτωση είχε η απόρριψη του Σχεδίου Ανάν. Τους δώσαμε την ευκαιρία να λένε εμείς θέλουμε λύση, οι Ε/κ είναι που δεν θέλουν.

–**Δημιουργούνται νέα τετελεσμένα για την Αμμόχωστο; Χάσαμε την ευκαιρία;**

–Αλίμονό μας, αν χαθεί. Γι' αυτό έχει τεράστια σημασία να πετύχει η συνάντηση των δύο.

–**Πώς σχολιάζετε την απάντησή μας στην πρόταση Ακιντζι;**

–Πιστεύω πως ήταν λάθος ο τρόπος που απαντήσαμε.

–**Εσείς δηλαδή τι θα κάνατε;**

–Θα έλεγα πως δεν μπορούμε να δεχτούμε την απόφαση αυτή και ότι αυτό που έχει σημασία είναι

να επαναρχίσουμε τις διαπραγματεύσεις. Από τις συμφωνίες Χριστόφια-Ταλάτ και προηγουμένως από τις θέσεις του κ. Κληρίδη ήταν ξεκάθαρο ότι όταν λύσουμε το Κυπριακό, αυτόματα θα λυθεί και το ζήτημα του φυσικού αερίου. Δεν μπορεί να αποτελέσει θέμα συζήτησης το φυσικό αέριο. Το φυσικό αέριο θα είναι το αποτέλεσμα. Αν έχεις λύση θα τεθεί και το θέμα του φυσικού αερίου.

–**Θα έπρεπε να μπει πρόταση για την Αμμόχωστο στην απάντηση Αναστασιάδη;**

–Από τη στιγμή που λες ότι εκείνο που έχει σημασία είναι να καθίσεις σε ουσιαστικές διαπραγματεύσεις για λύση, τότε εννοείται πως είναι μέσα και η Αμμόχωστος. Δεν είναι σωστό να την απομονώσεις, γιατί τότε δικαιολογείς όσους λένε πως αμμοχωστοποιείς το Κυπριακό. Εκείνο που θέλεις είναι λύση του Κυπριακού και η Τουρκία, μέσα στο πλαίσιο λύσης δίνει την Αμμόχωστο.

–**Με δεδομένες όμως τις τουρκετικές προκλήσεις πώς μπορούμε να μιλούμε για επανέναρξη των συνομιλιών;**

–Αυτό είναι το μεγάλο λάθος που κάνουμε, γιατί στην ουσία δίνουμε το κλειδί στην Τουρκία να ανοίγει την πόρτα και να την κλει-

δώνει όποτε θέλει. Η μεγαλύτερη πρόκληση είναι η κατοχή και όμως ξεκινήσαμε συνομιλίες. Είναι μήπως ήσσονος σημασίας η κατοχή της μισής Κύπρου σε σύγκριση με τις γεωτρήσεις; Και για να μην παρεξηγηθώ, διαφωνώ κάθετα με αυτό που γίνεται και το θεωρώ πρόκληση, ωστόσο από τη στιγμή που το θέτω σαν όρο τότε και η άλλη πλευρά μπορεί να το εκμεταλλευτεί ούτως ώστε να μείνουν τα πράγματα ως έχουν. Και από αυτή την κατάσταση σίγουρα δεν επωφεληθήκατε εμείς.

–**Με τα νέα δεδομένα μπαίνει το φυσικό αέριο στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων;**

–Αυτή τη στιγμή αυτό που προέχει είναι συμφωνία στο πλαίσιο διζωνικής, δικαιοδικής ομοσπονδίας. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο θα λυθούν και τα ζητήματα αξιοποίησης του φυσικού πλούτου. Και επί τη ευκαιρία θα ήθελα να αναφέρω πως με ενόχλησε ότι κατά την επίσκεψή του κ. Μπιστοτάκη δεν αναφέρθηκε κανένας σε διζωνική, δικαιοδική ομοσπονδία. Έχουμε την απόφαση των Ηνωμένων Εθνών, έχουμε την ξεκάθαρη θέση ότι δεν υπάρχει άλλη λύση και εμείς σιωπούμε. Προφανώς κάποιοι το θεωρούν δεδομένο, αλλά αν δεν το λες ξεχνιέται.

–**Πλέον ο Νίκος Αναστασιάδης κατηγορείται πως συζητά άλλες μορφές λύσης και λύση δύο κρατών. Το αποκάλυψε πρόσφατα και ο Τούρκος υπουργός Εξωτερικών...**

–Η Τουρκία δεν είπε θέλουμε λύση δύο κρατών και τέρμα. Είπε ότι είμαστε έτοιμοι να δεχτούμε όποια λύση δεχτείτε. Της Τουρκίας βεβαίως της συμφέρει, αλλά δύο κράτη δεν γίνονται. Δεν υπάρχει ένα τοις χιλίοις να γίνουν δύο κράτη. Η Ε.Ε. δεν θα αυτοκτονήσει. Φανταστείτε να δεχτεί η Ε.Ε. αυτό το νησάκι που λέγεται Κύπρος να γίνει δύο κράτη, όταν αρνήθηκαν αυτό το αίτημα στους Καταλανούς. Αντιλαμβάνεστε τι μπορεί να γίνει αν ανεξαρτητοποιηθούν δεκάδες κρατίδια όπως η Σικελία ή η Γερμανία να γίνει η Βαυαρία και άλλα κρατίδια ξανά. Αντί να είναι Ευρώπη των 28 κρατών μελών να γίνει μία Ευρώπη και δεκάδων άλλων κρατών. Δεν θα έχει σημασία ο λόγος της καθώς ουδέποτε θα συμφωνήσουν σε κάτι.

–**Σε μία άτυπη πενταμερή δηλαδή δεν υπάρχει ενδεχόμενο να τεθεί άλλη μορφή λύσης;**

–Δεν υπάρχει τέτοιο ενδεχόμενο. Πρέπει να το δέχεται ο διεθνής παράγοντας.

–**Η δική μας πλευρά έχει αναδιπλωθεί στο θέμα της πολιτικής ισοτιμίας;**

–Διζωνική, δικαιοδική ομοσπονδία χωρίς τα δύο μέρη να είναι ίσα, δεν γίνεται. Αν ορισμένες εξουσίες τις έχεις σε οριστώσες πολιτείες, δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα, αλλά οι βασικές αποφάσεις πρέπει να είναι στο κέντρο. Και δεν θα μιλάμε για ομοσπονδία, αν δεν έχουν ίσο ρόλο οι δύο πλευρές. Συνεπώς είτε δεχόμαστε τη διζωνική, δικαιοδική ομοσπονδία ή όχι. Δεν μπορούμε να λέμε πως τη δεχόμαστε, αλλά να μην έχουν δικαίωμα ψήφου.

–**Το ότι βάλαμε στο τραπέζι κοινοβουλευτική δημοκρατία και αποκεντρωμένη ομοσπονδία;**

–Για να γίνει κοινοβουλευτική δημοκρατία σημαίνει πως πάμε ενάντια στην διζωνική, δικαιοδική ομοσπονδία. Δηλαδή δεν συμφωνούμε πλέον με το Συμβούλιο Ασφαλείας; Ποιοι είμαστε εμείς; Είμαστε σε θέση να έρθουμε αντιμέτωποι με όλο τον κόσμο; Είναι ξεκάθαρο ότι όποτε γίνεται κουβέντα έξω από τα πλαίσια του Συμβουλίου Ασφαλείας, μας εκθέτει. Προσωπικά τρέμω στην ιδέα να μη γίνει άτυπη πενταμερής. Να μείνουμε έτσι δηλαδή μέχρι τις επόμενες προεδρικές εκλογές. Δεν θα υπάρχει θέμα για συζήτηση τότε.

–**Γιατί;**

–Επειδή θα μας έχουν περικυκλώσει με τρυπάνια, θα έχουν πάρει το Βαρώσι κι εμείς θα περιοριζόμαστε στο να διαμαρτυρόμαστε.

Για να ασχοληθούν με το Κυπριακό θα πρέπει να υπάρχει πρόοδος

–**Υπάρχει χρονοδιάγραμμα για την επίλυση του Κυπριακού;**

–Υπάρχει. Ο γ.γ. έχει υποχρέωση μέχρι τον Νοέμβριο να προχωρήσει σε έκθεση για την πρόοδο που υπήρξε γύρω από το Κυπριακό και με βάση την έκθεση θα βγάλει απόφαση η ΟΥΝ-ΦΙΚΥΠ. Εάν δεν έχουμε καμία θετική κατάληξη ως τότε δεν έχει κανέναν που να μπορεί να εγγυηθεί ότι θα παραμείνει η ΟΥΝ-ΦΙΚΥΠ. Η θέση της Αμερικής είναι ότι οι ειρηνευτικές δυνάμεις δεν μπορεί να γίνονται αφορμή για να διατηρείται το στάτους κβο. Δεν λέω πως κάτι τέτοιο θα γίνει, αλλά πρέπει να μας φοβίζει μια τέτοια προοπτική.

–**Βάσει όσων υποστηρίζει η κυβέρνηση έχουμε τη στήριξη του διεθνούς παράγοντα...**

–Ναι. Γράφame για παράδειγμα ότι θωρακιστήκαμε με το γαλλοϊταλικό τόξο. Δεν λέω, είναι καλό που υπάρχει συνεργασία, την οποία σέβομαι και εκτιμώ. Δεν είμαι

όμως αφελής. Γιατί, αν αύριο η Τουρκία θελήσει να προκαλέσει τι θα γίνει; Θα έρθει η Γαλλία ή Ιταλία και θα κηρύξουν πόλεμο της Τουρκίας; Ούτε συζήτηση. Θα καταδικάσουν τη στάση της Τουρκίας όμως η Τουρκία θα αδιαφορήσει.

–**Κρίνεται τα μέτρα της Ε.Ε. εναντίον της Τουρκίας ικανοποιητικά;**

–Εκείνο που είναι σίγουρο είναι πως δώσαμε την εντύπωση ότι η Ε.Ε. θα προχωρήσει σε μία σειρά δραστικών μέτρων. Και η εικόνα που καλλιεργήθηκε στον μέσο πολίτη είναι πως η Ευρώπη θα μας συμπαράσταθει. Προσωπικά πίστευα ότι δεν θα πάρει ουσιαστικά μέτρα. Θα εκφράσει βεβαίως τη διαφωνία της, αλλά δεν θα προχωρήσει σε κυρώσεις, απλούστατα γιατί η Τουρκία έχει στο χέρι την Ε.Ε. με το μεταναστευτικό.

–**Άρα κινούμαστε περισσότερο επικοινωνιακά που δεν είχαν σχέση με την πραγματικότητα;**

Θέμα εποίκων

–**Είναι η τελευταία ευκαιρία;**

–Πάντα υπάρχουν ευκαιρίες όμως κάθε φορά τα πράγματα γίνονται χειρότερα. Τον καιρό που ήμουν πρόεδρος είχαμε 50.000 εποίκους. Είπα να κρατήσουμε τις 20.000 και τις άλλες 30.000 να τις επιχορηγήσουμε να φύγουν. Τότε με κατηγόρησαν διάφοροι «πατριώτες» ότι προδίω την Κύπρο. Όταν ανέλαβε ο Γλαύκος Κληρίδης είχε να χειριστεί 100.000 εποίκους και πρότεινε να μείνουν οι 50.000. Τον χαρακτήρισαν κι εκείνον προδότη. Τώρα δεν τολμά κανείς να θέσει το θέμα των εποίκων.

–Δεν πειράζει να πολεμήσεις, αλλά θα πρέπει να διακατέχεσαι από ρεαλισμό για το τι θα γίνει. Να μη δίδεις ψεύτικες εντυπώσεις στον κόσμο.

–**Αυτό κάνει η κυβέρνηση;**

–Να μη διαβεβαιώνεις τον κόσμο ότι θα υλοποιηθούν πράγματα που είναι δύσκολο να υλοποιηθούν. Αυτό είναι που έγινε. Όσα μέτρα λήφθηκαν ήταν καλά, αλλά πιστεύετε ότι ο Μακρόν θα διακινδύνευε να έρθει σε σύγκρουση με την Τουρκία, να θέσει σε κίνδυνο την οντότητα του γαλλικού κράτους και να διακινδυνεύσει να αναλάβει η Λεπέν την εξουσία; Η κάθε χώρα θα δει το συμφέρον της.

–**Υπάρχει έλλειψη ενδιαφέροντος από τη διεθνή κοινότητα αναφορικά με το Κυπριακό;**

–Υπάρχουν μεγάλα ζητήματα που αφορούν το παγκόσμιο σήμερα. Η σύγκρουση ΗΠΑ-Ιράν, οι αρνητικές επιπτώσεις από τον

εμπορικό πόλεμο που κάνει η Αμερική με την Κίνα, το παγκόσμιο ΑΕΠ έχει μειωθεί. Επιταχύνονται οι κίνδυνοι από τις κλιματικές αλλαγές. Υπάρχουν περιοχές που καίγονται, κόσμος πεθαίνει επειδή δεν έχει νερό να πει και πολλά άλλα. Σε αυτό το πλαίσιο υπάρχει για 45 χρόνια το Κυπριακό. Εσείς με τι θα ασχολιόσασταν αν ήσασταν Γερμανίδα ή Γαλλίδα υπουργός Εξωτερικών; Για να ασχοληθείς με το Κυπριακό θα πρέπει να υπάρχει πρόοδος. Όχι καταγγελίες του ενός στον άλλο.

–**Αν πηγαίνατε εσείς στην συνάντηση τι θα κάνατε;**

–Θα έλεγα στον Μουσταφά Ακιντζι ότι αρκετά συζητήσαμε, διαφωνήσαμε για διάφορα θέματα όλα αυτά τα χρόνια, αλλά πρέπει να μας αγωιά πώς διαφραλίζουμε το μέλλον. Άρα θα πρέπει να γίνει διαπραγμάτευση στο πλαίσιο της διζωνικής, δικαιοδικής ομοσπονδίας.

Με Ρωσία και Κίνα στην κυπριακή ΑΟΖ η Τουρκία

Η διπλωματία χρησιμοποιείται από την Άγκυρα ως ένα χρήσιμο εργαλείο για την προβολή μηνυμάτων προς τη διεθνή κοινότητα

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Στο ζήτημα της ΑΟΖ η Τουρκία δεν έχει ψευδαισθήσεις. Γνωρίζει πολύ καλά ότι ο αντίκτυπος και τα αποτελέσματα των μονομερών ενεργειών είναι περιορισμένης εμβέλειας και με συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης. Η τελική λύση θα έρθει μέσα από τη διπλωματία και την τελική διαδικασία του πάρε-δώσε, την οποία θα κληθούν να λάβουν υπόψη τους το αμέσως επόμενο διάστημα, παράλληλα με τη νέα διαδικασία στο Κυπριακό, όλες οι εμπλεκόμενες πλευρές.

Έχοντας αυτά κατά νου, η Άγκυρα στοχεύει σε μια τελική διευθέτηση του ζητήματος της ΑΟΖ, κυρίως μέσα από την ταυτόχρονη ικανοποίηση των συμφερόντων και αιτημάτων της ίδιας και του Τελ Αβιβ. Την ίδια στιγμή, η τουρκική διπλωματία στηρίζεται στην υποστήριξη δυο νέων συμμάχων, της Ρωσικής Ομοσπονδίας και της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας.

Τα τουρκικά συμφέροντα

Για το τουρκικό κέντρο στρατηγικών μελετών «Orsam» η αξία των ενεργειακών αποθεμάτων της Ανατολικής Μεσογείου είναι ανεκτίμητη. Μπορεί αναλυτές και ειδικοί του θέματος να τηρούν επιφυλακτική στάση ως προς τη σημασία και την εμπορική αξία των συνολικών ενεργειακών αποθεμάτων της περιοχής, ωστόσο, αυτό δεν αλλάζει τον ρόλο που διαδραματίζει η ενέργεια στον νέο γεωστρατηγικό χάρτη της Ανατολικής Μεσογείου κατά τον 21ο αιώνα. Η

Ευρώπη, οι αγορές των δυτικών χωρών στοχεύουν στη σταδιακή ενεργειακή απεξάρτησή τους από τη Ρωσία, την Αλγερία και τη Νιγηρία. Οι τελευταίες χώρες ξεχωρίζουν με την πολιτική αστάθειά τους, γεγονός που επισκιάζει την ενεργειακή ασφάλεια. Η δε, Ρωσία εισέρχεται σε μια περίοδο έντονων αντιπαράθεσης με τη Δύση. Γι' αυτόν τον λόγο, η Ευρώπη δεν έχει άλλη επιλογή παρά να αναζητήσει εναλλακτικές πηγές ενέργειας.

Την ίδια στιγμή, ο «συνέταρος»

Η Άγκυρα στοχεύει σε μια διευθέτηση του ζητήματος της ΑΟΖ, κυρίως μέσα από την ταυτόχρονη ικανοποίηση των συμφερόντων και αιτημάτων της ίδιας και Τελ Αβιβ.

της Δύσης στην Ανατολική Μεσόγειο, το Ισραήλ, με τα νέα κοιτάσματα που έχει στη διάθεσή του, επιθυμεί να εξασφαλίσει πρόσβαση στη δυτική αγορά.

Για το «Orsam» υπάρχουν τρεις δρόμοι για την επίτευξη αυτού του στόχου. Πρώτον, το Ισραήλ που σήμερα εξαγίγει ενέργεια μονάχα στην Αίγυπτο και στον Λίβανο, μελλοντικά θα μπορούσε να συνδεθεί ενεργειακά με την Ευρώπη διά μέσου της Τουρκίας, με έναν αγρό που θα ενώσει το λιμάνι της Χάιφα με το Τζέικαν της Τουρκίας. Δεύτερον, το Ισραήλ θα μπορούσε

μελλοντικά να βασιστεί στις εγκαταστάσεις LNG της Αιγύπτου για να εξάγει το φυσικό αέριο στην Ευρώπη. Τέλος, υπάρχει και η επιλογή του EastMed, δηλαδή η μεταφορά του ισραηλινού αερίου διά μέσου της Κύπρου και της Ελλάδας.

Αναλύοντας όλες τις επιλογές του Ισραήλ, το «Orsam» καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο καταλληλότερος δρόμος που μπορεί να ακολουθήσει το Ισραήλ δεν είναι άλλος παρά η διαδρομή μέσω της Τουρκίας. Σε αυτό ακριβώς το σημείο, στο οποίο «ποντάρει» η Τουρκία, έρχονται στο προσκήνιο τα ιδιαίτερα, μεγάλα συμφέροντα της τουρκικής πλευράς στο ενεργειακό πεδίο. Υπάρχουν τρία σημεία που ξεχωρίζουν από τη σκοπιά της Τουρκίας. Πρώτον, η Τουρκία θέλει να μετατραπεί σε ενεργειακό κομβικό σημείο ολόκληρης της περιοχής. Αναμφίβολα αυτός ο στόχος είναι ένα όνειρο για τις τουρκικές εταιρείες, που διατηρούν στενές σχέσεις με την τουρκική κυβέρνηση. Δεύτερον, η Τουρκία επιθυμεί να περιορίσει την ενεργειακή εξάρτησή της από χώρες όπως η Ρωσία και το Ιράν και παράλληλα να περιορίσει στο εσωτερικό τη ζήτηση για ξένο νόμισμα.

Τέλος, η Τουρκία δεν επιθυμεί να βιώσει ένα δεύτερο τραύμα της Μουσουλνής. Πριν από έναν αιώνα, η Βρετανία, επωφελομένη από τις αδυναμίες της Τουρκίας, στέρψε από τη χώρα τα πλούσια πετρελαϊκά κοιτάσματα του βόρειου Ιράκ. Το ίδιο δεν πρόκειται να ξανσυμβεί στην Ανατολική Μεσόγειο, προμηνύει το «Orsam».



Η τουρκική διπλωματία στηρίζεται όλο και περισσότερο στη διπλωματική συνεργασία με χώρες όπως η Κίνα και η Ρωσία για να υποχρεώσει την Κύπρο και τις άλλες χώρες της περιοχής σε μια τελική, συμβιβαστική λύση.

Κίνα και Ρωσία

Πώς θα μπορούσε η Τουρκία να αποφύγει μια νέα «πανωλεθρία» στο ενεργειακό πεδίο, έναν αιώνα μετά τη διάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας; Για το «Orsam», η απάντηση του συγκεκριμένου ερωτήματος είναι σχετικά απλή. Σε πρώτο επίπεδο, η Τουρκία δηλώνει παρούσα σε όλες τις εξελίξεις στην Κύπρο και πέραξ αυτής. Στέλνει στην περιοχή όλα τα διαθέσιμα σκάφη της, τα οποία ξεκινούν έρευνες και εργασίες για φυσικό αέριο και πετρέλαιο. Αυτή η προσπάθεια πλαισιώνεται από την παρουσία των Τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων στις περιοχές όπου διεξάγονται οι εργασίες. Παράλληλα με την αναφερόμενη προσπάθεια, η τουρ-

κική διπλωματία περνά σε αντεπίθεση στο διπλωματικό πεδίο. Στόχος είναι η προβολή των κατάλληλων μηνυμάτων προς τη διεθνή κοινότητα. «Αθήνα και Λευκωσία επιτίθενται στα ζωτικά συμφέροντα της Τουρκίας», είναι η θέση της τουρκικής διπλωματίας, η οποία την ίδια στιγμή σπεύδει να επωφεληθεί από την κάθε ευκαιρία για να επαναλάβει το κάλεσμά της για περιφερειακή συνεργασία στο ζήτημα της ΑΟΖ, δίχως όρους και προϋποθέσεις. Στο συγκεκριμένο σημείο ακριβώς, για την Τουρκία προκύπτει μια θετική εξέλιξη, η οποία αναπτερώνει το ηθικό των Τούρκων διπλωματών. Εδώ και εβδομάδες, από τη στιγμή που κορυφώθηκαν οι τουρκικές ενέργειες

στην κυπριακή ΑΟΖ, δύο μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας τηρούν θετική στάση απέναντι στις τουρκικές σχέσεις. Ρωσία και Κίνα όχι μονάχα δεν ασκούν κριτική στην Άγκυρα, αλλά αντιθέτως δείχνουν κατανόηση για τις τουρκικές θέσεις και ευαισθησίες.

Για το «Orsam» λοιπόν, η στρατηγική που θα ακολουθηθεί στην κυπριακή ΑΟΖ έχει ξεκαθαρίσει εδώ και καιρό. Παράλληλα με τις ενέργειες στα νερά της Κύπρου, η τουρκική διπλωματία στηρίζεται όλο και περισσότερο στη διπλωματική συνεργασία με χώρες όπως η Κίνα και η Ρωσία για να υποχρεώσει την Κύπρο και τις άλλες χώρες της περιοχής σε μια τελική, συμβιβαστική λύση.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΠΑΝΟΥ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑ**

Θεατές και μονομάχοι

Συχνά συνδέουμε την πολιτική συμμετοχή αποκλειστικά με την προσέλευση στις κάλπες. Η ιστορία όμως, τουλάχιστον στις εδραιωμένες δημοκρατίες, έχει δείξει ότι η ελπίδα που τελικά κινητοποιεί τους πολίτες να προσέλθουν στις κάλπες, γρήγορα καταλήγει σε απογοήτευση καθώς η πολυπόθητη «αλλαγή» δεν έρχεται ποτέ. Άμεση συνέπεια είναι η αυξανόμενη αποχή που παρατηρείται στις μέρες μας. Είναι δε γενικά παραδεκτό, ότι οι ασκούντες ουσιαστική πολιτική επιρροή, έχουν ήδη επιλέξει πριν την κάλπη, τις διαθέσιμες επιλογές μας.

Σύμφωνα με τον πιο συνήθη ορισμό, πολιτική συμμετοχή είναι εκείνη η δραστηριότητα των ατόμων, η οποία αποσκοπεί στο να καθορίσει τα πρόσωπα που κυβερνούν αλλά και τις αποφάσεις που αυτά λαμβάνουν. Εξ ορισμού λοι-

πόν, η άσκηση και μόνο του εκλογικού δικαιώματος, δεν μπορεί να θεωρηθεί αποτελεσματική συμμετοχή στη δημοκρατία. Ταυτόχρονα όμως, δεν μπορεί να περιορίζεται στους έχοντες την εξουσία και τα κομματικά επιτελεία. Πολιτική συμμετοχή είναι τόσο η δραστηριοποίηση σε Προστατευτικές Ομάδες Συμφερόντων, όσο και σε διάφορα μονοθεματικά ή πολυθεματικά, Κοινωνικά Κινήματα.

Η φημισμένη έρευνα των Milbarth & Goel, 1977, έδειξε ότι ανάλογα με το βαθμό της πολιτικής συμμετοχής τους, οι πολίτες μπορούν να χωριστούν σε διάφορες ομάδες.

Η πρώτη ομάδα είναι οι πολιτικά ενεργοί, οι Μονομάχοι όπως ονομάστηκαν, οι οποίοι δεν ξεπερνούν το 5-7% του πληθυσμού. Η δεύτερη ομάδα αφορά στο 60% του πληθυσμού που παραμένουν Θεατές στην

πολιτική μάχη, ανεξάρτητα από το αν προσέρχονται ενίοτε στις κάλπες. Το υπόλοιπο 33% είναι οι Απαθείς, καθώς δεν ασχολούνται καν με την πολιτική και τα κοινωνικά δρώμενα.

Για το 33% δεν τρέφω αυταπάτες. Δύσκολα θα πειστεί να αναζητήσει μια δεύτερη ανάγνωση στα γεγονότα, για να ξεφύγει από την κυρίαρχη κοινή γνώμη. Με προβληματίζει έντονα όμως το 60%. Έρευνες έδειξαν ότι ένα μεγάλος μέρος αυτής της ομάδας, δεν αποστασιοποιείται γιατί αδιαφορεί, αλλά γιατί δεν πιστεύει ότι έχει τη δύναμη να αλλάξει τα πράγματα. Έτσι, αντί να καθορίζει τις πολιτικές που χαράζονται, καταλήγει θεατής, να χαράζει τη θεματολογία του βραδινού δελτίου ειδήσεων. Προσφάτως και των κλικ στο ίντερνετ.

Σε νεοπαγείς δημοκρατίες όπως η Κύπρος, η μετάβαση από την

αποικιοκρατική-απολυταρχική εξουσία στην εθελοντική συμμετοχή και την οργάνωση των πολιτών σε πολιτικά κινήματα, είναι μια χρονοβόρος διαδικασία. Για να μπορεί η κοινή γνώμη να καθορίσει αν μνη τι άλλο τις πολιτικές που την αφορούν άμεσα, θα πρέπει αρχικά να αναλάβει και τις ευθύνες που της αναλογούν. Όπως:

- Να ενημερώνεται επαρκώς, να διασταυρώνει και να αξιολογεί πληροφορίες, ειδήσεις και ανακοινώσεις.
- Να επιζητά τη γνώμη ειδικών σε εξειδικευμένα ζητήματα, αντί του τρέχοντος μοντέλου κομματικών ανακοινώσεων και τηλεοπτικών εκπομπών, όπου τα ίδια πρόσωπα εκφέρουν άποψη επί παντός επιστητού.
- Να μην αρκείται στους «μεγάλους» στόχους. Συχνά τα προεκλογικά προγράμματα των υπο-

ψηφίων εμφανίζουν το στόχο, αλλά όχι τον τρόπο που θα φτάσουμε σ' αυτόν. Γνωρίζοντας ότι συχνά η διαδρομή είναι περίπλοκη κι ότι ο πολίτης δεν θα την αναζητήσει εις βάθος, γίνεται ο στόχος, ένα γόνιμο πεδίο λαϊκισμού.

Κάποτε τα ζητούμενα αυτά για την κοινή γνώμη, φάνταζαν ουτοπία. Σήμερα, χάρη στην τεχνολογία και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ο πολίτης έχει τη δυνατότητα να ενημερώνεται άμεσα, να διασταυρώνει την πληροφορία που δέχεται, να ανταλλάξει απόψεις με ειδικούς όπου χρειάζεται και να επικοινωνεί απευθείας με τους ίδιους τους πολιτικούς.

Μπορεί εύκολα και ανέξοδα να οργανώνεται σε πρωτοβουλίες, σε ομάδες πίεσης ή να συμμετέχει σε ισχυρά κοινωνικά κινήματα. Η αμεσότητα των κοινωνικών δικτύων,

μας φέρνει πιο κοντά στις ανάγκες των γύρω μας. Έχει τα φόντα να παραμερίσει το ατομικό συμφέρον και να γίνει το όχημα προς τη διεκδίκηση του συλλογικού συμφέροντος.

Σήμερα ουτοπία, είναι να πιστεύει κανείς ότι μπορεί να αλλάξει το στιγδήποτε, ενόσω εμείς παραμένουμε θεατές. Είναι ουτοπία να πιστεύουμε ότι τα δύο λεπτά που ξοδεύουμε στο παραβάν κάθε πέντε χρόνια, μπορούν να συντηρήσουν την ίδια τη δημοκρατία, με ανεξάρτητους θεσμούς, χρηστή διοίκηση και διαφάνεια. Από την άλλη βέβαια, πόσους θεατές μπορούμε να κατεβάσουμε από τις κερκίδες στην επόμενη εκλογική μάχη; Πόσοι μονομάχοι μπορούν να βρουν συμμάχους στις κερκίδες;

Ο κ. Πάνος Λοΐζου Παρράς είναι οικονομολόγος.

Στοιχείμα για την Ε.Ε. η κλιματική αλλαγή και η ισότητα φύλων

Θα φύγω από την αντιπροεδρία του ΔΗΣΥ, θα παραμείνω όμως κοντά στο κόμμα, λέει στην «Κ» η κ. Στέλλα Κυριακίδου

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Στοιχείμα αποτελεί για την Στέλλα Κυριακίδου αναλαμβάνοντας την θέση Επιτρόπου να έρθει η Ε.Ε. κοντά στον πολίτη αλλά και να δοθεί έμφαση στην κλιματική αλλαγή και την ισότητα φύλων. Ξεκαθαρίζει πως αναλαμβάνοντας την θέση της Επιτρόπου θα αποχωρήσει από την αντιπροεδρία του ΔΗΣΥ. «Από τη στιγμή που θα βρίσκομαι στην Κομισιόν δεν μπορώ να παραμείνω στην αντιπροεδρία του ΔΗΣΥ, καθώς αυτές οι θέσεις υπάρχουν ούτως ώστε συγκεκριμένα άτομα να εξασκούν συγκεκριμένα καθήκοντα και να βοηθούν τον Πρόεδρο», αναφέρει σε συνέντευξή της στην «Κ» η Στέλλα Κυριακίδου. Απαντά και στις επικρίσεις που δέχεται ότι δεν έχει τοποθετηθεί στα μεγάλα ζητήματα όπως το Κυπριακό και την οικονομία και επικεντρώνεται στα κοινωνικά θέματα. «Να σας θυμίσω ότι είμαι 7,5 χρόνια στο Συμβούλιο της Ευρώπης με τους συναδέλφους μου. Και η αλήθεια είναι πως δώσαμε μάχες για την Κύπρο. Είτε αφορούσαν το 2013 με την κυπριακή οικονομία, είτε άλλα εθνικά συμφέροντα. Και όλα αυτά σε έναν οργανισμό 47 χωρών στον οποίο συμμετέχει η Τουρκία!» αναφέρει χαρακτηριστικά. Η ίδια υπογραμμίζει ότι ο Πρόεδρος ουδέποτε μίλησε επισήμως για λύση δύο κρατών και απορρίπτει την αίσθηση που υπάρχει ότι η Κύπρος αντιμετωπίζεται με καχυποψία στην Ε.Ε. από το Κραν Μοντανά και μετά. «Οι κυρώσεις που έχουν ληφθεί καταδεικνύουν πως και αξιοπιστία υπάρχει αλλά και μας εμπιστεύονται», αναφέρει χαρακτηριστικά. Εξηγεί για ποιο λόγο δεν κατάθεσε ως υποψήφια ευρωβουλευτής και αν υπάρχει ένταση στις σχέσεις της με τον Αβέρωφ Νεοφύτου.

-Διορίζετε μέλος της Κομισιόν σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι για το μέλλον της Ε.Ε. Τι στοχεύετε να κάνετε από το νέο σας πόστο;

«Υπήρξαν πολλοί που είχαν αμφισβητήσει την Ε.Ε. λόγω και της οικονομικής κρίσης που παρουσιάστηκε τα τελευταία χρόνια. Σήμερα βγαίνουμε από την κρίση αυτή και αντιλαμβάνομαστε ότι η Ε.Ε. έχει πολλά να δώσει ακόμη. Όλοι οι επιτρόποι μπορούμε να εργαστούμε για να εδραιώσουμε την έννοια της Ενωμένης Ευρώπης. Την έννοια της Δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Μπορούμε να βοηθήσουμε ώστε ο ευρωπαίος πολίτης να νιώθει την Ευρώπη πιο κοντά του. Το στοιχείμα πλέον είναι να αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά τις νέες προκλήσεις που έχουν να κάνουν με το μεταναστευτικό και τη διαχείριση όλων αυτών των θεμάτων. Μπορούμε να συμβάλουμε ώστε να μην υπάρχουν οι ιδιαιτέρα ευάλωτες ομάδες, άτομα που χρειάζεται να ενισχυθούν και να εξέλθουν από το όριο της φτώχειας. Το πιο σημαντικό είναι ότι η Ε.Ε. εξέρχεται από την εσωστρέφεια που βίωνε τα τελευταία χρόνια. **-Ποιο χαρτοφυλάκιο θα σας ενδιέφερε;**

«Αυτό είναι κάτι που θα καθοριστεί από την Πρόεδρο της Επιτροπής. Αν και κάποια χαρτοφυλάκια θεωρούνται πως μου ταιριάζουν περισσότερα από άλλα, σας διαβεβαιώνω, πως όποιο χαρτοφυλάκιο κι αν μας δώσουν θα κάνω το καλύτερο δυνατό και θα ανταποκριθώ στο έπακρο. **-Έχετε επιδείξει ένα σημαντικό κοινωνικό έργο, ωστόσο πολλοί σας καταλογίζουν πως περιορίσθήκατε σε αυτό και δεν τοπο-**

“

Η καθημερινή ζωή του πολίτη αποτελεί πολιτική για μένα. Η γειτονιά που ζει, το σχολείο που πάει το παιδί του είναι πολιτική, όπως και η υγεία και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Κάποτε όλα αυτά θεωρούνται δεδομένα για πολλούς.

“

Όσα κόμματα της Κεντροδεξιάς, στην Ε.Ε. έκαναν ένα κλικ δεξιότερα δεν τους βγήκε. Μετά από έναν προεκλογικό κάνεις μια επαναξιολόγηση για τη στρατηγική και τα μηνύματα που πέρασες.

“

Το στοιχείμα πλέον είναι να αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά τις νέες προκλήσεις που έχουν να κάνουν με το μεταναστευτικό και τη διαχείριση όλων αυτών των θεμάτων.

Θετηθήκατε για μεγάλα πολιτικά προβλήματα όπως το Κυπριακό και την οικονομία. Πώς το σχολιάζετε;

«Νιώθω πως είναι μεγάλη τιμή που προτάθηκα από τον Πρόεδρο και εκτιμώ την εμπιστοσύνη που μου έδειξε. Είναι τεράστια ευθύνη και θέλω να διαβεβαιώσω ότι ουδέποτε μπήκα σε ένα χώρο χωρίς να δώσω το 150% των δυνατοτήτων μου. Δεν με ανησυχεί να χειριστώ δύσκολα θέματα. Όμως ξέρετε, η καθημερινή ζωή του πολίτη αποτελεί πολιτική για μένα. Η γειτονιά που ζει, το σχολείο που πάει το

παιδί του είναι πολιτική, όπως και η υγεία και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Κάποτε όλα αυτά θεωρούνται δεδομένα για πολλούς. Η αλήθεια είναι ότι δίνονται μάχες για να εξασφαλίσουμε τα αυτονόητα. Σε ό,τι αφορά όμως το Κυπριακό και την οικονομία, να σας θυμίσω ότι είμαι 7,5 χρόνια στο Συμβούλιο της Ευρώπης με τους συναδέλφους μου. Και η αλήθεια είναι πως δώσαμε μάχες για την Κύπρο. Είτε αφορούσαν το 2013 με την κυπριακή οικονομία, είτε άλλα εθνικά συμφέροντα. Και όλα αυτά σε έναν οργανισμό 47 χωρών στον οποίο συμμετέχει η Τουρκία! Σ' αυτόν λοιπόν τον οργανισμό, θέλω να πιστεύω πως όλοι μας ως αντιπροσωπεία – και όχι ως επικεφαλής- εργαστήκαμε πάρα πολύ αποτελεσματικά και γι' αυτό ακριβώς τον λόγο δεν με ανησυχούν οι όποιες προκλήσεις.

-Το Συμβούλιο της Ευρώπης συνέβαλε συνεπώς στην απόφασή σας;

«Ήταν πανεπιστήμιο για μένα και νιώθω μεγάλη τιμή που με εξέλεξαν Πρόεδρο. Εκεί διαχειρίζεσαι θέματα, όπως την κρίση της Ρωσίας-Ουκρανίας, και την εισβολή στην Κριμαία. Είχαμε συναντήσεις για παράδειγμα με τον Ποροσένκο και διαχειριστήκαμε θέματα που αφορούν το Αζερμπαϊτζάν με την Αρμενία. Χειρίζεσαι συνεπώς μεγάλα πολιτικά θέματα. Αυτό το πανεπιστήμιο που ονομάζεται Συμβούλιο της Ευρώπης μου έδωσε απίστευτα εφόδια. Δεν είναι όμως μόνο η διαχείριση των εθνικών κρίσεων, τα ζητήματα που αφορούν την οικονομία και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, αλλά και η προσήλωση στα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου. Με χαροποίησε πάρα πολύ, όταν η πρόεδρος της Κομισιόν έβγαλε ως προτεραιότητα την κλιματική αλλαγή, την μετανάστευση, την ισότητα φύλου. Το γεγονός ότι μίλησε για την υγεία και το κράτος δικαίου. Η Ε.Ε. στηρίζεται πάνω σε αρχές γι' αυτό είναι ένα πετυχημένο οικοδόμημα. Το ίδιο και το Συμβούλιο της Ευρώπης. **-Θεωρείτε πως ήταν σωστά τα μέτρα που έλαβε η Ε.Ε. εναντίον της Τουρκίας;**

«Ήταν ό,τι καλύτερο μπορούσαμε να πάρουμε κάτω από τις δεδομένες συνθήκες. Μην ξεχνάτε πως δεν είναι συχνά που η Ε.Ε. λαμβάνει μέτρα εναντίον μιας χώρας που είναι υπό ένταξη. Αυτό αποτελεί μεγάλη επιτυχία της πλευράς μας. Για να παρθούν τέτοιες αποφάσεις χρειάζεται ομοφωνία των 28. Δεν είναι εύκολο. Όμως παρόλα αυτά το σημαντικό είναι να λύσουμε το όλο ζήτημα, όχι μέσω μέτρων αλλά μέσα από τις διαπραγματεύσεις. Και αυτή η προσπάθεια επιχειρείται από τον Πρόεδρο.



Δεν ήθελα όμως να μπω στη διαδικασία (των ευρωεκλογών) και μετά από λίγο να πω στον κόσμο ότι φεύγω για κάποια άλλη θέση. Αν έμπαίνα ευρωβουλευτής, θα έμενα λέει σε συνέντευξή της στην «Κ» η Στέλλα Κυριακίδου απαντώντας γιατί αρνήθηκε να συμπεριληφθεί στο ψηφοδέλτιο.

-Ο Πρόεδρος ακούγεται πως συζητά στο παρασκήνιο και για λύση δύο κρατών. Εσείς πώς το σχολιάζετε;

«Δεν έχω ακούσει ποτέ τον Πρόεδρο να κάνει επισήμως δήλωση ότι προωθεί τη λύση δύο κρατών. Τι ακούγεται συνεπώς δεν με αφορά προσωπικά.

-Τίθεται όμως θέμα έλλειψης αξιοπιστίας;

«Οι κυρώσεις που έχουν επιβληθεί καταδεικνύουν πως και αξιοπιστία υπάρχει αλλά και μας εμπιστεύονται. Η προσπάθεια που γίνεται τώρα για επιστροφή στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων είναι ο μόνος τρόπος για να λύσουμε το Κυπριακό. Δυστυχώς, πολλές φορές και όσο ήμουν Στρασβούργο αυτό που άκουγα είναι πως ο τρόπος που πολλές φορές ερμηνεύουμε τα πράγματα ή τα όσα γράφουμε και θεωρούμε ότι τα λέμε για εσωτερική κατανάλωση, τα διαβάζουν οι ξένοι και κάποτε αποδυναμώνουμε κι εμείς οι ίδιοι την πλευρά μας. Τα τελευταία δύο χρόνια εξαιτίας και της συμπεριφοράς της Τουρκίας, δεν μπορούσαμε να προχωρήσουμε σε κάποια θέματα.

Προσωπικά πάντως θέλω να ξεκαθαρίσω πως δεν έχω καμία αίσθηση ότι ο Πρόεδρος προωθεί λύση δύο κρατών και αυτό δεν έχει βγει πουθενά. Τουλάκι στον στους χώρους που έχω κινηθεί εγώ.

-Ούτε έχετε αισθανθεί πως οι Ευρωπαίοι αξιωματούχοι μετά το Κραν Μοντανά μας βλέπουν με μεγαλύτερη καχυποψία;

«Ως Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης είδα να προκύπτουν πολλά θέματα που να αφορούν την Τουρκία. Είδα πόσο δύσκολο είναι να κάνεις μία διαπραγμάτευση και πως κάποια πράγματα που ενώ θεωρούσες πολύ εύκολο να τα πετύχεις έχοντας το δικαίωμα με το μέρος σου, τελικά προέκυπτε να είναι πολύ δύσκολο καθώς άλλες ισορροπίες καθορίζουν τις αποφάσεις που λαμβάνονται. Το τι έγινε στο Κραν Μοντανά, έχει γραφεί κατά κόρον. Εγώ βλέπω μια προσπάθεια από τον Πρόεδρο να ξανασυναντηθεί με τον κ. Ακιντζί για να υπάρξει μια ισορροπία. Ας μη θεωρήσουμε βεβαίως ότι θα φτάσουμε και στη λύση του Κυπριακού. Γίνεται με τις καλές προσπάθειες να πάμε στο επόμενο βήμα.

Η Κύπρος έδωσε απαντήσεις για τις πολιτογραφήσεις

-Η πολιτική των πολιτογραφήσεων στην Κύπρο είναι ζήτημα για την Ε.Ε.;

«Η Κύπρος έχει δώσει τις απαντήσεις που ήθελε η Ε.Ε. σε αυτό το ζήτημα ενώ άλλαξαν κάποια κριτήρια. Είναι αρκετά μικρός ο αριθμός σε σχέση με το τι υπάρχει σε άλλες χώρες.

-Η μετακίνησή σας στην Κομισιόν συνεπάγεται και παραίτηση από την αντιπροεδρία του ΔΗΣΥ;

«Οι τελικές αποφάσεις θα ληφθούν όταν περάσω από την τελική ακρόαση. Δεν θεωρώ τίποτα δεδομένο όμως αν εγκριθώ ως επίτροπος, τότε θα παραιτηθώ από διάφορα πράγματα. Πρώτα από το βουλευτικό μου αξίωμα και μετά από την αντιπροεδρία του ΔΗΣΥ. Δεν είναι το ίδιο με την θέση του ευρωβουλευτή. Από τη στιγμή που θα βρίσκομαι στην Κομισιόν δεν

μπορώ να παραμείνω στην αντιπροεδρία του ΔΗΣΥ, καθώς αυτές οι θέσεις υπάρχουν ούτως ώστε συγκεκριμένα άτομα να εξασκούν συγκεκριμένα καθήκοντα και να βοηθούν τον Πρόεδρο. Αυτά τα καθήκοντα δεν θα μπορώ να τα κάνω όσο είμαι στις Βρυξέλλες. Σκοπεύω βεβαίως να διατηρήσω όσο μπορώ την επαφή μου με τον τόπο μου αλλά και με το κόμμα μου. Προέρχομαι απ' τον Δημοκρατικό Συναγερμό, είναι ο χώρος μου και η παράταξή μου και πάντα εκεί θα ανήκω. Μην ξεχνάτε ότι είμαι αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος και ελπίζω να ενισχύσω τις διμερείς μας σχέσεις. Αναγκαστικά θα παραιτηθώ και από τις ΜΚΟ που συμμετέχω ούτως ώστε να υπάρξει η σωστή διαδοχή. Δεν φεύγω από μέσα στην καρδιά μου, καθώς θα συνεχίσω να έχω επαφή.

Είχαμε ευρωεκλογές και δεν συζητήσαμε ευρωπαϊκά θέματα

-Ο ΔΗΣΥ δέχεται κριτική ότι σκληραίνει τη στάση του και ακολουθεί την ροπή άλλων κεντροδεξιών κομμάτων της Ευρώπης που έκαναν ένα κλικ δεξιότερα για να αντιμετωπίσουν την Ακροδεξιά.

«Όσα κόμματα της Κεντροδεξιάς, στην Ε.Ε., έκαναν ένα κλικ δεξιότερα δεν τους βγήκε. Μετά από έναν προεκλογικό κάνεις μια επαναξιολόγηση για τη στρατηγική και τα μηνύματα που πέρασες. Ο ΔΗΣΥ είναι ένα κόμμα πολυφωνίας και μπορώ να πω ότι ουδέποτε κάποιος μου επέβαλε το τι πρέπει να πω ή τι να μην πω. Είναι σημαντικό ζήτημα η πολυφωνία σε ένα κόμμα.

-Η πολυφωνία θεωρείται και εύκολη λεία για την ικανοποίηση όλων των ακροατηρίων...

«Εκ των υστέρων, κάποια μηνύματα δεν μας βοήθησαν στην εκλογική αναμέτρηση. Έγινε μια μεγάλη συζήτηση στο Πολιτικό Γραφείο η οποία δεν τελείωσε.

Επεξεργαζόμαστε τις εισηγήσεις ώστε τον Σεπτέμβριο να προχωρήσουμε στις αλλαγές που θέλουμε. Ο ΔΗΣΥ θα ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του κόσμου. Βεβαίως εγώ πιστεύω πως πολλές φορές κάνουμε τη μεγάλη εικόνα...

-Για παράδειγμα;

«Είχαμε ευρωεκλογές και δεν είχαμε στην ουσία συζητήσει τα μεγάλα ευρωπαϊκά ζητήματα. Ήταν ευρωεκλογές ή εθνικές εκλογές τελικά; Αυτό βέβαια αφορά εμάς ως ΔΗΣΥ, όλα τα κόμματα, την κοινωνία αλλά και την Ε.Ε. Είναι σημαντικό να φέρουμε την Ε.Ε. πιο κοντά στον κάθε πολίτη. Η απουσία της ευρωπαϊκής ατζέντας καταδεικνύει και την επαφή που χάθηκε μεταξύ ευρωπαίων πολιτών και Ευρώπης.

Αυτό ακριβώς θέλω να συζητήσω στο Κολλέγιο, ούτως ώστε να φέρουμε πίσω στο κάθε κράτος μέλος την Ευρώπη και το τι ακριβώς πρεσβεύει το ευρωπαϊκό οικοδόμημα.

Εκταφές ηρώων της Τηλλυρίας 55 χρόνια μετά

Μετά από ρεπορτάζ της «Κ», αρχίζουν εντός Σεπτεμβρίου σε τρεις χώρους κατόπιν απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΡΑΣΧΟΥ**

«**Εκταφές** σε τρεις χώρους για την Τηλλυρία», τιλοφορείτο το ρεπορτάζ της «Κ» στις 12/09/2018 και είχε υπό-τίτλο: «Σε Παχύαμμο, Πολέμι, Πάφο θα αναζητηθούν προς ταυτοποίηση τα λείψανα δώδεκα ή και περισσότερων πεσόντων το 1964». Την περασμένη Τρίτη 30/07/2019, η κυβέρνηση ανακοίνωσε διά του Επιτρόπου Ανθρωπιστικών Θεμάτων Φώτη Φωτίου σχετική απόφασή της κατόπιν πραγματοποιήσεως στο προεδρικό μέγαρο, σύσκεψης εκπροσώπων των αρμοδίων Υπηρεσιών, όπως σημειώνεται σε σχετική ανακοίνωση «με σκοπό τον σχεδιασμό και συντονισμό που απαιτείται για ασφαλή διενέργεια της ανασκαφής στον χώρο που βρισκόταν το πρόχειρο νοσοκομείου Παχυάμμου και το οποίο βομβαρδίστηκε από την τουρκική αεροπορία με βόμβες ναπάλμ τον Αύγουστο του 1964, καθώς και από δύο άλλους χώρους, όπου ετάφησαν πεσόντες στους βομβαρδισμούς. Το νοσηλευτικό προσωπικό και οι εθνοφρουροί που περιθάλπονταν στο νοσοκομείο έχασαν τη ζωή τους με φρικτό τρόπο κατά τους βομβαρδισμούς του νοσοκομείου. Το νοσοκομείο καταστράφηκε ολοσχερώς. Από τα συντρίμια περισυλλέγησαν καμένα μέρη σορών. Δεν είναι γνωστός ο ακριβής αριθμός των τραυματιών που ευρίσκοντο στο νοσοκομείο για περιθαλψη όταν έγινε ο βομβαρδισμός.».

Αξίζει να λεχθεί ότι οι συγκεκριμένες υποθέσεις δεν είναι καταχωρημένες στον κατάλογο των αγνοουμένων και δεν αφορούν το πρόγραμμα της Διερευνητικής Επιτροπής Αγνοουμένων (ΔΕΑ). Επίσης, οι εκταφές από τους τρεις χώρους που αποφάσισε το Υπουργικό Συμβούλιο θα γίνουν από Κύπριους επιστήμονες, ενώ οι γενετικές εξετάσεις από το Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής Κύπρου (ΙΝΓΚ). Οι εκταφές που θα αρχίσουν εντός του Σεπτεμβρίου 2019 και εντάσσονται στο πλαίσιο του προγράμματος εκταφών και αναγνώρισης λειψάνων της Κυπριακής Δημοκρατίας στις ελεύθερες περιοχές, έχουν καθαρά ανθρωπιστικό χαρακτήρα και όπως τονίζει ο κ. Φωτίου εντάσσονται στο πλαίσιο, «της νομικής και ηθικής υποχρέωσης της Πολιτείας να παραδώσουμε τα ταυτοποιημένα λείψανα στις οικογένειές τους ώστε να μπορούν να προχωρήσουν σε μια αξιοπρεπή ταφή, σύμφωνα με τη θρησκεία και τις παραδόσεις μας».

Το κεφάλαιο Τηλλυρία

Ύστερα από έρευνα της «Καθημερινής» πέρσι, μετά από παρότρυνση συγγενών πεσόντων και στη βάση σχετικών στοιχείων και πληροφοριών που συλλέξαμε δημοσιεύσαμε δύο ρεπορτάζ: Το πρώτο στις 19/8/18, «(Αγνοούμενοι από το 1964 στον Παχύαμμο)» και το δεύτερο στις 26/8/18 «(Ανασκαφή στον Παχύαμμο για αγνοούμενους)» και στο τρίτο ρεπορτάζ, (Εκταφές σε τρεις χώρους για την Τηλλυρία), καταλήγαμε ότι οι εκταφές θα πρέπει να γίνουν στον Παχύαμμο, στο Πολέμι και στην Πάφο. Στη μία περίπτωση πρόκειται για τα θύματα που υπήρξαν από τον βομβαρδισμό ανδρών της Διμοιρίας Πολεμίου το Σάββατο 8 Αυγούστου 1964 και στην άλλη περίπτωση για τα θύματα του Νοσοκομείου Παχυάμμου, το οποίο ισοπεδώθηκε από ναπάλμ την Κυριακή, 9 Αυγούστου 1964.

Πέρσι μετά το πρώτο ρεπορτάζ της «Κ», ο Επίτροπος Προεδρίας Φώτης Φωτίου εντόπισε την ανάγκη έρευνας και επιστημονικής τεκμηρίωσης, οφειλόμενη στους συγγενείς που ούτε λείψανα έλαβαν για ταφή ούτε και την οφειλόμενη τιμή από την Πολιτεία και στις 26/08/18, δήλωσε στον γράφοντα, ότι, «από πλευράς της κυβέρνησης θα γίνουν όλες οι απαραίτητες ενέργειες και ίσως επιπρόσθετες έρευνες ώστε να ετοιμαστεί σχετική και τεκμηριωμένη πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο για πραγματοποίηση της ανασκαφής του χώρου το συντομότερο δυνατόν». Πρόσθεσε επίσης, «το γεγονός πως με βάση το



Πανομοιότυπη με την κατοικία της φωτογραφίας ήταν η οικοδομή που στέγαζε το Εκστρατευτικό Νοσοκομείο Παχυάμμου το 1964 (στον χώρο πίσω από το κοιμητήριο), το οποίο ισοπεδώθηκε από τουρκική ναπάλμ, θάβοντας γιατρούς, νοσοκόμους και τραυματίες. Εδώ θα γίνει μία από τις πρώτες εκταφές.



Οι εικόνες ήταν συγκλονιστικές στην κοινότητα Πολεμίου κατά την κηδεία. Οι καμένες σοροί μεταφέρθηκαν στην εκκλησία όπου τελέστηκε η εξόδιος ακολουθία μέσα σε κουβέρτες. Ήταν μια πάνδημη κηδεία που έγινε τη Δευτέρα 10/8/1964. Οι ήρωες του Πολεμίου ετάφησαν στο παλιό κοιμητήριο σε κοινό τάφο. Εκεί θα πρέπει να γίνει επίσης εκταφή.

δημοσίευμα της εφημερίδας σας νέα στοιχεία φαίνεται να προκύπτουν, μας δημιουργεί έντονο προβληματισμό και αυξάνει τις υποχρεώσεις μας απέναντι ο' αυτές τις οικογένειες που λόγω διαχρονικών παραλείψεων εξακολουθούν να βιώνουν τον Γολγοθά τους». Τα σχετικά ρεπορτάζ της «Κ» ενεργοποίησαν περαιτέρω συγγενείς πεσόντων, οι οποίοι απέστειλαν σχετική επιστολή στον πρόεδρο της Δημοκρατίας ημερομηνίας 28/08/2018, ενώ έβαλαν σε πορεία σχεδιασμού την Υπηρεσία του κ. Φωτίου.

Πώς και πού ετάφησαν

Όπως γράψαμε στα ρεπορτάζ μας πέρσι, ακολουθήσαμε όσους πολέμησαν εκείνες τις τραγικές μέ-

ρες του Αυγούστου του 1964 στην Τηλλυρία και άρα υπήρξαν και αυτόπτες μάρτυρες των γεγονότων. Αντώνης Ι. Σωτηριάδης, διευθυντής της Υγειονομικής Υπηρεσίας του 8ου Τακτικού Συγκροτήματος με έδρα την Πάφο: «Την πρώτη μέρα της μάχης στα υψώματα του Παχυάμμου, δηλαδή στις 7 Αυγούστου 1964, είχαμε 8 νεκρούς και 20 περίπου τραυματίες από τους όλμους». Για τις 8/8/64 σημειώνει: «Γύρω στις 4:15 μ.μ. και ενώ οι δυνάμεις της ΕΦ ήταν έτοιμες να επιτεθούν και να καταλάβουν τα Κόκκινα, εμφανίστηκαν τουρκικά πολεμικά αεροσκάφη. Ήταν σχηματισμοί F-100 και F-84, κάπου 64 αεροπλάνα. Βομβάρδιζαν από τον Ξερό, Πύργο, Παχύαμμο, Πωμό μέχρι την Πόλη Χρυ-

σοχούς. Τα τουρκικά αεροπλάνα έκαναν κάπου 34 εξορμήσεις, από 4:15 μ.μ. μέχρι τις 6:30 μ.μ. Κτύπησαν ανθρώπους, ζώα και καθετί που βλέπουν να κινείται στο έδαφος. Γκρεμίζουν σπίτια, εκκλησίες, σχολεία. Τίποτα δεν αφήνουν όρθιο. Τίποτε δεν γλυτώνει από την καταστροφική τους μανία. Χαλασμός κόσμου παντού. Κόλαση του Δάντη».

Κάηκαν από ναπάλμ

Ο ανθυπολοχαγός στον λόχο υποστηρίξεως του 216 ΤΠ Γεώργιος Τσίπας λέει ότι έφτασε στον Παχύαμμο το Σάββατο 8 Αυγούστου στις 11 π.μ. κι αφού έταξε τα πολυβόλα και τους όλμους πήγε με τον αγγελιαφόρο του να ρωτήσει πού υπήρχαν αντιστάσεις. Τον ενπι-

μέρωσαν ότι οι Τούρκοι είχαν ταμπουρωθεί στα Κόκκινα και προσθέτει: «Δεν πρόλαβα να γυρίσω μέσα στο χωριό και είδα κάτι που θα το θυμάμαι σε όλη μου τη ζωή. Παρουσιάστηκαν στον ουρανό τουρκικά μαχητικά αεροπλάνα και άρχισαν να ρίχνουν βόμβες ναπάλμ στους εθελοντές μαχητές που ήρθαν πριν από μας και είχαν εγκατασταθεί στα υψώματα που δέσποζαν του χωριού. Επειδή αυτοί δεν είχαν οπιοαδήποτε κάλυψη ή απόκρυψη και είχαν αρχίσει να τρέχουν έδιναν στόχο στα αεροπλάνα που τους πέτυχαν και κυριολεκτικά τους έκαψαν. Είδα ανθρώπους να καίγονται σαν λαμπάδες. Μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα έπεσαν στο μετερίζι 7 με 8 εθελοντές που κάηκαν ζωντανοί» καταλήγει ο Τσίπας. Όπως αφηγείται ο γιατρός Σωτηριάδης ήταν εθνοφρουροί της Διμοιρίας Πολεμίου. Όλοι νεαρά παιδιά και μαθητές του Γυμνασίου Πολεμίου, που τους είχαν αντικαταστήσει στο μέτωπο οι στρατιώτες του 216 ΤΠ Λάρνακας και Ξεκουράζονταν. Τα τουρκικά αεροπλάνα τους εντόπισαν και τους χτύπησαν με μία ναπάλμ: «Μερικοί παίρνουν φωτιά σαν λαμπάδες. Άλλοι κυλούνται στο χώμα για να σβήσουν τη φωτιά τους. Άλλοι τρέχουν προς τη θάλασσα. Όλοι είχαν γίνει κατάμαυροι σαν κάρβουνα κι αγνώριστοι. Σε λίγο το Νοσοκομείο της Πόλης Χρυσοχούς είχε γεμίσει τραυματίες και από τους καρβουνιασμένους αυτούς ανθρώπους. Από τους φρικτούς πόνοους άλλοι κλαίνε, άλλοι φωνάζουν, άλλοι βρίζουν κι άλλοι καταριούνται. Αφού τους δώσαμε τις Πρώτες Βοήθειες τους στείλαμε στο Νοσοκομείο Πάφου για καλύτερη θεραπεία μα οι πιο πολλοί πέθαναν, γιατί τα εγκαυμάτα τους ήταν πολύ μεγάλα. Τα παλικάρια του Πολεμίου που πέθαναν στο Νοσοκομείο Πάφου ήταν οι: Ανδρέας Λάρδος, Ανδρέας Θουκυδίδης, Ανδρέας Μιχαήλ, Τηλέμαχος Χριστοδούλου, Γιαννάκης Ανδρέου, Στέφανος Σάββα και Φρίξος Ανδρέου. Οι εικόνες ήταν συγκλονιστικές στην κοινότητα Πολεμίου κατά την κηδεία. Οι καμένες σοροί μεταφέρθηκαν στην εκκλησία μέσα σε κουβέρτες όπου τελέστηκε η εξόδιος ακολουθία. Ήταν μια πάνδημη κηδεία που έγινε τη Δευτέρα 10 Αυγούστου 1964. Οι ήρωες του Πολεμίου ετάφησαν στο παλιό κοιμητήριο σε κοινό τάφο.

Ο ανθυπολοχαγός στον λόχο υποστηρίξεως του 216 ΤΠ Γεώργιος Τσίπας λέει ότι έφτασε στον Παχύαμμο το Σάββατο 8 Αυγούστου στις 11 π.μ. κι αφού έταξε τα πολυβόλα και τους όλμους πήγε με τον αγγελιαφόρο του να ρωτήσει πού υπήρχαν αντιστάσεις. Τον ενπι-



Ο Παναγιώτης Εικοσάρης, αδελφός του Γεωργίου Εικοσάρη που χάθηκε στον βομβαρδισμό της 9ης Αυγούστου 1964.

Η ναπάλμ που ισοπέδωσε το νοσοκομείο

Ο γιατρός Αντωνιάδης σημειώνει ότι, την Κυριακή 9 Αυγούστου, οι βομβαρδισμοί ξεκίνησαν από τις 10:30 π.μ. και προσθέτει: «Το νοσοκομείο Παχύαμμου κατεδαφίζεται από μια ναπάλμ. Ό,τι υπήρχε εξαφανίστηκε και ο τόπος μεταβλήθηκε σε μια τάφρο 3-4 μέτρα βάθος και 4-5 μέτρα πλάτος. Ούτε καν ξεχώριζε ότι εκεί προηγουμένως ήταν μια καινούργια μονοκατοικία. Εκείνη την ώρα στο νοσοκομείο βρίσκονταν ο εξάδελφός μου γιατρός Δημήτρης Μαυρογένης και οι τραυματισφορές μέλη της Διμοιρίας Υγειονομικού: Πανίκος Πασιδής, Χριστόδουλος Αργυρού, Κωστάκης Πενταλιώτης και Ανδρέας Χρυσόστομος. Όλοι αυτοί βρήκαν ακαριαίο θάνατο. Τα κορμιά τους είχαν σχεδόν πολτοποιηθεί και είχαν καταστεί αγνώριστα. Το σώμα του γιατρού Μαυρογένη είχε πολτοποιηθεί και το κεφάλι είχε φύγει από το κορμί. Τον ξεχωρίσαμε από τα παπούτσια του κι ένα επίδεσμο που κρατούσε στο χέρι. Σε απόσταση 50-60 μέτρων, βρήκαμε και κορμιάτα άλλων σκοτωμένων. Δύο μέρες μετά βρήκαμε κάπου εκεί κι ένα ολόκληρο χέρι. Ήταν του Κωστάκη Πενταλιώτη. Αναγνωρίστηκε από ένα δακτυλίδι και μια βέρα που είχαν το όνομα της συζύγου του.

Ήταν 12 ή 13 τα θύματα;

Ο Κωνσταντίνος Σωκράτους από την Συλοτύμπου, του 216 ΤΠ, ο οποίος υπηρετούσε ως νοσοκόμος μονάδος, στη δική του μαρτυρία λέει ότι «εκτός από τον γιατρό Δημήτρη Μαυρογένη γνώρισα δύο νοσοκόμους και 9 τραυματισμένους στρατιώτες. Ήμασταν δηλαδή συνολικά 13 άτομα μέσα στο νοσοκομείο. Ο μόνος τραυματίας που θυμάμαι ήταν ο στρατιώτης Εικοσάρης από το Δάλι που υπηρετούσε και αυτός στο 216 Τάγμα Πεζικού». Δώδεκα ήταν τα θύματα στο Νοσοκομείο, σύμφωνα με τους αριθμούς που έδωσε ο τότε υπουργός Εσωτερικών Πολύκαρπος Γιωρκάτζης, μιλώντας ενώπιον της Βουλής στις 12 Αυγούστου 1964: «Το αποκορύφωμα της βαρβαρότητας υπήρξε ο βομβαρδισμός κινητού νοσοκομείου πλησίον του Παχυάμμου καίτοι τούτο έφερεν τα διακριτικά σημεία του Ερυθρού Σταυρού. Κατά την επίθεσιν ταύτην εφονεύθη ο ιατρός της μονάδος, πέντε νοσοκόμοι και έξι τραυματίαι». Πάντως, τη Δευτέρα 10/08/1964, σύμφωνα με τον γιατρό Αντωνιάδη, στο Κτήμα έγινε και η κηδεία των πέντε νεκρών της Διμοιρίας Υγειονομικού που σκοτώθηκαν στην Τηλλυρία. Μόνο που είναι άλλοι που δεν βρέθηκαν, όπως ο Γεώργιος Εικοσάρης, τον οποίο επίσημο ανακοινωθέν εκείνων τον ημερών αναφέρει ως τραυματία.

Επιστολή Παν. Εικοσάρη στον Πρόεδρο

«**Πρόσφατα** η εφημερίδα Καθημερινή, έχει αναδείξει το θέμα του νοσοκομείου Παχυάμμου», σημείωνε σε επιστολή του ημερομηνίας 28/08/2018, προς τον πρόεδρο Αναστασιάδη ο Παναγιώτης Εικοσάρης, αδελφός του Γεωργίου Εικοσάρη που χάθηκε τον βομβαρδισμό της 9/8/64 και παρακαλούσε όπως διεξαχθεί ενδελεχής έρευνα, «για την τύχη του αγαπημένου μας αδελφού, καθώς και για το πού βρίσκονται τα ιερά λείψανα του». Στην επιστολή σημειώνεται ότι έκτοτε, «πα-

ρά τις προσπάθειές μας προς πάσαν κατεύθυνση, δεν μας είχε ενημερώσει επισήμως καμιά αρμόδια αρχή κατά πόσο ο αδελφός μας είναι ζωντανός ή νεκρός και εάν βρισκόταν κατά τον βομβαρδισμό στο νοσοκομείο. Οι γονείς μας απεβίωσαν με το πικρό παράπονο να μη γνωρίζουν την τύχη του αγαπημένου τους παιδιού. Κύριε πρόεδρε, δεν μας παραδόθηκε ούτε ένα κοκαλάκι από τα ιερά λείψανα του αδελφού μας ώστε να μπορέσουμε να δημιουργήσουμε ένα χώρο ταφής και

να τιμούμε τη μνήμη και θύμησή του σύμφωνα με τις θρησκευτικές και κοινωνικές μας παραδόσεις». Αφού σημειώνεται ότι παρά τον μισό αιώνα που έχει περάσει δεν είχαν ως οικογένεια καμιά απολύτως επίσημη ενημέρωση για την τύχη του αγαπημένου τους αδελφού γίνεται μνεία στα σχετικά ρεπορτάζ της «Κ» και διατυπώνεται θερμή παράκλησή στον πρόεδρο όπως δώσει οδηγίες για ενδελεχής έρευνα για την τύχη του αγαπημένου τους αδελφού.

Η συνάντηση Νίκαρου-Μουσταφά να γίνει στο Τρόοδος.

Η αποκάλυψη

Η επίσκεψη του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη στην Κύπρο συνοδεύτηκε και από μια αποκάλυψη. Ένα κρατικό θα έλεγα μυστικό που με το πρώτο τηλεοπτικό πλάνο έγινε κοινό. Ήταν ο εμφανώς καταβεβλημένος Πρόεδρος της Δημοκρατίας στην πρώτη του επίσημη έκθεση στους τηλεοπτικούς και φωτογραφικούς φακούς. Ξέρετε, σε ανεπτυγμένες χώρες η κατάσταση της υγείας του προέδρου ή του πρωθυπουργού είναι βασικό ζήτημα πολιτικής κρισιμότητας αλλά και δημοσιογραφικής κάλυψης. Γνωρίζοντας τον χαρακτήρα και το πείσμα του Νίκου Αναστασιάδη κανένας δεν μπορεί να μέμφεται τους συνεργάτες του. Ωστόσο, τα στενά συγγενικά του πρόσωπα τουλάχιστον θα έπρεπε κατά την εκτίμησή μας να τον προστατεύσουν περισσότερο.

• • • •

Βαρύ πρόγραμμα

Δύο μέρες κάτω από ένα πρόγραμμα αρκούντως απαιτητικό για ένα άνθρωπο της ηλικίας του εγχειρισμένο δεν είναι ό,τι πιο εύκολο. Σε αυτό το πνεύμα και με την ίδια λογική εκτιμούμε ότι ούτε την προσεχή Παρασκευή θα έπρεπε να υποβληθεί στη δοκιμασία της συνάντησης με τον Μουσταφά Ακιντζί. Ποιος δεν μπορεί να περιμένει μια-δυο βδομάδες. Ας είναι όμως ένα ταξίδι στο Τρόοδος στην προεδρική εξοχική κατοικία για τον κ. Ακιντζί και την κ. Σπέχαρ θα ήταν μια έστω δροσερή εμπειρία αν μη τι άλλο. Το περιβάλλον του Τρούδους αναζωογονεί τους πάντες Πρόεδρε, άμα πάτε πείτε, μας να έρθουμε να σας κάνουμε και παρέα. Πάντως έχετε τη συμπάθειά μας και τις ολόψυχες ευχές μας για γρήγορη ανάρρωση. Α, κι άστε τις μαγκιές στην πάντα, το Κυπριακό δεν τελειώνει, δεν καταλύεται, καταλύει. Ξέρετε καλά πόσους έχει καταβάλει μέχρι τώρα. Είστε, το ξέρουμε, σκληρό καρύδι αλλά αγαπήστε λίγο περισσότερο τον Νίκαρο τώρα που περνάει δύσκολα!

• • • •

Συμπάθεια Ακιντζί

Συμπαθητική ήταν η απάντηση για τον Αναστασιάδη, που έδωσε ο Μουσταφά Ακιντζί στη μακροσκελέστατη συνέντευξη τους στις καλές συναδέλφους του ΚΥΠΕ, Ραλλή Παπαγεωργίου και και Οντούλ Αοϊντ. Ερωτηθείς πώς είναι οι σχέσεις τους και αν υπάρχει θέμα εμπιστοσύνης μεταξύ τους, ο κ. Ακιντζί είπε ότι σε προσωπικό επίπεδο δεν έχουν κανένα πρόβλημα και απέδωσε τα του Καίσαρος: «Είναι ένας ηγέτης που εκλέχθηκε δύο φορές από το λαό του».



Μια εικόνα χίλες λέξεις και η εικόνα του Προέδρου της Δημοκρατίας δείχνει άνθρωπο καταβεβλημένο. Ας σπεύσουν οικογένεια και συνεργάτες να τον προστατεύσουν.

Υπάρχει διαφορά στην πολιτική μας, στις απόψεις μας, είπε, προσθέτοντας ότι δεν πρέπει κανείς να ξεχνά ότι οι δύο τους, δύο χρόνια, το 2015 και το 2016, διένυσαν μια μεγάλη απόσταση, πρόσθεσαν νέες συγκλίσεις. «Εγώ προτιμώ αντί να στέκομαι σε αυτά που μας απομακρύνουν, να μένω σε αυτά που μας φέρνουν πιο κοντά, είπε, λέγοντας ότι θέλει να στείλει μήνυμα στην ε/κ κοινότητα, ότι αυτή η πορεία δεν ωφελεί κανέναν, ούτε τους Τ/κ, ούτε τους Ε/κ. Γι' αυτό, πιστεύω ότι η επόμενη περίοδος πρέπει να αξιολογηθεί πολύ καλά, αυτό αισθάνομαι ότι είναι το καθήκον μου και έχοντας αυτό ως συναίσθηση μιλώ. Μπορεί να είχαμε αποτελέσματα στο παρελθόν μη επιθυμητά, αλλά δεν είναι αυτή η μοίρα μας, αρκεί μαζί με τον κ. Αναστασιάδη να μπορέσουμε να

ενεργήσουμε με το ίδιο πνεύμα, την ίδια βούληση και την ίδια αποφασιστικότητα. Είναι αυτό εφικτό; Ναι, είναι. Μπορούμε να το κάνουμε και πρέπει να το κάνουμε», είπε ο Μουσταφά.

• • • •

Συναγερμικά τόξα και στιλέτα

Το τελευταίο διάστημα τρίζουν οι τεκτονικές πλάκες της άρχουσας τάξης! Και το τρίζιμο αυτό φαίνεται πως δεν περνά πλέον απαρατήρητο, όσο κι αν κάποιοι βρίσκονται παραλία. Αυτό παραδέχονται όλοι όσοι παρακολουθούν το τι διαμεμβεται τελευταίως στον Συναγερμό. Αφορμή για να φανούν οι διαφορετικές σχολές σκέψης και οι συναγερμικές κόντρες, ήταν δημοσίευμα που

έκανε λόγο για γαλλοϊταλική ομπρέλα στα τεμάχια της ΑΟΖ. «Διερωτώμαι αν θα βάλουν ποτέ μυαλό οι 'έγκυρες πηγές' που 'έγκυρα' μονίμως διαρρέουν τέτοιους τίτλους δημιουργούν ψευδείς προσδοκίες και διαψεύδονται παταγωδώς μετά. Ορθότερες και καίριες οι αποφάσεις για περαιτέρω εμπλοκή της Γαλλίας, σταματήστε επιτέλους τα απηώματα» έγραφε ο διευθυντής του Ινστιτούτου Γλαύκος Κληρίδης. Ανάρτηση που είχε συγκεκριμένο αποδέκτη, ο οποίος δεν είναι άλλος από τον υπουργό Εξωτερικών Νίκο Χριστοδουλίδη. Ο τελευταίος θεωρείται από κάποιους Συναγερμικούς, κάποιους ΑΚΕΛικούς και άσπονδους φίλους ως ο κύριος διακινητής των όσων γράφονται στον τύπο περί θωράκισης της ΑΟΖ, και «αβύθιστα αεροπλανοφόρα». Τη σκυτάλη πήρε βε-

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Κυριάκος Μητσοτάκης



Ο πρωθυπουργός της Ελλάδας Κυριάκος Μητσοτάκης, ο οποίος φαίνεται αποφασισμένος να πείσει τους εταίρους του στα ταξίδια, στη Γερμανία, Γαλλία και Ολλανδία ότι η κρίση στην Ελλάδα τελείωσε και είναι καιρός κι εκείνοι να το δείξουν έμπρακτα.

βαίως ο τέως υπουργός Υγείας Γιώργος Παμπορίδης γράφοντας χαρακτηριστικά: «Εγώ σταμάτησα να διερωτώμαι Μιχάλη. Όσοι ζουν στον κόσμο της εικονικής πραγματικότητας ενδιαφέρονται μόνο για την πρόσκαιρη εικόνα και αδιαφορούν για την ουσία που τις περισσότερες φορές δεν αντιλαμβάνονται καν. Ταΐζουν σανό στον κόσμο και νομίζουν ότι ο λογαριασμός δεν θα έρθει ποτέ!». Προβλέπεται θερμό καλοκαίρι. Για να μην πούμε θερμή τετραετία... μέχρι και τις επόμενες εκλογές!

• • • •

Ζήλεψε η Χαραλαμπίδου

Με την ανακοίνωση ότι η Στέλλα Κυριακίδου αποτελεί την επιλογή του προέδρου Αναστασιάδη για την Κομισιόν, όλα τα κόμματα έσπευσαν να την συγχαρούν, συμπεριλαμβανομένου και του ΔΗΚΟ. Όπως ενθαρρύνεται η στήλη, αυτό δεν πέρασε απαρατήρητο από το άγρυπνο μάτι της Ειρήνης Χαραλαμπίδου η οποία έστειλε το μήνυμα στους ΔΗΚΟϊκούς ότι εκείνη δεν την συνεχάρηκαν επίσημα για τον διορισμό της ως ειδικής αντιπροσώπου της ΚΣ του ΟΑΣΕ για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Τι να έκαναν συνεπώς; Έσπευσαν να βγάλουν αμέσως ανακοίνωση και για την σιδηρά κυρία της Αριστεράς. Άλλωστε τα γραμμάτια των προεδρικών του 2018 δεν έχουν ακόμη εξοφληθεί.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Πώς ο αυτισμός μπορεί να διευκολύνει την αριστεία

Του **ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**



- ΑΚΟΥΓΕΤΑΙ... «**Η ΓΙΑΝΝΑ**», ΑΛΛΑ ΓΡΑΦΕΤΑΙ... «**ΓΙΑΝΝΑ**», ΟΠΩΣ **Η ΙΛΑΡΑ**.
ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΙΔΑΚΙΑ ΠΟΥ ΠΡΩΤΟΠΑΝΕ ΣΤΟ ΜΑΞΙΜΟΥ ΚΟΛΛΑΝΕ.
- ΔΗΛΑΔΗ **ΝΑ ΜΗΝ ΑΝΗΣΥΧΩ** ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΥΡΙΑΚΟ;
- ΚΑΘΟΛΟΥ. ΚΟΥΣΟΥΡΙ ΣΟΥ ΑΦΗΝΕΙ ΟΤΑΝ ΤΗΝ ΠΕΡΑΣΕΙΣ ΜΕΓΑΛΟΣ, ΟΠΩΣ Ο ΣΗΜΙΤΗΣ.

ΣΚΙΤΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Η Γκρέτα Τούνμπεργκ είναι αυτιστική; Τόσο το καλύτερο για την ίδια. Η 16χρονη Σουηδή μαθήτρια που ηγείται του παγκόσμιου κινήματος «Fridays for Future» διαδηλωτών μαθητών κατά της κλιματικής αλλαγής έχει παραδεχθεί ότι έχει διαγνωστεί με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας. Το σίγουρο είναι ότι βρίσκεται σε καλή παρέα. Εξίσου «αυτιστικοί» ήταν ο Μότσαρτ, ο Δαρβίνος, ο Νεύτωνας, ο Αϊνστάιν, ο Γουόρхол, ο Στίβ Τζομπς. «Αυτιστικοί» θεωρούνται ο Μπιλ Γκέιτς, ο Μπαράκ Ομπάμα και ο Μαρκ Ζούκερμπεργκ. Ωστόσο, η άγνοια για τον αυτισμό σε συνδυασμό με την ευκολία με την οποία οι αρνητές της κλιματικής αλλαγής ξεβράζουν το μίσος τους κατά του ορθολογισμού εκδηλώθηκε με μορφή επίθεσης κατά της τολμηρής νεαράς. Με αφορμή το ταξίδι της στη Νέα Υόρκη για να συμμετάσχει στη Σύνοδο του ΟΗΕ για την Κλιματική Αλλαγή στις 23 Σεπτεμβρίου, που θα πραγματοποιήσει με ταχύπλοο για να μην επιβαρύνει το κλίμα ταξιδεύοντας με αεροσκάφος, ο αρθρογράφος της αυστραλιανής Herald Sun και σχολιαστής του καναλιού Sky News, Αντριου Μπολτ, έγραψε: «Δεν έχω ξαναδεί ένα κορίτσι τόσο νέο που να έχει τόσες πολλές ψυχολογικές διαταραχές και να αντιμετωπίζεται από όλους ως γκουρού. Ο έντονος φόβος της για το κλίμα δεν είναι έκπληξη όταν προέρχεται από κάποιον με διαταραχές που οξύνουν τον φόβο». Μόνο που οι συγκεκριμένες «διαταραχές» δεν οξύνουν τον φόβο, αλλά τη γνώση και το πείσμα. Κι όταν εμβαθύνει κανείς στη γνώση για έναν κίνδυνο, τότε οφείλει να φοβηθεί και να εξηγήσει γιατί φοβήθηκε.

Ο αυτισμός είναι κάτι μεγαλύτερο

και βαθύτερο από απλώς μια «ασθένεια». Ο αυτισμός είναι ασθένεια, μόνο όταν επηρεάζει σημαντικά την ικανότητα γλωσσικής επικοινωνίας και τη διανοητική ικανότητα. Ομως, η συγκεκριμένη διάγνωση αυτισμού αποτελεί μόνο ένα μικρό πεδίο σε ένα πολύ ευρύτερο «φάσμα αυτισμού» στο οποίο ανήκουν πολύ περισσότεροι άνθρωποι (στις ΗΠΑ κάποιες μελέτες μιλούν για έναν στους 100 ή για έναν στους 50). Ας απλοποιήσουμε την εικόνα: Φανταστείτε την αντίληψη της πραγματικότητας ως ένα ευρύ γεωγραφικό τοπίο, που από ένα σημείο και

μετά—έπιπτα από ένα συγκεκριμένο, αν και όχι απόλυτα καθορισμένο—μόνο όταν επηρεάζει σημαντικά την ικανότητα γλωσσικής επικοινωνίας και τη διανοητική ικανότητα. Οι άνθρωποι που από άποψη αντίληψης βρίσκονται ύστερα από αυτό το σύνορο χαρακτηρίζονται από μια μεγαλύτερη εμβάθυνση, μια οξυμένη ευαισθησία σε ορισμένες ιδιότητες της αντίληψης σε σχέση με τις ιδιότητες αντίληψης του ευρύτερου πληθυσμού. Εάν η όξυνση, η έμφαση, η εμβάθυνση προχωρήσει πολύ, τότε μιλάμε για μια κατάσταση όπου υπονομεύεται η ίδια η αντίληψη, σαν

ο άνθρωπος να βυθίζεται τόσο πολύ στο μυστήριο του εαυτού του ώστε δεν μπορεί, δεν θέλει και δεν μπορεί να θέλει να επικοινωνήσει με τον υπόλοιπο κόσμο. Ακόμα και σε αυτές τις περιπτώσεις, η έγκαιρη ψυχιατρική καθοδήγηση και συμβουλευτική μπορεί να εξασφαλίσει την αμβλυνση των πιο έντονων χαρακτηριστικών, όπως είναι η αδυναμία εκτέλεσης στοιχειωδών καθηκόντων, οι εκρήξεις θυμού, οι απόπειρες αυτοτραυματισμού. Εάν, όμως, η όξυνση και η εμβάθυνση των ιδιοτήτων της αντίληψης δεν προχωρήσουν σε υπερβολικό βαθμό, τότε

βρισκόμαστε μπροστά σε ανθρώπους ιδιαίτερων ικανοτήτων, που όχι μόνο δεν είναι «ασθενείς», αλλά ευθύνονται σε μεγάλο βαθμό για την πρόοδο της ανθρωπότητας σε όλους τους τομείς, από τη μουσική ως την πυρηνική φυσική και από την πολιτική ως την ιατρική και τη ζωγραφική. Πρόκειται για τους ανθρώπους με τον λεγόμενο «αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας» ή με σύνδρομο Asperger. Μπορεί να δυσκολεύονται να καταλάβουν πότε πρέπει να γελάσουν, μπορεί να είναι αδέξιοι στις κινήσεις τους, μπορεί να μη διακρίνουν εύκολα τα συναι-

σθήματα, τα δικά τους και των άλλων. Είναι όμως οι καλύτεροι γιατροί, οι πιο σπουδαίοι πιανίστες, οι κορυφαίοι πολιτικοί.

Οι ιδιαίτερες ικανότητες που συνδέονται με τον αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας και το Asperger δεν αποτελούν ανεξήγητο «μυστήριο». Καθώς όλοι οι άνθρωποι έχουμε προσπαθήσει να μάθουμε στο σχολείο, στο πανεπιστήμιο ή στην καθημερινή εμπειρία μας ορισμένα νέα καθήκοντα και δεξιότητες, συνειδητοποιούμε ότι το κλειδί για την κατάκτηση και την εμβάθυνση της γνώσης είναι η εστίαση στο αντικείμενο της μάθησης και η ικανότητα της επανάληψης. Οι αυτιστικοί υψηλής λειτουργικότητας και οι Aspies έχουν μεγαλύτερες ικανότητες από τον μέσο άνθρωπο να εστιάζουν σε ένα αντικείμενο και να επαναλαμβάνουν αδιάκοπα τις πιο λεπτομερείς πτυχές του σωματιζόντας με αυτό τον τρόπο διανοητικές αναπαραστάσεις που σταδιακά συνθέτουν αυτό που λέμε «αριστεία». Σκεφτείτε την ελληνική δημόσια ζωή, σκεφτείτε το περιβάλλον σας. Αυτοί που ξεχωρίζουν διαθέτουν αυτές ακριβώς τις εγγενείς ικανότητες να εστιάζουν σε ένα καθήκον, να επαναλαμβάνουν, να αφοσιώνονται. Αυτό δεν σημαίνει ότι όλοι όσοι «βρίσκονται στο φάσμα» είναι Αϊνστάιν ή ότι όσοι δεν βρίσκονται στο φάσμα δεν θα αριστεύσουν σε τίποτα. Απλώς μια θέση «στο φάσμα», υπό συνθήκες, μπορεί να προσφέρει μια καλύτερη αφετηρία για την επίτευξη στόχων. Και η Γκρέτα Τούνμπεργκ είναι η πιο πρόσφατη περίπτωση που το αποδεικνύει αυτό περίτρανα.

• **Ο κ. Στέφανος Κασιμάτης** απουσιάζει σε άδεια.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ**

Ελευθερία έκφρασης και ρητορική μίσους



Η ελευθερία έκφρασης αποτελεί ένα από τα βασικότερα ανθρώπινα δικαιώματα και αποτελεί βασικό πυλώνα και εκ των ων ουκ άνευ προϋπόθεση για τη λειτουργία της συσσιαστικής Δημοκρατίας, η οποία υπάρχει μόνο μέσω της αγοράς και του διαλόγου. Η εκφορά του λόγου και της έκφρασης, όταν δεν εμπεριέχει τεκμηριωμένο επιχείρημα, βάση λογικής ή άποψη που να βασίζεται κάποια λογικά κατόπιν απόδειξης, αλλά απλώς εκφέρεται με βάση κάποια πίστη που δεν αποδεικνύεται, έχει την ίδια προστασία με την επιστημονική γνώση και άποψη, η οποία βασίζεται σε λογικά επιχειρήματα και αποδείξεις. Πριν από λίγες μέρες ο πρώτος υπουργός (Chief Minister) ονόματι Trivendra Singh Rawat της Uttarakhand, μιας πολιτείας της Ινδίας, 10 εκατομμυρίων, δήλωσε σε βίντεο που έγινε viral, ότι όταν ζεις κοντά σε μια αγελάδα αυτό μπορεί να θεραπεύσει τη ψυμاتیωση, καθώς επίσης ότι το μασάζ σε αγελάδα μπορεί να θεραπεύσει αναπνευστικά προβλήματα και ότι η πόση ούρων αγελάδας μπορεί να έχει ευεργετικά αποτελέσματα για την υγεία!

Οι δηλώσεις προκάλεσαν αντιδράσεις και εκπρόσωπος του ανέφερε, υπερασπιζόμενός τον, ότι αυτά αποτελούν κοινή πίστη μεταξύ των ανθρώπων της περιοχής που είναι ινδουιστές και πιστεύουν ότι οι αγελάδες είναι ιερά ζώα, γιατί ο θεός Κρίσνα ανατράφηκε από αυτές. Πώς θα πρέπει να αντιμετωπιστούν αυτές οι τουλάχιστον γελοιότητες και αντιεπιστημονικές δηλώσεις ενός τόσο σημαντικού αξιωματούχου που οι απόψεις του προφανώς επηρεάζουν κόσμο αν αυτές εκστομιζόνταν π.χ. σε μια ευρωπαϊκή χώρα; Ίσως να έπρεπε να αντιμετωπιστούν μόνο με κλείψι και γέλωτα, αλλά προφανώς τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά, όταν ενδεχομένως οι δηλώσεις ενέχουν κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Πώς θα πρέπει να αντιμετωπιστεί ο ισχυρισμός ενός αξιωματούχου ή θεσμικού παράγοντα σε μια ευρωπαϊκή χώρα ότι οι ομοφυλόφιλοι θα πρέπει να εκτελούνται, όπως ακριβώς συμβαίνει σε χώρες, όπως η Σαουδική Αραβία στενοί συμμαχοί της Δύσης, επειδή έτσι επιτάσσεται ο ισλαμικός νόμος; Το ΕΔΔΑ διαχρονικά έχει αποφανθεί για την ελευθερία της έκφρασης: Στην απόφαση του Handyside vs UK 7/12/1976: «Η ελευθερία της έκφρασης συνιστά ένα από τα αναγκαία θεμέλια μιας δημοκρατικής κοινωνίας, μια από τις θεμελιώδεις προϋποθέσεις για την πρόοδο της, καθώς και για την ολοκλήρωση κάθε ανθρώπου. Υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του Άρθρου 10 (ΕΣΔΑ), η ελευθερία αφορά όχι μόνο τις «πληροφορίες» ή «ιδέες» που γίνονται ευχάριστα αποδεκτές ή που θεωρούνται μη προσβλητικές ή αδιάφορες, αλλά και εκείνες που σοκάρουν ή ενοχλούν το κράτος ή οποιοδήποτε τμήμα του πληθυσμού.» Στην απόφαση του Erbakan vs Turkey 6/7/2006 αποφάνθηκε «(η) ανεκτικότητα και ο σεβασμός της ίσης αξιοπρέπειας όλων των ανθρώπων αποτελούν το θεμέλιο μιας δημοκρατικής και πλουραλιστικής κοινωνίας. Επομένως μπορεί καταρχήν να θεωρηθεί αναγκαία στις δημοκρατικές κοινωνίες η τιμωρία ή ακόμη και η πρόκληση όλων των μορφών έκφρασης, οι οποίες διαδίδουν, υποκινούν, προάγουν ή δικαιολογούν το μίσος που βασίζεται στη μισαλλοδοξία... υπό την προϋπόθεση ότι η επιβολή «δικτυώσεων», «προϋποθέσεων», «περιορισμών» ή «κυρώσεων» γίνεται κατά τρόπο ανάλογο προς τον επιδιωκόμενο θεμιτό σκοπό.»

Ως γνωστόν πριν από λίγες μέρες έγινε viral βίντεο με τουλάχιστον αντιεπιστημονικές δηλώσεις του μητροπολίτη Μόρφου «αντάξιος» των δηλώσεων του πρώτου υπουργού της Uttarakhand περί των ιατρικών ωφελιμιών των ούρων της αγελάδας, για τον τρόπο με τον οποίο δίδεν ένας άντρας γίνεται ομοφυλόφιλος, ο οποίος μάλιστα αναδύει μια χαρακτηριστική μπόχα!

Πώς θα πρέπει να αντιμετωπιστούν αυτές οι δηλώσεις ενός ανθρώπου που έχει καλώς ή κακώς θεσμικό ρόλο και ο λόγος του επηρεάζει κόσμο; Την απάντηση επί αυτού την έχει δώσει ήδη το ΕΔΔΑ στην απόφαση του 9/2/2012 Vejdeland κ.ά. vs Σουηδίας που ασχολήθηκε με την περίπτωση διανομής φυλλαδίων σε λύκειο, με δηλώσεις που παρουσίαζαν την ομοφυλοφιλία ως αποκλίνουσα σεξουαλική ροπή που έχει καταστροφικές συνέπειες για την ηθική της κοινωνίας. Το ΕΔΔΑ αποφάνθηκε ότι παρότι δεν υπήρχε άμεση υποκίνηση σε πράξεις μίσους, αυτές οι δηλώσεις συνιστούσαν σοβαρότατα και επιβλαβείς ισχυρισμούς και απαιτούσε ότι εύλογα τα σουδικά δικαστήρια καταδικασαν τους προσφεύγοντες, αποτρέποντάς τους να προβαίνουν σε τέτοιες δηλώσεις ως αναγκαιότητα για την προστασία των δικαιωμάτων των άλλων.

Ο κ. Μιχάλης Παρασκευάς είναι δικηγόρος.



Μία γυναίκα από την Κίνα απολαμβάνει τον καφέ της, παίζοντας με γάτες σε καφετέρια στο Πεκίνο.

ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΔΑ / Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

«Ίσως να τα 'θελε και τα έπαθε»



Την περασμένη Κυριακή το αεροδρόμιο του Τελ Αβιβ είχε πανηγυρικό κλίμα και χρώμα. Οι νεαροί που είχαν κατηγορηθεί για τον ομαδικό βιασμό της 19χρονης Βρετανίδας είχαν απελευθερωθεί και στα σπίτια τους μετά βailing και κλάδων. Κάποιοι, όπως αναφέρουν τα ισραηλικά ΜΜΕ, τους υποδέχτηκαν με σαμπάνιες, άλλους σκορπώντας τους κομψά και φωνάζοντας συνθήματα για τη δύναμη του Ισραήλ, ενώ μέρος του πλήθους επικειρούσε να βγάλει selfie μαζί τους. Έτσι ακριβώς όπως κάνουν στους αθλητές που επιστρέφουν νικητές στην πατρίδα τους. Οι ίδιοι φρόντισαν το προηγούμενο διάστημα να μας ενημερώσουν πως δεν θα ξαναπατήσουν το πόδι τους στην Κύπρο εξαιτίας και του Γολγοθά που πέρασαν, ενώ ένας από τους κατηγορούμενους διαμαρτυρόταν πως περπατούσε στον δρόμο και τον φώναζαν βιαστή. Και όλο αυτό το διάστημα οι γονείς τους διαβεβαίωναν στα ΜΜΕ για την αθωότητα των παιδιών τους, την καλή τους ανατροφή και το ήθος τους που δεν θα τους επέτρεπε να φτάσουν στον βιασμό.

Την ίδια στιγμή, λοιπόν, που τα αγόρια επέστρεφαν στην πατρίδα τους σαν ήρωες, η 19χρονη Βρετανίδα τίθετο υπό κράτηση για την ψευδή της καταγγελία. Μόνη της. Τους δικούς της γονείς δεν τους ακούσαμε πουθενά να την υπερασπίζονται, ούτε να έχει την ενόια των ΜΜΕ. Ντόπιων και ξένων. Κατευθυνόταν στον αστυνομικό σταθμό, υπό την υψηλή προστασία της ΜΜΑΔ, ντυμένη με φόρμες κατακαλόκαιρα και με καλυμμένο πρόσωπο. Όπως δηλαδή αρμόζει σε κάθε στυγνό εγκληματία και με το πλήθος από ξένους ρεπόρτερ, φωτογράφους και περαστικούς να την περιμένουν. Άλλοι για να τη φωτογραφίσουν, άλλοι για να της υποβάλουν ερωτήσεις και άλλοι απλώς για να ικανοποιήσουν την περιέργειά τους.

Προφανώς και η 19χρονη είναι ένοχη και θα πρέπει να τιμωρηθεί καταλλήλως για την ψευδή καταγγελία της. Όμως ένα είναι να τιμωρηθεί γι' αυτό, άλλο το πώς εξελίσσεται η όλη κατάσταση. Και το πώς εξυελίζεται κάθε μέρα, θα έπρεπε να ντροπάζει τον καθένα από μας ξεχωριστά. Από τους νεαρούς, από τη δική μας κάλυψη ως Μέσα, μέχρι και τον κ. Καρούσο. Που όταν υπήρχε το ενδεχόμενο του βιασμού

βγήκε πρώτος να μας ενημερώσει για το κακό τουριστικό προϊόν της Αγίας Νάπας και όταν αποκαλύφθηκε ψευδής η καταγγελία, φώτωσε στη 19χρονη μέσω μίνιμους για δυσφήμιση όλη τη σαπίλα της πόλης του.

Και όχι, δεν γνωρίζουμε ακριβώς τι συνέβη τη συγκεκριμένη νύχτα στην Αγία Νάπα. Αν αποφάσισε δηλαδή να κάνει σεξ με έναν, με τρεις, με πέντε ή με 12. Δικαίωμα της είναι αυτό. Δεν ξέρουμε αν κατά τη διάρκεια της συνεύρεσης άλλαξε γνώμη, αν ενοχλήθηκε για παράδειγμα από την εισβολή και της υπόλοιπης παρέας στο δωμάτιο. Αν συναίνεσε στο να τη βιντεογραφήσουν και στη συνέχεια άλλαξε γνώμη. Όμως το να τη βιντεογραφούν χωρίς τη συναίνεσή της δεν αποτελεί μορφή βιασμού; Να διαρρέουν βίντεο από προσωπικές της στιγμές όταν ήταν σε κατάσταση μέθης; Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο είναι ένοχοι οι νεαροί που μας παρουσιάστηκαν κατά τα άλλα σαν λαϊκοί ήρωες στη χώρα τους.

Όλες οι κοινωνίες το ίδιο τελικά. Κοινωνίες που θεωρούν λεβέντες τους άντρες που κάνουν ομαδικό σεξ και τη γυναίκα που συναινεί ένα κομμάτι κρέας που πρέπει να τιμωρηθεί για τις επιθυμίες και τις επιλογές της. Κοινωνίες που θεωρούν ανήθικο το ομαδικό σεξ μόνο για την γυναίκα. Κοινωνίες που καταλογίζουν στις επιθυμίες της γυναίκας τις σεξουαλικές επιλογές των παιδιών τους. Γι' αυτό ακριβώς, λοιπόν, θα έπρεπε να ντροπάζουν και οι νεαροί και οι γονείς τους που περιορίστηκαν να τους νουθετήσουν, στο «να σταματήσουν πλέον τα παιχνιδάκια». Και γι' αυτό ακριβώς τον λόγο θα έπρεπε να συνεχίσουν να κρύβουν κάποιοι από αυτούς το πρόσωπό τους από ντροπή και μετά την απελευθέρωσή τους.

Ψευδείς καταγγελίες, πάντως θα υπάρχουν για μία σειρά λόγων. Είτε αφορά αποζημιώσεις είτε από εκδίκηση ή από φόβο. Όμως αλήθεια, μπροστά απ' όλο αυτό που εκτυλίχθηκε, υπάρχει κανένα πραγματικό θύμα βιασμού και εκβιασμού που θα βρει το θένος να καταγγείλει τον θύτη της; Προφανώς και όχι. Στεριώνει ολόένα και περισσότερο το στερεότυπο του «δεν ήξερε πού έμπλεκε», «τι φώραγε», «βρέθηκε τη λάθος ώρα, τη λάθος στιγμή» και στο «ίσως τελικά να τα θελε και να τα έπαθε».

economidou@kathimerini.com.cy

ΒΟΛΕΣ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Ο κανιβαλισμός του Μόρφου Νεοφύτου



Επικοινωνιακά πολλοί θα ζήλευαν τον μητροπολίτη Μόρφου Νεόφυτο, ο οποίος με μια ομιλία με αναφορές στους ομοφυλόφιλους, κατάφερε να γίνει viral κατά τη σύγχρονη ορολογία, σχεδόν σε όλο τον κόσμο. Επικαλούμενος τον Άγιο Πορφύριο, ανέφερε ότι αιτία της γέννησης ενός ομοφυλόφιλου άντρα ή γυναίκας είναι το πρωκτικό σεξ κατά τη σεξουαλική πράξη ή κατά τη διάρκεια της κύησης, το οποίο γίνεται με ευχαρίστηση της γυναίκας. Αυτή η ευχαρίστηση μεταδίδεται στο κυοφορούμενο βρέφος, όπως μεταδίδονται τα χαρίσματα και τα πάθη των ανθρώπων. Ο Μόρφου Νεόφυτος είπε με άλλα λόγια ότι «αμαρτίες γονέων παιδεύουν τέκνα», για όσους θεωρούν την ομοφυλοφιλία αμαρτία. Και «το πλάσμα παίρνει από επτά γενιές» σύμφωνα με την κυπριακή ρήση, κάτι το οποίο έρχεται και επιβεβαιώνει σήμερα η επιστήμη του DNA και των γονιδίων. Ο Μόρφου Νεόφυτος, παρέθεσε και το παράδειγμα ενός μοναχού, ο οποίος προειδοποίησε ένα νεαρό ομοφυλόφιλο, ότι θα κολλήσει καμιά αρρώστια. Σε ερώτηση του εκπληκτου νεαρού, πώς γνώριζε το δικό του επιτασφράγιστο μυστικό, ο άγιος άνθρωπος απάντησε από την μπόχα, τη μυρωδιά την οποία ανέδυε. Σίγουρα η αναφορά ήταν μεταφυσική, γιατί σωματικά μάλλον ο νεαρός θα ευωδίαζε. Ο Μόρφου παρέθεσε και τον τρόπο με τον οποίο «θεραπεύτηκε» ο νεαρός ομοφυλόφιλος. Ο μητροπολίτης ανέφερε ότι η έκτρωση είναι φόνος και ότι ο άνθρωπος δημιουργείται από την ώρα της σύλληψης. Είπε, δηλαδή το αυτονόητο, ότι οι εκτρώσεις τις οποίες διενεργούν γιατροί, για την Εκκλησία είναι φόνος, όπως και οι δολοφονίες του Νίκου Μεταξά, άλλως Ορέστη. Σε μια εποχή με παρελάσεις περπατώντας «δαιμονικές πομπές» όπως τις χαρακτήρισε ο Μόρφου Νεόφυτος, σε μια εποχή όπου στο όνομα της ομοφοβίας, τείνει να ποινικοποιηθεί ακόμη και το φλερτ, σε μια εποχή ανέραστη, βρέθηκε ένας ταγός της Εκκλησίας να πει μια άλλη θέση, τις εκκλησιαστικές αλήθειες. Τώρα γιατί μια ομιλία, ενός «παρεξηγμένου» ορθόδοξου ιεράρχη, μιας μικρής Μητροπόλης της Κύπρου, έγινε πρωτοσέλιδο σε όλο τον κόσμο, είναι κατά πόσοι, μια «στανική» υπόθεση. Το μόνο σίγουρο, είναι ότι αυτά τα οποία είπε σε μια μικρή συγκέντρωση σε ένα χωριό, ήταν πικρές αλήθειες, οι οποίες ενόχλησαν πάρα πολλούς και προκάλεσαν τεράστια ψυχική αναστάτωση, γιατί διαφορετικά κανένας δεν θα είχε ασχοληθεί. Θα περνούσαν απαρατήρητα, όπως τόσες άλλες δηλώσεις ευσηλοπλητων ανθρώπων. Ο άνθρωπος ο οποίος κανιβαλίστηκε κυριολεκτικά, από κύπριους Ιεράρχες, από ταγούς του τόπου, από δημοσιογράφους και από πολλούς άγνωστους στο ασύδοτο διαδίκτυο, δεν είναι ούτε πάπας της Ρώμης, ούτε οικουμενικός πατριάρχης, ούτε καν αρχιεπίσκοπος. Τραγικό είναι και το γεγονός ότι η «επανάσταση» των ταγών και των ομοφυλόφιλων έγινε για μερικά δευτερόλεπτα, τα οποία κατέκλυσαν το διαδίκτυο και όχι για το σύνολο της ομιλίας, η οποία κράτησε μιάμιση ώρα και σίγουρα έλεγε πολλές πικρές αλήθειες. Ο Μόρφου Νεοφύτου τέθηκε στην «πύρα» και καλείται τώρα από τον γενικό εισαγγελέα, να εξηγήσει το απλό και αυτονόητο, ότι άλλο οι νόμοι της Πολιτείας και άλλο οι αλήθειες της χριστιανικής πίστης. Καλείται να επαναλάβει τη ρήση του Χριστού «τα του Καίσαρος τού Καίσαρι και τα του Θεού τού Θεού». Ακόμη το «όστις θέλει οπίσω μου ελθείν». Και την ορθόδοξη θέση, «ό,τι είναι επισημονικά ορθό είναι και ορθόδοξο». Οι ομοφυλόφιλοι της Κύπρου και οι ταγοί του τόπου αντί να «πετροβολούν» έναν ιεράρχη, θα ήταν καλύτερο να προχωρήσουν σε μια έρευνα και να απορρίψουν τεκμηριωμένα την θέση ενός αγίου της Εκκλησίας. Με την ίδια λογική, θα πρέπει να κάψουμε όλες τις Αγίες Γραφές, όλα τα Συναξάρια ακόμη και τα παραδοσιακά παραμύθια, τα οποία βρίθουν ρατσιστικών αναφορών, σύμφωνα με την κρίση σύγχρονων νομομαθών. Η ομοφυλοφιλία και οι κτηνοβασιές απασχολούσαν ανά τους αιώνες και απασχολούν και σήμερα την Κύπρο. Δεν είναι τυχαίες οι ρήσεις όπως του «κ... τα εννιάμερα» «κ... παιδο» και «γαουρόσπορος». Τα όργια δεν ήταν άγνωστες πρακτικές, ούτε εμφανίστηκαν με τις πορνοταινίες, οι οποίες πλημμύρσαν το διαδίκτυο. Το δυστύχημα είναι ότι σήμερα αυτά τα οποία βλέπουν οι έφηβοι, τα αντιγράφουν με τραγικές συνέπειες. Μια κουβέντα με γιατρούς, καθηγητές, ψυχιάτρους, ψυχολόγους ακόμη και πνευματικούς και αντιλαμβάνεται κανείς την τάλαιπωρία των νέων. Πρωκτικό σεξ, χωρίς προφυλάξεις και άλλες διαστροφές. Τα αποτελέσματα είναι σωματικές και ψυχολογικές ασθένειες. Εκτρώσεις και σεξ επί χρήμας, τα οποία αφήνουν τύψεις και ανοχές ακόμη και στους προσδοκτικούς γονείς. Ο Μόρφου Νεόφυτος δεν κρύφτηκε, μίλησε και τάρaxe την υποκρισία της σύγχρονης τάλαιπωρημένης κοινωνίας. Από εδώ και πέρα ο Θεός θα βάλει το χέρι του και Αυτός ξέρει καλύτερα.

kaparispan@yahoo.gr

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Το πρόβλημα δεν είναι ο Μόρφου



Γνώρισα τον μητροπολίτη Μόρφου πριν από χρόνια και συγκεκριμένα το 2002 όταν μου ανατέθηκε να του πάρω συνέντευξη. Θυμάμαι πως περάσαμε μαζί τρεις ώρες στη Μητρόπολη Μόρφου και πως φεύγοντας από εκεί, αισθάνθηκα πως είχα γνιώσει ένα άνθρωπο, ο οποίος δεν νοιαζόταν να ασκήσει εξουσία εν ονόματι της θρησκείας, ούτε και να υιοθετήσει τους δογματικούς κανόνες μιας εκκλησίας που προάγει τον σκοταδισμό, δημιουργώντας ενοχικές συνειδήσεις. Νοιαζόταν περισσότερο να μάθει να αγαπάει, μαθαίνοντας και τους άλλους να αγαπάνε. Μου μιλούσε για τη ζωή, για τους φόβους του, τις αδυναμίες του και τις δικές του αγωνίες.

Μου επέτρεπε να τον φαντάζομαι να χορεύει, να τραγουδάει, να γυρνάει στις πολιτικές συνελεύσεις της Νομικής, να

σερβίρει καφέ στον Χατζιδάκι... Μου περιέγραφε τη μάνα του, τους ανθρώπους που τον καθόρισαν, τις στιγμές που τον πόνεσαν και εκείνες που έκανε λάθος. Είχε ένα διευρυμένο τρόπο σκέψης που ξεπερνούσε τα πλαίσια της θρησκόληπτης προσπάθειας και αντιτιθετο στις «απαγορεύσεις» που επιβάλλει η Εκκλησία προκειμένου να συντηρεί τον δογματισμό της. Πέρασαν πολλά χρόνια και δεν έχω ιδέα τι μπορεί να μεσολάβησε ώστε εκείνος ο άνθρωπος, ο οποίος αναιρούσε τότε όλα τα επικίνδυνα στερεότυπα μιας εθναρχικής Εκκλησίας, να είναι σήμερα ο ίδιος που παραληρεί σε ρητορικές μίσους. Και να γίνεται βάρβαρ—σε διεθνές μάλιστα επίπεδο—για τις σκοταδιστικές του θέσεις. Και δεν ξέρω αν έχει καμία σημασία να εντοπίσουμε τι συνέβη ώστε να καταλήξει σ' αυτή την παράνοια, διότι δεν είναι εκεί το θέμα. Το θέμα είναι πως ακόμα κι αν ο μητροπολίτης Μόρφου

έχασε τα λογικά του, δεν υπάρχει κράτος και μηχανισμός που να προστατεύσει τόσο τον ίδιο όσο και τον κόσμο από τις ρητορικές μίσους. Και οι λόγοι που δεν υπάρχει είναι γιατί οι σημερινές σκοταδιστικές απόψεις του Μόρφου είναι επί της ουσίας (έστω κι αν το λεκτικό διαφέρει) η εδώ και χρόνια επίσημη θέση της Εκκλησίας μας, η οποία εκφράστηκε πολλάκις διά στόματος του μέγα σκοταδιστή αρχιεπισκόπου. Να θυμίσω τις δηλώσεις του ότι προτίθεται να δημιουργήσει σχολεία που να βγάζουν «κανονικά παιδιά»; Ή μήπως να θυμίσω ότι είχε αποκαλέσει τους ομοφυλόφιλους «φρούτα» και την ομοφυλοφιλία «εκτροπή»; Θέσεις που καταπατούν τους νόμους και τις διεθνείς συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα αλλά κανείς, ούτε γενικός εισαγγελέας, ούτε πρόεδρος, ούτε πολιτικός αρχηγός, ούτε υπουργός Παιδείας, ούτε κανείς άλλος δεν τόλμησε να ανοίξει το στόμα του και

να υπερασπιστεί αυτούς τους νόμους, προστατεύοντας τους πολίτες. Και είναι πολύ βολικό να στοχοποιείται τώρα ένας μητροπολίτης ο οποίος είναι εμφανές ότι έχασε τα λογικά του, ώστε να προσπεράσουμε και πάλι την ουσία.

Είναι πολύ βολικό προκειμένου να καθυστερήσουν τη σωρεία αντιδράσεων που προκάλεσαν τα παραληρήματα του, να «αναγκάζονται» κόμματα και κυβερνήσεις σε «χλιαρές» ανακοινώσεις. Το πρόβλημα, ωστόσο, είναι πολύ πιο βαθύ από ό,τι η παρανόηση του Μόρφου. Και έγκειται στη χρόνια ατομία αυτού του κράτους να συγκροτήσει με την Εκκλησία και να διακριθεί τη θέση του από τις τοξικές της αντιλήψεις. Έγκειται στο ότι ένα τσούρμιο ανεπαρκές πολιτικό επέτρεψαν και επιτρέπουν στην Εκκλησία να διοχετεύει ρητορικές μίσους στην Παιδεία και στον Πολιτισμό μας (είναι γνωστό τοις πάσι ότι ο εκάστοτε υπουργός

Παιδείας πρέπει να έχει τις ευλογίες του αρχιεπισκόπου) προκειμένου να διατηρήσουν τα διαπλεκόμενα συμφέροντά τους με αυτήν και να εξαργυρώσουν τη σιωπή τους απέναντι στις κατάφωρες παραβιάσεις των ανθρώπινων δικαιωμάτων, με «ιερές» ψήφους και «ιερά» ανταλλάγματα. Άρα το να στοχοποιείται ένας μητροπολίτης που έχασε τα λογικά του είναι ένας επικίνδυνος αποπροσανατολισμός από την ουσία του προβλήματος, ο οποίος βολώνει τους πραγματικά υπεύθυνους της τοξικής αυτής πραγματικότητας. Και οι πραγματικά υπεύθυνοι είναι οι κυβερνήτες και όλοι οι κομματάρχες που επιτρέπουν στο σκοταδισμό να παρεισφρεί στην παιδεία και στην κοινωνία, προκειμένου να εξυπηρετούνται τα όποια δικά τους μικρά και μεγάλα συμφέροντα.

elenixenou11@gmail.com

Ουσιαστικές συμμαχίες και ανταλλάγματα

Του ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ



Η οικονομική κρίση μείωσε δραματικά τις αμυντικές δαπάνες της χώρας μας, ανοίγοντας την ψαλίδα με την Τουρκία. Οι ελληνικές κυβερνήσεις έδωσαν πάρα πολλά δισ. μετά τη Μεταπολίτευση, αλλά δυστυχώς δεν έμεινε σχεδόν τίποτα πίσω από πλευράς αμυντικής βιομηχανίας. Η ΕΑΒ και άλλες κρατικές εταιρείες ξεκίνησαν με μεγάλες φιλοδοξίες, οι οποίες πνίγηκαν από την κομματική κακοδιοίκηση και τον συνδικαλισμό. Η Αγκυρά έμαθε το μά-

τικής βιομηχανίας. Τώρα η σχέση έχει δηλητηριασθεί τόσο, που η ισραηλινή κυβέρνηση κάνει λόμπι στις ΗΠΑ για να μην παραλάβει η Αγκυρά τα F-35. Η Ελλάδα έχει παίξει σωστά έως τώρα τα διπλωματικά χαρτιά της. Αμέσως μετά την έναρξη της οικονομικής κρίσης έγινε αντιληπτή η επείγουσα ανάγκη στενών συμμαχιών με τις ΗΠΑ και το Ισραήλ. Σε μια σπάνια επίδειξη διακομματικής ωριμότητας, οι κυβερνήσεις Παπανδρέου, Σαμαρά και Τσίπρα ακολούθησαν πιστά το ίδιο δόγμα. Και τώρα, ΗΠΑ και Ισραήλ δείχνουν ότι θέλουν την εμβάθυνση της σχέσης με την κυβέρνηση Μπτσότσκν.

Επειδή όμως και στη διπλωματία χρειάζονται δύο για ένα επιτυχημένο «ταγκό», η Ελλάδα πρέπει να αρχίσει να επιδιώκει απτά και μετρήσιμα ανταλλάγματα, που θα τη βοηθήσουν να μικρύνει την ψαλίδα με την Τουρκία σε βάθος δεκαετίας. Ανάμεσα σε αυτά μπορεί να είναι ένα νέο ξεκίνημα στην αμυντική βιομηχανία. Η χώρα μας διαθέτει καλά μυαλά στον τομέα της τεχνολογίας. Σημαντικά εξοπλιστικά προγράμματα θα αρχίσουν σε λίγο καιρό. Αν δεν επαναλάβουμε τα αντισταθμιστικά «μαϊμού» του παρελθόντος και τις φαρσοκωμωδίες τύπου Ναυπηγείων Ελευσίνας, θα μπορούσαμε να πετύχουμε πολλά. Το έχουμε ανάγκη εάν σοβαρευτούμε περισσότερο και αρχίσουμε να λειτουργούμε, έστω και λίγο, σαν μια άλλη μικρή χώρα, που κατάφερε πολλά με σχέδιο, εγχώριο «brain trust» και, βέβαια, την αμερικανική υποστήριξη.

Ενα νέο ξεκίνημα στην αμυντική βιομηχανία θα βοηθήσει την Ελλάδα να μικρύνει την ψαλίδα με την Τουρκία σε βάθος δεκαετίας.

θημά της μετά το αμερικανικό εμπάργκο του 1974 και ανέντιυξε, βάσει ενός μακρόπνοου σχεδιασμού, αξιόλογη πολεμική βιομηχανία. Σήμερα βρίσκεται μπροστά σε τομείς υψηλής τεχνολογίας. Κανείς δεν μπορεί να γνωρίσει ποιος θα είναι οι επιπτώσεις από τις κυρώσεις που ενδέχεται να επιβληθούν από τις ΗΠΑ λόγω της αγοράς των S-400. Αλλωστε, δεν είναι και βέβαιο αν ο πρόεδρος Τραμπ θα τις επιτρέψει σε πρώτη φάση. Η ειρωνεία, βέβαια, είναι πως η Τουρκία κέρδισε αρχικά πάρα πολλά από τη συνεργασία με το Ισραήλ στον τομέα της αμυν-



Εάν αστεροειδής κατευθυνόταν προς τη Γη, απειλώντας τον πλανήτη και την ανθρωπότητα, θα αναμείναμε απ' όλες τις χώρες και όλα τα έθνη να συνεργάζονται ώστε είτε να αποτρέψουν την καταστροφή είτε να διαχειριστούν όσο καλύτερα γινόταν τις συνέπειες. Σήμερα, όμως, οπότε παρακολουθούμε τις αλυσιδωτές εξελίξεις τις οποίες προκαλεί η κλιματική αλλαγή, που δάση φλέγονται στον Αρκτικό Κύκλο, που οι πάγοι λιώνουν, που ο Ιούλιος ήταν ο θερμότερος μήνας ο οποίος καταγράφηκε ποτέ, που ακραία καιρικά φαινόμενα πλήττουν σχεδόν κάθε χώρα, η ανθρωπότητα φαίνεται ολοένα πιο δικασμένη, με νέες εντάσεις και με τη ραγδαία αναζωπύρωση παλιών διενέξεων. Ουδείς θα μείνει αλώβητος. Ενώ την Πέμπτη οι πρόεδροι Τραμπ και Πούτιν συζητήσαν το ενδεχόμενο αμερικανικές δυνάμεις να συνδράμουν στην προσπάθεια κατάσβεσης των πυρκαγιών της Σιβηρίας, οι δύο χώρες βαδίζουν ολοταχώς προς νέο πόλεμο εξοπλισμών. Την Παρασκευή ήρθε το επίσημο τέλος του συμφώνου για τις

Ουδείς θα μείνει αλώβητος

Του ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ

Πυρηνικές Δυνάμεις Μέσου Βεληνεκούς (INF) το οποίο υπεγράφη το 1987 μεταξύ ΗΠΑ και τότε Σοβιετικής Ένωσης και οδήγησε στη απόσυρση χιλιάδων πυρηνικών πυραύλων από την Ευρώπη. Ισχυριζόμενος ότι η Ρωσία αθετεί υποχρεώσεις που απέρρεαν από τη συνθήκη, ο Ντόναλντ Τραμπ ανακοίνωσε την κατάργησή της, ανοίγοντας τον δρόμο για την ανάπτυξη και τοποθέτηση νέων πυρηνικών και συμβατικών πυραύλων από τις ΗΠΑ και τη Ρωσία. Τι θα γίνει στην Ευρώπη εάν οι ΗΠΑ θελήσουν να τοποθετήσουν πυραύλους στα εδάφη νατοϊκών συμμάχων;

Παρότι το ΝΑΤΟ συμμερίζεται τις ανησυχίες των ΗΠΑ ως προς τη Ρωσία, θα αντέξει η Συμμαχία όταν πολλές χώρες θα αρνηθούν, φοβούμενες τις αντιδράσεις των πολιτών που γίνονται ολοένα πιο ευαίσθητοι σε ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος και της κατάργησης της πυρηνικής ενέργειας και των πυρηνικών όπλων; Επειδή η σχέση Τραμπ - Πούτιν φαίνεται ακλόνητη, ίσως στόχος της κατάργησης της συνθήκης δεν ήταν τόσο η Ρωσία όσο η Ε.Ε., τη διάλυση της οποίας θα ήθελε να δει ο Τραμπ (όπως δείχνει ο εν-

θουσιασμός του για το Brexit). Όπως και να έχει, η κατάργηση του INF επιδεινώνει την ένταση στον κόσμο, με απρόβλεπτες συνέπειες. Στην παγκόσμια οικονομία, ο προστατευτισμός των ΗΠΑ προκαλεί ρίγη ανησυχίας, καθώς εντείνεται ο εμπορικός πόλεμος μεταξύ Ουάσιγκτον και Πεκίνου. Από την 1η Σεπτεμβρίου, οι ΗΠΑ θα επιβάλουν δασμούς αξίας 10% σε κινεζικά εμπορεύματα αξίας 300 δισ. δολαρίων. Ήδη, ισχύουν δασμοί 25% σε προϊόντα αξίας 250 δισ. δολαρίων. Αναμένεται η αντίδραση της Κίνας, η οποία είναι ολοένα πιο αποφασισμένη να διεκδικήσει αυτά που πιστεύει ότι της αναλογούν ως υπερδύναμη. Την ίδια ώρα, όμως, οποιαδήποτε εμπόδια στην ανάπτυξη και στην ευημερία των Κινέζων ίσως προκαλέσει κραδασμούς στο καθεστώς, συμβάλλοντας σε ακόμη πιο δυναμική συμπεριφορά της χώρας στην περιοχή και στον υπόλοιπο κόσμο. Εν τω μεταξύ, η συνεργασία μεταξύ Ρωσίας και Κίνας αναπτύσσεται και στο οικονομικό και στο στρατιωτικό επίπεδο. Η Ασία φαίνεται να αποσταθεροποιείται σε πολλά επίπεδα. Δεν είναι μόνο η κλιμακούμενη ένταση μεταξύ

Πακιστάν και Ινδίας (πυρηνικές δυνάμεις και οι δύο και παλιοί αντίπαλοι), αλλά και ο εμπορικός πόλεμος που ξέσπασε μεταξύ Ιαπωνίας και Νοτίου Κορέας. Οι δύο ισχυρότεροι σύμμαχοι των ΗΠΑ στην περιοχή δεν έχουν ξεπεράσει την παραδοσιακή έχθρα μεταξύ τους, η οποία τροφοδοτείται από τις μνήμες της συμπεριφοράς των Ιαπώνων κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Στη δική μας την ευρύτερη περιοχή, η κατάργηση από τις ΗΠΑ της διεθνούς συμφωνίας για τον περιορισμό του πυρηνικού προγράμματος του Ιράν αυξάνει συνεχώς τον κίνδυνο σοβαρής σύρραξης, ενώ η Συρία και η Υεμένη ακόμη φλέγονται και η Τουρκία δοκιμάζει τα όρια σχεδόν όλων των γειτόνων της, συμπεριλαμβανομένων της Ελλάδας και της Κύπρου. Οι προβλέψεις επιστημόνων είναι ότι η κλιματική αλλαγή θα συνεκίσει, πλήττοντας κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα, θέτοντας σε κίνηση μεγάλες και απρόβλεπτες αλλαγές σε όλο τον κόσμο. Είναι τραγικό ότι παντού ενισχύεται ο εθνικισμός, όταν η μόνη σωτηρία θα ήταν η πανανθρώπινη, συντονισμένη προσπάθεια.

Πορεία προς την έξοδο

Του ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΑΝΙΔΗ



Οι εξεγέρσεις που υποκινούνται ή οργανώνονται από την Αριστερά και στρέφονται εναντίον μιας κρατούσης τάξεως πραγμάτων, είναι αφενός αναμενόμενες και κατά φύση ασφαλώς κομμάτων εμφορούμενων από ανατρεπτική ιδεολογία. Αλλά όταν ένα κίνημα ανατροπής προέρχεται από τις συντηρητικές δυνάμεις μιας χώρας, με εδραιωμένο αντιπροσωπευτικό σύστημα, τότε τα πράγματα είναι περίπλοκα. Αυτό συνέβη στη Βρετανία, αρχικώς με το δημοψήφισμα, όπου κατ΄εξοχή η τάση εξόδου της χώρας από την Ε.Ε., αλλά και με την εκλογή του κ. Μπόρις Τζόνσον στην ηγεσία του Συντηρητικού Κόμματος και την ανάδειξή του στην πρωθυπουργία.

Ο Τζόνσον γοήτευσε το κόμμα του διότι ήταν ο μόνος πολιτικός αποφασισμένος να οδηγήσει την Βρετανία εκτός Ε.Ε., με ή δίχως συμφωνία.

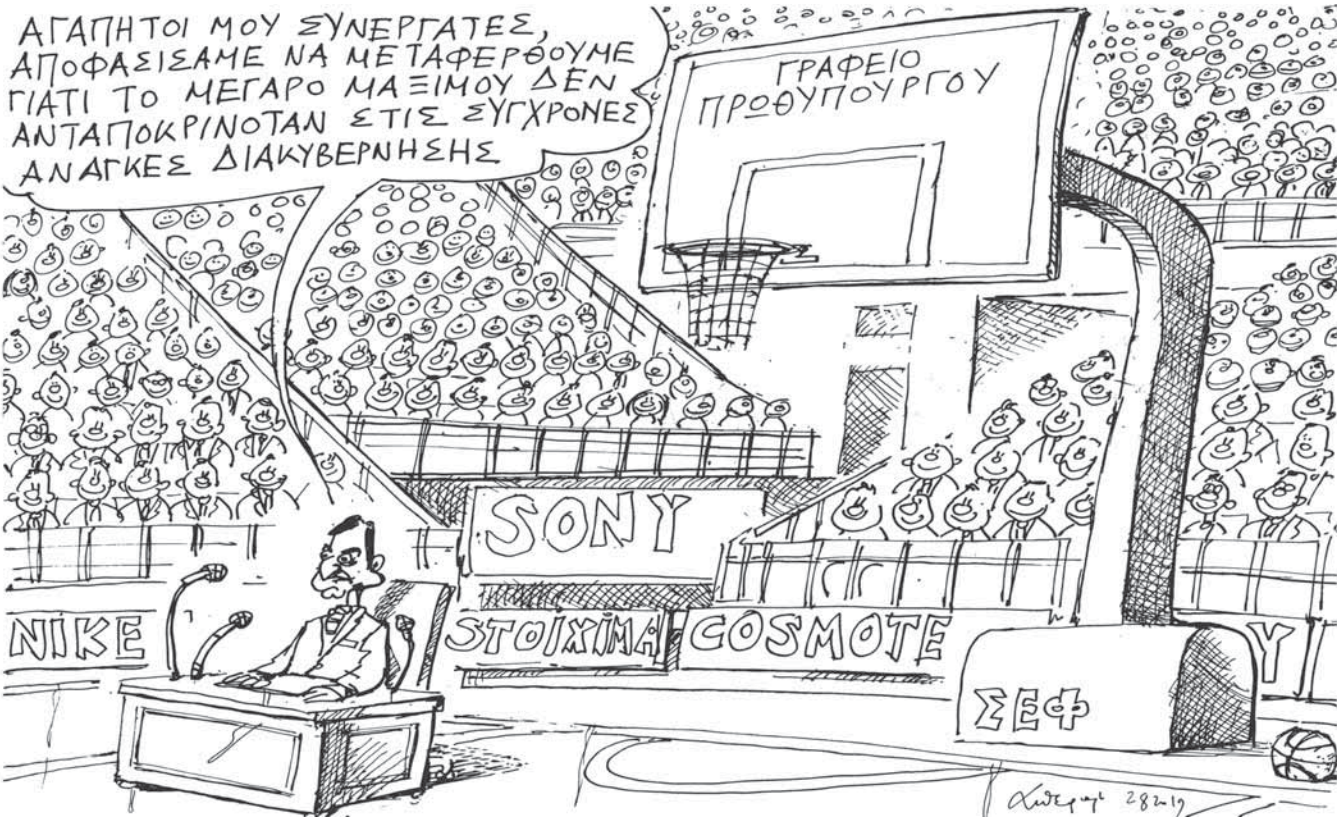
Οι οπαδοί βεβαίως της εξόδου της Βρετανίας από την Ε.Ε. αντιμετωπίζονται από το κατεστημένο ως μία αγέλη απαίδευστων ατόμων. Μόνον που ο ηγέτης των «πληβείων», ο κ. Μπόρις Τζόνσον, προέρχεται από το βαθύ βρετανικό κατεστημένο. Απόφοιτος του Ετον και της Οξφόρδης, με κλασική παιδεία, πλούσιος, που με την ανάληψη του πρωθυπουργικού αξιώματος η ετήσια μείωση του εισοδήματός του από δραστηριότητες που δεν μπορεί πλέον να ασκεί, υπολογίζεται σε 650.000 λίρες. Δεν ήταν όμως τα κληρονομημένα «προνόμια», που τον ανέδειξαν ηγέτη των Συντηρητικών. Ο κ. Τζόνσον γοήτευσε το κόμμα με τους αστεισμούς του, τις γκάφες του, τις πατριωτικές υπερβολές του, και ενδεχομένως με την απόφασή του «να ρίξει το καράβι στα βράκια», εάν αυτό είναι αναγκαίο. Κυρίως όμως διότι

ήταν ο μόνος πολιτικός αποφασισμένος να οδηγήσει τη Βρετανία εκτός Ε.Ε., με ή δίχως συμφωνία. Οι Συντηρητικοί της αντιθέτου τάξεως δεν αντέληφθησαν ότι το κίνημα εξόδου από την Ε.Ε. δεν αφορούσε θέσεις εργασίας ή το εμπόριο, θέματα σχετιζόμενα εν γένει με την οικονομία ή και τη μετανάστευση, αλλά κάτι πολύ πιο αρχέγονο, διότι προέτασε την ανάκτηση του δικαιώματος κυριαρχίας και ελευθερίας, από την ευημερία ή την ασφάλεια. Είναι μία διάσταση που έχει αμβλυνθεί σημαντικότητα σε κάποιες χώρες της Ενώσεως και ως εκ τούτου εν πολλοίς πλέον ακατανόητη. Διαπρεπείς οικονομολόγοι, διευθυντικά στελέχη του City, τραπεζίτες, προεξοφλούν την οικονομική καταστροφή της Βρετανίας, σε περίπτωση άτακτης εξόδου από την Ε.Ε.

Οστόσο, στα τέλη της δεκαετίας του '70, στους «Τάιμς του Λονδίνου», 364 οικονομολόγοι είχαν χαρακτηρίσει το πρόγραμμα αναδιοργανώσεως της οικονομίας της Μάργκαρετ Θάτσερ εσφαλμένο και δύναμει καταστροφικό. Αλλά δεν δικαιώθηκαν.

Στην πρώτη ομιλία που εξεφώνησε έξω από την πρωθυπουργική κατοικία, ο κ. Τζόνσον ζήτησε επαναδιαπραγμάτευση της συμφωνίας και άρση της δικλίδας ασφαλείας (back stop) στα σύνορα Βρετανίας και Ιρλανδίας. Η γραφειοκρατία των Βρυξελλών απέρριψε την πρόταση, όπως ήταν φυσικό και αναμενόμενο. Το θέμα θα κριθεί σε επίπεδο πολιτικό.

Ακατανόητη, ωστόσο, υπήρξε η σπουδή του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη να αποκλείσει οποιαδήποτε επαναδιαπραγμάτευση της συμφωνίας του Brexit κατά την ανάγνωση των προγραμματικών δηλώσεών του στη Βουλή, ιδιαίτερα όταν ο ίδιος επιδιώκει επαναδιαπραγμάτευση του προγράμματος που είχε συνομολογήσει ο ΣΥΡΙΖΑ. Μάλλον θα του διέφυγε επίσης ότι η Βρετανία είναι εγγυητρια δύναμη στην Κύπρο, σε φάση κρίσιμότητας του κυπριακού ζητήματος. Αλλά αυτά, συμβαίνουν παρ' ημίν.



ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ

Θα μείνει ως ένδοξος ή απλώς «πρώην»;

Με χρονική απόσταση που εννοεί την ψυχραιμία, μπορούμε να πούμε ότι ο καινούριος πρωθυπουργός, Κυριάκος Μητσοτάκης, διαχειρίστηκε την εκλογική του νίκη με σοβαρότητα. Είχε προετοιμάσει τον σχεδιασμό του για την άσκηση της εξουσίας και είχε επιλέξει τους επιτελείς συνεργάτες του.

Κάθε οργανωτικός σχεδιασμός είναι ή μεταρρυθμιστικός θεσμών και λειτουργιών ή συντηρητικός - βελτιωτικός. Ο Κ.Μ. δεν είχε επαγγελθεί μεταρρυθμιστικά τολμήματα, υποσχόταν να βελτιώσει τα χρηστικά λειτουργήματα που διαχειρίζεται η εξουσία. Η επιλογή Χρυσοχοϊδή ήταν η ευφύεστερη στρατηγική του κινήσων.

Απόλυτη και κραυγαλέα πολιτική αποτυχία του ΣΥΡΙΖΑ, καθημερινή, εξαιρετικά επώδυνη για την κοινή γνώμη, ήταν το «μπάχαλο» στη Δημοσία Τάξη, η τέλεια αποσύνθεση και ο ευτελισμός της Παιδείας, ο ανεκδιήγτος εμπορικός εκουδισμός του ραδιοτηλεοπτικού πεδίου. Με τον Χρυσοχοϊδή ο Κ.Μ. άλλαξε, μέσα σε λίγες ώρες, την ατμόσφαιρα ανασφάλειας και τρομοκρατίας των πολιτών. Ίδιον κοινωνικό αντικείμενο θα είχε οπωσδήποτε και η επιστροφή της Άννας Διαμαντοπούλου στο υπουργείο Παιδείας. Ίδιον αντικτυπο και η ανάθεση του ραδιοτηλεοπτικού πεδίου σε μια προσωπική καθολική αποδοχή και εκτίμηση, όπως, π.χ., ο Σταύρος Λυγερός. Ο Κ.Μ. αρνήθηκε (ή δεν διανοήθηκε) να είναι ο ριζοσπάστης δημιουργός καινούργιου πολιτικού κλίματος.

Με την ίδια λογική της «πεπατημένης» υπουργοποίησε και βλαστούς οικογενειών που λογαριάζονται, «φε-

ουδαλικά δικαίω», στυλοβάτες της Ν.Δ. Ειδικά για το υπουργείο Εξωτερικών, όταν το κόμμα διαθέτει (εκλεγμένον) έναν Αγγελο Συρίγο, η επιβολή της οικογενειοκρατίας μοιάζει σύμπτωμα πολιτικής αυτοχειρίας.

Όσο διαρκεί η ευφορία της εκλογικής νίκης (και μάλιστα ύστερα από τέσσερα χρόνια επιθετικού πολιτικού αμοραλισμού και εξωραϊσμένου, με «προοδευτικές» φιοριτούρες, μηδενισμού), οι κριτικές παρατηρήσεις για το ξεκίνημα της νέας κυβέρνησης εννοχλούν, σίγουρα, όσους πολίτες λειτουργούν με τη λογική του οπαδού. Αλλά ακριβώς ο εγκλωβισμός της πολιτικής στο διόπλο: οπαδός ή αντίπαλος, είναι το τέχνασμα του νέου ολοκληρωτισμού απόλυτης κυριαρχίας των εντυπιώσεων.

Ίσως οι γόνιμοι πολιτικών οικογενειών να εθίζονται έγκαιρα, αθέλητους, στην προτεραιότητα των εντυπώσεων.

Πιθανόν γι' αυτό και ο Κ.Μ. ανέχθηκε, στην παρουσίαση των προγραμματικών του δηλώσεων, να τον χειροκροτούν οι βουλευτές του, σε κάθε φράση του, πειθήνια. Δεν θεωρήσει ντροπή το σύμπρωμα, που το λογάρισε σαν προκλητική απουσία συλλογικής πολιτικής αξιοπρέπειας, αναπαραγωγή του λαϊκισμού πασόκων και συριζαίων.

Αναπόδεκτος ο ισχυρισμός ότι η ψήφος του λαού, στην πρόσφατη ευτυχηγία, ήταν διαμαρτυρία για τα πεπραγμένα του ΣΥΡΙΖΑ, όχι κατάφαση της αοριστολογίας - γενικολογίας των επαγγελιών της Ν.Δ. Μοιάζει άδικος ο χαρακτηρισμός «αοριστολογία - γενικολογία», αφού ο Κ.Μ. εξήγηγε πολλά και μεγάλα δημόσια έργα, τολμηρές πρωτοβουλίες συ-

κεκριμένες. Για τον νοήμονα όμως και απροκατάληπτο πολίτη, οι επαγγελίες του Κ.Μ. έκαναν ολοφάνερη και χειροπαστή τη σύμπτωση Ν.Δ. και ΣΥΡΙΖΑ στο κοινό ιδεολογικό πεδίο του Ιστορικού Ύλισμού.

Τι ονομάζουμε «Ιστορικό Ύλισμό»; Την άποψη - πεποίθηση - βεβαιότητα (που μεταφράζεται σε πολιτική πράξη) ότι «η οικονομία κινεί την Ιστορία». Όχι η ανθρώπινη καλλιέργεια, όχι η παιδεία, όχι η πάλη για «νόημα» της ύπαρξης, του κόσμου, της Ιστορίας, «νόημα» που γεννάει την υψηλή τέχνη, τα θαυμαστά κορυφώματα του πολιτισμού – τίποτε από αυτά. Στη μεταδικτατορική Ελλάδα των τελευταίων σαράντα πέντε χρόνων, η πολιτική πρακτική και η εκπαιδευτική στα σχολεία πειθάρχησαν ολοκληρωτικά στην ντροπή: «η οικονομία κινεί την Ιστορία». Οι προγραμματικές δηλώσεις του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη ήταν ένα τυπικό δείγμα των θεωρήσεων και θέσεων του Ιστορικού Ύλισμού.

Όλα τα βασανιστικά της ελλαδικής κοινωνίας προβλήματα παραπέμπονταν σε οικονομικούς συντελεστές. Όλες οι ελπίδες ανάκαμψης εντοπιζόνταν σε ελπίδες εύνοιας της τύχης: Να εμφανιστούν οι πολυπόθητοι «επενδυτές», που θα γονιτεύσουν από την ετοιμότητα της κοινωνίας να τους ξεπουλήσει όλα τα προικιά της, μόνο για τα όσα ψίκουλα θα δημιουργεί το ληστικό φαγοπότη τους. Τεταρτοκοσμική λογική, αποκύμηση της «προοδευτικής» κοινωνικής παραμυθίας.

Ο Χρήστος Σταϊκούρας είναι σοβαρός οικονομολόγος και γι' αυτό σεμνός πολιτικός. Πρέπει σίγουρα να καταλαβαίνει ότι η ανάκαμψη της

οικονομίας προκύπτει, δεν «κατασκευάζεται». Προκύπτει από την αλλαγή του κοινωνικού κλίματος. Που σημαίνει: τη ριζική αλλαγή, άτεγκτα συνεπεί, του ραδιοτηλεοπτικού πεδίου – με οποιοδήποτε κομματικό κόστος. Την απολύτρωση του σχολείου από τον χρηστικό χαρακτήρα του, την αποκατάσταση της κοινωνικής λειτουργίας του. Την αποτίναξη του ζυγού των «περιφερειών» στην τοπική αυτοδιοίκηση, την επιστροφή στην αυτοδιαχειριζόμενη κοινότητα. Την απόλυτη προτεραιότητα της αξιοκρατίας, συνεχούς και δημιουργικού ελέγχου της ποιότητας και των ικανοτήτων κάθε δημόσιου λειτουργού. Την επανάκριση όλων των πρόωγων και χαρακτηριστικών συντάξεων, την αμείλικτη πάταξη του παρασιτισμού στον δημόσιο τομέα.

Τέτοιου είδους κοινωνικές ανακατατάξεις απαιτεί η ανάκαμψη της οικονομίας. Ο συντονισμός των ανακατατάξεων θα μπορούσε να είναι ο ρόλος ενός μη διακοσμητικού αντιπροέδρου της κυβέρνησης, π.χ. του Στέφανου Μάνου. Τολμάει να παραπέμψει σε ονόματα ή επιφυλλίδα, ως ενδείξεις πραγματικές και όχι σαν αόριστους υποδείξεις. Ο πραγματισμός των ενδείξεων υπογραμμίζει το ερμικό της πολιτικής πρότασης.

Δυστυχώς μοιάζει παγιωμένη και αμετακίνητη η άρνηση των πολιτικών ηγετών μας να «γράφουν Ιστορία». Τους δίνεται η δυνατότητα, και την αντιπαρέχονται σαν αδαίες. Προτιμούν την εφήμερη εύνοια κάποιων ξένων Πρεσβείων, όχι την ουσιαστική καταξίωση της ευφημής ιστορικής μνείας, από γενιά σε γενιά. Θυμηθείτε τις θλιβερές φιγούρες των πρώην «κορυφαίων» και μετριότητων.

Το ορόσημο της 9ης Αυγούστου

Του ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Πραγματοποιείται σε λίγες μέρες η πολυαναμενόμενη συνάντηση του ΠτΔ με τον Τ/κ ηγέτη Μουσταφά Ακιντζί. Μπορεί να μιλούμε για μια άτυπη συνάντηση με ανοικτή ατζέντα, άλλα όλοι συμφωνούν πως πρόκειται για την πιο κρίσιμη συνάντηση που έχει πραγματοποιηθεί ποτέ. Ίσως η 9η Αυγούστου να είναι η ημερομηνία που θα κρίνει το μέλλον αυτού του τόπου. Ίσως να είναι η ημερομηνία ορόσημο κατά την οποία θα διαφανεί αν αυτός ο δύσμοιρος τόπος έχει μέλλον. Αν αυτή η ταιλαπωρημένη πατρίδα έχει προοπτική. Σύμφωνα με όλες τις εκθέσεις του γ.γ., μετά το ναυάγιο στο Κραν Μοντάνα, οι δύο ηγέτες προσέρχονται σε αυτήν τη συνάντηση σίγουρα με «βρεγμένη τη φωλιά τους». Τα τελευταία δύο χρόνια με αυτά που έκαναν ή με αυτά που δεν έκαναν, με αυτά που επίσημα ή ανεπίσημα διακήρυτταν έφεραν αυτό τον τόπο στα πρόθυρα της οριστικής διχοτόμησης με δυσοίανες προοπτικές και για τις δύο κοινότητες. Δυστυχώς, ο ΟΗΕ πιστεύει ότι δεν υπάρχει η απαραίτητη πολιτική βούληση και από τις δύο πλευρές. Δεν είναι της ώρας να πάρουμε μέτρο και να μετρήσουμε ποιος φταίει λιγότερο και ποιος περισσότερο. Δυστυχώς για εμάς ίσως μια τέτοια απόπειρα να μας εξέπληττε δυσάρεστα.

«Παραμένω αισιόδοξος ότι εξακολουθεί να είναι εφικτή η λύση του Κυπριακού εντός του 2016», δήλωσε στις 15 Ιουνίου του 2016 ο ΠτΔ. «Η λύση μπορεί να είναι πιθανή και εντός μηνών», δήλωσε στις 2 Ιουνίου του 2016 ο Τ/κ ηγέτης. Εδώ είναι το μεγάλο ερώτημα. Και οι δύο ηγέτες θα πρέπει, αφού κάνουν μια αυτοκριτική μακριά από ψευτοεγνησμούς, να απαντήσουν πρώτα στον εαυτό τους και μετά στον λαό το αυτονόητο. Πώς δηλαδή μετά από αυτά τα ελπιδοφόρα μηνύματα φτάσαμε στο παρά πέντε της οριστικής διχοτόμησης;

Ειδικότερα ο δικός μας ηγέτης θα πρέπει προτού προσέλθει σε αυτήν την ιστορική συνάντηση να συνειδητοποιήσει το μέγεθος της ευθύνης. Αν αντιληφθεί ότι πρόκειται για το τελευταίο κτύπημα της ιστορίας και θα πρέπει να δηλώσει παρών. Να μην αγνοήσει αυτό το κτύπημα, όπως άλλωστε έκανε το 2004, όταν με περισσό πολιτικό θάρρος δήλωσε: «Τούτη είναι η ώρα που η ιστορία κτυπά την πόρτα μας και εγώ δεν θα την αγνοήσω, γι' αυτό και σας παρακαλώ να μετατρέψουμε αυτή την ευκαιρία σε μια συλλογική επιλογή που με το

ΝΑΙ στο δημοψήφισμα ανοίγει τον δρόμο για επανένωση της Κύπρου».

Αν είναι να προσέλθει με θέσεις της φιλοσοφίας Τάσσου Παπαδόπουλου καλύτερα να δηλώσει κώλυμα και να μην παρευρεθεί. Εδώ που φτάσαμε η παραμικρή παλινδρόμηση θα αποβεί μοιραία για το μέλλον αυτού του τόπου. Ο γ.γ. μας το διεμήνυσε σαφέστατα. Αν δεν δείξετε την απαιτούμενη πολιτική βούληση δεν θα ασχοληθώ ξανά μαζί σας. Στο Κραν Μοντάνα μας ευχήθηκε, από ευγένεια και μόνο, καλή τύχη και μας συνέστησε να προβληματιστούμε και να επανέλθουμε. Στη ουσία μας είπε στο καλό και στο επανιδείν. Αυτήν τη φορά, όμως, αν δεν δείξουμε την απαραίτητη πολιτική βούληση σίγουρα το «καλή τύχη» θα είναι χωρίς το επανιδείν.

Επιπρόσθετα ο ΠτΔ θα πρέπει επιτέλους να «αποτοξινωθεί» απ' όλους αυτούς τους αυλικούς που τα τελευταία δύο χρόνια είχαν αρνητικότατη επίδραση στο εθνικό θέμα. Έτσι και αλλιώς αυτοί άρχισαν ήδη τη στρατηγική της εξόδου. Αυτοί που τον συμβούλευαν να φύγει από το Μοντ Πελεράν και είχαν τη φαινή ιδέα των συναντήσεων με τον Τούρκο ΥΠΕΞ στη Νέα Υόρκη, τώρα δηλώνουν παθιασμένοι για λύση ΔΔΟ. Πανικοβλημένοι τρέχουν να αποσιέσουν πιθανές ευθύνες. Ο σώζων εαυτόν σωθήτω!

Όταν απεξαρτηθεί απ' όλους αυτούς τους όψιμους εθνοσωτήρες να μη νομίζει ότι θα μείνει μόνος. Αντίθετα τον περιμένουν οι παλιοί γνώριμοι συναγωνιστές. Τον περιμένουν αυτοί που αν και τα τελευταία δύο χρόνια τον επέκριναν έντονα, είναι έτοιμοι να συνεργαστούν και πάλι για τη σωτηρία του τόπου. Έτσι και αλλιώς με όλους αυτούς τον συνδέουν κοινοί αγώνες για λύση και επανένωση. Όλοι αυτοί είναι έτοιμοι να ξεκάσουν τα πάντα και να του ευχηθούν ένα θερμό και μεγάλο καλωσόρισμα. Απλώς γιατί γι' αυτούς δεν είναι ξένο σώμα. Ενώ για τους άλλους είναι δυστυχώς ο διάυλος για την προσωπικά πολιτική τους ανέλιξη και την ικανοποίηση των δικών τους φιλοδοξιών. Το ειλικρινές Μέα Κούληα, έστω και την υστάτη, δεν είναι δειλία. Αντίθετα είναι μια θαρραλέα πράξη που πάντα εκτιμάται δεόντως από την ιστορία και τις επερχόμενες γενέες. Αν η 9η Αυγούστου δεν έχει συνέχεια τότε ούτε ο τόπος έχει συνέχεια και προοπτική.

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών.



Απολαμβάνοντας τη θάλασσα υπό το ηλιοβασίλεμα στην παραλία της Malvarrosa στη Βαλένσια της Ισπανίας.

Τακτισμοί στα όρια του σοκ!

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Ελάχιστες ημέρες πριν από την καθοριστικής σημασίας συνάντηση της 9ης Αυγούστου ανάμεσα στους Ν. Αναστασιάδη και Μ. Ακιντζί, το ερώτημα φαντάζει αναποφευκτο: Τι άλλαξε τα τελευταία δύο χρόνια, ώστε να δικαιολογείται η εκτίμηση ότι θα προκύψει κάποια κινητικότητα; Ο πρόεδρος Αναστασιάδης, εκ προθέσεως, υπονομεύει κάθε πιθανότητα για πρόοδο, παίζοντας το χαρτί της «πολιτικής ισότητας» και αποσυναρμο-λογώντας την προσέγγιση της «αποτελεσματικής συμμετοχής των Τ/κ» στην κεντρική κυβέρνηση. Τα θέματα αυτά ως συνολικό κεφάλαιο έκλεισαν στο Κραν Μοντάνα, τώρα να ανοίγει ο Ν. Αναστασιάδης με προφανή στόχο τον τερπισμό της διαδικασίας με όπλο τη μαζική παραπλάνηση της υπόθεσης «πολιτική ισότητα». Όλοι οι Ε/κ ηγέτες την αποδέχθηκαν, όλοι υποκρίθηκαν (πλην ενός) πως την υποστήριζαν, αλλά κανένας δεν προσπάθησε να εξηγήσει στην Ε/κ κοινή γνώμη τι σημαίνει και πώς μπορούσε να υλοποιηθεί. Σε ένα θολό τοπίο, σε μια κοινή γνώμη που διερωτάται και αμφιβάλλει, ο Ν. Αναστασιάδης είναι σε θέση να γυρίσει τον διακόπτη στην «ασφάλεια» της συντήρησης του υπάρχοντος στάτους κβο, προβάλλοντας την, ως τη «μη χειρότερη» ρύθμιση των πραγμάτων.

Είναι παλαιά ε/κ συνήθεια, την οποία ανήγαγε σε δόγμα ο Ν. Αναστασιάδης: σε κάθε φάση των διαπραγματεύσεων αναδείκνυε και ένα διαφορετικό θέμα ως το μείζον. Πρώτα το εδαφικό με επίκεντρο την επιστροφή της Μόρφου υπό

Ε/κ διοίκηση. Ο Μ. Ακιντζί επέδειξε θάρρος και παρουσίασε στο Μοντ Πελεράν δικό του Χάρτη στα ποσοστά του Χάρτη Ανάν με τη Μόρφου υπό Ε/κ διοίκηση. Ο Ν. Αναστασιάδης εγκατέλειψε το ελβετικό θέρετρο. Μετά ανέδειξε τις εγγυήσεις/ασφάλεια ως το κορυφαίο. Στο Κραν Μοντάνα πήρε ό,τι σημαντικότερο κατέκτησε Ε/κ ηγέτης στο κεφάλαιο αυτό με τη σφραγίδα Γκουτιέρες: αποχώρηση του τουρκικού στρατού (ο μισός με την υπογραφή της λύσης), τερματισμός επεμβατικών δικαιωμάτων, δημιουργία μηχανισμού εφαρμογής της λύσης. Ο Ν. Αναστασιάδης εγκατέλειψε και αυτό το ελβετικό θέρετρο και για δύο χρόνια περιοδεύει μεταξύ «δύο κρατών» και «συνομοσπονδίας». Τώρα αναδεικνύει την πολιτική ισότητα την οποία ο ίδιος ως αρχή και ως περιεχόμενο αποδέχθηκε σε μια σειρά από ενέργειες του, όπως με την υποστήριξη του στο σχέδιο Ανάν, όπως με τη Συμφωνία της 14ης Φεβρουαρίου 2014 με τον Ν. Έρογλου, όπως με τις συγκλίσεις με τον Μ. Ακιντζί που προηγήθηκαν του Κραν Μοντάνα. Τώρα αναδεικνύει το ζήτημα της πολιτικής ισότητας, παρ' όλο που ο γ.γ. του ΟΗΕ καθόρισε τις παραμέτρους του και με τις οποίες οι δύο ηγέτες έδειχναν να συμφωνούν στον δρόμο για το ελβετικό θέρετρο: εκ περιτροπής προεδρία με στάθμιση της ψήφου στο 20%, Υπουργικό Συμβούλιο με αναλογία 7 προς 4, κατ' αρχάς αποδοχή της εισήγησης Γκουτιέρες για μία τ/κ ψήφο στα σώματα της ομοσπονδιακής κυβέρνησης που επηρεάζουν

ζωτικά συμφέροντα των Τ/κ (περίπου δέκα σώματα), Κάτω Βουλή με αναλογία 70 προς 30, Άνω Βουλή σε αναλογία με 50 - 50.

Ο ΟΗΕ και η Ε.Ε. κατανοούν επιχειρήματα, ή τακτικές, ή αναπροσαρμογές θέσεων. Ωστόσο, τόσο ο ΟΗΕ όσο και η Ε.Ε. δεν διάβασαν σωστά την ουσία που κρύβεται πίσω από τους τακτικισμούς της Ε/κ ηγεσίας. Δεν θέλησαν να δουν ότι η αποστασιοποίηση από την ομοσπονδιακή λύση δεν αφορά κάποια μάχη επιχειρημάτων, αλλά μια διαφορετική οργάνωση των προτεραιοτήτων μιας ισχυρής ομάδας συμφερόντων, η οποία κυριολεκτικά κάνει πάρτι πάνω στο στάτους κβο. Συνολικά, ένα λόμπι συμφερόντων με παρακλάδια στην οικονομία, το κομματικό σύστημα, τη διπλωματική υπηρεσία, το δικαστικό σώμα και στους εκδοτικούς ομίλους «μάχεται» νυχθημερόν για να μην αλλάξει τίποτε. Το χαρτί της πολιτικής ισότητας θα χρησιμοποιηθεί με πχηρές διακρυές με στόχο τη διαιώνιση του είδους και τη συντήρηση των προνομίων που βασίζεται στα συσσωρευμένα κέρδη που δημιούργησε η εισβολή.

Ο Ν. Αναστασιάδης πιθανόν να θεωρεί τον εαυτό του ικανό τακτικιστή. Μόλις όλα πήγαιναν για οριστική συμφωνία, ανακάλυπτε την πραγματικό του εαυτό, ένα καέκτυπο του Τ. Παπαδόπουλου. Έτσι, ανέδειξε ως κομβικής σημασίας θέμα εκείνο της πολιτικής ισότητας, της διαστρεβλώνει ως περιεχόμενο για δύο χρόνια, με στόχο μέσα από την παραπληροφόρησης της Ε/κ γνώμης να «δραπετεύσει» και από

αυτό τον γύρο των συνομιλιών, αλλά και να έχει μαζί του σημαντικό μέρος της κοινής γνώμης. Το ενδεχόμενο να δραπετεύσει και αυτή τη φορά είναι πέρα από ουτοπικό: πλέον όλοι έχουν καταλάβει ποιος είναι και πού το πάει. Το Σ.Α. και ο γ.γ. του ΟΗΕ μιλούν πλέον για συνομιλίες με την αίσθηση του επείγοντος, περιορισμένου χρόνου, με ανοικτό το σενάριο αποχώρησης της ΟΥΝ-ΦΙΚΥΠ. Αυτό το συνδυαστικό ενδεχόμενο ίσως λειτουργήσει ως μοχλός πίεσης προς την Ε/κ ηγεσία, και ως ένα δυνατό σοκ για την Ε/κ κοινή γνώμη.

Είναι όμως αυτό το ενδεχόμενο ρεαλιστικό; Μπορεί ο ΟΗΕ να κάνει κινήσεις που να ισοδυναμούν με σοκ; Είναι η μόνη ελπίδα, αν και θεωρώ ότι ο ΟΗΕ άργησε πολύ να το σκεφθεί, και κάτι που γίνεται καθυστερημένα, δύσκολα αποδίδει το επιθυμητό αποτέλεσμα. Προσθέτω και τη διετή απουσία της Ε.Ε. στις μη εξελίξεις στο Κυπριακό. Η Φ. Μογκερίνι, φοβούμενη να μην τσαλακώσει το κύρος της πάνω σε ένα δύσκολο θέμα, έκλεισε τη θητεία της ως αντιπρόεδρος της Επιτροπής, συντάσσοντας καταδικές της τουρκικής παρεμβατικότητας στην κυπριακή ΑΟΖ. Καταδικες, χωρίς, όμως τη διασύνδεσή τους με το μείζον: την ανάδειξη της σημασίας της επίλυσης του Κυπριακού ως της λυδίας της ως αντιπρόεδρος της Επιτροπής, συντάσσοντας καταδικές της τουρκικής παρεμβατικότητας στην κυπριακή ΑΟΖ. Καταδικες, χωρίς, όμως τη διασύνδεσή τους με το μείζον: την ανάδειξη της σημασίας της επίλυσης του Κυπριακού ως της λυδίας της ως αντιπρόεδρος της Επιτροπής, συντάσσοντας καταδικές της τουρκικής παρεμβατικότητας στην κυπριακή ΑΟΖ. Καταδικες, χωρίς, όμως τη διασύνδεσή τους με το μείζον: την ανάδειξη της σημασίας της επίλυσης του Κυπριακού ως της λυδίας της ως αντιπρόεδρος της Επιτροπής, συντάσσοντας καταδικές της τουρκικής παρεμβατικότητας στην κυπριακή ΑΟΖ.

www.larkoslarkou.org.cy

Η απέλπιδα προσπάθεια αποδόμησης του Μακαρίου

Του ΓΙΑΝΝΑΚΗ ΟΜΗΡΟΥ

Συνολικά, 42 χρόνια από το θάνατο του Μακαρίου, οι απέλπιδες προσπάθειες για την αποδόμηση του, δεν εγκαταλείπονται από τους ορκισμένους αρνητές και πολέμιους του. Πρόσφατα επιχειρήσαν να επαναφέρουν ως ξαναζεσταμένο φαγητό, τη θλιβερή θεωρία ότι με την ομιλία του ενώπιον του Συμβουλίου Ασφαλείας, μετά το πραξικόπημα, προσκάλεσε δήθεν την Τουρκία να εισβάλει στην Κύπρο. Από τους δέκτες της δημόσιας τηλεόρασης. Αποδεικνύομενοι, ανιστόρητοι και αμνήμονες, αφού όταν εκφωνούσε την ομιλία του ο Μακάριος, η Τουρκία βρισκόταν ήδη καθ' οδόν προς την Κύπρο. Και διαγράφοντας τα πραγματικά γεγονότα, ότι η χουντική επιχείρηση κατά του Μακαρίου, με το πραξικόπημα της 15ης Ιουλίου, έγινε με πλήρη ορατότητα της εξ Ελλάνδος εκπόρευσης της. Με την χρησιμοποίηση της ΕΛΔΥΚ και των ηγνητόρων της Εθνικής Φρουράς, που ήσαν άπαντες Ελλαδίτες, θλιβερά όργανα της χούντας. Όμως 42 χρόνια από το θάνατο του Μακαρίου, επιχειρούνται και

παραμορφώσεις και στρεβλώσεις σε ό,τι αφορά τις αρχές, τις αξίες και τις πολιτικές στις οποίες πίστευε και τις οποίες υπηρέτησε σε όλη τη διάρκεια της μαρτυρικής του πορείας επικεφαλής του κυπριακού λαού. Η ακριβής αποτίμηση της πολιτικής φιλοσοφίας στην οποία πίστευε ο Μακάριος και την οποία εφάρμοσε ως πολιτικός ηγέτης ενέχει μια ιδιαίτερη αξία. Γιατί είναι αξίωμα ότι η απουσία των μεγάλων ιστορικών φυσιογνωμιών γίνεται πιο έκδηλη και αισθητή με την πάροδο του χρόνου. Στην περίπτωση του Μακαρίου αυτό το αξίωμα προσλαμβάνει ακόμα μεγαλύτερες διαστάσεις καθώς με τους σταθερούς στόχους, την ευέλικτη στρατηγική, τον αγωνιστικό ρεαλισμό αλλά και με το παγκόσμιο κύρος και τη συντριπτική υποστήριξη του λαού, υπήρξε ηγέτης που σφράγισε ανεξίτηλα την ιστορική πορεία της Κύπρου. Αλλά και η σημερινή πραγματικότητα είναι ακόμα υπό την επήρεια και την επιδράση των χειρισμών και της πολιτικής διαχείρισης του Μακαρίου ως Προέδρου της Κύπρου.

Από νωρίς ο Μακάριος αναλύει με πολιτική διορατικότητα τις διεθνείς εξελίξεις και θέτει τα προβλήματα και την προοπτική επίλυσής τους στη βάση αρχών. Στην ομιλία του στη Διάσκεψη Κορυφής των Αδεσμευτών το 1961 στο Βελιγράδι, αναφέρει χαρακτηριστικά: «Η ειρήνη τότε μόνο είναι ασφαλής, όταν δεν στηρίζεται απλώς επί της ισχύος των όπλων και της ισορροπίας των δυνάμεων, αλλά επί της δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της αυτοδιαθέσεως». «Δεν αποφεύγονται αλλά πολλαπλασιάζονται οι κίνδυνοι οσάκις εφαρμόζονται συμβιβαστικά λύσεις, μη βασισμένοι επί αρχών. Ο συμβιβασμός, δύναται να επιτύχει αναβολήν, αλλά η αναβολή αποτελεί υποθήκευσιν του μέλλοντος».

Αυτό που αναδεικνύεται ως το κορυφαίο διαχρονικό χαρακτηριστικό του Μακαρίου είναι η αγωνιστική του στάση κατά της αποικιοκρατικής δουλείας ενάντια στις εξωτερικές πιέσεις, ενάντια στη χούντα και κατά της προσαρμογής στην τουρκική κατοχή. Θεμελιακή του υποθήκη παραμένει «ότι δεν

θα ξεγράψουμε καμιά γωνιά της κυπριακής γης, ότι κανενός πρόσφυγα δεν θα διαγράψουμε το δικαίωμα επιστροφής».

Τα λόγια του Μακαρίου λίγες μόνο εβδομάδες πριν από το θάνατό του, διαγράφουν ανάγλυφα τη θέση του για τη λύση του Κυπριακού και τα όρια των υποχωρήσεων. Ένα εξαιρετικής σημασίας ζήτημα που ενέχει ιδιαίτερη επικαιρότητα. «Η Ελληνοκυπριακή πλευρά δεν έχει περιθώρια άλλων υποχωρήσεων γιατί έκαμε ήδη πολλές και έφθασε σε όρια που δεν μπορεί να υπερβεί. Και επομένως, οι πολιτικές συνταγές ή συμβουλές περί αμοιβαίων υποχωρήσεων δεν πρέπει να απευθύνονται προς τους Έλληνες Κυπρίους, Υποχωρήσεις πρέπει να ζητούνται μονάχα από την τουρκική πλευρά, αν υποχώρηση μπορεί να ονομαστεί στην περίπτωση αυτή η επιστροφή κατακτηθέντων διά στρατιωτικής βίας».

Και απαντώντας ο Μακάριος σε όσους συμβούλευαν ρεαλιστική τάχατες αποδοχή των τετελεσμένων, διακήρυττε στο Όμοδος το 1975: «Πιθανώς να λησθεί ότι υπάρ-

χουν σήμερα εν Κύπρω τετελεσμένα γεγονότα, τα οποία δεν απογίνονται και δεν ανατρέπονται. Και δεν πρέπει ταύτα να παραγνωρίζονται. Δεν παραγνωρίζομεν, αλλά δεν αναγνωρίζομεν και δεν αποδεχόμεθα και δεν νομιμοποιούμεν διά της υπογραφής μας τετελεσμένα γεγονότα».

Και στο συλλαλητήριο της 20ης Ιουλίου 1976 πρόσθετε: «Η μόνη προσφερόμενη σύντομος λύσις είναι η αναγνώρισις και αποδοχή της «ντε φάκτο» καταστάσεως. Ποία όμως η ωφέλεια εκ της τούτης συντομίας; Μήπως διά να αποφευχθεί η τουρκοποίηση των κατεχομένων εδαφών; Αλλά θα γίνει τότε τη συγκαταθέσει και διά της υπογραφής μας. Μήπως διά να αισθανόμεθα ασφαλείς εις το υπόλοιπον τμήμα της νήσου; Πιστεύω αντιθέτως, ότι η νομιμοποίησης των τετελεσμένων γεγονότων θα διεγείρει την τουρκική βουλιμμία και θα ενθαρρύνει τα επεκτατικά σχέδια της Τουρκίας εις την Κύπρον».

Και με διάγνωση της ταύτισης κινδύνων από τον τουρκικό επε-

κτατισμό με τον ευρύτερο Ελληνισμό και προβλέποντας την εκδήλωση των θρασύτατων τουρκικών αξιώσεων προχωρούσε στην επισήμανση: «Και τοιαύτα εξελίξεις εις την Κύπρον θα έχουν επακόλουθο και εις εκτός Κύπρου χώρους, όπου πετρελαιοφόροι υφαλοκρηπίδες και Τουρκικά μειονότητες δίδουν εις την Τουρκίαν προσχήματα επεκτατικής πολιτικής».

Είναι προφανές από τις δηλώσεις αυτές αλλά κυρίως από ολόκληρη την πολιτική διαδρομή του Μακαρίου ότι το διαχρονικό του μήνυμα υπήρξε η εμμονή σε στόχους και αρχές, η διεκδικητικότητα και η ευέλικτη τακτική, που ωστόσο δεν αναιρεί τις βασικές εθνικές επιδιώξεις. Καμιά προσπάθεια αλλοίωσης, στρέβλωσης και παραμόρφωσης των μηνυμάτων και της πολιτικής φιλοσοφίας και φυσιογνωμίας του δεν μπορεί να τεκμηριωθεί. Καμιά μυθολογία δεν μπορεί να συσκοτίσει αυτή την ολοφάνερη αλήθεια.

Ο κ. Γιάννακης Ομήρου είναι τέως Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Αποστάσεις Ιεράς Συνόδου από τον Μόρφου

Τα όσα είπε ο μητροπολίτης Κυρηνείας ασπάζονται και άλλοι Συνοδικοί που δεν αποκλείουν επίσημη αντίδραση της Εκκλησίας

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Το κύμα αντιδράσεων που προκάλεσαν οι απόψεις Μόρφου περί ομοφυλοφιλίας, ενώπιον ακροατηρίου πιστών, αλλά και η παρέμβαση γενικού εισαγγελέα για έρευνα ενδεχομένης διάπραξης ποινικών αδικημάτων είναι η μια πλευρά του νομίσματος στον σάλο που συνεχίζεται. Η άλλη πλευρά και ενδεχομένως η δυσκολότερη είναι ο ιεράρχης να αναγκασθεί να αντιμετωπίσει τα υπόλοιπα μέλη της Συνόδου, τα οποία, με εξαίρεση τον αρχιεπίσκοπο και τον μητροπολίτη Κυρηνείας, δεν έχουν ανοίξει τα χαρτιά τους δημόσια. Η εικόνα που παρουσιάζει η Ιεραρχία της Εκκλησίας της Κύπρου απέναντι στις απόψεις ενός μέλους της, για ένα ευαίσθητο θέμα μεταφράζεται ποικιλοτρόπως.

Έχοντας ως δεδομένο τις διαστάσεις που προσέλαβαν οι απόψεις Μόρφου, μια τάση που φαίνεται να επικρατεί εντός των συνοδικών προκρίνει, πως η εκκλησιαστική ηγεσία θα πρέπει να τηρήσει αποστάσεις ασφαλείας, αφήνοντας τον Νεόφυτο να αντιμετωπίσει τις έντονες επικρίσεις που δέχεται, σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο. Άλλη μερίδα ιεραρχών, ενδεχομένως και η μεγαλύτερη, αφήνει να βγει προς τα έξω, με όκι και τόσο κοινό τρόπο, πως τα λεγόμενα Μόρφου εκφράζουν τον ίδιο και κανένα άλλο ιεράρχη. Σε επίπεδο Εκκλησίας αυτό που προκαλεί αίσθηση και δημιουργεί ερωτηματικά είναι η συνεπιδιωγμένη επιλογή, όπως φαίνεται, απουσίας επίσημης τοποθέτησης της Ιεράς Συνόδου για ένα τόσο σοβαρό θέμα.

Η Σύνοδος

Η όποια εμπλοκή της Συνόδου, ωστόσο, δεν είναι μια εξέλιξη που απορρίπτεται κατηγορηματικά, σύμφωνα με εκκλησιαστικές πηγές.



Στο κομμάτι των ερευνών που ζήτησε ο γενικός εισαγγελέας η λήψη κατάθεσης από τον μητροπολίτη Μόρφου θα πραγματοποιηθεί στην Ευρύχου όπου θα μεταβούν σε απροσδιόριστο χρόνο οι ανακριτές, λένε οι πληροφορίες από την Αστυνομία.

Επί του παρόντος η άποψη που φαίνεται να κυριαρχεί κινείται στη λογική «βλέποντας και κάνοντας». Συνοδικός με τον οποίο μίλησε η «Κ» δεν απέκλεισε τη σύναξη των ιεραρχών, εντός του καλοκαιριού, εάν και εφόσον το όλο θέμα δεν ξεφουσκώσει. Σε διαφορετική περίπτωση έδειξε την επόμενη τακτική συνεδρία της Συνόδου τον Σεπτέμβριο, όπου το όλο θέμα εκ των πραγμάτων, όπως είπε, θα τους απασχολήσει. Παρά τη σιωπή των Συνοδικών όλες οι πληροφορίες που βγαίνουν προς τα έξω δείχνουν έλλειψη διάθεσης, στην καλύτερη των περιπτώσεων, στήριξης του

Μόρφου Νεόφυτου. Η δημόσια «αποκήρυξη» των απόψεων Μόρφου από τον ίδιο τον Αρχιεπίσκοπο, δεν τον εκφράζουν είπε, δημιουργεί ήδη ένα αρνητικό κλίμα με άλλους Ιεράρχες να ασπάζονται τις απόψεις του Προκαθημένου της Εκκλησίας. Στην Αρχιεπισκοπή από τις πρώτες μέρες που ξέσπασε ο σάλος, η άποψη που επικράτησε ήταν πως ο Μακαριότατος έπρεπε να μείνει μακριά προκειμένου να μην επαναληφθούν παλαιότερες καταστάσεις, που ο αρχιεπίσκοπος δέχθηκε έντονες επικρίσεις για απόψεις που εξέφρασε μετά από εκδήλωση της κοινότητας ΛΟΑΤ στην Κύπρο. Την

περίοδο εκείνη, μάλιστα, όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε υπήρξε και διακριτική παρέμβαση του γενικού εισαγγελέα προς τον προκαθήμενο να υποχωρήσουν οι δημόσιοι τόνοι, προς αποφυγή ενδεχομένων ζητημάτων που άπτονται της νομοθεσίας για τη ρητορική μίσους.

Παραδοχές

Εντός Συνόδου υπάρχουν και κάποιοι ιεράρχες που θεωρούν πως η έντονη δημοσιότητα θα πείσει την Ιεραρχία να ασχοληθεί επισήματα με το θεολογικό και δογματικό σκέλος, Εκκλησία και ομοφυλοφιλία.

Οι εκφρασθείσες απόψεις Μόρφου περί ομοφυλοφιλίας ενδεχομένως να ανοίξουν ένα κύκλο εσωτερικής συζήτησης στην Ιερά Σύνοδο. Παραδοχή συνοδικού στην «Κ» είναι πως η όλη ιστορία τους έπιασε απροετοίμαστους.

Ιεράρχης, από τη νέα γενιά των συνοδικών, έλεγε στην «Κ» πως η όλη ιστορία τους έπιασε απροετοίμαστους. Ο ίδιος διαφώνησε με την τοποθέτηση του μητροπολίτη Κυρηνείας από την άλλη όμως είπε πως ο Μόρφου Νεόφυτος διαμόρφωσε άποψη για ζητήματα βιοηθικής που ακόμα και η επιστήμη δεν έχει ξεκάθαρες απαντήσεις. «Ο Μόρφου έχει μείνει στο αμαρτίες γονέων παιδεύουσι τέκνα», είπε χαρακτηριστικά, προσθέτοντας πως το θέμα είναι ευαίσθητο. Με αφορμή την έρευνα που ζητήθηκε διερωτήθηκε. «Θα καθίσουν την Αγία Γραφή στο σκαμνί;» Κατά τον ίδιο, το καίριο ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί είναι τι πράττει η Εκκλησία για ένα πρόσωπο που είναι Χριστιανός και έχει αποδεχθεί τη διαφορετικότητα του. «Η Εκκλησία τι κάνει; Τον αποδέχεται ή όχι;»

Η έρευνα

Εκτός Εκκλησίας τα όσα είπε ο Μόρφου, σε συγκέντρωση πιστών, έχουν περάσει σε δεύτερη μοίρα μετά την εντολή που έδωσε ο γενικός εισαγγελέας στην Αστυνομία για διεξαγωγή έρευνας, με ζητούμενο το ενδεχόμενο ο λόγος του Μόρφου να προκαλέσει τη διάπραξη ποινικών αδικημάτων, από τον ίδιο.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΝΙΚΟΛΑ ΠΑΡΗ**

Κίνδυνοι και ευρωπαϊκή προστασία

Ζούμε σε μια εποχή κινδύνων. Η ταχύτατη ανάπτυξη της μετατεχνολογίας και η αύξηση του πληθυσμού, στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και παγκόσμια, συνοδεύεται από αυξημένους και σύνθετους κινδύνους για τον πληθυσμό. Η διαχείριση αυτών των κινδύνων σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς και η ανάγκη συνδρομής του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας¹, βρέθηκαν στο επίκεντρο εργαστηρίου, το οποίο διοργάνωσε η Φινλανδική Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ (το β' εξάμηνο του 2019, παραλαμβάνοντας από την Ρουμανία), με τη συμμετοχή της Πολιτικής Άμυνας της Κύπρου.

Η συνάντηση έγινε 22-23 Ιουλίου 2019 στο Ελσίνκι, στο πλαίσιο της Επιτροπής για τα Ανθρωπιστικά Θέματα και την Πολιτική Προστασία². Εμπειρογνώμονες και υπηρεσιακοί παράγοντες από τις εθνικές αρχές Πολιτικής Προστασίας συμμετείχαν στο εργαστήριο, κατά το οποίο εξετάστηκαν εις βάθος οι συνθήκες που προκαλούν τους σύγχρονους κινδύνους και η δυνατότητα αντιμετώπισής τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η Πολιτική Άμυνα της Κύπρου συμμετείχε στις επιτροπές και τις ομάδες εργασίας στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας και είναι η αρμόδια αρχή που ανέλαβε την ευθύνη για την εκπόνηση της Εθνικής Εκτίμησης Κινδύνου για την Κύπρο. Εκτιμήσεις έγιναν δύο μέχρι στιγμής: μια το 2016, με κύριο θέμα την αντιμετώπιση των κινδύνων που προκύπτουν από την κλιματική κρίση.

Μια δεύτερη διεξήχθη το 2018, για φυσικούς, τεχνολογικούς και άλλους ανθρωπογενείς κινδύνους. Σκοπός των εκτιμήσεων, πέρα από ευρωπαϊκή υποχρέωση, βοηθά στην επικαιροποίηση και στόχευση των σχεδίων αντιμετώπισης κινδύνων καθώς και τον καταρτισμό εθνικών στρατηγικών.

Τα πορίσματα του εργαστηρίου στο Ελσίνκι καταδεικνύουν ότι οι κίν-



Η Πολιτική Άμυνα της Κύπρου συμμετέχει στις επιτροπές και τις ομάδες εργασίας στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας και είναι η αρμόδια αρχή που ανέλαβε την ευθύνη για την εκπόνηση της Εθνικής Εκτίμησης Κινδύνου για την Κύπρο.

δυνoi στην Ευρώπη μεγαλώνουν λόγω κλιματικής κρίσης, υπερεξάρτησης από ηλεκτρονικά συστήματα, υπερσυγκέντρωσης πληθυσμών σε πόλεις και απειλών τρομοκρατίας. Ιδιαίτερες απειλές, που συνδέονται κυρίως με τρομοκρατία, είναι οι ΡΒΧΠ - Ραδιο-λογικές, Βιολογικές, Χημικές και Πυρηνικές. Υπάρχει, λοιπόν, ανάγκη, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για τον εντοπισμό, την πρόληψη και την προετοιμασία έναντι αυτών των νέων απειλών. Κρίσεις αυτού του τύπου αναμένεται να είναι σύνθετες, δεδομένου ότι είναι δυνατόν να συνοδεύονται από έκρηξη, πυρκαγιά, σύνθετες απειλές για την υγεία και ανάγκη κινητοποιήσεων πολλών υπηρεσιών ταυτόχρονα. Επιπρόσθετα, σε ένα επεισόδιο μεγάλης κλι-

μακας, είναι δυνατόν να μην επαρκούν οι δυνατότητες ενός κράτους-μέλους της Ε.Ε. και να ζητηθεί συνδρομή μέσω του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται πλέον στην πρόληψη, η οποία κινείται πάνω σε τέσσερις άξονες: α) Την μείωση της διαθεσιμότητας πρώτων υλών ΡΒΧΠ, β) την προετοιμασία των αρμοδίων Υπηρεσιών για τέτοιου είδους περιστατικά, γ) την δυνατότητα αλληλοβοήθειας εντός της ΕΕ και δ) την ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων σε σχέση με το θέμα. Για το σκοπό αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει συστήσει Συμβουλευτική Επιτροπή, η οποία απαρτίζεται από ειδικούς από τα κράτη-μέλη.

Οι εθνικές εκτιμήσεις κινδύνων

των κρατών-μελών, διεξάγονται κάθε τρία χρόνια. Για το ειδικό αυτό θέμα (ΡΒΧΠ), όμως, η πανευρωπαϊκή αξιολόγηση κινδύνου διεξάγεται κάθε έξι μήνες, ενώ υπάρχουν και χρηματοδοτικά προγράμματα για την ανάπτυξη εθνικών ικανοτήτων αντιμετώπισης τέτοιων περιστατικών.

Πέρα, όμως, από το επιχειρησιακό μέρος της προετοιμασίας, απαιτείται και στρατηγική αντιμετώπιση από τα κράτη-μέλη, τα οποία πρέπει α) να συμπεριλάβουν την εθνική εκτίμηση κινδύνων στις διάφορες συγγενικές στρατηγικές τους όπως, παραδείγματος χάριν, για το περιβάλλον, την οικονομία και κοινωνικά θέματα, β) να έχουν σχέδια αντιμετώπισης σύνθετων κρίσεων και γ) να αντιμετωπίζουν το όλο θέμα διαχείρισης κινδύνων μέσα στο πλαίσιο Σεντάι των Ηνωμένων Εθνών για μείωση των καταστροφών.

Σύμφωνα με τα πορίσματα του εργαστηρίου, υπάρχει η ανάγκη συμμετοχής ολόκληρης της κοινωνίας, στα πλαίσια των μέτρων αυτοπροστασίας. Οι πολίτες πρέπει να συμμετέχουν από τα αρχικά στάδια της αναγνώρισης κινδύνων, να έχουν γνώση των σχεδίων αντιμετώπισης, να ενημερώνονται για θέματα κινδύνων και να λαμβάνουν μέτρα αυτοπροστασίας (all of society approach). Επίσης, μέχρι το 2022, πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης του πληθυσμού, μέσω κινητών τηλεφώνων. Έτσι, θα πρέπει να υπάρχει διασύνδεση όλων των κινδύνων μεταξύ τους, είτε πρόκειται για φυσικούς, είτε τεχνολογικούς, είτε άλλους (holistic approach).

Ο κ. Νικόλας Πάρης είναι Ανώτερος Λειτουργός Πολιτικής Άμυνας.

¹ Ευρωπαϊκός Μηχανισμός πολιτικής Προστασίας είναι ένα όργανο της Επιτροπής της ΕΕ για την αλληλοβοήθεια μεταξύ των κρατών-μελών αλλά και προς τρίτες χώρες.

² Της οποίας προϊστάτο, ο Κύριος Επίτροπος κ. Χρήστος Στυλιανίδης.

ΣΤΑΣΕΙΣ / Του **ΠΑΝΤΕΛΗ ΜΠΟΥΚΑΛΑ**

Ενας θλιβερός «τίτλος τιμής»

Θα ήταν κρίμα και άδικο να χρειαστεί να κλείσει τα 85 ο πενήνταεπτάχρονος μητροπολίτης Μόρφου Νεόφυτος, όπως ο Θεσσαλονικίς Ανθιμος, για να ανακηρυχθεί επίτιμος πανεπιστημιακός διδάκτωρ. Διπλό το κρίμα και τριδίπλο το άδικο αν ονομαστεί διδάκτωρ μόνο της Θεολογίας. Τέτοιον τίτλο θα μπορούσε να τον αξιώσει και ο Καλαβρύτων Αμβρόσιος ή ο Περραιός Σεραφεΐμ. Αντίθετα, ο Κύπριος επίσκοπος, με τις απανωτές επικονωνιακές εκρήξεις (απίστευτο το πόσο ζαλίζονται πολλοί ποιμένες από τις οθόνες της κοσμικότητας), έχει αποδείξει ότι και στη Γενετική θα μπορούσε να προσφέρει τη σοφία του και στην Εγκληματολογία, στη Σεξουαλική Αγωγή, στην Κοινωνιολογία, στην Ψυχολογία. Εκείνο που Γκαίτε, στον «Φάουστ» («Αχ, σπουδάσα φιλοσοφία, /ιατρική και νομική / και δυστυχώς θεολογία», στη μετάφραση του Πέτρου Μάρκαρη), μοιάζει γραμμένο για την αυτού δεσποτικότητα. Με έμφραση, δυστυχώς, στο «δυστυχώς».

Όσα είπε ο μητροπολίτης Νεόφυτος για τις αιτίες της ομοφυλοφιλίας και την «μπόχα της αρσενοκοιτίας», που την οσμίζονται λέει οι λαγωνικότεροι μοναχοί, του πρόσφεραν αρκετή από τη δόξα του Τουίτερ και του Ίντερνετ, αχρείαστη υποτίθεται για τους πνευματικούς. Ο σάλος μάλιστα υποχρέωσε τον αρχιεπίσκοπο Κύπρου να δηλώσει ότι ο Μόρφου διατύπωσε «προσωπικές απόψεις». Το 'χουν αυτό οι αρχιεπίσκοποι. Και ο πάπας Ελλάδος Ιερώνυμος με την ίδια φόρμουλα «καθαρίζει» όσα μισαλλόδοξα εξαπολύουν κάμποσοι ιεράρχες. Ο Μόρφου, ωστόσο, δεν αρκέστηκε στις περί ομοφυλοφίλων γνωματεύσεις του. Εσπευσε να παράσχει άφεση αμαρτιών στον ρατσιστή σιριακ κίλερ της Κύπρου. Κατανοώντας ότι η δράση του και παιδοκτόνου λοχαγού Νίκου Μεταξά, προανατολισμένη σε ανάλωσιμες γυναίκες του Τρίτου Κόσμου, αποκαθλώνει την ιδεωδώς εύμορφη αυτοπροσωπογραφία που έχει σκαρώσει ο ελληνισμός, κυπριακός και ελλαδικός («εμείς δεν κάνουμε τέτοια πράγματα...»), κατάφερε και βρήκε μέσα σε τόσο φρίκη έναν «τίτλο τιμής για την Κύπρο».

«Ξέρω», είπε για τον μακελάρη, «ότι κάλεσε ένα φίλο μας πνευματικό και εξομολογήθηκε. Τούτο είναι κάτι που τιμά την Κύπρο, ότι ακόμα και ο πιο ακραίος δολοφόνος που ακούστηκε μέσα στους τελευταίους αιώνες, έχει τη διάθεση της εξομολόγησης. Δεν επιτρέπεται η Κύπρος να έχει τόσο υψηλό ποσοστό εκτράφειων και να μαραζωνίζουν για τα δύο παιδιά που σκότωσε ο δολοφόνος». Δεν επιτρέπεται. Οντως. Δεν επιτρέπεται τόσο ρηκότητα σκέψης. Θα 'λεγα και ψυχής, γι' αυτήν όμως γνωρίζει ο ετάζων καρδιάς και νεφρούς.

Τι σχεδιάζει η Τουρκία στην περιοχή του Καστελλόριζου;

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ***

Το σημερινό άρθρο για τις δραστηριότητες της Τουρκίας, με έρευνες υδρογονανθράκων στις περιοχές μεταξύ Ρόδου και Καστελλόριζου, γράφεται με αφορμή δημοσίευμα της «Κ» στις 28/7/2019, όπου ο έγκριτος δημοσιογράφος Βασίλης Νέδος, κάτω από τον τίτλο «Η Αγκυρα σχεδιάζει έρευνες νοτίως του Καστελλόριζου», παρουσιάζει τα σχέδια της Τουρκίας να επιχειρήσει μέσα στον Αύγουστο σεισμικές έρευνες, με το νέο σεισμογραφικό σκάφος «Ορούτς Ρέις», στην περιοχή μεταξύ Ρόδου και νότια του Καστελλόριζου. Με την παρέμβασή μου θέλω να ενισχύσω το δημοσίευμα και να παραθέσω στοιχεία τα οποία αποδεικνύουν ότι η Τουρκία, μέσω της κρατικής εταιρείας πετρελαίου (ΤΡΑΟ), έχει ήδη διεξαγάγει σεισμικές έρευνες στην επίμαχη περιοχή, έχει ήδη αξιολογήσει τα ευρήματά τους και τώρα προχωρεί σε συμπληρωματικές έρευνες για να επιλέξει γεωτρητικούς στόχους.

Από το 2010, που έχω τη δυνατότητα να εκφράζω δημόσια τις θέσεις μου, έχω αναλύσει την τακτική και τις συμπεριφορές της Τουρκίας στον τομέα των ερευνών υδρογονανθράκων στις θαλάσσιες περιοχές άμεσου ενδιαφέροντος της Ελλάδας και της Κύπρου, όπως αυτές καθορίζονται από το Δίκαιο της Θάλασσας (Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών – Montego Bay -1982). Η τακτική αυτή συνοψίζεται ως εξής:

α) Εκδοχή χαρτών παραχωρήσεων στην τουρκική εταιρεία πετρελαίου με ανακοινώσεις σε διεθνή φόρουμ, περιοδικά κ.λπ., δημιουργώντας αρχικά σύγχυση και αμφισβητήσεις για την κυριαρχία επί των περιοχών.
β) Στο επόμενο στάδιο, για να εδραιώσει τη θέση της, προχωρεί σε σεισμικές έρευνες για να προσδιορίσει θέσεων γεωτρήσεων. Γνωρίζοντας την άρνηση των διεθνών εταιρειών σεισμικών καταγραφών να επιχειρήσουν σε αμφισβητούμενες περιοχές έχει προμηθευτεί δικά της σεισμογραφικά σκάφη, εξοπλίζοντας την ΤΡΑΟ.
γ) Το προτελευταίο στάδιο είναι οι γεωτρήσεις, τις οποίες διεξάγει πάλι με ιδιόκτητα γεωτρητικά σκάφη για τους ίδιους λόγους. Αυτό συντελείται σήμερα στην ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας με τα ιδιόκτητα γεωτρήσιμα της ΤΡΑΟ, «Φατίκ» και «Γιαβούζ».

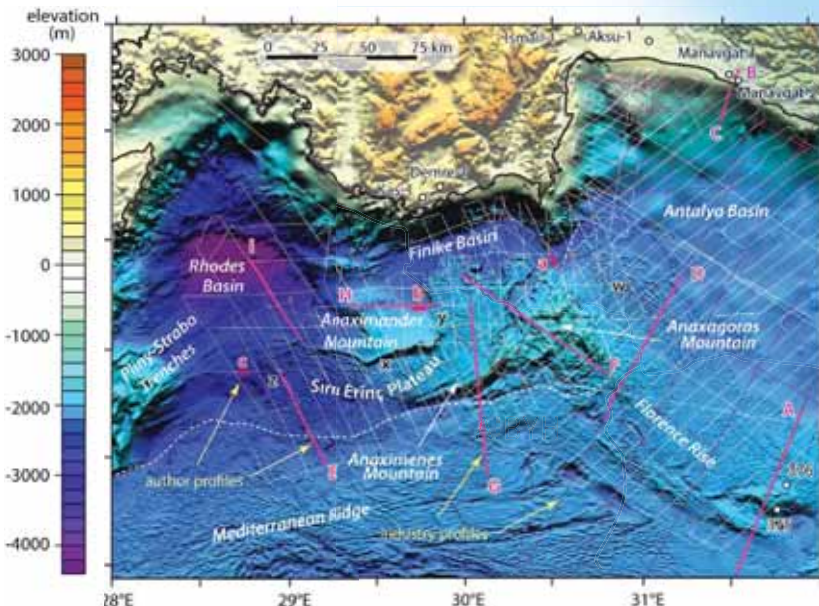
Απώτερος στόχος, εφόσον υπάρξει ανακάλυψη υδρογονανθράκων είναι η οριστικοποίηση των τετελεσμένων με εγκατάσταση εξεδρών παραγωγής, για 25-30 τουλάχιστον χρόνια.

Οι παραπάνω δραστηριότητες της ΤΡΑΟ συνοδεύονται πάντα με πολυάριθμα πολεμικά πλοία για να δημιουργείται ανάγκη σε φυσικό φόβου, τρόμου και έντασης, για άσκηση πίεσης επί των νόμιμων ιδιοκτητών των περιοχών, αλλά και των εταιρειών που δραστηριοποιούνται νόμιμα στις περιοχές που επιβουλεύεται η Τουρκία. Στη χειρότερη περίπτωση για την Τουρκία,

Η Ανατολική Μεσόγειος στο «σόναρ» της Αγκυρας



Χάρτης-1. Παραχωρήσεις της Τουρκίας στην ΤΡΑΟ στην περιοχή Ρόδου-Καστελλόριζου



Χάρτης-2. Σεισμικές έρευνες της ΤΡΑΟ στην περιοχή Ρόδου-Καστελλόριζου. (Τα σεισμικά προφίλ διατρέχουν περιοχές της εν δυνάμει ελληνικής και τουρκικής υφαλοκρηπίδας/ΑΟΖ).

Στοιχεία αποδεικνύουν ότι η Τουρκία, μέσω της ΤΡΑΟ, έχει ήδη διεξαγάγει σεισμικές έρευνες και τώρα προχωρεί σε συμπληρωματικές έρευνες για να επιλέξει γεωτρητικούς στόχους.

ζητείται επίμονα από τους γείτονές της αρχικά να «παγώσουν» τις δραστηριότητές τους και στη συνέχεια να προχωρήσουν σε συνεκμετάλλευση των ενεργειακών πόρων, (οι οποίοι όμως με βάση το διεθνές δίκαιο δεν της ανήκουν «Kazan-kazan»).

Ας δούμε λοιπόν τι συμβαίνει σήμερα στην περιοχή Ρόδου-Καστελλόριζου, έχοντας υπόψη τα ανωτέρω. Το πρώτο στάδιο με την έκδοση χαρτών παραχωρήσεων και εκχώρηση δικαιωμάτων ερευνών στην ΤΡΑΟ έχει γίνει προ πολλού. Προς απόδειξη παρουσιάζω τον Χάρτη 1 με τις παραχωρήσεις που χορήγησε η τουρκική κυβέρνηση στην κρατική της εταιρεία πετρελαίου (ΤΡΑΟ), στις οποίες περιλαμβάνονται και οι περιοχές μεταξύ Ρόδου –Καστελ-

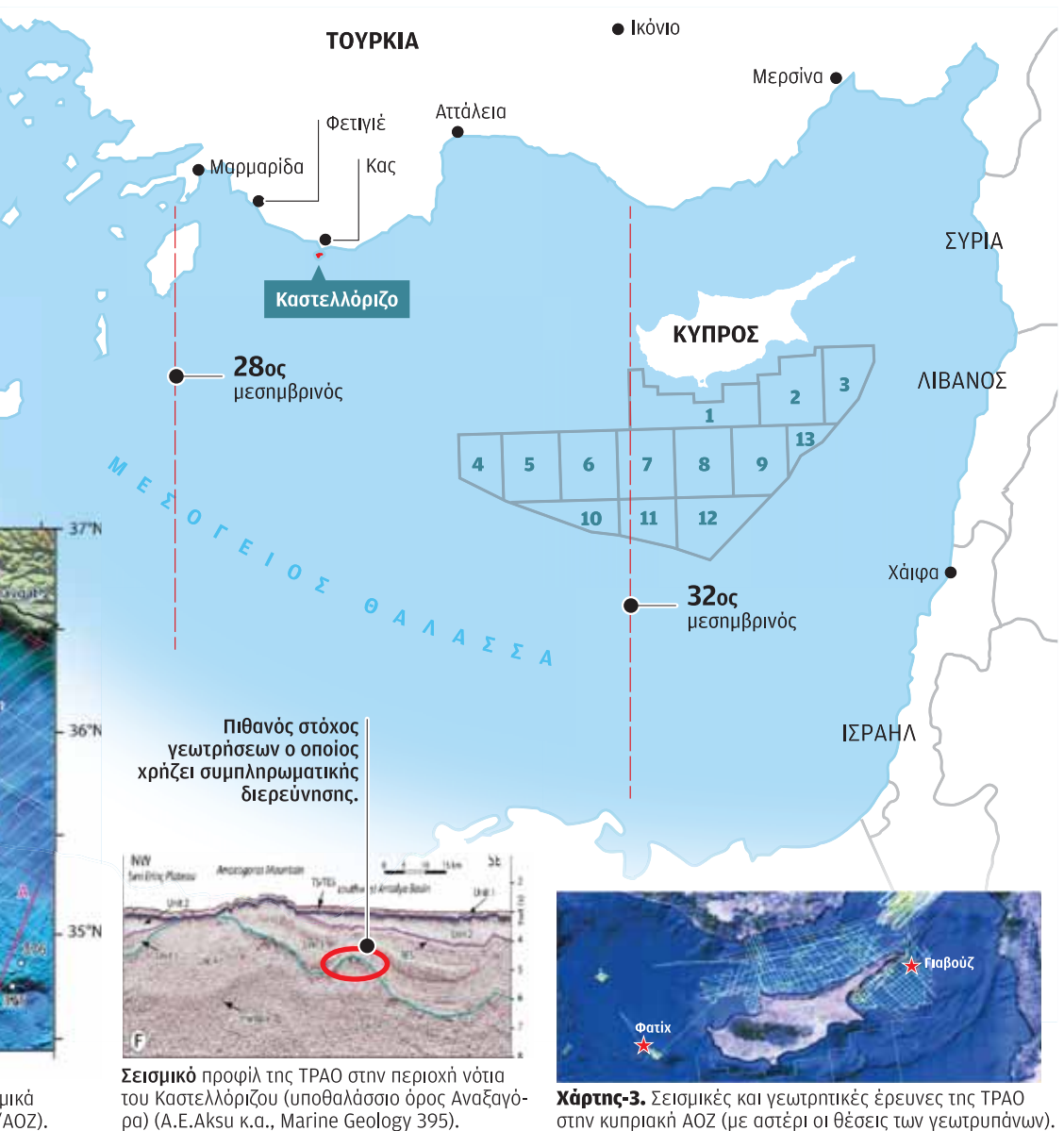
λόριζου και ανατολικότερα μέχρι την Κύπρο. Πέραν αυτού φρόντισε, μέσω του ελεγχόμενου ψευδοκράτους της κατεχόμενης Βόρειας Κύπρου, να εκκωρωθεί και το μεγαλύτερο μέρος της νότιας ΑΟΖ της Κύπρου στην ΤΡΑΟ. Ως γνωστόν, στην περιοχή αυτή ενεργούν διεθνείς εταιρείες πετρελαίου με συμβάσεις που έχουν υπογραφεί με τη νόμιμη κυβέρνηση της Κύπρου. Οι αλληλοεπικαλύψεις και παράνομες δραστηριότητες της ΤΡΑΟ δημιουργήσαν σκηνικό σύγχυσης και αβεβαιότητας. Παρ' όλα αυτά η Κυπριακή Δημοκρατία συνεχίζει το ενεργειακό της πρόγραμμα.

Η αδράνεια της Ελλάδας να αντιδράσει στο πρώτο στάδιο, έφερε το δεύτερο, που είναι οι σεισμογραφικές έρευνες για διερεύνηση της περιοχής και εντοπισμό γεωτρητικών στόχων. Και αυτό ξεκίνησε προ ολίγων ετών. Για να μην έχουμε αμφιβολία παρουσιάζω τον επόμενο Χάρτη 2, τον οποίο δανείζομαι από το διεθνές επιστημονικό περιοδικό Marine Geology τεύχος 395, όπου ο έμπειρος συνάδελφος Α.Ε. Aksu και η ομάδα του αναλύουν τα αποτελέσματα των σεισμικών ερευνών της ΤΡΑΟ στην περιοχή του Καστελλόριζου, (την ΤΡΑΟ αναφέρουν και ευχαριστούν για τη συνεισφορά της σε πολλά σημεία του κειμένου).



Σύμφωνα με αξιόπιστες πηγές, τον περασμένο Οκτώβριο, το «Μπαρμπάρος» ολοκλήρωσε τις σεισμικές έρευνες του στην ελληνική υφαλοκρηπίδα προτού προχωρήσει προς την κυπριακή.

λειτουργούσε με την ονομασία «Polarcus Samur»), ακριβώς για να ξεπεραστούν οι σκόπελοι που συσπαντούσε η τουρκική εταιρεία πετρελαίων (ΤΡΑΟ) με ένα σκάφος που δεν ήταν ιδιοκτησίας της. Ο ερευνητικός στόλος ιδιοκτησίας



Χάρτης-3. Σεισμικές και γεωτρητικές έρευνες της ΤΡΑΟ στην κυπριακή ΑΟΖ (με αστέρι οι θέσεις των γεωτρήσεων).

Για τους γνωρίζοντες την επιστήμη των ερευνών υδρογονανθράκων παραθέτω ένα από τα σεισμικά προφίλ της περιοχής Καστελλόριζου που έγιναν από την ΤΡΑΟ, όπου φαίνεται ότι η περιοχή έχει χαρακτηριστικά και προϋποθέσεις για ύπαρξη ολοκληρωμένων πετρελαιοειδών συστημάτων, έχει διαφύγει υδρογονανθράκων σε λασποπαιστέια και τέλος έχει ανάλογα γνωρίσματα με περιοχές της Ανατολικής Μεσογείου, όπου έγιναν ανακαλύψεις κοιτασμάτων υδρογονανθράκων, άρα έχει μεγάλες πετρελαιοδυνατότητες.

Από τη στιγμή που η ΤΡΑΟ πιστοποίησε τις πετρελαιοδυνατότητες της περιοχής, είναι βέβαιο ότι θα επιχειρήσει συμπληρωματικά σεισμικά ή ακόμα και σεισμικά τριών διαστάσεων (3D) για να προσδιορίσει γεωτρητικούς στόχους. Γι' αυτό πιστεύω ότι οι πληροφορίες του κ. Βασίλη Νέδου για επικείμενες σεισμικές έρευνες ανατολικά του 28ου μεσημβρινού θα πρέπει να αναφέρονται στον σχεδιασμό της ΤΡΑΟ για συμπληρωματικές σεισμικές έρευνες, αναγκαίες για τον προσδιορισμό θέσεων γεωτρήσεων. Οι γεωτρήσεις θα ακολουθήσουν επί των στόχων που θα προσδιοριστούν και τα τετελεσμένα θα συντελεστούν όπως τα σχεδίασε η Τουρκία, εκμεταλλευόμενη την

αδράνεια της Ελλάδας (αν φυσικά συνεχίσει να αδράνει).

Ανάλογος σχεδιασμός έχει γίνει και στην περιοχή της ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας, όπου αφού προηγήθηκαν οι χάρτες και οι σεισμικές έρευνες, (αρχικές και συμπληρωματικές), ξεκίνησαν οι γεωτρητικές εργασίες του «Φατίκ» και του «Γιαβούζ» στις συγκεκριμένες θέσεις (Χάρτης 3), ενώ το σεισμογραφικό «Μπαρμπάρος» συνεχίζει με νέες έρευνες για προσδιορισμό νέων γεωτρητικών στόχων.

Γνωρίζοντας την επιστήμη και τις διαδικασίες έρευνας και παραγωγής υδρογονανθράκων μπορούμε να προβλέψουμε τις κινήσεις της Τουρκίας στην περιοχή. Αυτό είχα κάνει και δημοσίευσα από το 2010, ξεκινώντας από την «Κ». Η Τουρκία είναι απόλυτα εξαρτημένη από εισαγωγές φυσικού αερίου, αναγκαίου για να κινήσει την τεράστια βιομηχανία της και να στηρίξει την οικονομική της ανάπτυξη. Το θέμα της ασφάλειας του ενεργειακού της εφοδιασμού και η πάγια επεκτατική και αναθεωρητική πολιτική που τη διέπουν, την οδηγούν στην παρατηρούμενη επιθετική πολιτική στον τομέα των ερευνών υδρογονανθράκων.

Αρχικά ξεκίνησε στο Αιγαίο και κατάφερε να «παγώσει» τις έρευνες

πέραν των 6 μιλίων. Συνέχισε στην Ανατολική Μεσόγειο, μετά τις ανακαλύψεις σημαντικών κοιτασμάτων, με τον πιο αδύναμο κρίκο της περιοχής, την Κυπριακή Δημοκρατία, της οποίας κατέχει στρατιωτικά το βόρειο τμήμα. Τώρα θέλει να δοκιμάσει τις αντοχές της Ελληνικής Δημοκρατίας στην περιοχή Ρόδου-Καστελλόριζου. Ας έχουμε κατά νου ότι η Τουρκία σχεδιάζει μακροχρόνια και ξέρε να υλοποιεί τους στόχους της, όσο χρόνο και να χρειαστεί, περιμένοντας ευκαιρίες, που συνήθως προσφέρονται οι αντίπαλοί της. Η ΤΡΑΟ είναι πολύ καλή εταιρεία πετρελαίου, άριστα στελεχωμένη και κατάλληλα εξοπλισμένη. Ας μην την υποτιμούμε, αλλά και ας μην υποχωρούμε.

Η 45ετής εμπειρία μου στον τομέα της έρευνας και παραγωγής υδρογονανθράκων, η προϋπηρεσία μου σε θέσεις ευθύνης και τα ιδιαίτερα «μαθήματα» από τις επιπτώσεις της τουρκικής πολιτικής και από τα λάθη και τις παραλείψεις της ελληνικής πλευράς, στο Αιγαίο και στην ιδιαίτερη πατρίδα μου Κύπρο, με αναγκάζουν «να κρούω συνεχώς τον κώδωνα του κινδύνου».

* Ο δρ Κωνσταντίνος Νικολάου είναι γεωλόγος πετρελαίων - ενεργειακός οικονομολόγος.

Οι έρευνες και οι απώτεροι στόχοι της Αγκυρας στην περιοχή

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Η εξέλιξη των τουρκικών δραστηριοτήτων στην Ανατολική Μεσόγειο, με αποκορύφωμα τις γεωτρήσεις του «Φατίκ» στα δυτικά της Πάφου και του «Γιαβούζ», αλλά και οι έρευνες που ακολουθούν στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, είναι μέρος μιας πολυετούς αλληλουχίας γεγονότων.

Η μακροπρόθεσμη στρατηγική της Αγκυρας ξεκινά από τη ραγδαία ανάπτυξη της Τουρκίας και τις τεράστιες ανάγκες σε φυσικό αέριο, οι οποίες υπολογίζονται σε περίπου 52 δισ. κυβικά μέτρα κατ' έτος. Για την Τουρκία η εξάρτηση από τη Ρωσία και το Ιράν είναι τεράστια, καθώς εισάγει από την πρώτη χώρα περίπου το 55-60% και από τη δεύτερη το 20% των ποσοτήτων που χρειάζεται.

Ως εκ τούτου, η διεκδίκηση τμήματος των φυσικών πόρων της Ανατολικής Μεσογείου, εντάσσεται και σε αυτή τη στρατηγική, για την οποία η Αγκυρα έχει κά-

νει άλματα τα τελευταία χρόνια.

Οι πρώτες σεισμικές έρευνες στις οποίες αναφέρεται το παραπάνω άρθρο του δρος Κωνσταντίνου Νικολάου για την περιοχή ανατολικά του 28ου μεσημβρινού, φαίνεται ότι κατά πάσα πιθανότητα διεξήχθησαν σε δύο περιόδους. Από το 2012 έως και το 2015 έγιναν,

Η διεκδίκηση τμήματος των φυσικών πόρων της Ανατ. Μεσογείου εντάσσεται σε μία μακροπρόθεσμη στρατηγική της γειτονικής χώρας.

κατά κύριο λόγο, από το παλαιότερης τεχνολογίας «Τσεσμέ», ενώ κατά την περίοδο από το 2015 και έπειτα ανέλαβε το πολύ πιο εξελιγμένο «Μπαρμπάρος». Υπενθυμίζεται ότι το «Μπαρμπάρος» αποκτήθηκε (από το 2011 έως και το 2013



Σύμφωνα με αξιόπιστες πηγές, τον περασμένο Οκτώβριο, το «Μπαρμπάρος» ολοκλήρωσε τις σεισμικές έρευνες του στην ελληνική υφαλοκρηπίδα προτού προχωρήσει προς την κυπριακή.

λειτουργούσε με την ονομασία «Polarcus Samur»), ακριβώς για να ξεπεραστούν οι σκόπελοι που συσπαντούσε η τουρκική εταιρεία πετρελαίων (ΤΡΑΟ) με ένα σκάφος που δεν ήταν ιδιοκτησίας της. Ο ερευνητικός στόλος ιδιοκτησίας

του τουρκικού κράτους ολοκληρώθηκε το 2018 και το 2019, όταν αποκτήθηκαν αρχικά το πλωτό γεωτρήσιμο «Φατίκ» και, εν συνεχεία, το «Γιαβούζ».

Δεν είναι δύσκολο τυχαίο ότι πρακτικά η ανάπτυξη ερευνητικού στόλου ακολούθησε το γενικότερο ναυτικό δόγμα της Τουρκίας. Ουκ ολίγοι Τούρκοι αναλυτές περιλαμβάνουν εν αυτό το ευρύτερο σχέδιο ελέγχου της Ανατολικής Μεσογείου και την απόκτηση δυνατοτήτων «άρνησης πρόσβασης περιοχής» (A2/AD), των οποίων οι πυράυλοι S-400 αποτελούν ένα από τα πλέον εμβληματικά οπτικά συστήματα.

Μια ένδειξη της διεξαγωγής σεισμικών ερευνών σε ελληνική υφαλοκρηπίδα είναι αυτή του περασμένου Οκτωβρίου. Τότε η τουρκική υδρογραφική υπηρεσία εξέδωσε NAVTEX για σεισμικές έρευνες από το «Μπαρμπάρος» σε μια περιοχή η οποία περιείχε –πέρα από ορισμένες τουρκικές θαλάσσιες εκτάσεις– κατά κύριο

λόγο τα οικόπεδα 4 και 5 της κυπριακής αποκλειστικής οικονομικής ζώνης (ΑΟΖ), αλλά και μια τριγωνική περιοχή περίπου 600 τετραγωνικών χιλιομέτρων που συμπίπτει με το ανατολικότερο άκρο της ελληνικής υφαλοκρηπίδας. Τότε η Αθήνα αντέδρασε στέλνοντας μονάδα του Πολεμικού Ναυτικού (Π.Ν.), αρχικά τη φρεγάτα «Νικηφόρος Φωκάς» και, ακολούθως, τη «Σαλαμίς». Τα δύο πολεμικά επί περίπου δύο εβδομάδες είχαν αναλάβει, διαδοχικά, την αποστολή να εκπέμπουν προς το τουρκικό ερευνητικό σήμα με το οποίο κοινοποιούνταν οι πληροφορίες περί πλοιο σε ελληνική υφαλοκρηπίδα. Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές, παρά τις οκλήσεις, το «Μπαρμπάρος» ολοκλήρωσε τις σεισμικές έρευνες του στην ελληνική υφαλοκρηπίδα προτού προχωρήσει προς την κυπριακή.

Η αναβάθμιση της Ανατολικής Μεσογείου σε περιοχή κρίσιμότητας για την τουρκική ασφάλεια

εφάμιλλης με τη βόρεια Συρία, όπως αναδεικνύεται σε όλες τις πρόσφατες συνεδριάσεις του συμβουλίου εθνικής ασφαλείας της γειτονίας, υποδηλώνει, αν μη τι άλλο, την σημασία που αποδίδει ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν σε όλη την περιοχή μεταξύ 28ου και 32ου μεσημβρινού που, κατά την αντίληψη της Αγκυρας, ταυτίζεται με τα όρια της τουρκικής υφαλοκρηπίδας. Η Αγκυρα περιγράφει αυτές τις διεκδικήσεις περίπου ως εντασσομένες σε μια αντίληψη περί φυσικού δικαίου (jus naturale), παρερμηνεύοντας, σκοπίμως, την κατάθεση συνταγμένων το 2004 στον ΟΗΕ, με την αναγνώριση από τη διεθνή κοινότητα των, αποκαιλούμενων από την Τουρκία, εξωτερικών ορίων της υφαλοκρηπίδας της. Είναι απολύτως σαφές ότι όλη αυτή η τουρκική κινητικότητα αλλάζει de facto και τη συζήτηση η οποία διεξάγεται ενόψει των διπραγματεύσεων για το Κυπριακό, όποτε και αν αυτές τελικά επαναρχίσουν.

Μείωση πλεονασμάτων από το 2020

Ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας αποκαλύπτει στην «Κ» ότι το ζήτημα συζητείται ήδη με τους εταίρους

Συνέντευξη στην **ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**
και στον **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Ο δημοσιονομικός χώρος θα κρίνει τις παρεμβάσεις στη φορολογία το 2020 ξεκαθαρίζει στη συνέντευξη που παραχώρησε στην «Κ» ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας, ο οποίος αποκαλύπτει ταυτόχρονα ότι έχουν ξεκινήσει οι συζητήσεις για τη μείωση του πρωτογενούς πλεονάσματος κάτω από το 3,5% του ΑΕΠ το 2020. Ο υπουργός Οικονομικών λέει ότι οι αλλαγές στην κλίμακα φορολογίας εισοδήματος, ο αριθμός των φορολογικών κλιμακίων και οι συντελεστές τους θα προκύψουν μετά τις συζητήσεις με τους Ευρωπαίους, για το αφορολόγητο όριο τονίζει ότι αυτό θα συνδεθεί με επιπλέον ηλεκτρονικές συναλλαγές και ξεκαθαρίζει ότι το μόνο μέτρο που έχει αποφασιστεί για το 2020 είναι η μείωση των συντελεστών φορολόγησης των επιχειρήσεων (κερδών και μερισμάτων). Για το τρέχον έτος ο κ. Σταϊκούρας υποστηρίζει ότι δεν θα υπάρξει δημοσιονομικό κενό, αλλά ταυτόχρονα υπογραμμίζει ότι μετά τη μείωση του ΕΝΦΙΑ δεν υπάρχει χώρος για άλλες παρεμβάσεις.

Παράλληλα, αφήνει ανοικτό το ενδεχόμενο να μην εφαρμοστεί η δεύτερη δόση της μείωσης του ΕΝΦΙΑ το 2020, λέγοντας χαρακτηριστικά ότι η δέσμευση της κυβέρνησης ισχύει στο ακέραιο, αλλά θα γίνει πράξη «το συντομότερο δυνατόν».

Σε ό,τι αφορά την αποπληρωμή του ακριβού δανείου του ΔΝΤ, το υφιστάμενο ύψος του οποίου ανέρχεται σήμερα περίπου στα 3 δισ. ευρώ, ο υπουργός Οικονομικών τονίζει ότι είναι στους άμεσους σχεδιασμούς του ελληνικού Δημοσίου. Τέλος, αφήνει ανοικτό το ενδεχόμενο για νέα έξοδα στις αγορές φέτος, παρά το γεγονός ότι έχει ολοκληρωθεί το δανειακό πρόγραμμα του 2019. – **Υπάρχει δημοσιονομικό κενό για το 2019; Και αν όχι, πώς έκλεισε, δεδομένου ότι τόσο η Κομισιόν όσο και η Τράπεζα της Ελλάδος εκτιμούσαν ότι υπήρχε μέχρι πρότινος;**

– Η εκτίμησή μας είναι ότι τελικά δεν θα υπάρξει κενό, λόγω και των θετικών ενδείξεων στην οικονομία που άρχισαν να καταγράφονται επί των ημερών της νέας κυβέρνησης. Οι εκτιμήσεις της Τράπεζας και της Κομισιόν προφανώς ενσωματώναν δεδομένα που προέκυπταν από τις πολιτικές της προηγούμενης διακυβέρνησης. Να τονίσω, βέβαια, ότι μετά τη ρύθμιση για τη σημαντική μείωση του ΕΝΦΙΑ δεν υπάρχει δημοσιονομικός χώρος για πρόσθετες παρεμβάσεις.

– Ένα ερώτημα απασχολεί τους πάντες: Ποιο θα είναι το κόστος των φοροελαφρύνσεων του 2020 και πώς σχεδιάζετε να το καλύψετε, δεδομένου ότι προβλεπόταν ήδη κενό 1,2%-1,5% του ΑΕΠ (περίπου 2,5 δισ. ευρώ), με βάση την έκθεση της Κομισιόν. Είναι οι περικοπές δαπανών αρκετές ή εξετάζετε και επιπλέον παρεμβάσεις;

– Είναι γνωστό ότι εκτιμήσεις που αφορούν εξελίξεις στην οικονομία, αν και αναγκαίες για τον

“

Εκτιμώ ότι, υπό ομαλές συνθήκες, η επιστροφή της χώρας σε επενδυτική βαθμίδα μπορεί να επιτευχθεί πριν από το τέλος του 2020.

Στους άμεσους σχεδιασμούς μας είναι η πρόωπη αποπληρωμή του ακριβού τμήματος των δανείων του ΔΝΤ, το ύψος του οποίου ανέρχεται σήμερα περίπου στα 3 δισ. ευρώ.

οικονομικό σχεδιασμό, συνήθως δεν επαληθεύονται επακριβώς. Αυτό ισχύει κυρίως για τις σημειακές εκτιμήσεις. Εχω τονίσει ότι για το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης τα υγιή και βιώσιμα δημοσιονομικά αποτελούν θεμελιώδη αρχή.

Εκτιμούμε ότι με την αύξηση του ρυθμού μεγέθυνσης της οικονομίας, την ταχεία επιστροφή στην κανονικότητα (ομαλοποίηση των σχέσεων με διεθνείς αγορές χρήματος και κεφαλαίων, πλήρη άρση των κεφαλαικών περιορισμών κ.ά.), τη δημοσιονομική πειθαρχία των φορέων της γενικής κυβέρνησης, την υιοθέτηση ρεαλιστικών οροφών δαπανών, την αξιολόγηση δαπανών, την ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, την προώθηση συμπράξεων Δημοσίου και ιδιωτικού τομέα και τη σωστή υλοποίηση του πλαισίου ρύθμισης για ληξιπρόθεσμες οφειλές ιδιωτών, θα δημιουργηθεί δημοσιονομικός χώρος για μείωση φόρων και το 2020. Όλα αυτά θα αποτυπωθούν στον προϋπολογισμό του επόμενου έτους.

– Πιστεύετε ότι το 2020, έστω με έμμεσο τρόπο (ΑΝΦAs και SNPs), θα καταφέρετε να μειώσετε το πρωτογενές πλεόνασμα κάτω του στόχου του 3,5% του ΑΕΠ;

– Ο προγραμματισμός του πρωθυπουργού και του οικονομικού επιτελείου είναι να χτίσουμε, βήμα βήμα, όλες τις αναγκαίες συνθήκες ώστε να επιτύχουμε μέσα στο 2020 αυτό τον στόχο. Από την πλευρά μας, απαιτούνται σοβαρότητα, αξιοπιστία και υλοποίηση μεταρρυθμιστικών πολιτικών, σε πλαίσιο δημοσιονομικής πειθαρχίας. Ηδη θέτουμε προς συζήτηση το κρίσιμο αυτό ζήτημα στους εταίρους και δανειστές. Ωριμάζουν οι συνθήκες ώστε να τεθούν πιο ρεαλιστικοί στόχοι.

– **Έθεσαν οι δανειστές θέμα επανεξέτασης του αφορολογητού, δεδομένου ότι ο επικεφαλής του ESM Κλάους Ρέγκλινγκ είπε πρόσφατα, σε συνέντευξή του στην «Κ», ότι οι θεσμοί απογοητεύθηκαν που ανετράπη το μέτρο.**

– Η κάθε πλευρά έχει και το δικαίωμα και τη δυνατότητα να καταθέτει τις αξιολογικές κρίσεις της. Μέχρι στιγμής πάντως οι θεσμοί δεν έθεσαν ζήτημα επανεξέτασης του αφορολογητού, το οποίο ήδη μειώθηκε μία φορά επί διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ. Με την ευκαιρία της ερώτησής σας, σημειώνω τη σύγκλιση μας με τον κ. Ρέγκλινγκ στην ανάγκη διευρύνσης της φορολογικής βάσης, που εμείς θα την επιδιώξουμε, μεταξύ άλλων, με την ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, με την υποχρεωτική ηλεκτρονική τιμολόγηση, με την τήρηση ηλεκτρονικών βιβλίων, με την ηλεκτρονικοποίηση δηλώσεων φορολογίας κεφαλαίου.

– **Επιμένετε στις μειώσεις φόρων και, αν ναι, πότε σχεδιάζετε να τις κάνετε;**

– Επιμένουμε ότι είναι απαραίτητο να υπάρξουν ελαφρύνσεις στις επιχειρήσεις και στα νοικοκυριά. Και θα τις εφαρμόσουμε το συντομότερο δυνατό, συνεχίζοντας το 2020 αυτό που ξεκινήσαμε, αφού μελετήσουμε τον δημοσιονομικό χώρο που θα υπάρξει τα επόμενα έτη. Οι φορολογικές ελαφρύνσεις αφορούν, μεταξύ άλλων, την κατάργηση της εισφοράς



«Μέχρι στιγμής οι θεσμοί δεν έθεσαν ζήτημα επανεξέτασης του αφορολογητού», λέει ο κ. Σταϊκούρας, ο οποίος σε ό,τι αφορά τη δεύτερη δόση της μείωσης του ΕΝΦΙΑ τόνισε: «Η δέσμευσή μας ισχύει στο ακέραιο. Και θα γίνει πράξη το συντομότερο δυνατόν».

αλληλεγγύης και του τέλους επιπιδεύνματος, τη μείωση φορολογικών συντελεστών για φυσικά πρόσωπα και τη μείωση του ΦΠΑ.

Αυτό που μπορώ να σας πω αυτή τη στιγμή, και το οποίο έχει συζητηθεί και προσδιοριστεί, είναι ότι θα προχωρήσουμε, το 2020, στη μείωση του φόρου στις επιχειρήσεις από το 28% στο 24% για τα εισοδήματα του 2019.

– **Η αντιπολίτευση σας κατηγορεί ότι με τη μείωση του ΕΝΦΙΑ δίνεται πολλά σε λίγους και δεν βοηθάτε τα χαμηλά εισοδηματικά στρώματα; Τι απαντάτε εσείς σε αυτό;**

– Οι πολίτες με ακίνητη περιουσία από 1 έως 500.000 ευρώ, δηλαδή τα χαμηλά και μεσαία εισοδηματικά στρώματα, θα αποκομίσουν το 86% της συνολικής φορολογικής ελάφρυνσης που προκύπτει από τη μείωση του φόρου ακίνητης περιουσίας. Μελέτη δε του Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνομώνων εκτιμά ότι η μείωση του ΕΝΦΙΑ, με τον τρόπο που νομοθετήθηκε, οδηγεί σε πολύ μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση στο μέσο εισόδημα του φτωχότερου 10% του πληθυσμού, συνεισφέροντας και στη μείωση των οικονομικών ανισοτήτων. Αντίπαλ βάνεστε συνενπώς ότι ο ΣΥΡΙΖΑ κάνει απλά αυτό που ήξερε να κάνει και ως κυβέρνηση. Κατασκευάζει και αναπαράγει ψευδείς «ιστορίες» και «ειδήσεις».

– **Θα υπάρξει δεύτερη δόση της μείωσης του ΕΝΦΙΑ;**

– Ναι, θα υπάρξει. Η δέσμευσή μας ισχύει στο ακέραιο. Και θα γίνει πράξη το συντομότερο δυνατόν. διεθνείς οικονομικό περιβάλλον, η οικονομία θα μεγεθύνεται με υψηλότερο ρυθμό από αυτόν που είχε όταν την παραλάβαμε. Μέχρι σήμερα, όμως, δεν έχω ποσοτικοποιημένα δεδομένα για να κάνω σημειακές εκτιμήσεις.

– **Ποιες μεταρρυθμίσεις πιστεύετε ότι πρέπει να προωθηθούν άμεσα και για ποιο λόγο;**

– Η υλοποίηση μεταρρυθμίσεων αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του σχεδίου μας, κάτι που έγινε ήδη φανερό με την κατάθεση του νομοσχεδίου που αφορά τη λειτουργία του κράτους. Στόχος μας, η ανασυγκρότηση και ο ψηφιακός εκσυγχρονισμός του, ώστε να περιοριστούν τα φαινόμενα γραφειοκρατίας, πολυνομίας και αδιαφάνειας. Μόνο έτσι θα αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη των πολιτών προς το

– **Μπορείτε να μας δώσετε περισσότερα στοιχεία για το φορολογικό νομοσχέδιο που θα καταθέσετε;**

– Όπως σας ανέφερα, πρόκειται για συνολική παρέμβαση με τετραετή χρονικό ορίζοντα υλοποίησης. Παρέμβαση που θα αποσκοπεί τη φορολογική νομοθεσία, ενσωματώνοντας στον κώδικα φορολογίας εισοδήματος όλες τις νομοθετικές αλλαγές που έχουν επέλθει τα τελευταία χρόνια μέσα από τη δευτερογενή νομοθεσία της φορολογικής διοίκησης, τις εγκυκλίους και τη νομολογία ανωτάτων δικαστηρίων.

Θα προβλέπει σταδιακή μείωση φορολογικών συντελεστών νοικοκυριών και επιχειρήσεων, θα ενσωματώνει τα διάσπαρτα φορολογικά κίνητρα, συμπεριλαμβανομένων αυτών για την αναθέρμανση της αγοράς ακινήτων και των επενδύσεων σε έρευνα και ανάπτυξη, θα ενισχύει πρωτοβουλίες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και θα περιλαμβάνει μέτρα που αυξάνουν το διαθέσιμο εισόδημα των εργαζομένων, θα ευνοεί τις οικονομίες κλίμακας και τις συνεργείες, θα αυξάνει τη διαφάνεια και την προβλεψιμότητα, θα αποσαφηνίζει την έννοια της φορολογικής κατοικίας, θα ενισχύει το καθενός προσέλευσης μν κατοίκων στην Ελλάδα, θα προωθεί την αποτελεσματικότερη στόχευση των ελέγχων και την υιοθέτηση άλλων έμμεσων τεχνικών σύμφωνα με τις διεθνείς πρακτικές.

– **Θα προχωρήσετε σε νέα έκδοση ομολόγου φέτος;**

– Το υπουργείο Οικονομικών, μέσω του ΟΔΔΗΧ, με την τελευταία

Τα capital controls

– **Με τους κεφαλαιακούς περιορισμούς σε τι κατάσταση βρισκόμαστε; Έχει έρθει το τέλος των capital controls;**

– Εργαζόμαστε, σοβαρά και μεθοδικά, προκειμένου οι κεφαλαιακοί περιορισμοί που επιβλήθηκαν το καλοκαίρι του 2015, εξαιτίας της ανεύθυνης πολιτικής της προηγούμενης διακυβέρνησης, να αποτελέσουν οριστικά και πλήρως παρελθόν για τη χώρα. Ηδη έχουμε ξεκινήσει τις απαραίτητες διαδικασίες, σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς. Η σχετική διάταξη νόμου είναι έτοιμη, η έκθεση αξιολόγησης των επιπτώσεων ολοκληρώνεται από την Τράπεζα της Ελλάδος, και το προσεχές διάστημα θα αποσταλούν προς αξιολόγηση από τους εμπλεκόμενους θεσμούς. Πιστεύουμε ότι μετράμε πλέον αντίστροφα για την οριστική άρση των κεφαλαιακών περιορισμών. Ωστε να κλείσει, θέσερα χρόνια μετά, ένα θλιβερό κεφάλαιο της ελληνικής οικονομίας.

εξαιρετικά επιτυχημένη έκδοση του 7ετούς ομολόγου, έχει κατ’ αρχήν ολοκληρώσει το δανειακό πρόγραμμα για το 2019. Το ελληνικό Δημόσιο άντλησε κεφάλαια συνολικού ύψους 7,5 δισ. ευρώ, δηλαδή 500 εκατ. ευρώ περισσότερα από τον αρχικό σχεδιασμό.

Ως εκ τούτου, η μελλοντική πρόσβαση στις αγορές θα στοχεύει, εκτός των άλλων, στη διατήρηση του συνεχούς «διαλόγου» με την επενδυτική κοινότητα, στην περαιτέρω επέκταση της επενδυτικής βάσης των ελληνικών κρατικών χρεογράφων, στην ολοκλήρωση της αναδιαμόρφωσης της καμπύλης αποδόσεων του ελληνικού Δημοσίου και στη βελτίωση της ρευστότητας της δευτερογενούς αγοράς των ελληνικών κρατικών χρεογράφων.

Οι όποιες κινήσεις της κυβέρνησης θα είναι τέτοιες που θα επιδιώκουν τη σταδιακή αύξηση του συνολικού όγκου του υφιστάμενου διαπραγματεύσιμου χρέους, με απολύτως συντεταγμένο τρόπο και μέθοδο, χωρίς εκπλήξεις για την επενδυτική κοινότητα, λαμβάνοντας υπόψη τις εκάστοτε συνθήκες της αγοράς και το επενδυτικό ενδιαφέρον.

– **Πότε υπολογίζετε ότι θα φθάσει η Ελλάδα σε επενδυτική βαθμίδα;**

– Θεωρώ ότι σταδιακά θα βελτιώνεται η εικόνα των οίκων αξιολόγησης για τη χώρα. Ηδη οι εκθέσεις τους καταγράφουν τις θετικές προοπτικές που δημιουργούνται με την ύπαρξη μιας σταθερής κυβέρνησης και την αποτύπωση ενός ολοκληρωμένου αναπτυξιακού σχεδίου. Εκτιμώ ότι, υπό ομαλές συνθήκες, η επιστροφή της χώρας σε επενδυτική βαθμίδα μπορεί να επιτευχθεί πριν από το τέλος του 2020.

– **Τι ύψος πρόωπη εξόφληση των δανείων του ΔΝΤ σχεδιάζετε και πότε υπολογίζετε να γίνει;**

– Πράγματι, στους άμεσους σχεδιασμούς του ελληνικού Δημοσίου είναι η πρόωπη αποπληρωμή του ακριβού τμήματος των δανείων του ΔΝΤ, το υφιστάμενο ύψος του οποίου ανέρχεται σήμερα περίπου στα 3 δισ. ευρώ. Αυτή η πρωτοβουλία, που θα εδράζεται στην πιστή τήρηση των όρων, προϋποθέσεων και διαδικασιών που προβλέπονται από τις σχετικές συμβάσεις, υπηρετεί πολλούς στόχους.

Κατ’ αρχάς, τη σημαντική εξοκονόμηση που θα προκύψει από τη μείωση δαπανών τόκου του ελληνικού Δημοσίου. Επίσης, τη θετική απήχηση της στην επενδυτική κοινότητα, αφού θα προεξοφληθεί εκείνο το τμήμα των δανείων που έχει τρέχον κόστος άνω του 5% και το οποίο αντικαθίσταται από δανεισμό, το κόστος του οποίου, σύμφωνα με την πρόσφατη έκδοση ομολόγων, ανέρχεται σε 1,9%.

Επιπλέον, τη μείωση των κινδύνων αγοράς που ενυπάρχουν στα υφιστάμενα δάνεια του ΔΝΤ, αφού αυτά είναι κυρίως σε ξένο νόμισμα και με κυμαινόμενο επιτόκιο. Επιπροσθέτως, τη συνέπεια και τη σταδιακή επιστροφή στην κανονικότητα, αφού η Ελλάδα θα προβεί σε ενέργεια αντίστοιχη αυτής άλλων χωρών που ήταν σε πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής.

Καταρτίζεται ήδη νέο πλάνο αποπληρωμής των ληξιπρόθεσμων οφειλών

– **Πότε περιμένετε ότι θα εγκριθεί το σχέδιο για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΑΡS) και πώς θα προωθήσετε το αντίστοιχο της Τράπεζας της Ελλάδος;**

– Ο πρωθυπουργός, στις προγραμματικές δηλώσεις του, τόνισε ότι η κυβέρνηση θα προωθήσει τόσο το σχέδιο του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας όσο και αυτό της Τράπεζας της Ελλάδος. Το πρώτο σχέδιο, δηλαδή αυτό της δημιουργίας ενός συστήματος εγγυήσεων περιουσιακών στοιχείων, έχει τύχει επεξεργασίας απ’ όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και βρίσκεται σε ώριμο στάδιο προώθησής του. Εκτιμώμε ότι μέσα στο φθινόπωρο θα έχουμε ολοκληρώσει όλες τις τεχνικές λεπτομέρειες, οπότε και θα προχωρήσουμε στην υλοποίηση του σχεδίου με τις απα-

Θέλουμε να δημιουργήσουμε σταθερό φορολογικό πλαίσιο, που θα έχει στόχο τον συγκεκριμένο της αναπτυξιακής διάστασης με την κοινωνική μέριμνα.

– **Ποια είναι τα σχέδιά σας για την εξόφληση των ληξιπρόθεσμων οφειλών του Δημοσίου;**

– Σύμφωνα με τα τελευταία δημοσιευμένα στοιχεία, οι συνολικές ληξιπρόθεσμες οφειλές υπερβαί-

νουν τα 2 δισ. ευρώ. Το μεγαλύτερο μέρος αυτών αφορούν κυρίως εκκρεμείς συντάξεις και οφειλές των φορέων κοινωνικής ασφάλισης, του ΕΟΠΣΥ, των νοσοκομείων και των ΟΤΑ, που έχουν είτε νομικά είτε διοικητικά κωλύματα στην είσπραξή τους από τους φορείς υποδοχής.

Υπενθυμίζω ότι η πρόβλεψη του τρίτου προγράμματος ήταν οι ληξιπρόθεσμες οφειλές να έχουν μειωθεί μέχρι τον Αύγουστο του 2018. Κάτι που δυστυχώς δεν έγινε. Δική μας προγραμματική δέσμευση είναι ο εντοπισμός και η εξάλειψη εκείνων των συστημικών δυσλειτουργιών που αποτελούν την πηγή δημιουργίας νέων ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων.

Αυτό θα το επιτύχουμε θεσπίζοντας αυστηρές και τυποποιημένες

διαδικασίες και θέτοντας ηλεκτρονικές δικλίδες σε όλη τη διαδικασία αποπληρωμής υποχρεώσεων προς τρίτους. Σημειώνεται ότι έχει ξεκινήσει ήδη η κατάρτιση νέου πλάνου αποπληρωμής των ληξιπρόθεσμων οφειλών, σε συνεργασία με τις οικονομικές υπηρεσίες των συναρμόδιων υπουργείων.

– **Πότε υπολογίζετε ότι θα γίνει αισθητό το αναπτυξιακό αποτέλεσμα της πολιτικής σας; Τι ρυθμούς μπορούμε να περιμένουμε το 2019 και το 2020;**

– Η βούληση και ο σχεδιασμός είναι όλες οι πολιτικές μας να προωθούν τον ρυθμό μεγέθυνσης της οικονομίας. Εκτιμώ ότι η αρχή έχει γίνει. Αισιοδοξώ ότι θα επιταχύνουμε προς αυτή την κατεύθυνση. Θεωρώ ότι υλοποιώντας το σχέδιό μας και με σταθερό το ευρωπαϊκό και

κράτος και τους θεσμούς του. Επιπροσθέτως, στο πεδίο της οικονομίας, θα προχωρήσουμε σύντομα στην κατάθεση ενός νέου, συνολικού φορολογικού νομοσχεδίου, το οποίο θα συνιστά εκτεταμένη και συνεκτική μεταρρύθμιση. Θέλουμε να δημιουργήσουμε σταθερό φορολογικό πλαίσιο που θα έχει στόχο τον συγκεκριμένο της αναπτυξιακής διάστασης με την κοινωνική μέριμνα, χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η δημοσιονομική ευστάθεια της χώρας.

Ενώ άμεσα θα προχωρήσουμε στην αποπληρωμή του αδειοδοτικού και γραφειοκρατικού περιβάλλοντος για τις ιδιωτικές επενδύσεις. Σημαντική μεταρρύθμιση ώστε να σταματήσουν να μπλοκάρουν εμβληματικές επενδύσεις, όπως αυτή του Ελληνικού.



Μια μοιραία δρασκελιά στον δρόμο για την κορυφή

Τα διαδοχικά δυστυχήματα στον Ολυμπο και τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Πρώτα άκουσε μια φωνή: «Πέτρα!». Μετά είδε έναν άνθρωπο να πέφτει. Το πρωί της 29ης Ιουλίου η Εύη Αντύπα ήταν ένα από τα τελευταία μέλη της αποστολής του ορειβατικού ομίλου «Φυσιολάτρης Νίκαιας» που μπήκε στο Λούκι του Μύτικα. Οι λιθοπτώσεις δεν είναι σπάνιες, ειδικά όταν υπάρχει συνωστισμός, σε αυτό το στενό, σαθρό πέραςμα που οδηγεί στην ψηλότερη κορυφή του Ολύμπου. Ο 60χρονος αναρριχητής μάλλον προσπάθησε να ελιχθεί. Κάποιος τον είδε να κάνει μια μικρή δρασκελιά. Ένα στραβοπάτημα, ένα γλίστρημα, δεν είναι ξεκάθαρο τι ακριβώς συνέβη. Η πτώση του σταμάτησε στη χαράδρα, τουλάχιστον 30 μέτρα πιο κάτω.

«Ήταν καλός, είχε ανέβει άλλες δύο φορές στον Μύτικα. Δεν θα τον ξεχάσουμε ποτέ», λέει η κ. Αντύπα. Το προηγούμενο βράδυ είχε διανυκτερεύσει με την αποστολή στο οροπέδιο των Μουσών, στο καταφύγιο «Γιώσος Αποστολίδης». Θυμάται ότι ο 60χρονος προσπαθούσε να την πείσει να επιχειρήσει την ανάβαση. Η ίδια δεν ήταν σίγουρη. Εάν τα κατάφερνε θα ήταν η πρώτη της φορά στις 2.918 μέτρα.

Η λίστα με τις απώλειες

Στις 9.50 το επόμενο πρωί ένας ορειβάτης ειδοποίησε την Πυροσβεστική. Ανέφερε ότι ένας άνδρας έχασε την ισορροπία του και έπεσε σε δύσβατο σημείο, σε γκρεμό, κοντά στην κορυφή του Μύτικα. Πυροσβέστες από το Λιτόχωρο και μέλη της Ειδικής Μονάδας Αντιμετώπισης Κατα-

στροφών από τη Θεσσαλονίκη και τη Λάρισα κινητοποιήθηκαν για την ανάσωση.

Αυτό δεν ήταν το μοναδικό δυστύχημα τους τελευταίους μήνες στον Ολυμπο. Τον περασμένο Μάιο σκοτώθηκε εκεί ένας 25χρονος Βούλγαρος αναρριχητής. Σύμφωνα με στοιχεία που συνέλεξε ο Ζαφείρης Τρόμπακας, διευθυντής Εκπαίδευσης της Ελληνικής Ομάδας Διάσωσης, από το 1955 μέχρι και σήμερα 62 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους στο «βουνό των Θεών». Σε επτά περιστατικά τα θύματα δεν φορούσαν κράνος, ενώ όπως εξηγεί ο κ. Τρόμπακας

Ο 60χρονος αναρριχητής που έχασε τη ζωή του στις 29 Ιουλίου είναι το τελευταίο από τα δεκάδες θύματα στο «βουνό των Θεών».

στο τελευταίο συμβάν το κράνος φαίνεται ότι δεν ήταν καλής ποιότητας.

Βάσει της ίδιας καταγραφής, από τις αιτίες θανάτου που έχουν γίνει γνωστές, τα μισά περιστατικά οφείλονται σε γλίστρημα. Ακολουθούν τα παθολογικά αίτια σε 11 περιπτώσεις, οκτώ θάνατοι από απώλεια προσανατολισμού και υποθερμία, έξι από χιονοστιβάδα, δύο από κατολισθση και ένας από κεραυνό. Οι μήνες με τη μεγαλύτερη συχνότητα δυστυχημάτων είναι ο Σεπτέμβριος, ο Ιούλιος και ο Ιούνιος.

«Τα τελευταία χρόνια ανεβαίνει πολύς κόσμος στο βουνό. Το έχουν σαν έπαθλο να πατήσουν στην κορυφή», λέει στην «Κ» ο πιστοποιημένος οδηγός βουνού Χαράλαμπος Μαρινίδης. Ωστόσο, όπως παρατηρεί ο ίδιος, αρκετός κόσμος δεν έρχεται κατάλληλα προετοιμασμένος. «Ορισμένοι δεν φορούν ποτέ κράνος, δεν εμπιστεύονται κάποιον αναγνωρισμένο οδηγό και αυτό παρατηρείται κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες», επισημαίνει. «Κάποιοι υποτιμούν το βουνό, έχει καθεί το μέτρο». Πριν από μερικές ημέρες είδε άνθρωπο με σανδάλια, όπως λέει, πάνω στον Ολυμπο.

Οι κίνδυνοι

Το Λούκι που οδηγεί στην κορυφή του Μύτικα, για τους έμπειρους ορειβάτες δεν είναι δύσκολη αναρρίχηση. Έχει ανάπτημα περίπου 250 μέτρα και κλίση 40-45 μοίρες. Ο χρόνος προσπέλασής του εξαρτάται από τον βαθμό εμπειρίας και ικανότητας όποιου επιχειρεί. Ωστόσο και εδώ υπάρχουν πιθανοί κίνδυνοι. «Πάντα πρέπει να φοράει κάποιος κράνος μέσα στο Λούκι», λέει ο Λάζαρος Μποτέλης, οδηγός βουνού και διαχειριστής του καταφυγίου «Γιώσος Αποστολίδης». «Ανάλογα με τον όγκο των ανθρώπων που ανεβαίνουν, αυξάνονται και οι πιθανότητες για κάποιο ατύχημα. Αν σκοντάψεις, αν δεν τηρήσεις τους κανόνες ασφαλείας και πέσεις εκεί, θα κατρακυλήσεις». Το ζήτημα της χρήσης σωστού εξοπλισμού επισημαίνει και ο κ. Τρόμπακας. Παρατηρείται ορισμένοι αναρριχητές να χρησιμο-

ποιούν ακατάλληλα κράνη που θα ήταν ιδανικά για τον χώρο ενός εργοταξίου, όχι όμως και για κάποιον που επιχειρεί να ανέβει στην ψηλότερη κορυφή του Ολύμπου.

Οι έμπειροι οδηγοί προσπαθούν να αποφύγουν τις ώρες που έχει συνωστισμό σε σημεία όπως το Λούκι. «Δεν θα πήγαινα ποτέ κάποιον στην κορυφή εάν μισοστά μας βρίσκονταν άλλα 30 άτομα», λέει ο κ. Μαρινίδης.

Ο Μιχάλης Κάκκαλος ανέβηκε πρώτη φορά στον Μύτικα σε ηλικία 13 ετών, στα τέλη της δεκαετίας του '60. Τότε αντάλλασαν λίγες «καλημέρες» στο βουνό. Ήταν μετρημένοι οι επισκέπτες. «Ήμασταν τρία παιδιά που ανεβήκαμε τότε και μας ακολουθούσε και ένας βοσκός. Το είχαμε τάμα να το κάνουμε», λέει. Τον Αύγουστο του 1913 ο αδελφός του παππού του, Χρήστος Κάκκαλος, ήταν ο πρώτος Έλληνας που πραγματοποίησε καταγεγραμμένη ανάβαση στο ίδιο σημείο, μαζί με τους Ελβετούς Fred Boissonnas και Daniel Baud Bony. Ένα από τα καταφύγια στο οροπέδιο των Μουσών φέρει σήμερα το όνομά του.

Μεγαλώνοντας ο κ. Κάκκαλος έπαιρνε μέτρα ασφαλείας. «Δεν ανεβαίνω χωρίς κράνος», λέει. Θυμάται ένα δυστύχημα στο οποίο ήταν αυτόπτης μάρτυρας, στο ίδιο μέρος πριν από δεκαετίες. «Άκουσα ένα θόρυβο και φωνάζω “σκύψτε παιδιά, τα κεφάλια μέσα στα βράχια”, λέει. «Και η πέτρα που έπεφτε ήρθε συστημένη στο κεφάλι ενός ορειβάτη. Τον έπιασα, αλλά είχε ήδη σκοτωθεί».

Αφήνουν ελεύθερες τις επικίνδυνες «γουρούνες»

Πρόβλημα σε τουριστικές περιοχές

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΙΑΛΙΟΥ**

«Μύκονος: “Γουρούνα” έπεσε σε γκρεμό – Σοβαρά τραυματίας 22χρονη τουρίστρια». «Βίντεο σοκ: “Τουρούνα” έπεσε πάνω σε 4 τουρίστες στην Κρήτη». «Νεκρός 25χρονος στην Κρήτη που οδηγούσε “γουρούνα”». Το τελευταίο δεκάημερο, οι ειδήσεις για δυστυχήματα με το γνωστό τετράτροχο όχημα γέμισαν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Σε όλες τις περιπτώσεις αιτία είναι ο κακός χειρισμός από τους οδηγούς, καθώς πρόκειται για τροχοφόρο με πολλές ιδιαιτερότητες. Το υπουργείο Υποδομών ανακοίνωσε προ ημερών ότι θα άρει τον περιορισμό στην κυκλοφορία ενός σημαντικού τμήματος επί ασφαλτοστρωμένων οδών, αφήνοντας το θέμα στη δικαιοδοσία των δήμων.

Τον Μάρτιο του 2018 (με τον ν. 4530), το υπουργείο Υποδομών αποφάσισε να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που δημιουργούνται επιβάλλοντας καθολική απαγόρευση της κυκλοφορίας τους (για όσες είναι κυβισμού έως 125 κυβικά εκατοστά) σε ασφαλτοστρωμένες οδούς. Προέβλεψε δε τη δυνατότητα θέσπισης διαδικασίας ειδικής εκπαίδευσης των οδηγών, χωρίς ωστόσο να την ενεργοποιήσει. Όπως ήταν επόμενο, οι αντιδράσεις ήταν πάρα πολλές, ιδίως από τις τουριστικές περιοχές και τελικώς το υπουργείο υποχρεώθηκε σε μερική αναδίπλωση, χωρίς να καταργήσει την απαγόρευση. Προ ημερών, ο νέος υφυπουργός Μεταφορών Γιάννης Κεφαλογιάννης ανακοίνωσε ότι η απαγόρευση θα καταργηθεί και οι δήμοι θα μπορούν να θέτουν περιορισμούς στην κυκλοφορία τους κατ’ εφαρμογήν του κώδικα οδικής κυκλοφορίας. Η ρύθμιση θα περιλαμβάνεται σε τροπολογία που έχει ήδη κατατεθεί στη Βουλή και αφορά και άλλες κατηγορίες του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας, όπως τις μοτοσικλές και τα ποδήλατα.

«Ιδιόρρυθμο όχημα»

Η “γουρούνα” είναι ιδιόρρυθμο όχημα. Μπορεί να έχει τέσσερις ρόδες, αλλά λόγω κατασκευής είναι επικίνδυνη στις στrofές, ανατρέπεται εύκολα», εξηγεί στην «Κ» ο Διαμαντής Ηλιάδης, πρόεδρος της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Εκπαιδευτών Οδηγών. «Επομένως, κατά τη γνώμη μου, δεν αρκεί να έχει κάποιος δίπλωμα μηχανής ή αυτοκινήτου για να την οδηγήσει. Όπως τα διπλώματα για τις μοτοσικλές χορίζονται σήμερα σε κατηγορίες, ανάλογα με τα κυβικά, θα έπρεπε να δημιουργηθεί μια ξεχωριστή κατηγορία για τις “γουρούνες”, ώστε οι οδηγοί να εκπαιδεύονται κατάλληλα».

Όπως επισημαίνει ο κ. Ηλιάδης, η νομοθεσία για τις “γουρούνες” έχει αλλάξει πολλές φορές τα τελευταία χρόνια. «Οι “γουρούνες” είναι πρόβλημα σε πολύ τουριστικές περιοχές, όπως τα Μάλια στην Κρήτη, όπου ενοικιάζεται πολύ μεγάλος αριθμός και γίνονται ατυχήματα όλη την ώρα. Όμως δεν μπορεί απλώς να απαγορευθούν. Είναι οχήματα κατασκευασμένα σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ε.Ε., διαθέτουν άδεια κυκλοφορίας, οι ιδιοκτήτες τους πληρώνουν τέλη. Κάποιες επιχειρήσεις έχουν επενδύσει σημαντικά ποσά για την αγορά αυτών των οχημάτων προς ενοίκιο και δεν μπορεί απλώς να εξαφανιστούν. Κατά τη γνώμη μου, θα πρέπει οι τοπικές αρχές να αξιολογήσουν την κατάσταση και να θέσουν περιορισμούς, λ.χ. σε ποίους δρόμους δεν θα πρέπει να κινούνται».

Παρά τη δημοσιότητα που λαμβάνουν τα ατυχήματα με “γουρούνες”, ο αριθμός τους δεν είναι σημαντικός. Σύμφωνα με παλαιότερα στοιχεία της τροχαίας, το 2015 σημειώθηκαν 11 θανατηφόρα ατυχήματα με “γουρούνες” σε σύνολο 739 (αντιστοιχούν δηλαδή σε 1,5%), το 2016 δύο θανατηφόρα σε αριθμό 752 δυστυχημάτων (άρα αντιστοιχούν στο 0,3%). Ωστόσο, εμφανίζουν μεγαλύτερη συγκέντρωση στις πιο τουριστικές περιοχές. Υπολογίζεται ότι περισσότερες από 25.000 “γουρούνες” διαθέτουν άδεια κυκλοφορίας στη

Η δικαιοδοσία για τυχόν απαραίτητους περιορισμούς στην κυκλοφορία τους θα περάσει στους δήμους.

χώρα μας, με την πλειονότητα να βρίσκεται στην Κρήτη, στη Ρόδο, στην Κω και στη Ζάκυνθο. «Επειδή η “γουρούνα” έχει συνδεθεί με το καλοκαίρι και τη στερεοτυπική εικόνα του απρόσεκτου ή ανεύθυνου νεαρού τουρίστα, έχει στοχοποιηθεί», υποστηρίζει από την πλευρά του ο Κ. Ν., ιδιοκτήτης εταιρείας που ενοικιάζει “γουρούνες” στην Κρήτη (ο οποίος επιθυμεί να διατηρήσει την ανωνυμία του). «Όπως και με τα αυτοκίνητα, ενοικιαζόμενα ή μη, και τις μοτοσικλές, η λύση είναι η καλύτερη αστυνόμευση των τουριστικών περιοχών και η επιβολή προστίμων στους παραβάτες. Δεν φταίει το όχημα αν κάποιος οδηγεί σαν τρελός, όποιο όχημα κι αν είναι αυτό». «Κατά τη γνώμη μου, η λύση είναι η απαγόρευση κίνησης των συγκεκριμένων οχημάτων στο εσωτερικό δίκτυο των πολύ τουριστικών περιοχών ή σε δρόμους στους οποίους το καλοκαίρι κάνουν βόλτα οι επισκέπτες», λέει ο Β.Μ., ιδιοκτήτης ανάλογης επιχείρησης στη Ζάκυνθο. «Εμείς από την πλευρά μας φροντίζουμε οι επιβαίνοντες σε “γουρούνες” να έχουν κράνη και τους επιστούμε την προσοχή καθώς έχουν ψηλά το κέντρο βάρους, ενώ οι πιο φθηνές δεν έχουν διαφορικό. Αν κάποιος οδηγεί συνετά και με κανονική ταχύτητα, δεν διατρέχει κίνδυνο».

Απαιτείται προσοχή και σεβασμός

Στο Λούκι του Μύτικα έχουν καταγραφεί και άλλοι θάνατοι. Το 1964 μια σχοινοσυντροφιά με τέσσερα άτομα έπεσε σε εκείνο το σημείο, με αποτέλεσμα να σκοτωθεί ο έμπειρος ορειβάτης Ιωσήφ (Γιώσος) Αποστολίδης, το όνομα του οποίου φέρει ένα από τα καταφύγια στο «βουνό των Θεών».

Τον Δεκέμβριο του 1976, μια εβδομάδα μετά τον θάνατο έξι ανθρώπων από χιονοστιβάδα στο Στεφάνι του Ολύμπου, ο εκπαιδευτής ορειβασίας Γιώργος Μιχαηλίδης, ο οποίος συνέδεσε το όνομά του με τις δυσκολότερες αναρριχήσεις στις ελληνικές οροσειρές, έλεγε σε συνέντευξή του στην «Κ»: «Το καλοκαίρι, από το μονοπάτι το ανέβασμα στον Ολυμπο είναι απλός περίπατος που θα μπορούσε να κάνει κάθε

Θεωρείται εύκολο βουνό σε σύγκριση με άλλα του εξωτερικού, όμως κρύβει παγίδες ακόμη και για έμπειρους ορειβάτες.

άνθρωπος που αντέχει σε πεζοπορία. Από τον Δεκέμβριο έως τον Μάιο τα πάντα είναι παγωμένα. Και η ανάβαση σε παγωμένο χιόνι είναι αναρρίχηση μεγάλων ολκών».

Στις 23 Ιουλίου 1995, σε ηλικία 80 ετών ο Μιχαηλίδης πάτησε ακόμη μια φορά στον Μύτικα, μαζί με τα εγγόνια του. Στην κατάβαση, όμως, ο βετεράνος ορει-

βάτης έπεσε στο Λούκι και σκοτώθηκε. Δεν έχει διευκρινιστεί εάν γλίστρησε ή έπεσε εξαιτίας καρδιακής ανακοπής ή εγκαταλειψή του επεισοδίου.

Τον Αύγουστο του 2001 ο 54χρονος τότε Ιωάννης Χασιώτης, πρόεδρος του Ορειβατικού Συλλόγου Κατερίνης, επιχειρούσε την ανάβαση στον Μύτικα μαζί με τη 15μελή ομάδα του. Μια πέτρα όμως που έριξε κατά λάθος προπορευόμενος ορειβάτης τον βρήκε στο στήθος. Ο Χασιώτης έχασε την ισορροπία του, δεν κατάφερε να κρατηθεί από τα βράχια και έφυγε στη χαράδρα. Προκλήθηκε κατολισθση από την πτώση του και πέτρες χτύπησαν στο κεφάλι άλλο μέλος της αποστολής προκαλώντας του διάσειση.

Τον Ιούλιο του 2006 ένας 14χρονος συνοδευόμενος από τον πατέρα του, έμπειρο μέλος του Ορειβατικού Συλλόγου Πατρών, μαζί με άλλα δύο άτομα ανέβηκαν και διανυκτέρευσαν στον Ολυμπο. Το επόμενο πρωί, στην κατάβαση, το παιδί γλίστρησε στο Λούκι και έπεσε σε χαράδρα βάθους 300 μέτρων. Είχε πια νυχτώσει όταν τον ανέσυραν από εκεί, νεκρό.

Παρά την ευκολία του σε σχέση με άλλα βουνά στο εξωτερικό, ο Ολυμπος απαιτεί σεβασμό και προσοχή. «Μέσα σε λίγες εβδομάδες θα έχουν ξεχαστεί και τα τελευταία περιστατικά», λέει έμπειρος ορειβάτης. «Κι άμα βρέξει και φύγουν τα σημάδια στους βράχους, θα ξεχαστεί και πιο εύκολα».



Υπολογίζεται ότι περισσότερες από 25.000 «γουρούνες» διαθέτουν άδεια κυκλοφορίας στην Ελλάδα, με τις περισσότερες να βρίσκονται στην Κρήτη, στη Ρόδο, στην Κω και στη Ζάκυνθο.

Η ανώμαλη προσγείωση του Τζόνσον

Ο νέος πρωθυπουργός της Μεγάλης Βρετανίας έρχεται αντιμέτωπος με την ωρολογιακή βόμβα του σκληρού Brexit

Του **ΝΙΚΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ**

Οι πρώτες δέκα μέρες του Μπόρις Τζόνσον στην εξουσία έχουν πλέον παρέλθει, και κατά τη διάρκειά τους ο νέος Βρετανός πρωθυπουργός έκανε τα πάντα για να προβάλει την εικόνα ενός ενεργού και δυναμικού ηγέτη, αποφασισμένου να βγάλει τη χώρα του από την Ευρωπαϊκή Ένωση έως την 31η Οκτωβρίου. Ταξίδεψε στις αγροτικές περιοχές της Ουαλλίας για να διακηρύξει την υποστήριξή του προς τους Βρετανούς αγρότες, ανακοίνωσε την πρόθεσή του να προσλάβει 20.000 νέους αστυνομικούς και επανέλαβε με στόμφο, σχεδόν σε κάθε δημόσια εμφάνισή του, πως είναι διατεθειμένος να διακινδυνεύσει μια άτακτη αποχώρηση δίχως συμφωνία εάν αυτό κριθεί απαραίτητο.

Πέρα από τις επικοινωνιακές ενδείξεις του δυναμισμού του, ωστόσο, οι συνέπειες της σκληρής διαπραγματευτικής στρατηγικής του έχουν αρχίσει να φανερώνονται. Η στερλίνα υποχώρησε στα χαμηλότερα επίπεδα της σε περίοδο 2,5 χρόνων, οι σχέσεις της Βρετανίας με την Ιρλανδία εξελίσσονται στη χειρότερη κρίση της τελευταίας δεκαετίας και η παγίωση της εξουσίας του Τζόνσον ξεκινά να δέχεται απειλές τόσο από τους σκληρούς υποστηρικτές όσο και από τους πολέμιους του Brexit.

Παρότι ο Βρετανός πρωθυπουργός εξακολουθεί να επιμένει πως η επίτευξη μιας συμφωνίας παραμένει προτεραιότητα της κυβέρνησής του, οι πρώτες ρωγμές είναι ήδη εμφανείς.

Προετοιμασίες

Την Πέμπτη, η βρετανική κυβέρνηση αύξησε την χρηματοδότηση για τις προετοιμασίες της άτακτης εξόδου κατά 2,1 δισ. στερλίνες, ενώ διέταξε αξιωματούχους να εξετάσουν την αποθήκευση φαρμάκων και βασικών προϊόντων καθώς και το επιπλέον προσωπικό που θα χρειαστούν τα βρετανικά σύνορα για να αντιμετωπίσουν τη σύγκυση της επόμενης μέρας. Ακόμη πιο συμβολική ήταν η έναρξη μιας ευρείας κρατικής καμπάνιας ενημέ-



Ούτε δύο εβδομάδες έχουν περάσει από την ημέρα που διέβη το κατώφλι της Ντάουνινγκ Στρίτ 10 ο Μπόρις Τζόνσον.

Οι σχέσεις με την Ιρλανδία επιδεινώνονται συνεχώς, η στερλίνα συνεχίζει την πτώση της, οι εσωκομματικοί αντίρρες ήδη τον απειλούν.

ρωσης κόστους 138 εκατομμυρίων στερλινών, για τις σεισμικές αλλαγές που θα επιφέρει το Brexit χωρίς συμφωνία. Υπολογίζεται, άλλωστε, πως πάνω από το 50% των Βρετανών εμπόρων που δραστηριοποιούνται στη θάλασσα της Μάγχης δεν έχουν ακόμη προσυπογράψει την πιο βασική τελωνειακή καταχώριση, η οποία θα καταστεί υποχρεω-

τική για το ευρωπαϊκό εμπόριο υπό το νέο καθεστώς.

Οι ρωγμές εξαπλώθηκαν στα μέσα της εβδομάδας πέρα από τη νήσο της Βρετανίας στη γειτονική Ιρλανδία, όπου ο Τζόνσον ταξίδεψε για να συζητήσει την επαναφορά της από κοινού διακυβέρνησης και το ακανθώδες ζήτημα της δικλίδας ασφαλείας των ιρλανδικών συνόρων (backstop), το οποίο αποτελεί κόκκινη γραμμή για τον Βρετανό πρωθυπουργό. Οι προσπάθειές του, ωστόσο, αποδείχθηκαν άκαρπες. Το τηλεφώνημά του με τον Ιρλανδό ομόλογό του, Λίο Βαράντκαρ, χαρακτηρίστηκε «φιλικό στον τόνο αλλά γεμάτο διαφωνίες επί της ουσίας», και τόσο η ιρλανδική κυβέρνηση όσο και η Ε.Ε. δεν έχουν δείξει κανένα σημάδι υποχώρησης στο ζήτημα των συνόρων. Επιπλέον,

το φερτ του νέου πρωθυπουργού με το προτεσταντικό και φιλοβρετανικό Δημοκρατικό Ενωτικό Κόμμα (DUP) ερμηνεύθηκε ως ιδιαίτερα δικαστικό από τους ηγέτες των παρατάξεων της Ιρλανδίας και της Βόρειας Ιρλανδίας. «Δεν ξέρω πώς θα μπορούσε η Βρετανία να διώξει το βόρειο κομμάτι της Ιρλανδίας από την Ε.Ε. και να προκαλέσει καταστροφικές οικονομικές και πολιτικές συνέπειες, και παράλληλα να περιμένει πως δεν θα ασκήσουμε το δημοκρατικό μας δικαίωμα να αποφασίσουμε οι ίδιοι για το μέλλον μας», ανέφερε χαρακτηριστικά η ηγέτις του Καθολικού Κόμματος Σιν Φέιν, Μαίρη Λου Μακ Ντόναλντ. Είναι χρήσιμο να θυμηθεί κανείς, άλλωστε, πως το 56% των ψηφοφόρων της Βόρειας Ιρλανδίας είχε επιλέξει την παραμονή στην Ένωση

στο δημοψήφισμα του 2016.

Σαν να μην έφταναν όλα αυτά, ο Τζόνσον αντιμετωπίζει ήδη εσωκομματικές προκλήσεις. Την Πέμπτη ο Μαρκ Φρανσουά, ένας εκ των ανταρτών του κόμματος των Τόρις, προειδοποίησε τον Βρετανό πρωθυπουργό πως ο ίδιος και οι υπόλοιποι 28 βουλευτές που στηρίζουν το σκληρό Brexit θα μπλοκάρουν κάθε προσπάθεια να περάσει η συμφωνία, ακόμα και αν απομακρυνθεί το ζήτημα της ιρλανδικής δικλίδας ασφαλείας. Παράλληλα, η πλειοψηφία των φιλοκυβερνητικών παρατάξεων στη βρετανική Βουλή κρέμεται από μια κλωστή.

Ενενήντα ακόμη μέρες μας χωρίζουν μέχρι την προθεσμία της εξόδου της Βρετανίας από την Ε.Ε. — ωστόσο η ωρολογιακή βόμβα έχει ήδη αρχίσει να ενεργοποιείται.

Πρώμη ήττα

Η πρώτη πολιτική ήττα για τον Μπόρις Τζόνσον ήρθε ασυνήθιστα νωρίς: μόλις τη δέκατη μέρα της θητείας του στον πρωθυπουργικό θώκο της Βρετανίας. Οι επαναληπτικές εκλογές στην εκλογική περιφέρεια του Μπρέκον και Ράντνορσαϊρ της Ουαλλίας ανέδειξαν νικήτρια τη φιλοευρωπαϊκά υποψήφια του κόμματος των Φιλελεύθερων Δημοκρατών, Τζέιν Ντοντς, η οποία κέρδισε την έδρα από τον υποψήφιο του Συντηρητικού Κόμματος, Κρις Ντέιβις. Επείτα από την εκλογική ανατροπή, η ισχυρή κοινοβουλευτική πλειοψηφία των Τόρις μειώθηκε σε μόλις μία ψήφο, γεγονός το οποίο περιπλέκει τη σκληρή στρατηγική του κόμματος για το Brexit. Πρόκειται για τη γρηγορότερη ήττα σε επαναληπτική εκλογική διαμάχη για νέο Βρετανό πρωθυπουργό από την περίοδο του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Ήταν μια κακή νύχτα και για την παράταξη των Εργατικών, η οποία κατατροπώθηκε και βρέθηκε στην τέταρτη θέση πίσω από το Κόμμα του Brexit. Η 55χρονη Ντοντς είναι η ηγέτις των Φιλελεύθερων Δημοκρατών Ουαλλίας, και ένα από τα πιο φιλοευρωπαϊκά μέλη της παρτάιζης. «Η πρώτη μου πράξη με το που φτώσω στο Ουεστμίνστερ θα είναι να βρω τον Μπόρις Τζόνσον, όπου κι αν κρύβεται, και να του πω να σταματήσει να παίζει με το μέλλον της χώρας μας και να αποκλείσει το ενδεχόμενο άτακτης εξόδου», ανέφερε μετά την εκλογική της επιτυχία.

Συνεχίζεται η αντιφατική στάση των ΗΠΑ στον Περσικό

Πολλές χώρες του NATO αρνούνται να συνδράμουν τη συγκεχυμένη πολιτική του Ντόναλντ Τραμπ στην περιοχή

Κυρώσεις εναντίον του Ιρανού υπουργού Εξωτερικών, Μοχάμαντ Τζαβάντ Ζαρίφ, επέβαλε η Ουάσινγκτον, μία ημέρα μετά την εμφανική άρνηση της Γερμανίας να συνεισφέρει στην πρόταση της κυβέρνησης Τραμπ για διασφάλιση της ασφαλούς ναυσιπλοΐας στα Στενά του Ορμούζ.

Σε άρθρο της, την Πέμπτη, η εφημερίδα New York Times χαρακτήριζε «ασυνήθιστη» την επιβολή κυρώσεων εναντίον του επικεφαλής της ιρανικής διπλωματίας, διακόπτοντας με τον τρόπο αυτό τον μοναδικό δίαυλο επικοινωνίας μεταξύ ΗΠΑ και Ιράν. Ανάμεσα στα στελέχη της κυβέρνησης Τραμπ χαρακτηρίζαν τον σπουδαγμένο στις ΗΠΑ Ζαρίφ «προπαγανδιστικό βραχίονα» του ύπατου θρησκευτικού ηγέτη του Ιράν, αγιατολάχ Αλί Χαμενεΐ. Η πρωτοβουλία αυτή της Ουάσινγκτον, όμως, αναστέλλει κάθε ενδεχόμενη διπλωματική προσέγγιση με στόχο την αποκλιμάκωση της κρίσης στον Περσικό, ενισχύοντας παράλληλα τους σκληροπυρηνικούς, όπως το επιλεκτό σώμα των Φρουρών της Επανάστασης.

Από τη μεριά του, ο υπουργός Οικονομικών των ΗΠΑ Στίβεν Μνούτσιν είπε πως οι κυρώσεις εις βάρος του Ζαρίφ θα λειτουργήσουν ως μήνυμα προς το Ιράν: «Ο Ζαρίφ εφαρμόζει τη ριψοκίνδυνη πολιτική του ύπατου ηγέτη του Ιράν και είναι ο εκπρόσωπος του καθεστώτος προς το εξωτερικό». Ο Ιρανός υπουργός έσπευσε να απαντήσει μέσω Twitter: «Η αλήθεια είναι, άραγε, τόσο οδυνηρή; Οι κυρώσεις δεν επηρεάζουν εμένα και την οικογένειά μου, καθώς δεν διαθέτουμε

περιουσία εκτός του Ιράν. Σας ευχαριστώ που με θεωρείτε τόσο μεγάλη απειλή για την πολιτική σας».

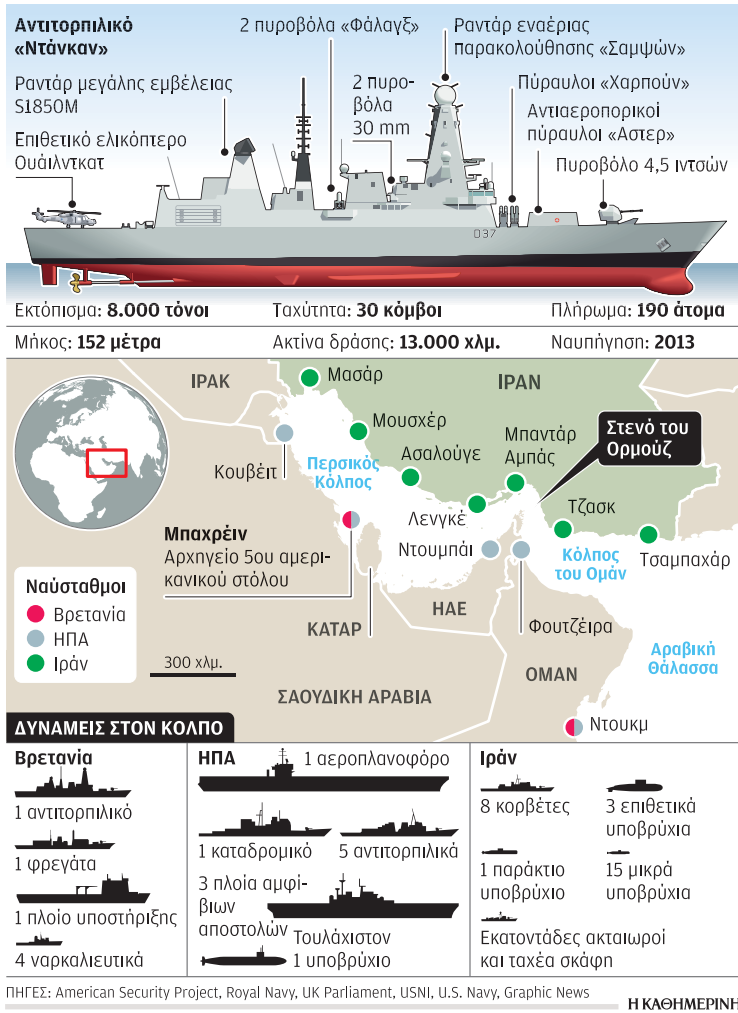
Τα συγκεκριμένα μηνύματα που στέλνει η κυβέρνηση Τραμπ σε ό,τι αφορά την ιρανική κρίση βρίσκονται πίσω από τη διστακτική στάση συμμάχων του NATO, όπως είναι η Γαλλία και η Γερμανία, οι οποίες αρνούνται να εμπλακούν στρατιωτι-

Ενώ επιβάλλει κυρώσεις στον Ιρανό υπουργό Εξωτερικών, αντιμετωπίζει με επιεικεια εταιρείες με εμπλοκή στο πυρηνικό πρόγραμμα της Τεχεράνης.

κά στον Περσικό Κόλπο. Μόνον η Βρετανία, η οποία ανακοίνωσε την αποστολή μικρής ναυτικής δύναμης στην περιοχή των Στενών του Ορμούζ, μοιάζει πρόθυμη να ακολουθήσει τον Λευκό Οίκο. Στα μέσα Ιουνίου, ο πρόεδρος Τραμπ είχε εγκρίνει —πρωτόυ υπαναχωρήσει— την πραγματοποίηση στοχευμένων αεροπορικών πληγμάτων κατά του Ιράν σε αντίποινα για την κατάριψη μη επανδρωμένου κατασκοπευτικού αεροσκάφους των ΗΠΑ. Ενα μήνα αργότερα, ο Αμερικανός πρόεδρος απέφυγε να ανεβάσει τους τόνους μετά τη δέσμευση δεξαμενοπλοίου υπό βρετανική σημαία στον Κόλπο. Όταν μάλιστα το Ιράν προ-

Βρετανικό αντιτορπιλικό ενισχύει τη δύναμη προστασίας στον Κόλπο

Ενα από τα πλέον σύγχρονα πολεμικά πλοία της Βρετανίας πρόκειται να μεταβεί στα Στενά του Ορμούζ, όπου θα συνοδεύει βρετανικά εμπορικά πλοία μετά τη δέσμευση βρετανικού δεξαμενόπλοιοι από το Ιράν.



χώρησε την περασμένη εβδομάδα σε δοκιμή βαλλιστικού πυραύλου μέσου βεληνικού, στέλεχη της κυβέρνησης Τραμπ υποβάθμισαν το γεγονός.

Την ώρα που η αμερικανική κυβέρνηση επιβάλλει κυρώσεις στον Ζαρίφ, εγκρίνει την εξαιρέση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων για ιρανικές εταιρίες, ακόμη και όταν αυτές έχουν σχέσεις με το πυρηνικό πρόγραμμα της χώρας. Την εξαιρέση των επιχειρήσεων αυτών από τις κυρώσεις για χρονικό διάστημα 90 ημερών ανακοίνωσε ο ίδιος ο σύμβουλος εθνικής ασφάλειας του Λευκού Οίκου, Τζον Μπόλτον, παρά τη διαφωνία των «ιεράκων» του Κογκρέσου. Μόνον ο γερουσιαστής Ραντ Πολ, γνωστός για τη στήριξη του για διπλωματική λύση με το Ιράν, εξέφρασε τη διαφωνία του για τις κυρώσεις εναντίον του Ζαρίφ.

Η στάση της Γερμανίας

Η επαμφοτερίζουσα στάση της Ουάσινγκτον, με τον Αμερικανό πρόεδρο να ταλαντεύεται μεταξύ των εκκλήσεων για λήψη σκληρών στρατιωτικών μέτρων και της έμφυτης πεποίθησής του πως όλα μπορούν να λυθούν μέσω της ευφους διαπραγματεύσεως, έχει αποθαρρύνει τα ευρωπαϊκά κράτη. Με αυστηρές δηλώσεις ο Γερμανός υπουργός Εξωτερικών Χάικο Μάας ξεκαθάρισε ότι το Βερολίνο δεν πρόκειται να συνεισφέρει πολεμικά πλοία για περιπολίες στα ύδατα των Στενών του Ορμούζ. Μιλώντας σε γερμανικά μέσα ενημέρωσης, ο Αμερικανός πρεσβευτής στο Βερολίνο άσκησε αυστηρή κριτική στη γερμανική

κυβέρνηση, υπενθυμίζοντας ότι το Βερολίνο συνεχίζει να υστερεί σε ό,τι αφορά τη συνεισφορά του στον προϋπολογισμό του NATO.

Ανάλογη στάση υιοθέτησε και η Νορβηγία, η κυβέρνηση της οποίας εξετάζει εναλλακτικές λύσεις για να καλύψει τα κενά ασφαλείας στον Περσικό Κόλπο. Τους τελευταίους μήνες, έξι δεξαμενόπλοια υπέστησαν δολιοφθορά, με τις ΗΠΑ και τη Βρετανία να κατηγορούν την Τεχεράνη για τις επιθέσεις αυτές, ενώ σε αντίποινα Βρετανοί κομάντος εισέβαλαν σε ιρανικό δεξαμενόπλοιο στο Γίβραλτάρ στις 4 Ιουλίου, δεσμεύοντας το σκάφος για παραβίαση των κυρώσεων κατά του Ιράν.

Οι αμερικανικές προειδοποιήσεις για τον κίνδυνο που παρουσιάζουν για τη ναυσιπλοΐα οι ενέργειες των Φρουρών της Επανάστασης διαψεύδονται, όμως, από τη διάταξη δυνάμεων στην περιοχή του Περσικού Κόλπου. Η ανάπτυξη αεροπλανοφόρου και του στόλου συνοδείας του από τις ΗΠΑ δεν μπορεί να συγκριθεί με τις ισχνές ναυτικές δυνάμεις που διαθέτει το Ιράν στον Περσικό. Παρότι Αμερικανοί αναλυτές υπερεκτιμούν συστηματικά τις ικανότητες του ιρανικού ναυτικού, η πραγματικότητα δείχνει ότι η Τεχεράνη είναι ικανή μόνο να παρενοχλεί πλοία του αμερικανικού στόλου, καθώς το Ιράν δεν έχει κανένα συμφέρον να επαναλάβει τις τακτικές της δεκαετίας του 1980, όταν Ιράκ και Ιράν είχαν εμπλακεί στον «πόλεμο των δεξαμενοπλοίων».

Το στίγμα των περιπτών κιλών και ο ρατσισμός

Οι καθημερινές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα παχύσαρκα άτομα

Της **ΛΙΝΑΣ ΓΙΑΝΝΑΡΟΥ**

Σε άλλη περίπτωση δεν θα είχε δώσει συνέχεια. Είναι μια συννηθισμένη στα επικριτικά βλέμματα, στα σκληρά σχόλια, στις καθημερινές, μικρές διακρίσεις που υφίστανται οι άνθρωποι με παχυσαρκία. Κάτι όμως, αυτή τη φορά ώθησε την Τ. Π. να απαντήσει όπως ακριβώς ένιωθε, ωμά: «Δηλαδή μας λέτε ότι το διαγνωστικό σας κέντρο εξυπηρετεί όλους τους πολίτες πέραν των παχύσαρκων; Θα το βάζατε αυτό ποτέ σε επιγραφή στην είσοδο;».

As πάρουμε, όμως, τα πράγματα από την αρχή. Η Τ. Π., 49 ετών σήμερα, αντιμετωπίζει πρόβλημα παχυσαρκίας από νεαρή ηλικία. «Τον τελευταίο χρόνο είχα κάποια μικροπροβλήματα υγείας –φαίνεται μου έβαλε φρένο ο οργανισμός μου γιατί κουραζόμουν πολύ στη δουλειά– και πηγαينوερχόμουν στους γιατρούς. Κάποια στιγμή για προληπτικούς λόγους ο γιατρός μου έγραψε κάποιες γενικές εξετάσεις, υπέρηχο θυρεοειδούς και μέτρηση οστικής πυκνότητας» λέει στην «Κ», ζητώντας να διατηρήσουμε την ανωνυμία της. Τηλεφώνησε σε διαγνωστικό κέντρο, όπου συνήθως έκανε τις αιματολογικές εξετάσεις της, για να κλείσει ραντεβού. «Από το τηλεφωνικό κέντρο με ρώτησαν πόσα κιλά είμαι γιατί το μηχάνημα μέτρησης οστικής πυκνότητας “δεν σπκώνει αρκετό βάρος”. Όταν τους είπα, μου απάντησαν ότι δυστυχώς δεν θα μπορέσουν να με εξυπηρετήσουν, οπότε έκλεισα ραντεβού μόνο για

τον υπέρηχο. Σε τρεις ώρες, όμως, χτύπησε το τηλέφωνό μου. Ήταν πάλι από το διαγνωστικό κέντρο, μου είπαν ότι θα πρέπει να ακυρώσουμε και το ραντεβού για υπέρηχο “γιατί το εξεταστικό κρεβάτι δεν αντέχει το βάρος σας”». Η Τ. Π. είπε απλώς «πλάκα μου κάνετε έτσι;» και έκλεισε το τηλέφωνο.

Όπως είναι λογικό, την πήρε το παράπονο. «Χρόνια παρατηρώ πώς αντιμετωπίζεται το θέμα της παχυσαρκίας. Όμως κανείς δεν μιλά, το θέμα δεν εμφανίζεται πουθενά και από κανέναν. Ίσως φταίνε οι ενοχές που αισθανόμαστε εμείς οι ίδιοι. Ακόμα και από

ότι ακόμα και εάν πράγματι δεν μπορούσα να εξυπηρετηθώ στο συγκεκριμένο κέντρο, καθώς τα εξεταστικά κρεβάτια είναι ελαφριές αλουμιενένιες κατασκευές, έπρεπε να με παραπέμψουν αλλού. Συμφώνησε μαζί μου ότι η συμπεριφορά ήταν απαράδεκτη. Αλλωστε, μου είπε, ο υπέρηχος θυρεοειδούς μπορεί να γίνει με τον ασθενή καθιστός». Η Τ. Π. έκλεισε ξανά ραντεβού, δικαιωμένη. «Ούτε αυτή είναι λύση» λέει πάντως. «Παλιότερα δεν υπήρχαν ούτε ράμπες αναπήρων. Σταδιακά η κοινωνία συμμορφώθηκε. Ίσως θα έπρεπε και τα κρεβάτια να αντέχουν το βάρος όλων των ανθρώπων. Αλλιώς να διευκρινίζεται ότι οι παχύσαρκοι αποκλείονται».

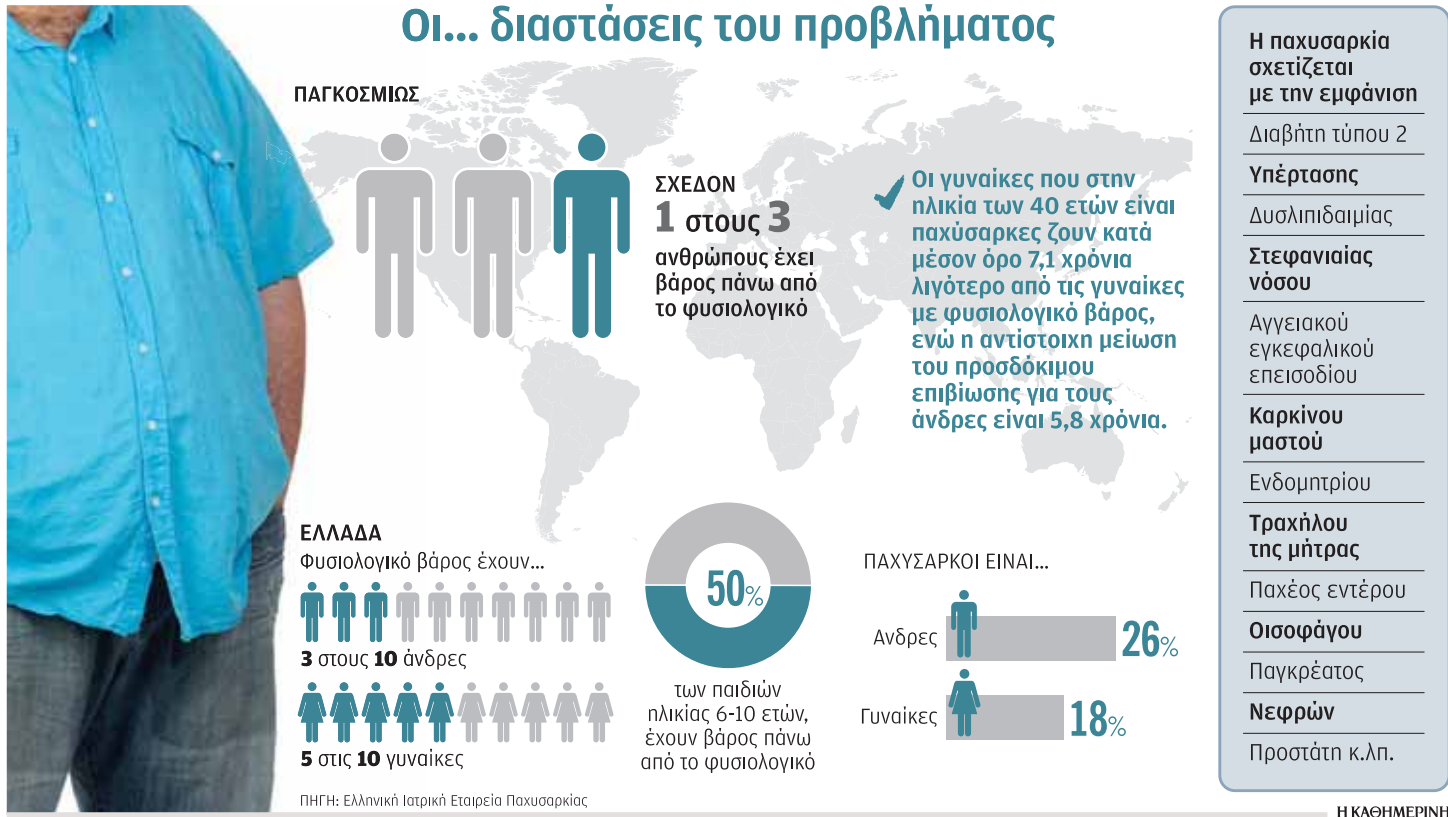
Οι προσβολές

Η Τ. Π. διεκδίκησε για πρώτη φορά φωναχτά τον χώρο της. Έχει σωπάσει πολλές φορές ώς τώρα. «Ακόμα θυμάμαι εκείνη την ημέρα στον σταθμό του μετρό. Κουβαλούσα ένα κουτί γλυκά με κορδέλα γιατί πήγαινα επίσκεψη. Περνάει ένας άνδρας από δίπλα και μου καί λέει “φάε, φάε, ζωο, να δούμε πού θα φτάσεις”. “Πάγωσα”. Για τον περισσότερο κόσμο όμως έτσι είναι, όποιος έχει παρπάνω κιλά είναι ένα ζωο, χωρίς όρια». Η Παγκόσμια Ομοσπονδία Παχυσαρκίας (World Obesity Federation) αναφέρει ότι το στίγμα για το σωματικό βάρος είναι μία από τις «τελευταίες κοινωνικά αποδεκτές μορφές διάκρισης». Χαρακτηριστικά, τον περασμένο Οκτώβριο, στην Παγκόσμια Ημέρα Παχυσαρκίας, αναφέρθηκε ότι

οι διακρίσεις εις βάρος ατόμων με παχυσαρκία είναι συχνότερες από και από αυτές που σχετίζονται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό, τη φυλή, το φύλο.

Έτσι δημιουργείται ένας τέλειος φαύλος κύκλος. «Προσωπικά έχω προσπαθήσει πάρα πολύ να κάνω κάτι για το βάρος μου. Είμαι μονίμως σε κατάσταση δίαιτας. Προσπάθησε όμως να φανταστείς πώς είναι μια ζωή να τρως και να νιώθεις ότι όλοι σε κοιτάνε στο στόμα. Ξέρω ανθρώπους που ποτέ δεν τρώνε μπροστά σε άλλους από ενοχές». Αυτή η απομόνωση «εκτονώνεται» στο φαγητό. Η Ν. Β. είναι 43 χρόνων, δασκάλα, και επίσης υπέρβαρη. «Για πολλά χρόνια δεν ήμουν εξοικειωμένη με αυτό, δεν μιλάγα ποτέ για το βάρος μου», λέει στην «Κ». «Όταν κάποια στιγμή άρχισα να συμφιλιώνομαι με την κατάσταση και να ανοίγομαι, κάποιοι άνθρωποι δεν στάθηκαν στο ύψος των περιστάσεων. Αυτό με οδήγησε πάλι στο κλείσιμο. Δεν είναι τα παραπάνω κιλά που κάνουν τους παχύσαρκους να είναι μόνοι. Είναι οι άλλοι άνθρωποι».

Η Ν. Β. έχει παρατηρήσει ότι η συζήτηση περί διαφορετικότητας τα τελευταία χρόνια δεν περιλαμβάνει τους παχύσαρκους. «Ολοι αναφέρουν ότι δεν πρέπει να είμαστε ρατσιστές, εννοώντας μόνο το χρώμα και τη σεξουαλική προτίμηση. Ο κόσμος θεωρεί ότι μπορείς να είσαι όσο ρατσιστής θες με τους υπέρβαρους, τους κοντούς, τους δύσμορφους. Θεωρούν ότι με εμάς μπορείς να μείνεις στην εξωτερική εικόνα».



Μια νόσος σε έξαρση ακόμη και στα παιδιά

«**Σκεφτείτε** μόνο αυτό. Πήρατε σήμερα το μετρό; Ανεβήκατε από τις συμβατικές ή από τις κυλιόμενες σκάλες; Να λοιπόν ένας λόγος για τον οποίο παχαίνουμε». Για τον κ. Ευθύμιο Καπάντα, ειδικό παθολόγο, διευθυντή του τμήματος Διαβήτη-Παχυσαρκίας-Μεταβολισμού στο νοσοκομείο Μετροπολιtan και πρόεδρο της Ελληνικής Ιατρικής Εταιρείας Παχυσαρκίας, η παχυσαρκία είναι μια νόσος σε έξαρση τόσο στην Ελλάδα όσο και παγκοσμίως. «Σε όλο τον κόσμο, το βάρος των ανθρώπων παρουσιάζει αύξηση. Ακόμα και σε κράτη με λιπτόσωμους κατοίκους, όπως η Κίνα, το Πακιστάν, η Ινδία, τα στοιχεία δείχνουν αύξηση του μέσου βάρους των κατοίκων. Η Ελλάδα ακολουθεί την τάση που είναι ιδιαίτερα εμφανής στα παιδιά. Με την πάροδο των χρόνων αυξάνεται η συχνότητα των υπέρβαρων και παχύσαρκων παιδιών στη χώρα μας». Σύμφωνα με στοιχεία

Από το αυτοκίνητο, τις κυλιόμενες, ακόμα και το... τηλεκοντρόλ, όλα μας οδηγούν στην ακινησία.

της ΕΙΕΠ, οι παχύσαρκοι άνδρες αποτελούν το 26% του ανδρικού πληθυσμού της χώρας και οι παχύσαρκες γυναίκες αντίστοιχα αποτελούν το 18,2%. Έχει βρεθεί επίσης ότι σχεδόν το 50% των παιδιών στη χώρα μας, ηλικίας 6-10 ετών, έχουν βάρος πάνω από το φυσιολογικό.

«Τα γονιδιά μας είναι ίδια εδώ και χιλιάδες χρόνια, όμως ο τρόπος ζωής μας έχει αλλάξει δραματικά», εξηγεί ο κ. Καπάντας. «Πριν από χιλιάδες χρόνια ένας άνθρωπος περπατούσε 40-80 χλμ. την ημέρα, ανάλογα την περιοχή όπου ζούσε. Εμείς μένουμε ακίνητοι. Από το αυτοκίνητο, τις

κυλιόμενες, ακόμα και το... τηλεκοντρόλ, όλα μας οδηγούν στην ακινησία». Δεν είναι φυσικά μόνο η έλλειψη άσκησης. «Πριν από 50 χρόνια, κρέας τρώγαμε μία φορά τον μήνα. Το καθημερινό διαιτολόγιο περιελάμβανε λαχανικά και όσπρια. Σήμερα υπάρχει πρόσβαση σε ιδιαίτερα θερμιδογόνα τρόφιμα. Τούρτες, πάστες, σοκολάτα, τυριά, αλλαντικά, όλα αυτά έχουν πολλές θερμίδες και τα καταναλώνουμε πολύ συχνότερα». Είναι χαρακτηριστικό ότι 100 γρ. αγγούρι έχει 9 θερμίδες, ενώ 100 γρ. λάδι 900. Εκάτο γρ. σοκολάτα έχει 550 θερμίδες, ενώ 100 γρ. φρούτο 30-50. Τρίτον και μάλλον σημαντικότερο: το άγχος. «Παλιά ο άνθρωπος κακοπερνούσε μεν, αλλά δεν είχε ιδιαίτερες στρες. Σήμερα το ενδογενές καθημερινό στρες έχει αυξηθεί στο έπακρο, με αποτέλεσμα να δημιουργείται ανάγκη ικανοποίησης, ευχαρίστησης. Ένας πολύ εύκολος τρόπος είναι η λήψη δι-

εγερτικής γεύσης. Το πιο εύκολο πράγμα γυρνώντας κατάκοπος το βράδυ στο σπίτι είναι να φας κάτι να ευχαριστηθείς», αναφέρει ο κ. Καπάντας.

Η παχυσαρκία έχει αναγνωριστεί ως νόσος από τον ΠΟΥ ήδη από το 1997, καθώς προκαλεί μία σειρά άλλες φθοροποιές καταστάσεις, όπως έμφραγμα, εγκεφαλικό, αλλά και καρκίνους. «Η παχυσαρκία μειώνει την ποιότητα και την ποσότητα της ζωής», λέει ο ίδιος. «Το παχύσαρκο άτομο θα πρέπει να καταφεύγει στο γιατρό αποζητώντας βοήθεια. Πρόκειται μάλλον για απαιτητικούς ασθενείς, αφού ήδη έχουν ταλαιπωρηθεί από τους διάφορους επιτδείσιους που τους εκμεταλλεύονται οικονομικά, με διάφορες μεθόδους και υποσχέσεις, που συχνά είναι επιβλαβείς ή επικίνδυνες για την υγεία τους, χωρίς να τους προσφέρουν την παραμικρή ουσιαστική βοήθεια».

ΣΥΝΤΟΜΑ

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

13 ΕΤΗ ΣΤΟΝ ΚΟΡΚΟΝΕΑ

Αναίρεση εξετάζει ο Αρειος Πάγος



Παρά την πρόσφατη απόφαση του Μεικτού Ορκωτού Εφετείου Λαμίας για την καταδίκη του Επαμεινώνδα Κορκονέα

(φωτ.) σε 13 έτη κάθειρξης για τη δολοφονία του Αλέξανδρου Γρηγορόπουλου, η υπόθεση δεν φαίνεται να έχει κλείσει. Ο Αρειος Πάγος ζήτησε από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο αντίγραφο της απόφασης, μόλις αυτή καθαρογραφεί, για να κρίνει εάν θα πρέπει να ασκηθεί αναίρεση. Σε περίπτωση αναίρεσης η δίκη θα επαναληφθεί μέσα στο νομικό πλαίσιο που θα καθορίζει η αναρρητική απόφαση. Τα ισόβια έσπασαν για τον Κορκονέα από τη στιγμή που του αναγνωρίστηκε σε δεύτερο βαθμό το ελαφρυντικό του πρότερου σύννομου βίου. Η ποινή του έπεται από αυτή την εξέλιξη δεν θα μπορούσε να ξεπεράσει τα 15 χρόνια κάθειρξης βάσει των διατάξεων του Ποινικού Κώδικα. Ο πρώην αστυνομικός αφέθηκε άμεσα ελεύθερος από τις φυλακές Δομοκού, καθώς είχε ήδη συμπληρώσει 11 χρόνια ως έγκλειστος, ενώ προσμετρήθηκαν και μεροκάματα που είχε κάνει εντός της φυλακής. Ο Κορκονέας δολοφόνησε τον 15χρονο Αλέξανδρο Γρηγορόπουλο στα Εξάρχεια στις 6 Δεκεμβρίου 2008.

ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Είσοδος μόνο μέσω Πανελλαδικών

Μόνο μέσω Πανελλαδικών Εξετάσεων και όχι με το απολυτήριό τους θα διεκδικήσουν μία θέση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση οι μαθητές της επόμενης Γ΄ Λυκείου, καθώς καταργείται η διάκριση των πανεπιστημιακών τμημάτων σε «πράσινα» και «κόκκινα». Υπενθυμίζεται ότι με βά-

ση το σύστημα Γαβρόγλου, το οποίο επρόκειτο να εφαρμοστεί από το 2020 και μετά, τα τμήματα ΑΕΙ κατηγοριοποιούνται σύμφωνα με τις δολώσεις προτίμησης των υποψηφίων, σε «πράσινα» τμήματα, δηλαδή «τμήματα ελεύθερης πρόσβασης» και σε «κόκκινα» δηλαδή «τμήματα πρόσβασης μόνο με Πανελλαδικές Εξετάσεις». Επιπλέον, το υπουργείο Παιδείας προωθεί τη μείωση της ύλης στα πανελλαδικώς εξεταζόμενα μαθήματα -σύμφωνα με την υπουργό Νίκη Κεραμέως, για το θέμα αυτό υπάρχουν εισηγήσεις των σχετικών ανά μάθημα επιστημονικών



ενώσεων- και κατάργηση της συνεξέτασης της Νέας Ελληνικής Γλώσσας με τη Λογοτεχνία.

ΙΟΣ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΥ ΝΕΙΛΟΥ

Αυξάνονται τα κρούσματα

Κατακόρυφη αύξηση των κρουσμάτων λοίμωξης από τον ιό του Δυτικού Νείλου καταγράφεται το τελευταίο διάστημα, ενώ ήδη σημειώθηκαν και οι δύο πρώτοι θάνατοι λόγω της νόσου. Ειδικότερα, την τελευταία εβδομάδα δηλώθηκαν 15 νέα κρούσματα, ανεβάζοντας τον συνολικό αριθμό των ατόμων που έχουν νοσήσει λόγω μόλυνσης από τον ιό σε 25. Από αυτούς οι 17 έχουν παρουσιάσει συμπτώματα στο κεντρικό νευρικό σύστημα, ενώ δύο ηλικιωμένοι ηλικίας άνω των 80 ετών κατέληξαν αν τελευταία εβδομάδα. Οι ασθενείς εκτιμάται ότι εκτέθηκαν στον ιό σε δήμους της Πιερίας, Πέλλας, Ξάνθης, Καβάλας, Λάρισας, Καρδίτσας και Ανατολικής Αττικής, ωστόσο σύμφωνα με τους ειδικούς γιατρούς δεν αποκλείεται να εμφανιστούν κρούσματα και σε άλλες περιοχές της χώρας. Έτσι συστήνουν τη λήψη μέτρων προστασίας από τα κουνούπια.

ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΠΥΡΗΝΙΚΑ... ΣΕΝΑΡΙΑ

Η Ρωσία, το NATO και η Ευρώπη



ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ. Το NATO έχει συμφωνήσει τρόπους προκειμένου να αποτρέψει τη Ρωσία από την εκτόξευση ενός νέου,

μέσου βεληνικού πυραύλου ικανού για ένα πυρηνικό πλήγμα στην Ευρώπη, δήλωσε προχθές η Συμμαχία, σημειώνοντας ότι η απόκρισή της θα είναι μετρημένη και θα περιλαμβάνει μόνο συμβατικά όπλα. Οι Ηνωμένες Πολιτείες αποχώρησαν επίσημα την Παρασκευή από μια συμφωνία της περιόδου του Ψυχρού Πολέμου για τους πυρηνικούς πυραύλους που είχε επιτευχθεί με τη Ρωσία, αφού αποφάσισαν ότι η Μόσχα παραβιάζει τη συνθήκη και δεν σκεδιάζει να συμμορφωθεί με αυτήν. «Η Ρωσία φέρει την αποκλειστική ευθύνη για το τέλος της συνθήκης», δήλωσαν οι σύμμαχοι του NATO αναφερόμενοι στη συνθήκη για τη μείωση των πυρηνικών όπλων μέσου βεληνικού (INF) που κρατούσε τα πυρηνικά όπλα μακριά από την Ευρώπη και απέτρεπε αιφνίδιες επιθέσεις.

ΜΕΤΑ ΤΗ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ 8ΧΡΟΝΟΥ

Ελεγχοι στα σύνορα Γερμανίας - Ελβετίας

ΒΕΡΟΛΙΝΟ. Την εφαρμογή ελέγχων στα σύνορα της Γερμανίας με την Ελβετία σκοπεύει να προωθήσει ο Γερμανός υπουργός Εσωτερικών Χορστ Ζεεχόφερ, μετά το περιστατικό με τον Αμπτέ Αράγια, κάτοικο Ζυρίχης, ο οποίος προκάλεσε τον θάνατο ενός 8χρονου αγοριού σπρώχνοντάς το στις γραμμές του τρένου στον κεντρικό σιδηροδρομικό σταθμό της Φρανκφούρτης. Όταν πέρασε στην Γερμανία, ο Αρά-

για αναζητείτο ήδη από τις ελβετικές αρχές, για επίθεση εις βάρος δύο γυναικών. «Θα κάνω τα πάντα προκειμένου να πετύχω “έξυπνα” σύνορα», δηλώνει ο κ. Ζεεχόφερ στο περιοδικό Der Spiegel και επισημαίνει ότι μόνο το 2018 καταγράφηκαν συνολικά 43.000 παράνομες εισοδοι στη Γερμανία. Ο συλληφθείς, εναντίον του οποίου έχουν απαγγελθεί κατηγορίες για μια δολοφονία και δύο απόπειρες δολοφονίας, καθώς έσπρωξε στις γραμμές και τη μητέρα του 8χρονου, ενώ επικερίρησε να σπρώξει και μια ηλικιωμένη γυναίκα, είχε φύγει από την Ερυθραία το 2006.

ΟΜΙΛΙΑ ΤΡΑΜΠ ΣΤΟ ΣΙΝΣΙΝΑΤΙ

«Οι εξτρεμιστές των Δημοκρατικών»



ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ. Με το βλέμμα στραμμένο στις προεδρικές εκλογές του Νοεμβρίου του 2020, ο πρόεδρος

Ντόναλντ Τραμπ (φωτ.) μιλώντας σε μία προεκλογική εκδήλωση στο Σινσινάτι του Οχάιο, κατηγορήσε τους «εξτρεμιστές της αριστερής πτέρυγας» πολιτικούς του αντιπάλους, που καταστρέφουν τις περιοχές χαμηλών εισοδημάτων στις αμερικανικές πόλεις. Ο πρόεδρος Τραμπ κλιμάκωσε την επιθετική ρητορική του κατά των προοδευτικών φωνών του Δημοκρατικού Κόμματος, ενώ χαρακτήρισε τον προκριματικό κύκλο για την επιλογή προεδρικού υποψηφίου των Δημοκρατικών, ένα δημοψήφισμα για την υστεροφημία του Μπαράκ Ομπάμα. «Παρακολούθησα την τηλεοπτική συζήτηση των Δημοκρατικών... και οι Δημοκρατικοί διέθεσαν περισσότερο χρόνο στις επιθέσεις τους κατά του Μπαράκ Ομπάμα, σε σύγκριση με τον χρόνο των επιθέσεων τους προς εμένα», είπε χαρακτηριστικά.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: ΤΙΤΙΝΑ ΧΑΛΜΑΤΖΗ



Οι σταθμοί του

1930

Γέννηση στη Θεσσαλονίκη στις 17 Νοεμβρίου.

1949

Σχολή Ικάρων. Εκπαίδευση πιλότου στις ΗΠΑ.

1951

Αποστολή στην Κορέα: 20 μήνες, 160 αποστολές, 1.200 πολεμικές ώρες, 14 πθικές αμοιβές, κυβερνήτης Ντακότα.

1959

Σπουδές στην Ασφάλεια Πτήσεων στις ΗΠΑ. Επιστροφή στην Ελλάδα, συνίδρυση της Διεύθυνσης Ασφάλειας Πτήσεων στην Πολεμική Αεροπορία.

1963

Αεροπορικός ακόλουθος στην ελληνική πρεσβεία στο Βελιγράδι.

1965

Πιλότος στην Ολυμπιακή Αεροπορία. Ιδρυτής του τομέα Ασφάλειας Πτήσεων της εταιρείας.

1999

Σύμβουλος Ασφάλειας Πτήσεων του νέου Αερολιμένα Αθηνών.

2002-2019

Ίδρυση της Επιτροπής Διερεύνησης Ατυχημάτων και Ασφάλειας Πτήσεων. Διερεύνηση 250 ατυχημάτων. Συστάσεις ασφάλειας με παγκόσμια απήχηση.

Έχω τον... ιό της ασφάλειας πτήσεων

Η μεταφορά με αεροπλάνο είναι η πιο ακίνδυνη όλων, τα ατυχήματα είναι λιγότερα – Το Helios, το πιο δύσκολο δυστύχημα

Της ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ

Πολλών θνητών γνώρισε τρόπους κι έζησε πλήθος συμφορές στους ουρανούς η ψυχή του. Ο παραφρασμένος στίχος της «Οδύσσειας», μέρη της οποίας απαγγέλλει από μνήμης και σήμερα στα 89 του ο Ακριβός Τσολάκης, αποτυπώνει πλήρως την περιπετειώδη ζωή του. Είναι γνωστός διεθνώς ως κορυφαίος διερευνητής αεροπορικών ατυχημάτων. Από τα χέρια του πέρασαν 250 δυστυχήματα, και όλες οι μεγάλες ελληνικές αεροπορικές τραγωδίες: το ουκρανικό Γιάκοβλεφ το 1997, που συνετρίβη στα Πιέρια Όρη, με 70 νεκρούς· το πρωθυπουργικό Φάλλον, το 1999, που βούτηξε σε κενό αέρος με συνέπεια να χάσουν τη ζωή τους ο τότε αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών Γιάννος Κρανιδιώτης, ο γιος του και πέντε ακόμη άτομα· τα τρία ελικόπτερα Augusta Bell του ΕΚΑΒ –Σούνιο 2001, Ανάφη 2002, Ικάρια 2003– με 14 θύματα συνολικά· το ελικόπτερο Σινούκ που έπεσε το 2004 στη Σιθωνία με 17 νεκρούς μεταξύ των οποίων ο Πατριάρχης Αλεξανδρείας Πέτρος· το κυπριακό Helios που συνετρίβη στο Γραμματικό το 2005, με 121 νεκρούς...

Ο ίδιος δηλώνει απλώς «aviator», αεροπόρος –υπήρξε πιλότος επί 40 συναπτά έτη, 15 στην Πολεμική Αεροπορία και 25 στην πολιτική–, ή, χαριτολογώντας, «άθλιος επιταμνίτης» γεννήθηκε πρόωρα, μελανιασμένος από την ταλαιπωρία, χωρίς ανάσα, και χάρη στην παρέμβαση του γιατρού πατέρα του μπήκε από τον μαιευτήρα νυστέρι για τη διεύρυνση τραχείας, «το σμάδι είναι ακόμη ορατό», καντλοβαφτίστηκε και επέζησε.

Τα ενδιαφέροντά του

Όμως ο Ακριβός Τσολάκης είναι και πολλά άλλα ακόμη: λάτρης του διαλογισμού και της κινεζικής φιλοσοφίας, δάσκαλος του καράτε, γνώστης των αρχαίων ελληνικών και επιτά ξένων γλωσσών, «όχι μόνο κάποιος που ανακατευόταν με αλουμίνια και ανθρώπινες σάρκες» όπως λέει. Θεοσαλονικιός, με ρίζες από τα Βασιλικά, μυήθηκε νήπιος ακόμη στον Όμηρο από τον, επίσης γιατρό, παππού του. Επίμονος μαχητής της ζωής των άλλων. Διαρκώς πρωτοπόρος. Στην ασφάλεια πτήσεων, πρώτα απ' όλα.

Γι' αυτό και έλαβε πρόσφατα τη μέγιστη διεθνή διάκριση στον χώρο, το βραβείο Jerome Lederer, που του απονεμήθηκε από τη Δι-



ΝΙΚΟΣ ΚΟΥΚΑΛΑΣ

«Πέταξα 24 διαφορετικά είδη αεροπλάνων, από τα πιο μικρά μέχρι τα τζάμπο, συμπληρώνοντας 18.300 ώρες πτήσης. Ίδρυσα τον τομέα Ασφάλειας Πτήσεων και συνέδεσα την Ολυμπιακή με τους διεθνείς οργανισμούς του χώρου», λέει ο Ακριβός Τσολάκης.

εθνή Κοινότητα Διερευνητών Αεροπορικών Ατυχημάτων (ISASI). «Γνωρίζα τον Jerome Lederer, που έδωσε το όνομα στο βραβείο, ήταν Αμερικανός πιλότος Ταχυδρομείου μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, συναντιόμασταν σε συνέδρια, ήταν ήδη υπέργηρος», θυμάται ο κ. Τσολάκης. Μολονότι έχει λάβει 45 πθικές αμοιβές και διακρίσεις, το πρόσφατο βραβείο (τελετή βράβευσης στις 5 Σεπτεμβρίου στο 50ό Παγκόσμιο Συνέδριο του ISASI στη Χάγη) είναι αυτό που περισσότερο τον έχει συγκινήσει. Όλα είναι μια αλυσίδα...

Το Helios, «ήταν το πιο δύσκολο, το πιο πολύπλοκο δυστύχημα. Όμως ήμασταν τυχεροί και βρήκαμε την αιτία την πέμπτη μέρα – οφειλόταν σε κατασκευαστικό λάθος του αεροσκάφους και έλλειψη εκπαίδευσης φροντιστών και συνοδών. Στείλαμε κατεπείγοντως τα συμπεράσματα στον Παγκόσμιο Οργανισμό Ασφάλειας Πτήσεων, και μαζί, πέντε συστάσεις ασφάλειας, που ήταν τα διδάγματα που αποκομίσαμε από το δυστύχημα. Αυτές περνάνε από αυστηρό κόσκινο, γιατί φέρνουν αλλαγές, δαπάνες. Την έγκριση για την τελευταία την έλαβα στις 3 του Δεκέμβρη, ύστερα από 14 χρόνια», λέει ο κ. Τσολάκης. «Αφορά την εκπαίδευση των πληρωμά-

“

Πέρασε ο καιρός, έμειναν οι πληγές, ακόμη υπάρχουν. Εκτοτε έχω χάσει τον ύπνο μου, μένω ξύπνιος όλο το βράδυ.

Με τη σημερινή εξέλιξη δεν επιτρέπονται κατασκευαστικά λάθη στα αεροσκάφη, αλλά ούτε και να περιορίζεται η άνεση του επιβάτη.

των στην έλλειψη οξυγόνου, μια σύσταση τόσο στοιχειώδη που θα έπρεπε να είχε εφαρμοστεί εδώ και 50 χρόνια. Τους ξάφνιασε το γεγονός ότι ήρθε από μια μικρή χώρα, από μια επιτροπούλα...», την Επιτροπή Διερεύνησης Ατυχημάτων και Ασφάλειας Πτήσεων (ΕΔΑΑΠ), της οποίας ήταν ιδρυτής και πρόεδρος από το 2002 και στην οποία παραμένει ενεργό μέλος μέχρι και σήμερα.

Η έλλειψη οξυγόνου

«Οι συνοδοί και οι φροντιστές πρέπει να περνούν από θάλαμο πιέσεως, όπως περνούσαμε εμείς, οι χειριστές των τζετ, ώστε να καταφέρουν να αντιληφθούν την έλλειψη οξυγόνου. Διότι μερικές φορές στην καμπίνα η αποσυμπίεση έρχεται σιγά σιγά, επιβάτες και πλήρωμα αισθάνονται ευχαρίστηση, αυτό είναι το σύμπτωμα της υποξυγονίας. Και ξαφνικά πέφτουν οι μάσκες και δεν ξέρουν γιατί... Αυτό συνέβη στο Helios, έπεσαν οι μάσκες, δεν ήξεραν τι να κάνουν οι φροντιστές και οι συνοδοί πίσω, ήταν κλειδωμένη μπροστά η πόρτα των πιλότων, που είχαν πέσει σε κόμα, και το αεροπλάνο ανέβαινε, ανέβαινε... Η συμβουλή είναι, μόλις αντιληφθούν κάτι τέτοιο, να βρουν τον κώδικα, να μπουν στο πιλοτήριο, να σταματήσουν την

άνοδο, να κατέβουν στις 10.000 πόδια που είναι ασφαλές ύψος... Πέρασε ο καιρός, έμειναν οι πληγές, ακόμη υπάρχουν, έκτοτε έχω χάσει τον ύπνο μου, μένω ξύπνιος όλο το βράδυ. Ασβηστή τραυματική εμπειρία...».

Όπως και το Γιάκοβλεφ. «Ανέβαινα την πλαγιά στα Πιέρια, κάτω από τους “Πέντε Πύργους” με το στομάχι σφιγμένο μέσα στο σουρουπ, και σε λίγο μου έρχεται έντονη μυρωδιά κηροζίνης. Όσο επιτάχυνα το βήμα, τόσο εντεινόταν η μυρωδιά και μόλις πέρασα τον λόγγο φάνηκε μπροστά μου η εικόνα της καταστροφής. Το αεροπλάνο είχε κόψει τις κορυφές των δένδρων, είχε χτυπήσει σε ένα μικρό πλατό και είχε σκορπίσει ολόγυρα. Πάνω στις λευκές ήταν κρεμασμένοι άνθρωποι, μια μητέρα με το κοριτσάκι της στην αγκαλιά, κομμάτια αεροπλάνου. Δύο χέρια ξεπρόβαλαν από το παράθυρο της ατράκτου πιασμένα σφιχτά... Ανέβηκα πάνω στο φτερό που προεξείχε από το χιόνι, έβγαλα το καπέλο μου, είπα και στους άλλους να κάνουν το ίδιο και έψαλα ένα τροπάριο που θυμόμουν από παιδί. Αισθάνθηκα πάνω μου το χιόνι, αλλά και κάτι αόρατο, απόκοσμο, είναι οι ψυχές αυτών των ανθρώπων που δεν έχουν φύγει ακόμα, είπα».

Η συνάντηση

Γευματίσαμε στο εστιατόριο Milos του Hilton. Μοιραστήκαμε μια ντοματοσαλάτα και μια ψητή γλώσσα με αλμυρίκια. Μιλήσαμε για τις 14 φορές που ένωσε να πέφτει, αλλά σώθηκε, χάρη σε μια προστατευτική «φτερούγα» αλλά και επειδή έτσι ήταν γραφτό του. Είπαμε για τη στενή φιλία του με τον Τάσσο Παπαδόπουλο, τα απανωτά ταξίδια του Κύπριου προέδρου και τα δικά του απανωτά εσπρέσο. Για το κείμενο που έγραψε στα αγγλικά αλλά με ελληνικές λέξεις και προσφώνησε στο 53ο συνέδριο Ασφάλειας Πτήσεων στη Νέα Ορλεάνη. Τα τρία βιβλία του: ένα για το ελληνικό σμήνος στην Κορέα, ένα για το Helios και ένα για τη ζωή του («Τόλμα!»). Την αδυναμία του στην κλασική μουσική και στα αμερικανικά μιούζικαλ.

Τα «κατηγόρώ»

«Η αεροπορική μεταφορά είναι η ασφαλέστερη όλων, τα ατυχήματα είναι λιγότερα, όμως οι επιβάτες είναι περισσότεροι, τα αεροπλάνα μεγαλύτερα, αν πέσει ένα Airbus A380 με 600 επιβάτες είναι σαν να έχουν πέσει τέσσερα με 150. Σε καμία εταιρεία δεν συμφέρει να χάσει αεροπλάνο, αλλά υπάρχει μεγάλος ανταγωνισμός, η αεροπορική βιομηχανία, με την οποία είμαι πολύ κακός, παράγει όλο και περισσότερα αεροπλάνα, που κινούνται ταχύτερα, ανεβαίνουν πιο ψηλά, είναι πιο οικονομικά, είναι όμως και πιο ασφαλή; Με τη σημερινή εξέλιξη δεν επιτρέπονται κατασκευαστικά λάθη, δεν είναι δυνατόν καινούργια αεροπλάνα αδικαιολόγητα να πέφτουν, αλλά ούτε και να περιορίζεται η άνεση του επιβάτη, με τα μικρά καθίσματα όσο προχωράς στην ουρά – νιώθει να κάθεσαι σε κονσερβοκούτι. Γι' αυτά τους κατηγόρω και τους κυνηγώ».

Στον πόλεμο της Κορέας εκπαιδεύαμε ακόμη και Αμερικανούς

Από τη Σχολή Ικάρων αποφοίτησε το 1950. Από τη φουρνιά του, 34 εστάλησαν για εκπαίδευση στις Ηνωμένες Πολιτείες, στην αεροπορική Βάση Ράντολφ στο Τέξας και στο Las Bégas. «Πετάξαμε καταδιωκτικά αεροπλάνα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, αποφοιτήσαμε 13. Γύρισαμε στην Ελλάδα. Η πατρίδα αποφάσισε να στείλει τους έξι από εμάς στην Κορέα, είχε ξεκινήσει ο πόλεμος. Ημασταν τότε 20άρηδες. Οι τρεις μείναμε στο ελληνικό σμήνος για 20 μήνες – πολιτείες που καίγονταν,

σκοτωμένοι, αεροπλάνα, σύννεφα, πλοία και ατέλειωτη θάλασσα. Σε ένα χρόνο γίναμε κυβερνήτες, εκπαιδεύαμε ακόμη και ώριμους Αμερικανούς που έρχονταν για έξι μήνες – την Κορέα την ξέραμε με κλειστά τα μάτια», αφηγείται ο κ. Τσολάκης.

Κι έπειτα, επιστροφή στην ελληνική Πολεμική Αεροπορία, πτήσεις με μεταφορικά αεροπλάνα και τζετ, σπουδές, το 1959, στην Ασφάλεια Πτήσεων στο Πανεπιστήμιο της Νότιας Καλιφόρνιας. «Οι Αμε-

ρικανοί, επειδή αποφοίτησα πρώτος, μου έκαναν δώρο ένα ταξίδι έξι εβδομάδων σε έξι αμερικανικά στρατιωτικά αεροδρόμια - “να δεις πώς πετάμε εμείς”. Επείστρεψα μολυσμένος από τον ιό της ασφάλειας πτήσεων και έκτοτε είμαι αθεράπευτος, μέχρι και τώρα ένα κομμάτι του μυαλού μου είναι προσκολλημένο εκεί. Γύρισα πίσω και ίδρυσα μαζί με δύο συναδέλφους τη Διεύθυνση Ασφάλειας Πτήσεων στην Πολεμική Αεροπορία, σπάσαμε το ρεκόρ ασφάλειας στο NATO».

Εξέδωσε το περιοδικό «Πτήση» –το οποίο κυκλοφορεί ακόμη– όπου έγραφε για δέκα χρόνια ως επισμηναγός Γεράκνης δίνοντας συμβουλές στους ιπτάμενους. Επειτα, τέσσερα χρόνια στη βάση στην Αγχίαλο να εκπαιδεύει νέους χειριστές σκαφών, αεροπορικός ακόλουθος στην πρεσβεία στο Βελιγράδι, αποχώρηση από την Αεροπορία το 1965, και ένας νέος κύκλος ζωής ως πιλότος στην Ολυμπιακή για 25 χρόνια. «Πέταξα 24 διαφορετικά είδη αεροπλάνων,

από τα πιο μικρά μέχρι τα τζάμπο, συμπληρώνοντας 18.300 ώρες πτήσης. Ίδρυσα τον τομέα Ασφάλειας Πτήσεων και συνέδεσα την Ολυμπιακή με τους διεθνείς Οργανισμούς του χώρου», σημειώνει.

Ποια εικόνα του έχει μείνει από εκείνη την περίοδο; «Είχαμε προσγειωθεί στο αεροδρόμιο του Σίδνεϊ με B 747 της Ολυμπιακής, αποβίβάσαμε 350 επιβάτες. Καθώς κατευθυνόμουν προς το τέρμιναλ για να πάρω το υπηρεσιακό λεωφορείο για την πόλη, διέκρινα

έναν γεροντάκο με τραγίσια να έχει κολλημένα τα μάτια στο αεροπλάνο. “Καπετάνιο μου καλώς όρισε, πας για ξεκούραση;” μου λέει στα ελληνικά. “Τι έγινε, περιμένατε κάποιον που δεν ήρθε;” τον ρωτώ. “Όχι, καπετάνιο μου, ό,τι περίμενα ήρθε, το αεροπλάνο του επιβάτη, με τα μικρά καθίσματα όσο προχωράς στην ουρά – νιώθει να κάθεσαι σε κονσερβοκούτι. Γι' αυτά τους κατηγόρω και τους κυνηγώ».

Ταξίδι στο Διάστημα με ηλιακά ιστία

Με επιτυχία προχωράει η αποστολή με το μικρό σκάφος «LightSail-2», το οποίο ανοίγει νέους δρόμους στην εξερεύνηση του σύμπαντος

Του **KENNETH CHANG**
THE NEW YORK TIMES

Πραγματικότητα γίνεται η δυνατότητα πλοήγησης στο σύμπαν με μοναδικό εφόδιο την ηλιακή ενέργεια. Την περασμένη εβδομάδα, οι μηχανικοί της Πλανητικής Εταιρείας, μιας μη κερδοσκοπικής οργάνωσης με συνιδρυτή τον Αμερικανό αστρονόμο και αστροφυσικό Καρλ Σαγκάν, απέδειξαν πως μπορούν να καθοδηγήσουν στη διαστημική του περιπέτεια, το «LightSail-2», ένα μικρό διαστημικό σκάφος που, στην πραγματικότητα, είναι ένα πελώριο ηλιακό ιστίο. Αυτή η διαστημική αποστολή χρηματοδοτήθηκε με αποκλειστικά ιδιωτικούς πόρους.

Η νέα τεχνολογία μπορεί να αποτελέσει εφελθτήριο για μελλοντικά διαστημικά ταξίδια σε ολόκληρο το ηλιακό μας σύστημα. Οι περισσότερες διαστημικές αποστολές σήμερα εκτοξεύονται και ταξιδεύουν με τη βοήθεια κινητήρων που παρέχουν σημαντική επιτάχυνση με συγκριτικά περιορισμένο όγκο καυσίμων.

Αντιθέτως, στο «LightSail-2», σωματίδια φωτός από τον Ήλιο αναπηδούν πάνω στα ασημένια του ιστία που έχουν συνολικό εμβαδόν 31,95 τ.μ., όσο περίπου ένα ρινγκ πυγμαχίας, δημιουργώντας μια μικρή προωθητική δύναμη, ανάλογη με το βάρος ενός συνδετήρα που πιέζεται πάνω στην παλάμη μας. Ωστόσο, επειδή ο Ήλιος πάντα λάμπει, το ιστίο έχει μια συνεχή ώθηση, που του επιτρέπει να αποκτά μεγαλύτερες ταχύτητες, χωρίς να χρειάζεται ούτε μία σταγόνα καυσίμων.

Αξιοματούχοι στην Πλανητική Εταιρεία ανακοίνωσαν το αξιοζήλευτο αποτέλεσμα της προσπάθει-



Το «LightSail-2», τα ασημένια ιστία του οποίου έχουν συνολικό εμβαδόν 31,95 τ.μ. Το κυρίως σκάφος έχει μέγεθος... φραντζόλας ψωμιού.

Αποτελεί δημιούρημα της Πλανητικής Εταιρείας, μιας μη κερδοσκοπικής οργάνωσης, και χρηματοδοτήθηκε με ιδιωτικούς πόρους.

ας τους σε τηλεφωνική συνέντευξη Τύπου την Τετάρτη. «Είμαστε ενθουσιασμένοι που μπορούμε να αναγγείλουμε την πλήρη επιτυχία της αποστολής του «LightSail-2»» δήλωσε ο Μπρους Μπετς, επικεφαλής του προγράμματος και βασικός επιστήμονας της Πλανητικής Εται-

ρείας. Το διαστημικό ιστίο, παρότι σχετικά απλόϊκό, είναι προϊόν μιας μακράς και επίπονης προσπάθειας, διάρκειας δέκα ετών, που χρηματοδοτήθηκε από 40.000 δωρεές ιδιωτών, συγκεντρώνοντας το ποσό των επτά εκατομμυρίων δολαρίων. Εκτοξεύθηκε στις 25 Ιουνίου με τη βοήθεια του πυραύλου SpaceX Falcon Heavy. Το διαστημικό σκάφος, που έχει το μέγεθος μιας... φραντζόλας ψωμιού, κατάφερε να αναπτύξει επιτυχώς τέσσερα τριγωνικά ιστία του, κατασκευασμένα από αστραφτερό Mylar, ένα είδος πολυεστερικής ρητίνης, πριν από μια εβδομάδα.

Καθώς κινείται σε τροχιά γύρω από τη Γη, σε ύψος 720 χλμ. πάνω

από την επιφάνεια της, το διαστημικό περιστρέφει τα ιστία του, έτσι ώστε διαρκώς να αιχμαλωτίζει το ηλιακό φως, ακριβώς όπως ένα ιστιοφόρο χρησιμοποιεί τον άνεμο. Η τροχιά του, πλέον, γίνεται πιο ελλειπτική, έτσι ώστε ένα τμήμα της να προσεγγίζει περισσότερο στη Γη. Αυτό επιτρέπει στο διαστημικό σκάφος να προσεγγίζει περισσότερο την ατμόσφαιρα και η αντίσταση αναμένεται να το οδηγήσει στον θάνατό του, σε περίπου ένα χρόνο.

Η αύξηση του ύψους τροχιάς θα εξακολουθήσει μέχρι τα τέλη του Αυγούστου. Μετά το «LightSail-2» θα παραμείνει σε τροχιά, πραγματοποιώντας σειρά πειραμάτων

σχετικά με τη διαστημική πλεύση με ηλιακή ενέργεια.

Η πρώτη απόπειρα

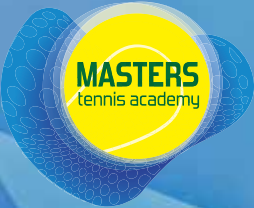
Δεν είναι η πρώτη φορά που η Πλανητική Εταιρεία, επιχειρεί μια διαστημική πτήση με ηλιακή ενέργεια. Πριν από τέσσερα χρόνια είχε εκτοξεύσει το σχεδόν όμοιο «LightSail-1». Η τροχιά του όμως ήταν πολύ μικρή και δεν κατάφερε να δραπετεύσει από τη γήινη έλξη. Η αποτυχημένη αποστολή, όμως, δίδαξε πολλά στους μηχανικούς που βελτίωσαν το «LightSail-2», το οποίο, μέχρι στιγμής κινείται χωρίς προβλήματα.

Η ίδια τεχνολογία μπορεί να βρει και πληθώρα άλλων εφαρμογών, όπως είναι η διατήρηση δορυφό-

ρων πάνω από τους πόλους της Γης, η μεταφορά φορτίων στον «Κόκκινο» Πλανήτη, αλλά και οι αποστολές μεγάλης διάρκειας σε απομακρυσμένους κομήτες. «Για εμένα είναι πολύ γοητευτικό ότι μπορείς να πλεύσεις πάνω στις ακτίνες του Ήλιου», δήλωσε χαρακτηριστικά ο Μπίλι Νάι, διευθύνων σύμβουλος της Πλανητικής Εταιρείας. Όμως τα «καθαρά» διαστημικά ταξίδια, με τη βοήθεια των ηλιακών φωτονίων, δεν είναι κάτι που οραματίστηκαν πρόσφατα οι επιστήμονες. Για πρώτη φορά το οραματίστηκε ο Γιοχάνες Κέπλερ, ο Γερμανός αστρονόμος, ο οποίος πρώτος περιέγραψε τους νόμους που διέπουν τις τροχιές των πλανητών, στα 1600. Το 1964 ο Άρθουρ Κλάρκ μετέφερε την τεχνική στην επιστημονική φαντασία, στο διήγημά του «Ο Άνεμος από τον Ήλιο». Ο Καρλ Σαγκάν πίστευε ότι τα διαστημικά ταξίδια με τη δύναμη των φωτονίων δεν ανήκαν μόνο στην επιστημονική φαντασία και από το 1970 άρχισε να προωθεί την κατασκευή ηλιακών ιστίων. Για πρώτη φορά ηλιακά ιστία στην εξερεύνηση του Διαστήματος ανέπτυξε η Ιαπωνική Διαστημική Υπηρεσία (JAXA) με τη διαστημική αποστολή «Ίκαρος», το 2010. Η διαστημική βολίδα ταξίδεψε πέρα από την Αφροδίτη, ωστόσο δεν διέθετε σύστημα πλοήγησης. Σήμερα βρίσκεται σε τροχιά γύρω από τον Ήλιο, ενώ απέστειλε το τελευταίο μήνυμά του στο κέντρο ελέγχου το 2015. Και η NASA πειραματίζεται με την τεχνολογία. Στις αρχές της επόμενης δεκαετίας πρόκειται να ξεκινήσει την αποστολή «Ικνυλάτης Αστεροειδών Κοντά στη Γη» (Near Earth Asteroid Scout). Ο μικρών διαστάσεων δορυφόρος CubeSat θα χρησιμοποιήσει ένα ηλιακό ιστίο προκειμένου να προσεγγίσει και να μελετήσει έναν αστεροειδή.



**MASTERS**
TENNIS ACADEMY
HELLENIC BANK

**MASTERS**
tennis academy

Η ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΤΩΝ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΩΝ

Raluca Georgiana Serban
ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΡΙΑ ΚΥΠΡΟΥ No. 1
WTA number 230
Grand Slam 2019
Australian Open 2019 (Q)
Wimbledon 2019 (Q)
ΑΜΚΕ Αργυρό μετάλλιο απλού γυναικών
ΑΜΚΕ Χρυσό μετάλλιο διπλό γυναικών
ΑΜΚΕ Χρυσό μετάλλιο διπλό μικτού

#HellenicBankMASTERS

ΧΟΡΗΓΟΙ:





SONICWALL®

Eliminate Performance Bottlenecks with the SonicWall® WXA Series.

Optimize Your Bandwidth Today

ASBIS KYPROS LTD
26, Spyrou Kyprianou street, 4040, Limassol
Tel: 25257350, Email: info@asbis.com.cy
www.asbis.com.cy

ASBIS®
SUCCESS THROUGH FOCUS

Μόνο με υπερβάσεις και «θαύματα»

Η «αντεπίθεση» της Ελλάδας και της Ελβετίας δυσκολεύει αφάνταστα την διατήρηση της 15ης θέσης για την Κύπρο

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΧΗ**

Μπορεί με την ολοκλήρωση του 2ου προκριματικού γύρου του Champions League και του Europa League, η Κύπρος (στην 15η θέση), να αύξησε κι άλλο στην βαθμολογία της UEFA, την διαφορά της στους 1600 βαθμούς από την Ελλάδα (στην 16η θέση), όμως ο αποκλεισμός της ΑΕΛ από τον Άρν Θεσσαλονίκης, μας άφησε με μία ομάδα λιγότερη στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις. Θα συνεχίσουμε στον Γ΄ προκριματικό με 3 ομάδες (ΑΠΟΕΛ, ΑΕΚ και Απόλλων), ενώ η Ελλάδα με 5.

Η Ελλάδα και η Ελβετία είναι οι μοναδικές χώρες από την 11η θέση έως και την 21η που δεν έχουν χάσει εκπρόσωπο μέχρι στιγμής. Εκτός από Κύπρο από μία ομάδα έχασαν η Αυστρία, η Ολλανδία, η Τσεχία, η Δανία, η Σκωτία και η Νορβηγία με την Σερβία και την Κροατία να έχουν χάσει από 2!

Ο απολογισμός της Κύπρου

Ο πρωταθλητής ΑΠΟΕΛ νίκησε και στο ΓΣΠ την Σουηδέζικα (3-0) και προκρίθηκε στον 3ο προκριματικό γύρο του Champions League εκεί όπου θ' αντιμετωπίσει την Καρμπαγκ, πρωταθλήτρια του Αζερμπαϊτζάν.

Ο Απόλλων νίκησε στην παράταση την Σάμροκ Ρόβερς (3-1) και προκρίθηκε στον 3ο προκριματικό γύρο του Europa εκεί όπου θ' αντιμετωπίσει την Αούστρια Βιέννης.

Η ΑΕΚ Λάρνακας θριάμβευσε κι εκτός έδρας επί της Λέφσκι Σόφιας (0-4) και προκρίθηκε στον 3ο προκριματικό γύρο εκεί όπου θ' αντιμετωπίσει την Γάνδη.

Η ΑΕΛ αποκλείστηκε με ήττα (1-0) από τον Άρν Θεσσαλονίκης.

Με ρεαλιστική προσέγγιση των δεδομένων αντιλαμβανόμαστε ότι πάρα πολύ δύσκολα θα κρατηθεί η Κύπρος στην 15η θέση. Ακόμα δεν έχουμε εξασφαλίσει ούτε και μία θέση στο Europa League ενώ οι Ελβετοί έχουν ήδη τρεις ομάδες σε ομίλους την ίδια ώρα που η Ελλάδα έχει μία και με τον ΠΑΟΚ να μην έχει μπει ακόμα στο... παιχνίδι, όπως και η ΑΕΚ που θέλει να κάνει την υπέρβαση στα play off του Europa League και να μπει ομίλους.

Οι χώρες που κυνηγάμε...

- **Τσεχία:** Η Βικτόρια Πλζεν αποκλείστηκε από τον Ολυμπιακό Π. και συνεχίζει στον 3ο προκριματικό γύρο του Europa League. Εκεί θ' αντιμετωπίσει την Αντβέρπ.



Ο Άρνης Θεσσαλονίκης επικράτησε 1-0 της ΑΕΛ στη Λάρνακα, χάρη σε εύστοχη εκτέλεση πέναλτι του Νικολά Ντιγκινί και σε συνδυασμό με το 0-0 του πρώτου αγώνα, πήρε την πρόκριση για τον 3ο προκριματικό γύρο του Europa League.

Η Ελλάδα και η Ελβετία είναι οι μοναδικές χώρες από την 11η θέση έως και την 21η που δεν έχουν χάσει εκπρόσωπο μέχρι στιγμής.

Η Μλάντα Μπόλεσλαβ πήρε διπλό μέσα στην Ορνταμπάσι (2-3) και προκρίθηκε στον 3ο προκριματικό γύρο. Εκεί θ' αντιμετωπίσει την Στεάουα.

Η Γιάμπλονετς αποκλείστηκε από την Πιούνικ μιας κι έμεινε στο 0-0 στην Τσεχία.

Η Σπάρτα Πράγας μπαίνει τώρα στον 3ο προκριματικό και θ' αντιμετωπίσει την Τραμπζονσπόρ

Η Σλάβια Πράγας θα παίξει στα play off του Champions League (έχει εξασφαλίσει ευρωπαϊκό όμιλο)

- **Δανία:** Η Κοπεγχάγη νίκησε και εντός την ΤΝΣ (1-0 με γκολ Ζέκα) και συνεχίζει στον 3ο προκριματικό του Champions League εκεί όπου θ' αντιμετωπίσει τον Ερυθρό Αστέρα (ή οι Δανοί που κυνηγάμε ή οι Σέρβοι που μας κυνηγάνε θα χάσουν το μπόνους του Champions League).

Η Μπρόντμπι πέρασε στην παράταση με νίκη την Γκντασκ (4-1) και στον 3ο προκριματικό γύρο θ' αντιμετωπίσει την Μπράγκα.

Η Εσμπεργκ αποκλείστηκε μετά το 0-0 με την Σαχτιόρ Σόλιγκορσκ.

Η Μίντλαντ μπαίνει τώρα στην Ευρώπη και θ' αντιμετωπίσει την Ρέιντζερς (είτε οι Δανοί που κυνηγάμε, είτε οι Σκωτσέζοι που μας κυνηγούν θα χάσουν μια ομάδα).

Οι χώρες που μας «κυνηγούν»

- **Ελλάδα:** Ο Ολυμπιακός Πειραιώς, ο Ατρόμητος και ο Άρνης Θεσσαλονίκης, έκαναν το μάξιμουμ την εβδομάδα που μας πέρασε. Με τρεις νίκες πήραν ισάριθμες προκρίσεις. Πήραν και τους 600 βαθμούς των τριών νικών και συνολικά στα έξι τους ματς συγκέντρωσαν 1000 (4 νίκες και 2 ισοπαλίες).

Για τον 3ον προκριματικό γύρο του Europa League, η ΑΕΚ θα παίξει την ερχόμενη Πέμπτη στις 19:15 κόντρα στην Κραϊόβα στη Ρουμανία και η ρεβάνς θα είναι στις 21:00 στο ΟΑΚΑ μια εβδομάδα μετά.

Οι «κιτρινόμαυροι» της Θεσσαλονίκης αντιμετωπίζουν στις 20:00 τη Μόλντε στην Νορβηγία, ενώ η ρεβάνς θα είναι στις 21:30. Οι Περιστεριώτες φιλοξενούνται στις 08/08

στις 22:00 από τη Λέγκια Βαρσοβίας, ενώ η ρεβάνς είναι την Τετάρτη (14/08) στις 19:00.

- **Κροατία:** Η Ντιναμό Ζάγκρεμπ νίκησε την Σαμπουρτάλο (3-0) και προκρίθηκε στον 3ο προκριματικό γύρο του Champions League εκεί όπου θ' αντιμετωπίσει την Φερεντσβόρος.

Η Οσιγιεκ αποκλείστηκε στα πέναλτι από την ΤΣΣΚΑ Σόφιας.

Η Χάντουκ είχε αποκλειστεί από τον 1ο προκριματικό γύρο.

Η Ριέκα θα αντιμετωπίσει την Αμπερντίν στον 3ο προκριματικό (είτε οι Κροάτες, είτε οι Σκωτσέζοι θα χάσουν από μια ομάδα).

- **Σερβία:** Ο Ερυθρός Αστέρας έχασε από την Ελσίνκι (2-1) αλλά προκρίθηκε στον 3ο προκριματικό γύρο του Champions League εκεί όπου θ' αντιμετωπίσει την Κοπεγχάγη (ή οι Δανοί που κυνηγάμε ή οι Σέρβοι που μας κυνηγάνε θα χάσουν το μπόνους του Champions League).

Η Παρτίζαν νίκησε με 3-0 την Κόνιακ και προκρίθηκε στον 3ο προκριματικό γύρο εκεί όπου θ' αντιμετωπίσει την Μαλάτιασπορ.

Η Τσουκαρίτσκι αποκλείστηκε από τη Μόλντε. Η Ραντνίσκι είχε αποκλειστεί στον 1ο προκριματικό από τη Φλόρα Ταλίν.

Η βαθμολογία των πρώτων 20 χωρών

1.	Ισπανία	85.926	(7/7)
2.	Αγγλία	74.462	(7/7)
3.	Γερμανία	58.641	(7/7)
4.	Ιταλία	58.296	(7/7)
5.	Γαλλία	49.748	(6/6)
6.	Ρωσία	42.216	(5/6)
7.	Πορτογαλία	40.349	(5/5)
8.	Βέλγιο	31.300	(5/5)
9.	Ουκρανία	30.100	(5/5)
10.	Τουρκία	29.700	(5/5)
11.	Αυστρία	28.125	(4/5)
12.	Ολλανδία	26.950	(4/5)
13.	Τσεχία	25.300	(4/5)
14.	Δανία	25.250	(3/4)
15.	Κύπρος	24.000	(3/4)
16.	Ελλάδα	22.400	(5/5)
17.	Κροατία	21.500	(2/4)
18.	Σερβία	21.375	(2/4)
19.	Σκωτία	21.125	(3/4)
20.	Ελβετία	20.600	(5/5)

- **Σκωτία:** Η Σέλτικ νίκησε κι εκτός έδρας τη Νόμπε Κάλιου (0-2) και προκρίθηκε στον 3ο προκριματικό γύρο εκεί όπου θ' αντιμετωπίσει την Κλουζ.

Η Ρέιντζερς έφερε ισοπαλία (0-0) στην έδρα της Προγκρές και προκρίθηκε στον 3ο προκριματικό γύρο εκεί όπου θ' αντιμετωπίσει την Μίντλαντ (είτε οι Δανοί που κυνηγάμε, είτε οι Σκωτσέζοι που μας κυνηγούν θα χάσουν μια ομάδα).

Η Αμπερντίν νίκησε με 5-0 την Τσικκούρα και προκρίθηκε στον 3ο προκριματικό γύρο εκεί όπου θ' αντιμετωπίσει την Ριέκα (είτε οι Κροάτες, είτε οι Σκωτσέζοι θα χάσουν από μια ομάδα).

Η Κιλμάρνοκ είχε αποκλειστεί στον 1ο προκριματικό γύρο από την Κόνιακ.

- **Ελβετία:** Η Βασιλεία νίκησε με 2-1 την Αϊντχόφεν και προκρίθηκε στον 3ο προκριματικό γύρο εκεί όπου θ' αντιμετωπίσει την Λίντσερ (εξασφάλισε ευρωπαϊκό όμιλο).

Η Γιουνγκ Μπόις θα μπει στα play off του Champions League (έχει εξασφαλίσει ευρωπαϊκό όμιλο).

Η Λουγκάνο είναι ήδη στους ομίλους του Europa League.

Η Λουκέρνη νίκησε κι εκτός έδρας την Κλάκσβικ (0-1) και προ-

κρίθηκε στον 3ο προκριματικό γύρο εκεί όπου θ' αντιμετωπίσει την Εσπανιόλ.

Η Τουν θ' αντιμετωπίσει στον 3ο προκριματικό γύρο της Σπαρτάκ Μόσχας.

- **Νορβηγία:** Η Ρόζερνμποργκ νίκησε 2-0 την ΜΠΑΤΕ Μπορίσοφ και προκρίθηκε στον 3ο προκριματικό γύρο του Champions League εκεί όπου θ' αντιμετωπίσει την Μάρμπαρ.

Η Χάουγκεσουντ έχασε με 2-1 από την Στουρμ Γκρατς αλλά προκρίθηκε στον 3ο προκριματικό γύρο εκεί όπου θ' αντιμετωπίσει την Αϊντχόφεν.

Η Μόλντε νίκησε με 3-1 την Τσουκαρίτσκι και προκρίθηκε στον 3ο προκριματικό γύρο εκεί όπου θ' αντιμετωπίσει τον Άρν.

Η Μπραν είχε αποκλειστεί στον 1ο προκριματικό από την Σάμροκ.

Τι σημαίνει η κάθε θέση

- **11η και 12η θέση:** Ο πρωταθλητής στα play off του ChampionsLeague. Ο δεύτερος στον 2ο προκριματικό γύρο του Champions League. Ο τρίτος στα playoff του Europa League. Ο τέταρτος στον 3ο προκριματικό γύρο του Europa League 2. Ο πέμπτος στον 2ο προκριματικό γύρο του Europa League 2.

- **13η και 14η θέση:** Ο πρωταθλητής στον 3ο προκριματικό γύρο του Champions League. Ο δεύτερος στον 2ο προκριματικό γύρο του Champions League. Ο τρίτος στον τρίτο προκριματικό γύρο του Europa League. Ο τέταρτος και ο πέμπτος στον 2ο προκριματικό γύρο του Europa League 2.

- **15η θέση:** Ο πρωταθλητής στον 2ο προκριματικό γύρο του Champions League. Ο δεύτερος στον 2ο προκριματικό του Champions League. Ο τρίτος στον 3ο προκριματικό γύρο του Europa League. Ο τέταρτος και ο πέμπτος στον 2ο προκριματικό γύρο του Europa League 2.

- **16η και 17η θέση:** Ο πρωταθλητής στον 2ο προκριματικό γύρο του Champions League. Ο δεύτερος, ο τρίτος και ο τέταρτος στον 2ο προκριματικό γύρο του Europa League 2. Δεν θα έχουμε ομάδα στο Europa League.

- **18η θέση και κάτω** (μέχρι την 28η δεν αλλάζει κάτι): Ο πρωταθλητής στον 1ο προκριματικό γύρο του ChampionsLeague. Ο δεύτερος, ο τρίτος και ο τέταρτος στον 2ο προκριματικό γύρο του Europa League 2. Δεν θα έχουμε ομάδα στο Europa League.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

ΑΠΟΕΛ - αποχωρήσεις

Μετά από πολλά χρόνια, το ρόστερ του ΑΠΟΕΛ συμπληρώθηκε έγκαιρα και με διψήφιο μάλιστα αριθμό μεταγραφών. Ίσως για πρώτη φορά εδώ και χρόνια, οι τελευταίες χρονικά μεταγραφές έχασαν μερικές μολίς προπονήσεις από το βασικό στάδιο προετοιμασίας, σε σχέση με προηγούμενα καλοκαίρια, όταν σημαντικές προσθήκες στο ρόστερ γίνονταν και μετά τις πρώτες επίσημες αγωνιστικές υποχρεώσεις. Τα δύσκολα, ωστόσο, για Ντομένικο Τέτι, Πάολο Τραμετσάνι και διοίκηση δεν έχουν τελειώσει. Ακολουθεί το κεφάλαιο αποχωρήσεων και ξεκαθαρίσματος του ρόστερ. Σημαντικό κεφάλαιο, σε αγωνιστικό και όχι μόνο επίπεδο και χωρίς να αποκλείονται εκπλήξεις στις όποιες αποφάσεις...

* * * * *

Χαμόγελα για Κωστάκη, αλλά και Παναγιώτη

Υπομονή και επιμονή επιστράτευσε ο Τιμούρ Κετσπάγια προκειμένου να συνεργαστεί για δεύτερη φορά με τον Κωστάκη Αρτυματά, με τον διεθνή Κύπριο μέσο να χαρίσει ακόμη και δεδουλευμένα (μπόνους πρωταθλήματος) προκειμένου να πάει σε ομάδα όπου θα έδειχνε πρωταγωνιστικό ρόλο. Η ένταξη του στη βασική εντεκάδα των πλείστων φιλικών προετοιμασίας δείχνει και την ικανοποίηση

Αναμένοντας τις απαντήσεις από τον Ανδρέα Παντελή

Η έλευση του Τιμούρ Κετσπάγια και η μεταγραφολογία απασχολεί τους φίλους της Ανόρθωσης, ωστόσο τα όσα έγιναν ιδιαίτερα στο φινάλε της περσινής σεζόν, δεν έχουν σπρωχθεί κάτω από το χαλάκι. Ο Χρίστος Πουλλαΐδης εξακολουθεί να παρουσιάζεται αποφασισμένος να ρίξει φως στην κακοδιαχείριση της εταιρίας την τελευταία διετία όταν στην κορυφή της ηγετικής πυραμίδας ήταν ο Ανδρέας Παντελής. Ο τελευταίος έχει αποταρβηχτεί από τους προβολείς της δημοσιότητας, ωστόσο οι ιθύνοντες της «Μεγάλης Κυρίας» και ιδιαίτερα ο διάδοχός του, Ευγένιος Χαμπούλλας, βρίσκονται σε ανοιχτή γραμμή μαζί του. Έσοδα από χορηγικές συμφωνίες αλλά και από μεταγραφές συγκεκριμένου ποδοσφαιριστή στο εξωτερικό δεν κατέληξαν ποτέ στα ταμεία των κυανολεύκων της Αμμοχώστου, ενώ ταυτόχρονα καταγράφκε κατασπατάληση πόρων που θα έφερναν οικονομική ένθεση μελλοντικά, όπως το τηλεοπτικό συμβόλαιο με την Cablenet. Οι ενέργειες για εξαγωγή συμπερασμάτων και απονομή ευθυνών εκεί και όπου χρειάζονται συνεχίζονται στο παρασκήνιο και ενώ ο Τιμούρ Κετσπάγια χρησιμοποιεί απερίσπαστος τον προσυμφωνημένο προϋπολογισμό προκειμένου να φτιάξει μίαν ανταγωνιστική ομάδα.

του Γεωργιανού τεχνικού για το happy end στο μεταγραφικό σιριαλ, τοποθετώντας τον μπροστά από την αμυντική τετράδα, σε ένα ρόλο τον οποίον ενσάρκωσε τα τελευταία χρόνια ο Ζοάο Βίκτορ. Από εκεί και πέρα, ο Τιμούρ Κετσπάγια δείχνει να εμπιστεύεται και τον αδελφό του Κωστάκη, Παναγιώτη Αρτυματά, τον οποίον δοκίμασε τόσο ως ανασταλτικό μέσο, όσο και ως παρτενέρ του Γκόρντον Σίλντεφρελντ στο τελευταίο φιλικό επί ολλανδικού εδάφους, με τον τελευταίο να δείχνει να ξεπερνά την εγχείριση στον ώμο. Ο ταλαντούχος αμυντικός πήρε τις δύο τελευταίες σεζόν

χρόνο συμμετοχής, ωστόσο η ατυχία ήταν αντίπαλός του με τουλάχιστον δύο μεγάλες απουσίες λόγω τραυματισμού, όμως πλέον δείχνει να γυρίζει σελίδα.

* * * * *

ΑΕΛ και επόμενη μέρα

Κόντρα στον Άρν Θεσσαλονίκης, στη Λάρνακα, η ΑΕΛ έδειξε πως παρά την ελάχιστη ενίσχυση σε μεταγραφές, συνέπεια της διοικητικής αβεβαιότητας και της οικονομικής στενότητας, αν μη τι άλλο εξακολουθεί να διατηρεί ένα αξιόμαχο σύνολο, ικανό να συνεχίσει απ' εκεί που έμεινε πέρσι. Η ευ-

ρωπαϊκή φετινή πορεία της ΑΕΛ τέλειωσε νωρίς, τα δεδομένα, ωστόσο, μπορούσαν να ήταν διαφορετικά, αν η προσπάθεια του Ντούσαν Κέρκεζ και των παικτών του είχε την ανάλογη βοήθεια. Ας το έχουν αυτό στο μυαλό τους, ειδικά αυτές τις μέρες, αυτοί που θα καθορίσουν τις εξελίξεις. Με άρση του διοικητικού αδιεξόδου, με δυνατή και ενωμένη διοίκηση, αυτή η ομάδα μπορεί να ελπίξει σε ακόμη καλύτερες μέρες. Σε αντίθετη περίπτωση, η πολύ καλή προσπάθεια που ξεκίνησε από πέρσι, εύκολα μπορεί να πάει χαμένη και εύκολα μπορεί να επαναφέρει την ΑΕΛ σε επικίνδυνα μονοπάτια...



Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΗ**

κρίσεις απέναντι σε ομάδες του... χειριού μας. Ούτε βέβαια και υποτίμηση στον μεγέθους της επιτυχίας των τριών προκρίσεων για ΑΠΟΕΛ, ΑΕΚ και Απόλλωνα, πολύ περισσότερο, λαμβάνοντας υπόψη το βαθμό ετοιμότητας τέτοιου είδους και τη γρήγορη μετάβαση από το βασικό στάδιο προετοιμασίας και τα φιλικά, στα επίσημα παιχνίδια.

Τίποτα το ιδιαίτερο δεν είχε να επιδείξει η Σουτζέσκα Μαυροβουνίου, απέναντι στην ίδια ομάδα, ωστόσο, η πρώτη εμφάνιση του ΑΠΟΕΛ στο Μαυροβούνιο είχε ως ένα βαθμό προβληματίσει και προκαλέσει μουρμούρα, πριν τη βελτιωμένη αγωνιστική εικόνα και την άνετη πρόκριση στον επαναληπτικό. Ομάδα που στηρίζεται περισσότερο στη δύναμη και τις στην-μένες φάσεις σαφώς και δεν συγκαταλέγεται στην κατηγορία των ποι-ωτικών αντιπάλων, πολύ λιγότερο, ωστόσο, απειλήθηκε ο Απόλλωνας στο δεύτερο παιχνίδι και πολύ περισσότερο απείλησε, ακόμη και στο χρονικό διάστημα που έπαιξε με παικτη

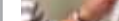
ΑΠΟΨΗ

Ισχυρή προοπτική

λιγότερο. Καμία σχέση με την ομάδα προηγούμενων χρόνων η Λέφσκι Σόφιας, αν η ΑΕΚ όμως δεν παρουσίαζε (αυστηρότητα για την εποχή) ψηλό βαθμό ετοιμότητας, ειδικά κάποιων παικτών της, σαφώς και δεν θα μπορούσε να πάρει μια τόσο άνετη πρόκριση με δύο μεγάλες νίκες.

ΑΠΟΕΛ, ΑΕΚ και Απόλλωνας κέρδισαν μέχρι τώρα προκρίσεις, πρώτα μπόνους από την ΟΥΕΦΑ και κυρίως ισχυρή προοπτική για τη συνέχεια και τα πιο δύσκολα που έρχονται. Από μόνη της η προοπτική αυτή δεν εξασφαλίζει τα πλείο των δύο διοργανώσεων, αποτελεί ωστόσο, μια καλή βάση για την επίτευξη του επόμενου στόχου. Προοπτική η οποία προκύπτει από την αγωνιστική βελτίωση σε διάστημα μίας εβδομάδας και μεταξύ πρώτου και δεύτερου αγώνα στο Β' προκριματικό και παράλληλα από τις πρώτες εκτιμήσεις, με βάση την εικόνα στο γήπεδο και σε σχέση με το... βάθος και την ποιότητα που διαθέτουν στο ρόστερ τους.

Την ίδια ώρα και ανεξάρτητα από την όποια κατάληξη της ευρωπαϊκής τους πορείας, οι τρεις αυτές ομάδες επιβεβαίωσαν πως και στη φετινή αγωνιστική περίοδο, στις εγχώριες διοργανώσεις, ξεκινάνε από θέση ισχύος απέναντι σε άλλες τρεις τουλάχιστον ομάδες (ΑΕΛ, Ομόνοια, Ανόρθωση), οι οποίες θα επιχειρήσουν να «σπάσουν» την τριάδα που πρωταγωνίστει στο κυπριακό πρωτάθλημα τα τελευταία χρόνια.

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100		ΕΥΡΩΠΗ χάθηκαν 470.000 θέσεις τραπεζικών υπαλλήλων Σελ. 9	Πετρέλαιο	€/ \$
	Χ.Α.Κ. -0,06%									
		Χ.Α. -0,60%	-3,19%	-4,31%	-2,98%	-0,88%	1,28%		-2,21%	-0,45%



ΔΙΑΒΑΣΤΕ

CEO ΤΗΣ GAN DIRECT

Ο τομέας της ασφάλισης ενισχύει την οικονομία

Ο ασφαλιστικός κλάδος οφείλει να προσαρμόζεται στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, τονίζει ο CEO της Gan Direct Γ. Νικολαΐδης. Αναφέρεται στην αναβάθμιση της εταιρείας, τάσσεται υπέρ της Εποπτικής Αρχής Ασφαλίσεων και τονίζει ότι ο τομέας της ασφάλισης αποτελεί πυλώνα σταθερότητας και ανάπτυξης. **Σελ. 6**

ΧΟΝΓΚ ΚΟΝΓΚ

Ενοίκιο 500 ευρώ τον μήνα για διαμερίσματα «τρύπες»

Ενα διαμέρισμα εννέα τ.μ., στο Χονγκ Κονγκ, ενοικιάζεται προς 500 ευρώ τον μήνα, που αντιστοιχεί στο 41% του μισθού των κατοίκων. Οι διαδηλώσεις για μείωση των ενοικίων εντείνονται. Η κυβέρνηση θα κτίσει σπίτια για 600 άτομα, ενώ στη λίστα αναμονής υπάρχουν ήδη 250.000. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	0,53%	-0,05%
Γερμανία	-0,45%	-0,08%
Γαλλία	-0,19%	-0,08%
Ιταλία	1,58%	0,07%
Ισπανία	0,28%	-0,07%
Ιρλανδία	0,07%	-0,04%
Ελλάδα	2,02%	0,04%
Ην. Βασίλειο	0,59%	-0,12%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ-πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Η Κεντρική επανακτά το κύρος της

Ο ρόλος της στην ψήφιση της πρότασης του ΔΗΚΟ και η βελτίωση των σχέσεων με τη Βουλή

Κάτι περισσότερο από σημαντική ήταν η εμπλοκή της Κεντρικής Τράπεζας στην ψήφιση της πρότασης του ΔΗΚΟ για το πλαίσιο των εκποιήσεων. Η εμπλοκή του διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας Κωνσταντίνου Ηροδότου λειτούρ-

γησε καθοριστικά για την επίλυση της δύσκολης εξίσωσης που είχε δημιουργηθεί. Ταυτόχρονα, όμως, έδωσε και το στίγμα του Κεντρικού Τραπεζίτη για ενίσχυση των σχέσεων του θεσμού που εκπροσωπεί με την εκτελεστική και νομοθετική

εξουσία. Χαρακτηριστική ήταν και η δήλωση του προέδρου της Επιτροπής Οικονομικών και βουλευτή του ΔΗΚΟ, Αγγελου Βότση, ότι στην ΚΤΚ πνέει «άλλος αέρας» και ότι βλέπει πλέον σημάδια ενεργού εμπλοκής στα ζητήματα που

αφορούν στον χρηματοπιστωτικό τομέα, σε αντίθεση με την προηγούμενη Διοίκηση. Ο κ. Ηροδότου υποσχέθηκε να επιστρέψει το αργότερο μέχρι τον Οκτώβριο με μία πρόταση – μηχανισμό ελέγχου που θα βελτιώνει την πρόταση

του ΔΗΚΟ και θα ικανοποιεί όλες τις πλευρές. Η διαπραγμάτευση για το ζήτημα των εκποιήσεων δεν σταμάτησε εντός συνόρων του νησιού, υπήρχε διαρκής επικοινωνία με επικεφαλής της ΕΚΤ και του SSM. **Σελ. 5**

Στα ρηχά οι πλωτές μεταφορές μέσω του Ρήνου



Ανησυχίες για τις επιπτώσεις στη γερμανική οικονομία από τον καύσωνα και κατ' επέκταση από τη μείωση της στάθμης του νερού στον ποταμό Ρήνο εκφράζουν παράγοντες της βιομηχανίας, δεδομένου ότι μέσω του ποταμού πραγματοποιείται το 80% των πλωτών μεταφορών στη Γερμανία. **Σελ. 10**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του PICKERING KALLUM*

Η Τράπεζα της Αγγλίας διαφοροποιείται από Fed και ΕΚΤ

Την Τετάρτη, η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ (Fed) μείωσε το βασικό της επιτόκιο. Τον επόμενο μήνα είναι πολύ πιθανό η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα να μειώσει τα επιτόκια και να ενεργοποιήσει εκ νέου το πρόγραμμα αγοράς ομολόγων. Η Βρετανία είναι μια ανοικτή οικονομία ανάμεσα στην Ευρωζώνη και στις ΗΠΑ. Οπότε, θα ήταν εύκολο να συμπεράνει κανείς πως η νομισματική πολιτική της Τράπεζας της Αγγλίας θα συμπορεύεται με εκείνη της ΕΚΤ και της Fed. Αλλά

ας μην καταλήγουμε σε βιαστικά συμπεράσματα. Η Επιτροπή Νομισματικής Πολιτικής (MPC) της Τράπεζας της Αγγλίας αποφάσισε στη συνεδρίαση του Αυγούστου να διατηρήσει αμετάβλητα τα

επιτόκια, χωρίς να αποκλείει μια αύξηση του κόστους δανεισμού στο μεσοπρόθεσμο μέλλον. Η Τράπεζα της Αγγλίας έθεσε δύο προϋποθέσεις προκειμένου να διατηρήσει μια πιο αυστηρή στάση σε σχέση με τη Fed και την ΕΚΤ. Η πρώτη είναι να προχωρήσει ομαλά το Brexit. Η δεύτερη είναι να βελτιωθεί η κατάσταση της παγκόσμιας οικονομίας μέσα στο επόμενο έτος.

Από μία πλευρά, η Τράπεζα της Αγγλίας αναγνώρισε πως έχει αυξηθεί η αβεβαιότητα όσον αφορά τις συνθήκες αποχώρησης της Βρετανίας από την Ε.Ε. – πράγμα που σημαίνει πως είναι πολλά τα μονοπάτια που μπορεί να ακολουθήσει η οικονομία μέσα στα επόμενα χρόνια. Από την άλλη,

Διατήρησε αμετάβλητα τα επιτόκια, χωρίς να αποκλείει μια αύξηση του κόστους δανεισμού στο μέλλον.

όμως, τόνισε πως «υπό την προϋπόθεση πως θα είναι ομαλό το Brexit και θα υπάρξει κάποια ανάκαμψη στην παγκόσμια οικονομία, είναι πιθανό να ενισχυθεί η ζήτηση μεσοπρόθεσμα». Εάν συμβεί κάτι τέτοιο, η Επιτροπή θεωρεί πως μικρές αυξήσεις των επιτοκίων σε σταθερό ρυθμό θα είναι κατάλληλες για να φθάσει ο πληθωρισμός στον στόχο του 2%.

Εάν συμβεί ένα ομαλό Brexit στα τέλη Οκτωβρίου, προβλέπουμε πως η Τράπεζα της Αγγλίας θα αυξήσει δύο φορές τα επιτόκια στο 1,25% μέσα στο επόμενο έτος. Εάν δοθεί περαιτέρω καθυστέρηση στο Brexit, τότε θα γίνουν λιγότερες αυξήσεις στα επιτόκια. Αν και ορισμένοι υψηλόβαθμοι αξιωματούχοι της Τράπεζας της Αγγλίας, συμπεριλαμβανομένου του διοικητή Κάρνεϊ, έχουν υπονοήσει πως θα υπάρξει μείωση στα επιτόκια εάν γίνει σκληρό Brexit, στα πρακτικά της συνεδρίασης δεν αναφέρονται με λεπτομέρειες οι κινήσεις που θα αποφασιστούν από την Επιτροπή Νομισματικής Πολιτικής. «Η αντίδραση της νομισματικής πολιτικής στο Brexit, οποιαδήποτε μορφή και αν πάρει,

δεν θα είναι αυτόματη και μπορεί να είναι προς τη μία ή την άλλη κατεύθυνση». Είναι δε πολύ πιθανό να διαφοροποιηθεί η πορεία της οικονομίας από το βασικό σενάριο που αναφέρεται στα πρακτικά της συνεδρίασης Αυγούστου. Χθες αναθεωρήθηκαν προς κάτω οι προβλέψεις για την ανάπτυξη, στο 1,3% το 2019 και το 2020. Όπως αναφέρει η ίδια η Τράπεζα της Αγγλίας, «οι προβλέψεις αυτές επηρεάζονται από τη διαφοροποίηση ανάμεσα στην υπόθεση ενός ομαλού Brexit και των τιμών που ισχύουν σήμερα στα περιουσιακά στοιχεία. Οι τιμές αυτές αντανakλούν τις εκτιμήσεις των αγορών για ένα σκληρό Brexit».

* Οικονομολόγος στην Berenberg Bank



Cyprus Real Estate Market

Our insights and key market highlights

www.pwc.com.cy/real-estate



ΑΝΑΛΥΣΗ Του ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

Το όραμα του αυτονόητου ενδυναμώνει την αισιοδοξία

Είναι σαν να κέρδισαν τη μάχη πριν διεξαχθεί. Οι αγορές άρχισαν να έχουν προσδοκίες για την ελληνική οικονομία πριν από τις βουλευτικές εκλογές. Και επειδή η κυβέρνηση που προέκυψε δεν αιφνίδιασε τις αγορές, η αισιοδοξία αποτελεί την αίσθηση που διαμορφώνει τη νέα εικόνα. Προφανώς τονώνουν την αισιοδοξία η κυβερνητική πρακτική της γρήγορης παρουσίασης στη Βουλή νέων νομοσχεδίων, η παράλειψη των θερινών διακοπών, η αφοσίωση στην εργασία...

Προπομπός της γενικευμένης πλέον αισιοδοξίας ήταν η πορεία του Χρηματιστηρίου Αθηνών, που παρότι έχει λιγότερες (σημαντικές) εταιρείες παραμένει ευαίσθητος δείκτης. Η άνοδος του Γενικού Δείκτη από την παραμονή των ευρωεκλογών είναι πάνω από 21%, ενώ το «έξπυνο χρέμα» που ποντάρει σε μέλλον-

Είναι μία από τις σπάνιες ιστορικές στιγμές που συμπίπτουν πολλές ευνοϊκές προϋποθέσεις για την οικονομία.

τικές εξελίξεις πέτυχε καλύτερη απόδοση. Ο Γενικός Δείκτης αυξήθηκε πάνω από 40% τους έξι τελευταίους μήνες. Υπάρχουν μετοχές, μεγάλων εταιρειών όπως τράπεζες, που διπλασιάστηκαν σε διάστημα τριών μηνών.

Ανάλογη θεαματική απόδοση είχαν όσοι αγόρασαν ελληνικά κρατικά ομόλογα που εξαιτίας της πτώσης των επιτοκίων, εμφανίζουν απόδοση σχεδόν 18% σε τρεις μήνες, έχοντας και την εγγύηση κρατικού ομολόγου...

Προφανώς, η υποδοχή της νέας κυβέρνησης από τις αγορές είναι σημαντικό εργαλείο που δεν πρέπει να υποτιμηθεί. Ιδιαίτερα όταν το επόμενο διάστημα, από αρχές Αυγούστου έως τα μέσα Οκτωβρίου, οι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης θα εκδώσουν εκθέσεις για την ελληνική οικονομία. Περιμένουμε να την αναβαθμίσουν. Κι αν η αναβάθμιση αυτή καλύψει τις τρεις βαθμίδες που μας χωρίζουν από την κατηγορία των «επενδύσιμων» ομολόγων, η ελληνική οικονομία εξασφαλίζει χαμηλότοκο χρηματοδότηση από την ΕΚΤ. Θα ξαναγίνουμε «κανο-

νική» οικονομία της Ευρωζώνης.

Το χαμηλό κόστος χρηματοδότησης, προφανώς τονώνει τις αναπτυξιακές προοπτικές που ενισχύονται κι από τις πρωτοβουλίες που αφορούν μείωση ΕΝΦΙΑ, αναστολή ΦΠΑ και φόρου υπεραξίας στα ακίνητα καθώς και τις ελαφρύνσεις φόρων για αναβάθμιση κατοικιών. Εκτός από τις μετοχές και τα ομόλογα, γίνεται ελκυστική η αγορά ακινήτων, ενώ η άνοδος της αξίας τους βελτιώνει και την εικόνα των τραπεζικών δανείων που αποκοτούν επαρκείς εγγυήσεις...

Το σημαντικότερο όλων είναι πως η ελληνική οικονομία ξαναγίνεται οικονομία που εμφανίζει ευκαιρίες. «Η αισιοδοξία είναι η αφετηρία κάθε νίκης», σύμφωνα με τον Σκωτσέζο συγγραφέα Τόμας Καρλάιλ. Ωστόσο, για να επιβιβωθεί το σημερινό κλίμα αισιοδοξίας, πρέπει να φθάσει στις επιχειρήσεις. Οι ευκαιρίες πέραν από τις μετοχές, τα ομόλογα και τα ακίνητα, να αφορούν και τα επιχειρηματικά κέρδη.

Είναι μία από τις σπάνιες ιστορικές στιγμές που συμπίπτουν πολλές ευνοϊκές προϋποθέσεις για την οικονομία. Τα επιτόκια βρίσκονται σε φάση μείωσης. Μετά την περιπέτεια των τελευταίων ετών, η οικονομία που υστερούσε έναντι των περισσότερων κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προσφέρει επενδυτικές ευκαιρίες. Η διακυβέρνηση του παρελθόντος δεν εξέπεμπε μόνον λαϊκισμό και ιδεοληψίες, διακρινόταν για μια απλοϊκή αντίληψη που ήταν ολοκληρωτική αλλά κυρίως χαμηλού επιπέδου. Γι' αυτό, αυτονόητες πρωτοβουλίες όπως το δικαίωμα υπογραφής σε υπηρεσιακούς παράγοντες, η βελτίωση της αστυνόμευσης και ο περιορισμός της κομματικοποίησης του κράτους, νέωνων βαθιές τομές.

Η ανάπτυξη που επιδιώκουν όλες οι κυβερνήσεις απεικονίζεται με το σχήμα ενός μπαστουινιού του κόκκι. Στο αρχικό διάστημα επεκτείνεται στο μέλλον σαν μικρή ευθεία και μετά απογειώνεται με κάθετη άνοδο που διαρκεί τα τρία, πέντε, επόμενα χρόνια. Είναι η πρώτη φορά τα τελευταία τριάντα χρόνια που η ελληνική οικονομία έχει τις προϋποθέσεις να γνωρίσει δυναμική ανάπτυξη, αρκεί να συνεχίσει η εφαρμογή των αυτονοήτων. Το νέο, προσγεγμένο όραμα είναι να επαναλάβουν ό,τι έκαναν άλλοι με επιτυχία.

ΣΧΟΛΙΟ Του ΓΙΩΡΓΟΥ Σ. ΜΠΟΥΡΔΑΡΑ

Εγώ, αυτοί και οι άλλοι

Είναι μεγάλη παγίδα η πολυθρόνα τελικά. Σε μαγνητίζει, σε αγκαλιάζει, σε χαλαρώνει, σε υπνωτίζει, σε μετατρέπει από ενεργό παρατηρητή σε παθητικό κριτή.

Σε αυτή την πολυθρόνα-παγίδα γεννήθηκε με ένα πουράκι στο ένα χέρι και ένα κρυστάλλινο ποτήρι με παγάκια και ποτό στο άλλο ο «Ξέρεis ποιος είμαι εγώ, ρε;», που βίωσε την έγερση μόνο για να ξεπιαστεί, επιδεικνύοντας την τάση του για χρήση βίας με στόχο όποιον είχε την ατυχή εμπνευση με λόγια ή με έργα να αμφισβητήσει τις επιλογές του. Είναι η ίδια παγίδα-«βωμός θυσίας» κάθε θετικού στοιχείου, που αποτελεί τα τελευταία χρόνια τόπο γέννησης ενός άλλου χαρακτήρα: πρόκειται για τον «Ψόφο».

Μπορεί τα εξωτερικά χαρακτηριστικά να είναι διαφορετικά. Μπορεί οι «αρχές» και οι «αξίες» αποφασισμένων να μοιάζουν τωτέμ ενός άλλου «πολιτισμού». Ωστόσο, ο πυρήνας είναι ίδιος: Το διαφορετικό είναι που εννοχλεί, και τον ένα και τον άλλο. Η Δικαιοσύνη είναι «καλή» μόνον όταν επιβάλλει ποινές στους άλλους. Το κράτος των μετακλητών είναι καταδικαστέο μόνον όταν δεν είμεθα εμείς στρατιώτες του γενικού καλού – εμείς μετακλητοί. Ο νόμος είναι καλός και η επιβολή του αναγκαία μόνον όταν εξυπηρετεί τις δικές μας θέσεις ή κοσμοθεωρίες. Ο

διάλογος είναι επιθυμητός και τον επιδιώκουμε μόνον αν στόχος είναι να αναγνωρίσει ο άλλος το δικό μας.

Κι αν τυχόν έχει το θράσος να εμμένει σε στάση αμφισβήτησης της αυθεντίας μας, η χρήση βίας, με οποιαδήποτε μορφή, θα ξεπιδώσει μέσα από τη σκοτεινή θάληρωή της πολυθρόνας. Αμφότεροι, όταν τα πράγματα φθάσουν στα άκρα, πανέτοιμοι λες να αναπαράξουν ρόλους ματωμένων, από εμφύλιες συγκρούσεις του πιο σκοτεινού παρελθόντος.

Ουδέποτε η κατάσταση ήταν ιδανική, πράγματι. Απλά, όπως στην παρούσα συγκυρία, τα αρνητικά πολλαπλασιάζονται. Θέλει ηρεμία και αυτοκυριαρχία για να το ξεπεράσουμε κι αυτό. Θέλει να απαρνηθούμε την πολυθρόνα. Να μην υποτιμήσουμε και την πιο απλή πράξη: Να, όπως την ώρα που πάντες τσακώνονται για την απαγόρευση του καπνίσματος ή και τα σκουπίδια, κάποιος λίγος, πριν κάνουν μπάνιο στη θάλασσα, μαζεύουν «γόπες» και κάθε είδους απορρίμματα από την παραλία.

Με άλλα λόγια: να μη συνθηκολογήσουμε με διαπιστώσεις όπως «και τι μπορώ να κάνω εγώ, είμαι τόσο μικρός». Διότι, όπως ειπώθηκε, «αρκεί να δοκιμάσεις να κοιμηθείς σε ένα δωμάτιο με ένα κουνούπι», και θα καταλάβεις.

ΔΗΚΤΗΣ



Εδώ βλέπουμε να συνεδριάζουν οι κοινοβουλευτικές ομάδες τον Δεκαπενταύγουστο του 2020 για τις νέες νομοθεσίες που θα αλλάζουν κάτι στην οικονομία.

Δεν σκιάχτηκαν

Κανένας δεν υπολόγιζε τη ζημιά και την αναστάτωση που θα έφερνε η πρόταση που ψήφισε η Ολομέλεια του σώματος στην τελευταία -όπως νόμιζαν- συνεδρία στα μέσα Ιουλίου. Όλοι το είχαν πάρει χαλαρά και πάλι κακά είχαν βγει οι καταστροφολόγοι τα κυπριακά ΜΜΕ. Μόλις άρχισαν να χτυπάνε καμπανάκια όμως οι Ευρωπαίοι και οι οίκοι αξιολόγησης αντιλήφθηκαν πως τα πράγματα είναι σοβαρά και θα χαλάσουν τους σχεδιασμούς τραπεζών για πώληση δανείων. Ούτε ο Αβέρωφ δεν το είχε υπολογίσει καλά στην πρώτη ολομέλεια ότι θα ψηφίζονταν ο νόμος και προσπάθησε να πιάσει στο φιλότιμο τους βουλευτές. Άντε, το 2020 ξανά να είναι ανοικτή η Βουλή Δεκαπενταύγουστο διότι δεν γίνεται, Κύπρο είμαστε, κάτι θα προκύψει.

• • • • •

Ανταπόκριση Δεκαπενταύγουστου

Την ίδια ώρα που η Ολομέλεια συνεδριάζει για να ψηφίσει ή όχι την πρόταση ΔΗΚΟ, να απορρίψει ή να δεχθεί τις αναπομπές των νόμων του Προέδρου, απ' έξω από τη Βουλή πραγματοποιήθηκε συγκέντρωση διαμαρτυρίας για προστασία πρώτης κατοικίας. Η συμμετοχή όμως ήταν πολύ μικρή, δυστυχώς και ήταν αντίστοιχη Δεκαπενταύγουστου. Οι πολίτες προτίμησαν παραλία παρά να στηθούν απ' έξω από τη Βουλή. Είναι σαν τα ρεπορτάζ των εκλογών που λένε «οι πολίτες ψήφισαν παραλία».

• • • • •

Αν πωλήσει καθάρισε

Το ότι η Ελληνική θα πωλούσε δάνεια άνω του ενός δις. ευρώ ήταν γνωστό από τα τέλη του προηγούμενου χρόνου. Το Bloomberg όμως την Παρασκευή έγραψε πως έλαβε και μη δεσμευτική προσφορά από τον μεγαλομέτοχο της, την Pimco. Αυτό σημαίνει πως προχώρησε σε διαγω-

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Πρωτογενής και δευτερογενής αγορά



Πρωτογενής αγορά είναι αυτή στην οποία εκδίδονται νέα αξιόγραφα. Με άλλα λόγια, είναι η αγορά στην οποία γίνεται εισαγωγή αξιογράφων για πρώτη φορά. Εν αντιθέσει με το τι συμβαίνει στην πρωτογενή αγορά, η δευτερογενής αγορά περιλαμβάνει διαπραγμάτευση αξιογράφων τα οποία είχαν εκδοθεί στο παρελθόν, δηλαδή δεν δημιουργούνται νέα αξιόγραφα, και οι οποιοσδήποτε διαπραγματεύσεις πραγματοποιούνται μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων επενδυτών.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

νισμό, παρά το ότι ο CEO της Ελληνικής διαβεβαίωσε πριν 3 εβδομάδες πως απέχει πολύ η Ελληνική από την πώληση δανείων και ότι δεν βιάζεται. Πάντως άμα πωλήσει 1,5 δις. δάνεια, πάει «καθάρισε» η Ελληνική. Θα της μείνουν μόνο κάτι λιγότερα από 1 δις. ΜΕΔ, με τα 300 εκατ. εξαιρών να συμμετέχουν στο Σχέδιο ΕΣΤΙΑ, άρα και πολλές πιθανότητες για να εξυπηρετηθούν.

• • • • •

Να αρχίσει δουλειά

Πλέον δεν θα έχει δικαιολογία η ΚΕΔΙΠΕΣ. Εφόσον διορίστηκαν τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της ΚΕΔΙΠΕΣ πρέπει οσονούπω να προχωρήσει στην δημιουργία ενός business plan και να μην δουλεύει με το business plan που είχε η μονάδα καθυστερήσεων της Συνεργατικής στον Ψευδά. Επόμενο μέλημα η έλευση του CEO.

• • • • •

Κτήρια φαντάσματα

Οκτώ νέοι πύργοι στην Λεμεσό μέχρι το 2025. Εντυπωσιακό αλλά είναι και βιώσιμο; Μπορεί να ξεκίνησε ως τονωτική ένεση για την οικοδομική βιομηχανία, και να συνδυάστηκε με την προσέλκυση ξένων αγοραστών, όμως τίποτα δεν διασφαλίζει ότι σε πέντε χρόνια για παράδειγμα, δεν θα είναι ακατοίκητοι. Γιατί αγοραστές για τα διαμερίσματα των εκατομμυρίων υπάρχουν. Το θέμα είναι τι τα κάνουν μετά την αγορά. Τα χρησιμοποιούν ή τα έχουν για βιτρίνα; Άρχισε να ψιθυρίζεται ξανά, ότι όλο αυτό θα μας γυρίσει στο τέλος μπουίμερανγκ. Και μάλλον όχι άδικα.

«Αθικτος παράδεισος» γεμάτος πλαστικό

Σε μείζονα οικολογική καταστροφή, παγκόσμιας κλίμακας, εξελίσσεται η ρύπανση από πλαστικά. Η αισιόδοξη είδηση είναι ότι καταβάλλονται κάποιες προσπάθειες ώστε να περιοριστεί κατά το δυνατόν το πρόβλημα.

Ιδιαίτερως ενδεικτική είναι η κατάσταση της νήσου Χέντερσον, απομακρυσμένου και ακατοίκητου νησιού του Ειρηνικού Ωκεανού. Παρότι υπερβολικά απομονωμένο, εξαιτίας της γεωγραφικής του θέσης και των ρευμάτων του ωκεανού, στο νησί σημειώνονται από τις υψηλότερες συγκεντρώσεις ρύπανσης από πλαστικά σε όλον τον πλανήτη. Ανήκει στο σύμπλεγμα των νήσων Πίτκερν και οι κοντινότερες πόλεις απέχουν σχεδόν 5.000 χιλιόμετρα. Το σύστημα αυτής της ατόλης είναι τόσο πλούσιο, ώστε το Χέντερσον είχε ενταχθεί το 1988 στη λίστα της Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO, που το έχει χαρακτηρίσει «άθικτο παράδεισο». Σήμερα, ωστόσο, έχει μεταβληθεί σε απέραντη χωματερή όπου συγκεντρώνονται πλαστικά από όλο τον κόσμο. Οσο ζοφερό και αν είναι η πραγματικότητα, κάποιες δειλές προσπάθειες καταβάλλονται προκειμένου να διασωθεί ο πλανήτης από τη μαστίγα των πλαστικών απορριμμάτων. Η ιδιοκτήτρια εταιρεία των ξενοδοχειακών αλυσι-



Η απομακρυσμένη και ακατοίκητη νήσος Χέντερσον έχει τις υψηλότερες συγκεντρώσεις πλαστικού στον πλανήτη.

δων Holiday Inn και Intercontinental, παραδείγματος χάριν, ανακοίνωσε ότι δεν θα εφοδιάζει πλέον τα δωμάτια της με μικρά πλαστικά μπουκάλια σαμπουάν και άλλων καλλυντικών, αλλά θα τα παρέχει μόνο σε οικογενειακά μεγέθη, προκειμένου

να περιορίσει τη ρύπανση από πλαστικό. Η μεταβατική περίοδος αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2021. Όπως επισήμανε ο διευθύνων σύμβουλος των Intercontinental Hotels Group Κιθ Μπαρ, «η μεταβολή σε είδη προσωπικής υγιεινής μεγαλύτερου μεγέθους είναι ένα πρώτο βήμα στη σωστή κατεύθυνση. Θα μας επιτρέψει να περιορίσουμε πολύ το οικολογικό μας αποτύπωμα και τις συνέπειες για το περιβάλλον, και έτσι θα μπορούσαμε να επιφέρουμε την αλλαγή». Ενδεικτικά, η Intercontinental Hotels Group χρησιμοποιεί περί τα 200 εκατομμύρια πλα-



Το Χέντερσον είχε ενταχθεί το 1988 στη λίστα της Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO. Σήμερα, έχει μεταβληθεί σε απέραντη χωματερή όπου συγκεντρώνονται πλαστικά από όλο τον κόσμο.

στικά μπουκαλάκια κάθε χρόνο. Την ίδια στιγμή, εργοστάσιο στην Ακτή Ελεφαντοστού, το πρώτο του είδους στην Αφρική, ανακυκλώνει τις σαβιγιόνες και τα ελαστικά των αυτοκινήτων μετατρέποντάς τα σε πλαστικά τούβλα που θα χρησιμοποιηθούν για την ανοικοδόμηση σχολείων. Στόχος του εργοστασίου είναι να παράγει αρκετά πλαστικά οικοδομικά υλικά που θα επιτρέψουν την κατασκευή 500 σχολικών αιθουσών μέχρι το 2021. Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από την UNICEF και κολομβιανή κοινωνική επιχείρηση.



Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ



ΕΘΝΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ

**Ελεγχόμενες πτωχεύσεις.
Οικονομική κρίση
Και μνημόνια 2009-2019**

Μια εκδοτική σειρά της «Καθημερινής» που φωτίζει το παρελθόν, με τα μάτια στο παρόν και στο μέλλον.

Ο δωδέκατος τόμος είναι αφιερωμένος στην κρίση χρέους του 2010, που εν συνεχεία ανακυκλώθηκε τουλάχιστον τρεις φορές έως το 2018.

Πώς προκλήθηκε η κρίση χρέους η οποία επί μία δεκαετία ταλάνισε την Ελλάδα; Ποιοι ήταν οι πρωταγωνιστές της και ποια τα διλήμματα, οι επιλογές και οι παραλείψεις τους; Τι άφησαν πίσω τους η κρίση και οι ελεγχόμενες πτωχεύσεις της περιόδου στις δομές εξουσίας, στις ιδεολογίες, στο κομματικό σύστημα και στην οικονομική δυναμική της χώρας;

Μια έκδοση από τον ομότιμο καθηγητή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Πάνο Καζάκο.

Την Κυριακή 11 Αυγούστου μαζί με την Καθημερινή



Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή, 10 Αυγούστου 2019



Η επένδυση για επέκταση των εγκαταστάσεών του, είχε θετικά αποτελέσματα για το Mall of Cyprus, που κατέγραψε αύξηση 44,2% σε επισκεψιμότητα την περίοδο Απριλίου - Ιουλίου σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο.



Σε αναζήτηση αγοραστή του μεριδίου της στο Nicosia Mall βρίσκεται η Τράπεζα Κύπρου. Το θέμα ενδεχομένως να πάρει παράταση εφόσον εκκρεμεί η τελική άδεια οικοδομής του mall.

Malls 280 χιλιάδων τ.μ. μέχρι το 2020

Επενδύσεις πολλών εκατομμυρίων αυξάνουν κατά 77 χιλιάδες τ.μ. την έκταση των εμπορικών κέντρων στην Κύπρο

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Οι επεκτάσεις και τα ανοίγματα των εμπορικών κέντρων μονοπώλησαν το προηγούμενο διάστημα το ενδιαφέρον στο λιανικό εμπόριο, με κινήσεις που έχουν φέρει νέες ισορροπίες στην αγορά. Αυτό φαίνεται ότι θα είναι το χαρακτηριστικό των επόμενων μηνών. Συγκεκριμένα οι παίκτες γίνονται από πέντε, έξι, με την επικείμενη άφιξη του Metropolis Mall στην Λάρνακα, ενώ ενισχύεται με περισσότερα τετραγωνικά μέτρα και καταστήματα, το εμπορικό κέντρο της Λεμεσού. Το γεγονός ότι τα τελευταία δύο χρόνια, οι επενδύσεις έχουν φτάσει τα 257 εκατομμύρια ευρώ καταδεικνύει την τάση της αγοράς να στραφεί στον συνδυασμό της ψυχαγωγίας και των αγορών, χωρίς την παράμετρο των καιρικών συνθηκών να επηρεάζουν την εμπειρία των καταναλωτών. Η Λευκωσία απέκτησε τον Νοέμβριο το δεύτερο μεγάλο της Mall, η Λάρνακα προετοιμάζεται να υποδεχτεί το δικό της, ενώ η Λεμεσός προχωρά σύντομα με επεκτάσεις επτά χιλιάδων τμ. Βάσει σχεδιασμών, η Κύπρος αποκτά άλλες 77 χιλιάδες τ.μ. έκταση σε εμπορικά κέντρα μέχρι το τέλος του 2020. Σε αυτά δεν υπολογίζεται το Neo Plazaki ο πολυχώρος της πρώην υπεραγοράς Ορφανίδης στα Κάτω Πολεμίδες, αφού δεν θεωρούνται εμπορικά κέντρα με την στενή έννοια του όρου.

Δέκα εκατ. για το MyMall

Η επέκταση για το εμπορικό κέντρο της Λεμεσού κρίθηκε αναγκαία εφόσον και τα στοιχεία σε πωλήσεις και επισκεψιμότητα, είναι θετικά. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον Διευθυνόντα Σύμβουλο του MyMall Ανδρέα Χατζημιτσά, το πρώτο εξάμηνο του 2019 καταγράφηκε άνοδος των πωλήσεων σε σύγκριση με το πρώτο εξάμηνο του 2018. Η επισκεψιμότητα είναι στα ίδια επίπεδα με αυτά του 2018, ωστόσο αυτό αποτιμάται θετικά από την στιγμή που φέτος σημειώνονται απώλειες σε επίπεδο τουριστικών αφίξεων. Παρόλα αυτά, σχεδόν 5 εκατομμύρια είναι οι επισκέπτες του Mall σε ετήσια βάση. Αριθμός που αναμένεται να ενισχυθεί με την ολοκλήρωση έργων κλειδιά στην περιοχή περίξ του εμπορικού κέντρου. Σημειώνεται ότι σε απόσταση μερικών μέτρων προχωρούν

τα έργα για το καζίνο resort με ορίζοντα το 2021 ενώ σε εξέλιξη βρίσκεται και η ολοκλήρωση ψηλών κτιρίων που εκτιμάται ότι θα συμβάλει θετικά στην αύξηση της επισκεψιμότητας στην Δυτική Λεμεσό ευρύτερα και κατ' επέκταση και στο MyMall. Στο μεταξύ προχωρούν και οι διαδικασίες για επέκταση του ίδιου του εμπορικού κέντρου για να καλύψει, σύμφωνα με τον κ. Χατζημιτσά, τις ανάγκες της αγοράς και το ενδιαφέρον που υπάρχει από διεθνείς εμπορικές αλυσίδες. Το πλάνο αφορά την αξιοποίηση άλλων επτά χιλιάδων τμ. Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησής του προσχεδίου είναι μέχρι το 2020 και το ύψος της επένδυσης είναι τα δέκα εκατομμύρια ευρώ. Το πώς θα γίνει ο διαχωρισμός των τετραγωνικών

Το γεγονός ότι τα τελευταία δύο χρόνια, οι επενδύσεις έχουν φτάσει τα 257 εκατομμύρια ευρώ καταδεικνύει την τάση της αγοράς να στραφεί στον συνδυασμό της ψυχαγωγίας και των αγορών.

θα κριθεί αναλόγως των αναγκών του κάθε καταστήματος, ενώ μέσα στα πλάνα εξετάζεται και η μετακίνηση του food court στη νέα πτέρυγα. Η επέκταση θα γίνει δυτικά του mall. Για να ξεκινήσουν οι εργασίες υλοποίησης, θα πρέπει να προηγηθεί η έγκριση του προσχεδίου από το Δ.Σ. και ακολούθως να υποβληθούν τα σχέδια για άδεια.

Τέλος του 2020 το Metropolis

Πριν το τέλος του 2020 υπολογίζεται βάσει σχεδιασμών τουλάχιστον ότι θα ολοκληρωθεί το πρώτο εμπορικό κέντρο στην Λάρνακα, επένδυση του ομίλου Acsion ύψους 70 εκατομμυρίων ευρώ. Υπενθυμίζεται ότι προϋπόθεση για την κατασκευή του έργου είναι και η διάθεση ποσού ύψους 2 εκατομμυρίων από την κατασκευάστρια εταιρεία στον δήμο ως αντισταθμιστικό για το εμπορικό κέντρο της πόλης. Το έργο έχει έκταση 70 χιλιάδες τ.μ., με τις 35 χιλιάδες



Σχεδόν 5 εκατομμύρια είναι οι επισκέπτες του MyMall της Λεμεσού σε ετήσια βάση. Αριθμός που αναμένεται να ενισχυθεί με την ολοκλήρωση έργων κλειδιά στην περιοχή περίξ του εμπορικού κέντρου.



Στις 70 χιλιάδες τ.μ. είναι η έκταση του εμπορικού κέντρου του πρώτου που θα λειτουργήσει στην Λάρνακα, ενώ 35 χιλιάδες τ.μ. θα αξιοποιηθούν για τα εμπορικά καταστήματα. Συνολικά θα διαθέτει 1.450 χώρους στάθμευσης, εκ των οποίων οι 800 στον υπόγειο χώρο της ανάπτυξης.

τ.μ. να αφορούν εμπορικά καταστήματα. Συνολικά θα διαθέτει 1.450 χώρους στάθμευσης, εκ των οποίων οι 800 στον υπόγειο χώρο της ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αποπεράτωσης του έργου υπάρχει πρόνοια για δημιουργία δύο κυκλικών κόμβων στην οδό Γρίβα Διγενή και Χριστοδουλίδης από την εταιρεία, ώστε να διευκολύν

εται η πρόσβαση των οδηγών στο εμπορικό κέντρο. Συνολικά 135 εμπορικά καταστήματα αναμένεται ότι θα λειτουργήσουν στο Metropolis Mall. Εξ αυτών, τέσσερα εστιατόρια, τρεις καφετέριες και οκτώ ταχυφαγεία. Οι συζητήσεις και οι επαφές για τα κλείσουν οι συμφωνίες με τα brands είναι ακόμα σε εξέλιξη. Ενδιαφέρον έχει

επιδείξει ο όμιλος PHC (Pizza Hut, KFC, Taco Bell, Wagamama, Caffè Nero, Burger King) και εταιρείες από Ελλάδα, Ντουμπάι και Νότιο Αφρική. Δεν αποκλείεται να δούμε και σε αυτή την περίπτωση κάποιο κατάστημα της αλυσίδας αρτοποιιών Zorba, ενώ ανοικτό είναι και το ενδεχόμενο της παρουσίας του Debenhams στον χώρο του εμπορικού κέντρου. Τα υπόλοιπα 120 καταστήματα, θα αξιοποιηθούν εμπορικά για είδη ένδυσης, υπόδησης, αθλητικών ειδών, κοσμημάτων και καλλυντικών. Δεδομένη θεωρείται η λειτουργία της υπεραγοράς ΑΛΦΑ ΜΕΓΑ.

Τελική άδεια το Nicosia

Οι εξελίξεις στην περίπτωση του Nicosia Mall άρχισαν με την αποχώρηση του Μάριου Καλοχωρίτη από το project, και την ανάληψη καθηκόντων ως προέδρου του Δ.Σ. του Μιχάλη Χατζηπαντέλα. Είναι γνωστό ότι η Τράπεζα Κύπρου, η οποία κατέχει το 64% του μετοχικού κεφαλαίου του εμπορικού κέντρου, είναι σε διαβουλεύσεις με υποψήφιους αγοραστές για την πώλησή του. Ωστόσο, το θέμα φαίνεται ότι παίρνει παράταση. Σύμφωνα με πληροφορίες, το Nicosia Mall είναι στην αναμονή για να λάβει την τελική άδεια οικοδομής από την Πολεοδομία, κάτι που θα αυξήσει την αξία της επένδυσης. Η έκδοση της άδειας ενδεχομένως να πάρει άλλους έξι με δώδεκα μήνες οπότε, τουλάχιστον επί του παρόντος οι διαδικασίες εξεύρεσης αγοραστή διατηρούνται σε πιο χαμηλούς τόνους. Στις προτεραιότητες του νέου mall είναι να συνεχίσουν τα θετικά πρόσημα και να τακτοποιηθούν οι οικονομικές εκκρεμότητες με εργολάβους του έργου. Από εκεί και πέρα, δεν φαίνεται να υπάρχει επί του παρόντος σκέψη για νέες αφίξεις, με την προσπάθεια να επικεντρώνεται στην αύξηση των εσόδων και των πωλήσεων από τους υφιστάμενους παίκτες του εμπορικού κέντρου. Το Nicosia Mall είναι μόλις εννέα μηνών, αφού άνοιξε τις πύλες του τον Νοέμβριο. Πρόκειται για εμπορικό κέντρο έκτασης 82 χιλιάδων τ.μ., στο οποίο περιλαμβάνονται 1.700 χώροι στάθμευσης και στεγάζονται 150 καταστήματα μεταξύ αυτών το Rio Cinema, αλλά και η υπεραγορά Αθηνάϊντς, η οποία έκανε για πρώτη φορά άνοιγμα εκτός της Παλλου-

ριώτισσας και επεκτάθηκε και στην Κοκκινотριμιθιά. Υπενθυμίζεται ότι το 64% του Nicosia Mall ανήκει στην NCMH Nicosia Mall Holdings Ltd της Τράπεζας Κύπρου, η οποία με την ένεση 35 εκατομμυρίων ευρώ επέτρεψε την αποπεράτωση του έργου. Ο όμιλος Αθηνάϊντς κατέχει πλέον το 36%.

Αυξήσεις για το Mall of Cyprus

Με το άνοιγμα του Nicosia Mall υπήρχε προβληματισμός για τις νέες ισορροπίες στον τομέα του λιανικού στην πρωτεύουσα. Λίγους μήνες αργότερα ήρθε η απάντηση από τον βασικό ανταγωνιστή του νέου εμπορικού κέντρου, το Mall of Cyprus, το οποίο ολοκλήρωσε την επένδυση του ύψους 27 εκατομμυρίων ευρώ, και πρόσθεσε άλλα έξι χιλιάδες τ.μ. στις εγκαταστάσεις του. Η κίνηση φαίνεται ότι του βγήκε. Συγκεκριμένα την περίοδο Απριλίου - Ιουλίου 2019, μετά και την ολοκλήρωση της επέκτασης στις 28 Μαρτίου, η επισκεψιμότητα στο Mall of Cyprus ξεπέρασε τα 2 εκατομμύρια άτομα παρουσιάζοντας αύξηση 44,2% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Ιδιαίτερα θετικά ανταποκρίθηκε το κοινό στις αλλαγές των χώρων εστίασης ενώ την ίδια ώρα τα αποτελέσματα πωλήσεων, θεωρούνται αρκετά ενθαρρυντικά για τη συνέχεια. Η δεύτερη φάση της επέκτασης του έχει ολοκληρωθεί με προσθήκες νέων καταστημάτων ενώ υφιστάμενα μεταφέρθηκαν σε νέο χώρο. Στο μεταξύ τον τελευταίο χρόνο είχαν ακουστεί και σκέψεις επέκτασης από την ιδιοκτήτρια εταιρεία Atterbury Europe και για το The Mall of Engomi, οι οποίες δεν φαίνεται να προχωρούν. Πληροφορίες έκαναν λόγο για προσθήκες στο χώρο της τεχνολογίας, αθλητικά είδη καθώς και περισσότερη ενίσχυση στον χώρο της μόδας, στον τομέα εστίασης και ψυχαγωγίας. Το εμπορικό κέντρο είναι πλέον δώδεκα χρόνων και εξυπηρετεί ως επί το πλείστον την Δυτική Λευκωσία και τους φοιτητές των πανεπιστημίων της περιοχής. Το The Mall of Engomi δέχεται περίπου 1,6 εκατομμύρια επισκέπτες το χρόνο. Τα καταστήματα σήμερα συμπληρώνουν πέραν των 14.000 τ.μ. σε ισόγειο και πρώτο όροφο και διαθέτει υπόγειο χώρο στάθμευσης με χωρητικότητα 500 χώρων στάθμευσης.

How can you turn trust into a source of competitive advantage?

ey.com #BetterQuestions

■■■

The better the question. The better the answer. The better the world works.

EY
Building a better working world

© 2019 EY LLP. All rights reserved.

Αποτινάσσει την εσωστρέφεια η Κεντρική

Ενισχύει τη σχέση του Θεσμού με την εκτελεστική και τη νομοθετική εξουσία βάσει της στρατηγικής της

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Η ψήφιση της πρότασης νόμου του Δημοκρατικού Κόμματος που αλλάζει το υφιστάμενο πλαίσιο εκποίησης, επιδέχεται και άλλης ερμηνείας εκτός από την προφανή. Η προφανής είναι ότι πέρασε μια νομοθεσία που ικανοποιεί τη νομοθετική εξουσία, την εκτελεστική, τους προβληματικούς δανειολήπτες, αλλά και τις τράπεζες. Εντούτοις, εκείνο που αξίζει και που χρήζει δεύτερης ανάγνωσης είναι η εμπλοκή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου στην δημιουργία μίας πρότασης νόμου που εν τέλει λειτούργησε καθοριστικά για την επίλυση της δύσκολης εξίσωσης που δημιουργήθηκε. Ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου έκανε για πρώτη φορά πράξη τα λεγόμενά του. Μόλις ανέλαβε τον Απρίλιο τα νέα του καθήκοντα πρόβη σε τροχιοδεικτικές δηλώσεις της δράσης του που θα ακολουθούσε, λέγοντας πως ένας από τους άμεσους στόχους του ήταν να ενισχύσει τη σχέση μεταξύ του θεσμού που εκπροσωπεί με την εκτελεστική και τη νομοθετική εξουσία. Πόσω μάλλον, για ένα θεσμό που κατά τα τελευταία χρόνια είχε υποστεί –επικοινωνιακά τουλάχιστον- μεγάλο πλήγμα με τη στάση της Διοίκησης. Υπενθυμίζεται πως στο όχι και τόσο μακρινό παρελθόν τις κρίσιμες ώρες που ο Συνεργατισμός ήταν στο χείλος της καταστροφής και κατ' επέκταση στο ίδιο χείλος ήταν και η οικονομία της Κύπρου, η Κεντρική απείχε επιδεικτικά, με αποτέλεσμα να επικριθεί σκληρά. Μέχρι και ο Πρόεδρος της Επιτροπής Οικονομικών και βουλευτής του ΔΗΚΟ, Άγγελος Βότσης, έγινε δέκτς της θετικότερης –πλέον- στάσης της Κεντρικής. Κατά την τελευταία συνεδρία της επιτροπής την περασμένη Παρασκευή, ο κ. Βότσης

ανέφερε πως στην ΚΤΚ πνέει «άλλος αέρας» και βλέπει πλέον σημάδια ενεργού εμπλοκής στα ζητήματα που αφορούν στο χρηματοπιστωτικό τομέα, εν αντιθέσει με την προηγούμενη Διοίκηση που η συμμετοχή της Κεντρικής γινόταν μόνο στα απολύτως απαραίτητα. Η αλήθεια είναι πως η Κεντρική θα μπορούσε να είχε δράσει νωρίτερα για το ζήτημα των εκποιήσεων και ίσως θα είχε κατορθώσει να αποφευχθούν τα χειρότερα της 12ης Ιουλίου. Άρνησε να αντιδράσει και είχε περιοριστεί σε απλές προειδοποιήσεις. Όμως από τις πρώτες ώρες της Πέμπτης 25 Ιουλίου που αφίχθηκε στην Κύπρο ο Διοικητής μετά από ταξίδι στην Φρανκφούρτη, ακολούθησαν διαδοχικές συναντήσεις με το ΔΗΚΟ, αλλά και με άλλα κόμματα με τα οποία διαπραγματεύτηκε το μέλλον του πλαισίου των εκποι-

Η διαπραγμάτευση για το ζήτημα των εκποιήσεων δεν σταμάτησε εντός συνόρων, υπήρχε διαρκής επικοινωνία με επικεφαλής της ΕΚΤ και του SSM.

ήσεων. Και όχι μόνο. Η διαπραγμάτευση δεν σταμάτησε εντός συνόρων του νησιού, αλλά είχε διαρκή επικοινωνία με επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας για το φλέγον ζήτημα της κυπριακής οικονομίας. Μέχρι και πριν την ψήφιση του νέου νόμου για το πλαίσιο των εκποιήσεων, η Κεντρική ήταν εκεί, με εκπροσώπηση στη Βουλή.

Το ζήτημα πλέον με τη Βουλή



Μπορεί να μην ήταν στα νήια της Κεντρικής ο νυν Διοικητής, όμως εκ μέρους της Κεντρικής η δράση για την διαμόρφωση της καλής εικόνας της Κύπρου στο εξωτερικό έφερε την υπογραφή Ηροδότου.

είναι ένα, και το άνοιξε ο ίδιος ο Διοικητής διότι δείχνει να έχει τη διάθεση να ανεβάσει από μόνος του το δείκτη. Ο κ. Ηροδότου υποσχέθηκε να επιστρέψει το αργότερο μέχρι τον Οκτώβριο με μία πρόταση – μηχανισμό ελέγχου που θα βελτιώνει την πρόταση νόμου του ΔΗΚΟ και θα ικανοποιεί όλες τις πλευρές. Τα μέλη της επιτροπής οικονομικών και συγκεκριμένα ο Πρόεδρος της έκανε ιδιαίτερη αναφορά στην υπόσχεση του Διοικητή και

είπε ότι μόλις φτάσει ο Οκτώβριος θα τον περιμένουν με την σχετική πρόταση.

Για την εικόνα της Κύπρου

Μπορεί να μην ήταν στα νήια της Κεντρικής ο νυν Διοικητής, όμως εκ μέρους Κεντρικής η δράση για την διαμόρφωση της καλής εικόνας της Κύπρου στο εξωτερικό έφερε την υπογραφή Ηροδότου. Η Κύπρος, σε μια προσπάθεια απενοχοποίησης του ονόματός της

από προορισμό ξεπλύματος μαύρου χρήματος, συνέστησε μια ομάδα εργασίας που συμμετείχαν οι ίδιες οι τράπεζες, λογιστές, ο Σύνδεσμος Τραπεζών, το υπουργείο Οικονομικών και η Κεντρική. Σε αυτό το πλαίσιο ειδική ομάδα από αυτούς τους φορείς επισκέπτονταν χώρες και διαφήμιζαν το χρηματοοικονομικό προφίλ που έχει πλέον η Κύπρος, αλλά και τις δράσεις που έχει κάνει για να μειώσει τις περιπτώσεις ξεπλύματος μαύρου χρή-

ματος. Εκεί, περιγράφοντας κυρίως τα μετά την τραπεζική κρίση χρόνια, παρουσίαζαν τις πρόσθετες αλλαγές τόσο στο νομοθετικό πλαίσιο της Κύπρου, όσο και στην ενίσχυση των εποπτικών ελέγχων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Οι καρποί αυτής της δράσης είναι οι προχωρημένες συζητήσεις με την J.P. Morgan ώστε να γίνει ανταποκρίτρια τράπεζα σε δολάριο για την Κύπρο.

Η Κεντρική είχε όμως και συναντήσεις σε ρόλο συντονιστή στο τέλος του δευτέρου τριμήνου με τον Αμερικανό υφυπουργό Οικονομικών αρμόδιο για θέματα οικονομικής ενίσχυσης της τρομοκρατίας Μάρσαλ Μπίλινγκσλι, αλλά και ένα μήνα μετά με την επιτροπή εμπειρογνομόνων Moneyval του συμβουλίου της Ευρώπης. Εκεί η Κεντρική έκανε χρήση όλων των όπλων που είχε στη φαρέτρα της, με μεγάλο όπλο να είναι η εναρμόνιση της εθνικής της νομοθεσίας με την 5η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η οποία θα τεθεί σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2020 και που αρκετές χώρες δεν έχουν ακόμα προχωρήσει.

Νέος αέρας

Οι αλλαγές στην Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου από την αρχή της τρέχουσας χρονιάς είναι πολλές. Το Δ.Σ. της έχει αλλάξει ριζικά, αφού έχει πλέον νέο Διοικητή, νέα εκτελεστικά μέλη και νέα μη εκτελεστικά. Ως εκτελεστικό μέλος διορίστηκε ο πρώην πρόεδρος του Οργανισμού Χρηματοδοτήσεως Στέγης Σταύρος Αγρότης, η πρώην εκπρόσωπος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου στην Κύπρο Μαρία Ηρακλέους και ο πρώην πρόεδρος της KPMG Κύπρου, Άγγελος Γρηγοριάδης.

Φέρνουμε μέσω Αιγύπτου τις καταδύσεις στην Κύπρο

Εκλεισε η συμφωνία με Κάιρο για κοινά πακέτα, μένει ο συντονισμός και η αναβάθμιση των υφάλων

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Η υπογραφή της συμφωνίας για κοινά πακέτα Κύπρου- Αιγύπτου, σήμανε και το πρώτο ουσιαστικό βήμα του Υφυπουργείου Τουρισμού για ενίσχυση του καταδυτικού τουρισμού στην Κύπρο. Εξέλιξη η οποία ήταν μάλλον αναμενόμενη αφού μόλις πρόσφατα ο υφυπουργός Τουρισμού Σάββας Περδίδης δήλωνε στην «Κ» τα πλάνα του για την επικείμενη συνεργασία με την Αίγυπτο σε αυτή την μορφή τουρισμού. Στο κοινό πακέτο με την Αίγυπτο περιλαμβάνονται οι καταδύσεις στη θάλασσα της Αφροδίτης, ενώ στόχος είναι η προσέλκυση τουριστών από Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, Καναδά, Κίνα, Ιαπωνία και Γαλλία. Αναμένεται ότι ανάλογες προσπάθειες θα γίνουν

Πέραν του ενός δισ. ευρώ αφήνουν στην Ευρώπη οι καταδύσεις, υπάρχουν πολλές προοπτικές και για την Κύπρο.

και με άλλες χώρες οι οποίες είναι δυνατές στον τομέα των καταδύσεων, με τον κ. Περδίο να δηλώνει ότι πρόκειται για σημαντικό είδος τουρισμού το οποίο θα πρέπει να αναπτυχθεί. Το δεδομένο σε αυτή την προσπάθεια είναι ότι υπάρχουν πολλά βήματα τα οποία πρέπει να καλυφθούν, αν όντως υπάρχει πρόθεση να επενδύσουμε σε αυτόν τον τομέα του τουρισμού. Καταρχήν υπάρχει ανάγκη για καταγραφή των τουριστικών αφίξεων οι οποίες συνδέονται με τις καταδύσεις, ούτως ώστε να μπορεί να είναι μετρήσιμη η απήκηση του καταδυτικού τουρισμού στις συνολικές τουριστικές αφίξεις. Σε ευρωπαϊκό



Το Ζννοβία βάζει την Κύπρο στον χάρτη των καταδυτικών προορισμών αφού συγκαταλέγεται ανάμεσα στα πέντε καλύτερα σημεία ναυαγιοκατάδυσης παγκοσμίως, και προσελκύει γύρω στους 100.000 δύτες σε ετήσια βάση.

επίπεδο ο συγκεκριμένος τομέας του τουρισμού αφήνει ποσό πέραν του 1,4 δισ. ευρώ, με 3,5 εκατομμύρια δύτες να ταξιδεύουν σε όλη την Ευρώπη για τον σκοπό αυτό. Άγνωστο είναι σε ποιο βαθμό η Κύπρος προσελκύει αυτού του είδους τον τουρισμό. Το μόνο διαθέσιμο στοιχείο είναι ότι κάθε χρόνο στο ναυάγιο Ζννοβία, γίνονται 100.000 καταδύσεις, χωρίς να διευκρινίζεται αν πρόκειται για κατοίκους Κύπρου, ή για τουρίστες.

Κύριες αγορές

Μιλώντας με τον σύνδεσμο καταδυτικών κέντρων Κύπρου, αναφέρουμε ενδεικτικά ότι η κύρια

αγορά για τις καταδύσεις στην Κύπρο είναι και φέτος η βρετανική, αν και έχει καταγράψει κάποια μείωση στις συνολικές αφίξεις. Σημάδια κάμψης έχει παρουσιάσει και η ρωσική αγορά. Σημειώνεται επίσης ότι η Κύπρος έχει να αντιμετωπίσει την Μάλτα και την Αίγυπτο ως τους βασικότερους ανταγωνιστές της στην περιοχή. Η Αίγυπτος φαίνεται να διαθέτει από τα καλύτερα καταδυτικά κέντρα παγκοσμίως, ενώ και οι δύο χώρες προσφέρουν πιο ανταγωνιστικά πακέτα στους τουρίστες. Στην περίπτωση της Μάλτας, ήδη έχει τεθεί στις προτεραιότητες του οργανισμού τουρισμού η δημιουργία υφάλων

και η προστασία αυτών των περιοχών. Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για την Μάλτα είναι οι φθηνότερες και πιο σύντομες πτήσεις που προσφέρει, θέμα στο οποίο η Κύπρος υστερεί. Πέραν της ρύθμισης της αγοράς αερομεταφορών, που είναι πρωτίστως θέμα του Υπουργείου Μεταφορών, υπάρχει η ανάγκη αναβάθμισης των υπηρεσιών που προσφέρονται, η ενδυνάμωση των υποδομών, και η θέσπιση σχετικού νομικού πλαισίου για την καταδυτική δραστηριότητα.

Μάστιγα η αλιεία

Ο αντιπρόεδρος του συνδέσμου καταδυτικών κέντρων Κύ-



κινούσαν από βάθος ογδόντα μέτρων και όχι λιγότερο.

Το Ζννοβία

Το ναυάγιο Ζννοβία έχει βάλει την Κύπρο στον χάρτη του καταδυτικού τουρισμού, αφού συγκαταλέγεται στους δέκα καλύτερους προορισμούς της Ευρώπης και αποτελεί ένα από τα κορυφαία ναυάγια στον κόσμο. Σύμφωνα με την εταιρεία ανάπτυξης και προβολής Λάρνακας, συγκαταλέγεται ανάμεσα στα πέντε καλύτερα σημεία ναυαγιοκατάδυσης παγκοσμίως, και προσελκύει γύρω στους 100.000 δύτες κάθε χρόνο. Άλλα δημοφιλή καταδυτικά σημεία είναι οι φυσικοί ύφαλοι του Κάβο Γκρέκο. Υπάρχουν πέντε τεχνητοί ύφαλοι και εννέα ναυάγια λόγω ατυχήματος. Δύο μετρά η Λεμεσός, πέντε η Πάφος και δύο η Λάρνακα, με πρωταγωνιστή το διάσημο Ζννοβία. Αναφέρεται επίσης ότι στην Κύπρο λειτουργούν γύρω στα 50 καταδυτικά κέντρα.

Υποβρύχιο μουσείο

Σημαντικό βήμα για ενίσχυση του τουρισμού καταδύσεων αποτελεί και η πρωτοβουλία του Δήμου Αγίας Νάπας για δημιουργία υποβρύχιου μουσείου. Πρόκειται για εικαστικό μουσείο, το πρώτο του είδους που στην Μεσόγειο και θα δημιουργηθεί στον τεχνητό ύφαλο της Αγίας Νάπας. Η προσπάθεια του δήμου για τον καταδυτικό τουρισμό δεν είναι σημερινή. Ήδη από το 2013, τρέχει η προσπάθεια και οι ενέργειες για βελτίωση του τεχνητού υφάλου, της βελτίωσης της βιοποικιλότητας του και την δημιουργία ενός υποβρύχιου σημείου αναφοράς με στόχο την προσέλκυση περισσότερων δυτών από όλο τον κόσμο. Στόχος, είναι το πάρκο να προσελκύσει πέραν των 50.000 τουριστών σε ετήσια βάση, καθόλη την διάρκεια του χρόνου, ούτως ώστε η Αγία Νάπα να μπει στον χάρτη του παγκόσμιου καταδυτικού τουρισμού.

Νιώθουμε «start up» 25 ετών και είμαστε βήματα μπροστά

Η Εποπτική Αρχή Ασφαλίσεων είναι μια ιδέα που ήδη έχει αργήσει τονίζει ο Ceo της Gan Direct Γιώργος Νικολαΐδης

Συνέντευξη στον
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η μεγαλύτερη απειλή για τον ασφαλιστικό κλάδο είναι να βυθιστεί στην εσωστρέφεια και τη στασιμότητα και να αναλωθεί στην εξυπηρέτηση βραχυπρόθεσμων συμπεριδόντων και ισορροπιών, όπως έγινε με τις τράπεζες, αναφέρει ο CEO της Gan Direct Γιώργος Νικολαΐδης.

Σε συνέντευξή του στην «Κ» τονίζει πως ο εγχώριος κλάδος οφείλει να προσαρμόσει τα δεδομένα του στο γεγονός ότι λειτουργεί σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο -προς την αυστηροποίηση- ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο και ότι περιθώρια αποφυγής δεν υπάρχουν.

Τέλος, μιλώντας για την μέχρι τώρα λειτουργία του ΓεΣΥ σημειώνει ότι ο κλάδος δεν φαίνεται να έχει επηρεαστεί.

- Η Gan Direct ήταν και είναι θερμός υποστηρικτής του μοντέλου της διαδικτυακής ασφάλισης. Εκτιμάτε πως δείξατε το δρόμο αυτής της ασφάλισης και σε άλλες ασφαλιστικές;

- Σε παγκόσμιο επίπεδο, η ψηφιακή εποχή οδηγεί την ασφαλιστική βιομηχανία στον μετασχηματισμό και την επιβίωσή της. Απέναντι στις ολοένα εντεινόμενες κανονιστικές ρυθμίσεις, τις δημογραφικές αλλαγές και τα χαμηλά επιτόκια, η διαδικτυακή ασφάλιση απαντά κατεδαφίζοντας μια σειρά από δυσβάστακτα κόστη του παραδοσιακού μοντέλου ενώ προσφέρει διαφάνεια, ευελιξία και επιλογές στον καταναλωτή και ικανοποιητικές καλύψεις με χαμηλότερα ασφάλιστρα.

Αυτό δεν το ανακάλυψε η Gan Direct αλλά το αξιοποίησε πρώτη στην Κύπρο. Έχουμε απο πολύ νωρίς, αγκαλιάσει την εποχή του αυτοματισμού και της τεχνολογίας. Καθιερώσαμε στο επιχειρηματικό μας μοντέλο μια παραδοσι πρωτοπορίας εφαρμόζοντας πάντα τα πιο προηγμένα τεχνολογικά συστήματα. Για παράδειγμα δημιουργούμε το δικό μας λογισμικό και έχουμε το δικό μας σύστημα πληρωμών. Αναζητώντας συγχρονους τρόπους να εξυπηρετούμε τους πελάτες μας έχουμε φτιάξει μια αλυσίδα αξίας ταυτόχρονα άμεση, ανθρώπινη και ανταγωνιστική, που δίνει προσοχή και στο τελευταίο τους ευρώ.

Φυσικά η Gan Direct είναι μια τεχνολογικά προηγμένη εταιρεία αλλά όχι μια αποκλειστικά διαδι-

κτυακή εταιρεία. Μπορείτε να εξυπηρετηθείτε εξίσου καλά στα καταστήματά μας ή από το περίφημο τηλεφωνικό μας κέντρο. Έτσι, πολλές από τις προτάσεις μας υιοθετούνται στην αγορά από τους ανταγωνιστές μας. Αυτό είναι μάλλον τίτλος τιμής και όχι πηγή ανησυχίας. Νιώθουμε μια startup 25 ετών και είμαστε πάντα βήματα μπροστά, εκεί που οι άλλοι θα έρθουν.

- Δανείζομαι μια πρόταση από τον ιστότοπό σας: «η εταιρεία αξιοποιεί τις τελευταίες τεχνολογίες και παρέχει υπηρεσίες υψηλού επιπέδου». Όμως, υπάρχουν πολλές ασφαλιστικές εταιρείες με τις οποίες μπορεί ο καταναλωτής να προχωρήσει σε ένα on line συμβόλαιο. Πώς διαφοροποιείστε πλέον;

- Διαφωνούμε ριζικά με πολλές αντιλήψεις στην αγορά. Πρώτα απ' όλα δεν μας αρέσει να αξιοποιούμε το φοβο των ανθρώπων. Εμείς θελου-

Η ψηφιακή εποχή οδηγεί την ασφαλιστική βιομηχανία στον μετασχηματισμό και την επιβίωσή της.

με να τονίσουμε την εξίσου σημαντική θετική πλευρά των πολιτών: Τη λογική τους, την ηθική τους, τη νοικοκυροσύνη τους. Γι' αυτό επιβραβεύουμε τη σοβαρότητα, την εξοικονομηση και την αφοσίωση στην ασφαλεία, συνεισφέροντας στην ευημερία των ιδίων και της οικογενείας τους. Αυτή μας η διασταση αντανακλά και στα συμβόλαια μας: Αναγνωρίζουμε την καλή και ασφαλή οδηγηση, την καλή κατάσταση του αυτοκινήτου και του οπιτιού, το καλό ασφαλιστικό ιστορικό του πελάτη. Όσο πιο πολύ φροντίζεις για τον εαυτό σου και τους δικούς σου τόσο πιο καλή επιδοση έχεις και χαμηλότερο είναι το ασφάλιστρο σου.

Δεύτερον, είμαστε αποδεδειγμένα η καλύτερη πρόταση της αγοράς στον συνδυασμό τιμής, κάλυψης και εξυπηρέτησης: Αν περάσει κάποιος τα συμβόλαιά του στην Gan Direct έχει μέχρι και 2.000 ευρώ συνολικό κέρδος. Αν τα βάλει όλα μαζί έχει άλλα 20% έκπτωση. Αν το κάνει αυτό online, τον περιμένει άλλη μια έκπτωση, 10%. Η διαδικασία είναι πολύ εύκολη και απλή, καθώς το site του καθοδηγεί

αυτόματα για τις καλύψεις και την εξοικονόμηση που πετυχαίνει. Διαλέγει τι θέλει, ενεργοποιεί την αυτόματη ανανέωση, κερδίζει ακόμα 5% και ξενοιάζει.

Χωρίς ψιλα γραμματα, κανουμε με τους πελάτες μας τους καλύτερους λογαριασμούς δίνοντας προσβαση σε ποιοτικές ασφαλιστικές υπηρεσίες σε όλους.

Ναι στην εποπτεία

- Στην Κύπρο έχει εξαγγελθεί από τον Υπουργό Οικονομικών πως θα δημιουργηθεί μια Εποπτική Αρχή για ασφαλίσεις και συντάξεις. «Αναπόφευκτα», ανέφερε επίσης, «θα υπάρξουν συγχωνεύσεις στις ασφαλιστικές». Ποια η θέση σας;

- Συμφωνούμε με τον Υπουργό. Η Εποπτική Αρχή είναι μια ιδέα που ήδη έχει αργήσει. Και, αργά ή γρήγορα, η αγορά πρέπει να λάβει τις διαστάσεις που της αναλογούν σε σχέση με το μέγεθος της χώρας.

- Έχετε βλέψεις, ή εξετάζετε - για να το πούμε καλύτερα - την απορρόφηση άλλων ασφαλιστικών εταιρειών και ένταξής τους στο καρτοφυλάκιό σας;

- Είμαστε μια υγιής, κερδοφόρα εταιρεία με σημαντικό καρτοφυλάκιο αλλά και ισχυρή εξειδίκευση σε ένα πεδίο που αντικειμενικά αποτελεί ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στον κλάδο. Δύο πράγματα μπορεί να πω με βεβαιότητα: ότι σήμερα δεν υπάρχει άλλη εταιρεία σαν την Gan Direct στην Κύπρο και ότι η πρωτοπορία είναι στο DNA μας.

- Πόσο σημαντικός είναι ο τομέας της ασφάλισης για την οικονομία και δη τις κυπριακές;

- Είναι πυλώνας σταθερότητας και ανάπτυξης. Βαρύ ρυθμιζόμενος κλάδος λόγω των κανονιστικών προτύπων, έχει απαλλαγεί σε μεγάλο βαθμό από ιστορικές παθογένειες της κυπριακής οικονομικής ζωής. Η συνεισφορά του στο ΑΕΠ, στην απασχόληση αλλά και στην ομαλή λειτουργία της οικονομίας έχει αναδειχθεί πολλές φορές. Έχω την πεποίθηση ότι, εάν επιτύχει να εκσυγχρονισθεί και να μετασχηματισθεί εγκαίρως, έχει τεράστια περιθώρια ανάπτυξης όχι μόνο στο εσωτερικό της χώρας αλλά και στην ευρύτερη περιοχή.

Στασιμότητα ο εχθρός

- Ποιες είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο ασφαλιστικός κλάδος στην Κύπρο;



Η Gan Direct είναι μια τεχνολογικά προηγμένη εταιρεία αλλά όχι μια αποκλειστικά διαδικτυακή εταιρεία, αναφέρει ο Γιώργος Νικολαΐδης.

- Η μεγαλύτερη απειλή είναι να βυθιστεί στην εσωστρέφεια και τη στασιμότητα, να αναλωθεί στην εξυπηρέτηση βραχυπρόθεσμων συμφερόντων και ισορροπιών, όπως έγινε με τις τράπεζες. Αυτό θα ήταν καταστροφή. Οι εξελίξεις τρέχουν: σε ένα ανοικτό, παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, με την ψηφιακή τεχνολογία να εξαπλώνεται σε κάθε πτυχή της ζωής, οι καταναλωτές χρειάζονται εκπαίδευση και εργασία για να διαχειριστούν τον διαφορετικό κόσμο που έρχεται σε 5, 10 χρόνια.

Η τεχνολογία θα αλλάξει ριζικά τόσο τις συνθήκες των καταναλωτών όσο και τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν οι ασφαλιστικές εταιρείες. Από την παρούσα λογική της «εξακρίβωσης και επισκευής» πήμε στη λογική της «πρόβλεψης και πρόληψης». Για παράδειγμα, το αυτοοδηγούμενο αυτοκίνητο του μελλοντικού χρήστη θα συμβουλευτεί την ασφαλιστική του εταιρεία και θα προτείνει τις πιο ασφαλείς διαδρομές και έτσι ο χρήστης θα επιβραβεύεται με μείωση του premium του. Αντίστοιχες υπηρεσίες θα παρέχει και ο κλάδος

υγείας, επιβραβεύοντας τον υγιή τρόπο ζωής. Γενικότερα, όχι μόνο τα αυτοκίνητα αλλά όλο και περισσότερα πράγματα καθημερινής χρήσης γίνονται πιο «έξυπνα» αποκτώντας σύνδεση στο διαδίκτυο και ειδικούς σένσορες: ψυγεία, ιατρικές συσκευές, ειδικά ρολόγια γυμναστικής, γυαλιά, ακόμη και ρούχα και παπούτσια. Με τον τρόπο αυτό ο κλάδος θα οδηγηθεί στην απόλυτη προσωποποίηση των ασφαλιστρων και την άμεση ανταπόκριση, διάγνωση και θεραπεία σε περίπτωση προβλήματος.

Από την άλλη πλευρά, η Ευρώπη γεννάει ανατρεπόντας δημογραφικές ισορροπίες δεκαετιών ενώ η Κύπρος είναι στο στόμα του λύκου: δεν είναι δύσκολο να βρεθεί στο επίκεντρο ενός νέου μεταναστευτικού κύματος με πολλαπλές συνέπειες παντού. Παράλληλα, ο εγχώριος κλάδος οφείλει να προσαρμόσει τα δεδομένα του στο γεγονός ότι λειτουργεί σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο -προς την αυστηροποίηση- ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο και ότι περιθώρια αποφυγής δεν υπάρχουν. Όλα αυτά είναι ευθύνη της ασφαλιστικής αγοράς.

Το ΓεΣΥ δεν μας έχει επηρεάσει

- Μετά από μόλις δύο μήνες λειτουργίας του ΓεΣΥ στην Κύπρο και σίγουρα έχει αρχίσει να σχηματίζεται μία εικόνα, θα ήθελα να μου πείτε πώς έχει επηρεάσει τον ασφαλιστικό κλάδο και πώς αναμένεται να τον επηρεάσει με την πλήρη εφαρμογή του Σχεδίου από το καλοκαίρι του 2020.

- Μέχρι σήμερα ο κλάδος δεν φαίνεται να έχει επηρεαστεί. Μάλιστα σημειώνει και αυξήσεις στις υπηρεσίες υγείας, κάτι που δείχνει ότι ο κόσμος ανησυχεί, δεν έχει πειστεί και δεν έχει ξενοιάσει από ένα σύστημα που πληρώνει γενναία θέλοντας και μη.

Δεν γνωρίζουμε ακόμη με ποιο τρόπο θα υλοποιηθεί το σχέδιο του Υπουργείου Υγείας για ένταξη στο σύστημα της δευτεροβάθμιας περίθαλψης και με ποιους όρους θα ενταχθούν τα ιδιωτικά νοσοκομεία. Περιμένουμε, όπως όλοι, να δούμε πού θα πάει το πράγμα.

Το βέβαιο είναι ότι αντί σήμερα να καταγράφεται μια συλλογική νίκη με τη συμμετοχή όλων των πλευρών και με συνθήκες αμοιβαίας ωφέλειας, μετά από δεκαετίες προετοιμασίας το ΓεΣΥ μοιάζει ακόμα ημιτελές. Ένα νέο σύστημα υγείας χρειάζεται σημαντικές, μακροπρόθεσμες επενδύσεις.

Στη Gan Direct, με απλά βήματα και λίγα κλικ καθένας μπορεί να εξασφαλίσει, για τον εαυτό του και αυτούς που αγαπά, ασφάλεια και απόλυτη ηρεμία. Χωρίς ταλαιπωρία, χωρίς λίστες αναμονής και ουρές, με πρόσβαση στους καλύτερους γιατρούς, σε κορυφαία ιδιωτικά νοσοκομεία και διαγνωστικά κέντρα στην Κύπρο και στο εξωτερικό.

Με ένα μικρό αφαιρετό ποσό απαλλαγής το οποίο ο πολίτης επιλέγει, το Direct Care, με μικρό ασφάλιστρο, παρέχει τη δυνατότητα πλήρους νοσηλείας στην κλινική της επιλογής του στην γεωγραφική περιοχή της επιλογής του. Πιστεύουμε ότι κάθε πολίτης πρέπει να έχει τη δυνατότητα να απολαμβάνει το υψηλότερο δυνατό επίπεδο περίθαλψης όταν την έχει ανάγκη. Αυτό δεσμευόμαστε να το εξασφαλίζουμε με ένα πρόγραμμα που συνδυάζει ποιοτικές υπηρεσίες υγείας σε τιμή τόσο προνομιακή που δεν χρειάζεται δεύτερη σκέψη.

Α Π Ο Ψ Η Της **ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΣΩΚΟΥ**

Περασμένα μεγαλεία και άλλοι αναχρονισμοί

Το καλοκαίρι που η προσοχή στα νέα, και δη τα διεθνή, είναι ακόμη πιο αποσπασματική απ' ό,τι συνήθως (πολλές οι αποσπάσεις γαρ: θάλασσα, πλιοβασίλεμα, παγωτά...), σαν να τους βλέπουμε περισσότερο στις οθόνες μας: Δύο ισχυροί, χοντροκομμένοι άνδρες με πλούσια ξανθά μαλλιά απασχολούν την παγκόσμια επικαιρότητα εκστομίζοντας διαφιλονικούμενες δηλώσεις που, εκ του αποτελέσματος, φαίνεται να έχουν στόχο να προσβάλουν.

Πρόκειται βεβαίως για τον πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών Ντόναλντ Τραμπ, τελενταίος στόχος του οποίου είναι η διαφθορά που «μαστίζει» τη Βαλτιμόρη, και τον νέο πρωθυπουργό της Βρετανίας Μπόρις Τζόνσον, που για την ώρα τα βάζει μόνο με όσους αντιμάχονται την επιλογή ενός σκληρού Brexit.

Είναι μία τακτική που ικανοποιεί τους οπαδούς τους, διότι εντάσσεται σε μια «μεγάλη υπόσχεση». Ο πρό-

εδρος Τραμπ υποσχέθηκε «να κάνει ξανά μεγάλη την Αμερική». Το μυστικό του παραπέμπει σε μία εξιδανικευμένη, ή μάλλον ιδεατή εποχή. Διότι τι υπόσχεται ο πρόεδρος Τραμπ, αν όχι το χαμένο αμερικανικό όνειρο, ή καλύτερα την υπόσχεση μιας πολύ συγκεκριμένης εκδοχής του: εκείνης της δεκαετίας του '60 όταν οι οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες στις ΗΠΑ επέτρεπαν σε κάθε εργαζόμενο άνδρα να αποκτήσει ένα σπίτι και ένα αυτοκίνητο – όσο πιο ψηλά στην ιεραρχία, τόσο πιο μεγάλη.

Σίγουρα μία μερίδα των ψηφοφόρων του αυτό αναπολεί, και as έχουν αλλάξει δραματικά οι συνθήκες στην αγορά εργασίας, καθώς η παγκοσμιοποίηση έχει γυρίσει μπούμερανγκ για μερίδα του πληθυσμού – για να μην μπορούμε στις αλλαγές που προκάλεσαν τα κινήματα των πολιτικών δικαιωμάτων και της ισότητας των φύλων...

Πιο συγκεκριμένο είναι το μύ-

Ο Ντόναλντ Τραμπ, ο Μπόρις Τζόνσον, οι απρόβλεπτοι, οι ψηφοφόροι, οι κοινωνικές αλλαγές και το εκκρεμές της Ιστορίας.

νυμα στην περίπτωση του Τζόνσον, καθώς εστιάζει στην έξοδο από την Ευρωπαϊκή Ένωση – αλλά και αυτό επιπεριέχει μία αντίστοιχη υπόσχεση, της επιστροφής σε μία παλαιότερη, ιδεατή εποχή. Ο Βρετανός πρωθυπουργός επισκέφθηκε πρόσφατα τη Σκωτία, και ακούγοντας τις επιφυλάξεις της πρωθυπουργού της για το Brexit απάντησε ότι αυτό θα συμβεί, «come what may» – σε απλά ελληνικά, «κι ό,τι βρέξει as κατεβάσει».

Οι αναλυτές σημειώνουν ότι ο

εκκεντρικός Τζόνσον διαφέρει από τον πρόεδρο Τραμπ, καθώς είναι εξαιρετικά πνευματώδης – και γνώστης της ιστορίας, έχει άλλωστε γράψει ένα βιβλίο για τον Τσώρτσιλ.

Η μελέτη της βρετανικής ιστορίας είναι κοινό χαρακτηριστικό πολλών από τους οπαδούς του Brexit, που νοσταλγώντας ίσως το αυτοκρατορικό παρελθόν προσβλέπουν σε μία ισχυρή, ανεξάρτητη από τους περιορισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης Βρετανία. Και αν η μεγαλύτερη ισχύς εκτός Ε.Ε. αποδίδεται φρούδα ελπίδα, θα παρηγορούνται τουλάχιστον με την ανάπτυξη της εθνικής ανεξαρτησίας. Και οι δύο, πάντως, χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τα μίντια: ο Βρετανός πρωθυπουργός αποφάσισε να διαθέσει 100 εκατ. στερλίνες, το μεγαλύτερο κονδύλιο μεταπολεμικά, σε διαφημίσεις προετοιμασίας ενός σκληρού Brexit.

Αυτή η στροφή στο παρελθόν γίνεται όμως εις βάρος του μέλλον-

τος. Αρκεί να σκεφτούμε την άρνηση της κλιματικής αλλαγής στο όνομα της ανάπτυξης, ή την απαξίωση των δημοκρατικών θεσμών στο όνομα της κάθαρσης ενός βάλτου, ή την καχυποψία απέναντι στη διεθνή συνεργασία στο όνομα της εθνικής ισχύος. Από έναν αντίστροφο αναχρονισμό, όμως, φαίνεται ότι πάσχει και η απέναντι πλευρά.

Το νεότερο κομμάτι του Δημοκρατικού Κόμματος που έχει σηκώσει τη σημαία της αντίστασης, με ηγετική μορφή την Αλεξάνδρα Οκάσιο-Κορτέζ, δείχνει να θεωρεί τους μεγαλύτερους σε ηλικία πολιτικούς απολιθώματα του παρελθόντος. Και αυτό δεν περιορίζεται στον Τραμπ, αλλά επεκτείνεται και στους Δημοκρατικούς Τζο Μπάιντεν και Νάνσι Πελόσι.

Η αδυναμία συνεννόησης μεταξύ των παλαιότερων και των νεότερων πολιτικών που ίδιου κόμματος αντανακλά ένα ευρύτερο χάσμα γενών. Χαρακτηριστικές είναι οι κα-

τηγορίες εναντίον του Τζο Μπάιντεν ότι είναι υπερβολικά διαχυτικός και αυτό κάνει τις γυναίκες να αισθάνονται άβολα, περισσότερο σαν έναν «ιδιόρρυθμο θείο», καθώς δεν του προσάπτουν σεξουαλική παρενόχληση.

Μήπως οι κοινωνίες μας άσχουν από αναχρονισμό – την εισαγωγή ιδεών και απόψεων του σήμερα στην εικόνα που έχουμε για το παρελθόν; Είναι και αυτό ένα είδος πολιτισμικής μεροληψίας, που περιορίζει τη δυνατότητά μας να αξιολογήσουμε το παρελθόν καθώς το προσεγγίζουμε με τα κριτήρια του σήμερα.

Το ζήτημα έχει πολιτικές επιπτώσεις όταν προσεγγίζουμε την Ιστορία με τέτοιο τρόπο ώστε να επιβεβαιώνει τις πολιτικές μας πεποιθήσεις ή όταν επικρίνουμε τους πολιτικούς της παλιές αποφάσεις τους με τα ηθικά κριτήρια του σήμερα. Αλλά το παρελθόν ήταν πάντα το καταφύγιο των αδυνάμων...

Επιβραδύνεται η αύξηση συναλλαγών μέσω καρτών

Ανενεργά παραμένουν τα μισά POS που εγκαταστάθηκαν τα δύο τελευταία έτη

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Σημαντική επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης του τζίρου που πραγματοποιείται στην αγορά με «πλαστικό χρήμα» καταγράφεται το πρώτο 6μηνο του έτους, που υποχωρεί σε μονοψήφιο ποσοστό και συγκεκριμένα στο 6,6%, από διψήφια ποσοστά τα προηγούμενα χρόνια.

Σύμφωνα με στοιχεία της «Κ», ο τζίρος που πραγματοποιείται στην αγορά μέσω χρεωστικών, πιστωτικών και προπληρωμένων καρτών διαμορφώθηκε στο τέλος του πρώτου 6μήνου στα 17 δισ. ευρώ από 15,9 δισ. ευρώ το αντίστοιχο περυσινό εξάμηνο, παραπέμποντας σε ετήσια άνοδο που θα κινηθεί κοντά στο 5% στο τέλος του 2019 σε σχέση με το 2018. Η υποχώρηση του ρυθμού αύξησης οφείλεται σε δύο λόγους:

- Πρώτον, στη μείωση των συναλλαγών που πραγματοποιούν οι τουρίστες που επισκέπτονται τη χώρα μας, η αξία των οποίων υποχώρησε από 3,2 δισ. ευρώ το πρώτο 6μηνο του 2018 σε 2,8 δισ. ευρώ το πρώτο 6μηνο του 2019, καταγράφοντας πτώση κατά 11,4% σε ετήσια βάση.
- Δεύτερον, στην κόπωση που καταγράφει η χρήση χρεωστικών και πιστωτικών καρτών από τους Έλληνες κατόχους, οι συναλλαγές των οποίων αυξήθηκαν μεν, αλλά όχι με τους υψηλούς ρυθμούς ανόδου της τάξης του 30% που υπήρξε τα προηγούμενα χρόνια. Συγκεκριμένα, η αξία των συναλλαγών που πραγματοποιήσαν οι Έλληνες αυξήθηκε από τα 12,8 δισ. ευρώ το πρώτο 6μηνο του 2018 στα 14,2 δισ.

Τζίρος με κάρτες

ΠΟΣΑ ΣΕ ΔΙΣ. ΕΥΡΩ



↑
6,6%

↑
11,1%

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Το πρώτο εξάμηνο καταγράφεται αύξηση 6,6%, από διψήφια ποσοστά που ήταν τα προηγούμενα χρόνια.

ευρώ το πρώτο 6μηνο του 2019, καταγράφοντας άνοδο της τάξης του 11% σε ετήσια βάση.

Τα στοιχεία του πρώτου 6μήνου δημιουργούν προβληματισμό στις τράπεζες για τον ρυθμό διείσδυσης του «πλαστικού χρήματος»

στις καθημερινές συναλλαγές καθώς, παρά τη συνεχιζόμενη άνοδο, διαπιστώνουν ότι η δυναμική που παρουσίασαν τα προηγούμενα χρόνια οι ηλεκτρονικές πληρωμές ατονεί σταδιακά. Σύμφωνα με αρμόδια τραπεζικά στελέχη, η τάση αυτή επιβεβαιώνει ότι η δυναμική των μέτρων όπως το «κτίσιμο» του αφορολογήτου μέσω των ηλεκτρονικών συναλλαγών έχει εξαντληθεί και απαιτούνται πρόσθετα κίνητρα για την ταχύτερη διείσδυση του «πλαστικού χρήματος». Τα κίνητρα αυτά πρέπει, σύμφωνα με την άποψη που διατυπώνουν αρμόδια στελέχη, να δημιουργούν ουσιαστικό όφελος για τον καταναλωτή,

έτσι ώστε να αποτρέπεται από το να μη ζητάει απόδειξη για συναλλαγές που έχουν υψηλό ΦΠΑ και τις οποίες προτιμά να πληρώνει με μετρητά.

Να σημειωθεί ότι μέσω χρεωστικών και πιστωτικών καρτών πραγματοποιείται πλέον το 20% της ιδιωτικής κατανάλωσης και παρά το γεγονός ότι το ποσοστό αυτό έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια –μετά την επιβολή των capital controls και μέτρα όπως το υποχρεωτικό «κτίσιμο» ενός μέρους του αφορολογήτου μέσω καρτών και η υποχρεωτική εγκατάσταση POS– απέχει πολύ ακόμη από ώριμες ευρωπαϊκές αγορές, που έχουν περιορίσει κατά πολύ τη χρήση μετρητών.

Η σκοπιμότητα μιας γενικευμένης χρήσης του «πλαστικού χρήματος» συνδέεται στην Ελλάδα με την ανάγκη περιορισμού της φοροδιαφυγής, που ειδικά σε συγκεκριμένες επαγγελματικές κατηγορίες ανθεί. Τη διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνουν τα στοιχεία των τραπεζών που δείχνουν ότι περίπου τα μισά από τα τερματικά μηχανήματα POS που εγκαταστάθηκαν τα δύο τελευταία χρόνια στη βάση της υποχρεωτικότητας του νόμου, παραμένουν ανενεργά. Ο κύριος όγκος των συναλλαγών εξακολουθεί να προέρχεται από τα σουπερ μάρκετ, που αντιπροσωπεύουν το 14% του τζίρου που διενεργείται με κάρτες, τα πρατήρια βενζίνης που αντιπροσωπεύουν το 5%-6%, ενώ ακολουθούν τα φαρμακεία με 5%, τα mini market και τα εστιατόρια με ποσοστό 4%.

Σε προ κρίσης επίπεδα ο δείκτης οικονομικού κλίματος στην Ελλάδα

Βελτίωση κατά 4,3 μονάδες μέσα σε μόλις ένα μήνα και διαμόρφωση στο υψηλότερο επίπεδο από την προ κρίσης εποχή σημείωσε τον Ιούλιο στην Ελλάδα ο δείκτης οικονομικού κλίματος (Economic Sentiment Indicator).

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο δείκτης οικονομικού κλίματος στην Ελλάδα διαμορφώθηκε στις 105,3 μονάδες έναντι 101 μονάδων τον Ιούνιο του 2019. Σε επίπεδα άνω των 105 μονάδων είχε να βρεθεί ο σχετικός δείκτης από το 2007, ενώ μόνον πέρυσι τον Ιούλιο, πριν από την ολοκλήρωση δηλαδή του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής, βρέθηκε κοντά στις 105 μονάδες, και συγκεκριμένα στις 104,9 μονάδες.

Η υψηλή επίδοση του φετινού Ιουλίου αποδίδεται σε μεγάλο βαθμό στην ανάληψη της εξουσίας από τη Ν.Δ., εξέλιξη η οποία έχει δημιουργήσει αυξημένες προσδοκίες, κυρίως στον επιχειρηματικό κόσμο, για την εφαρμογή οικονομικής πολιτικής πιο φιλικής στις επενδύσεις. Σημαντική είναι και η βελτίωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης, καθώς από τις -27,8 μονάδες τον Ιούνιο διαμορφώθηκε στις -20,2 μονάδες τον Ιούλιο.

Στους επιμέρους δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών καταγράφεται βελτίωση και στους τέσσερις βασικούς κλάδους της οικονομίας, με το ισοζύγιο, μάλιστα, θετικών/αρνητικών απαντήσεων στον κλάδο της βιομηχανίας να γυρίζει σε θετικό πρόσημο. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στη βιομηχανία διαμορφώθηκε τον Ιούλιο στις 1,7 μονάδες από -0,6 μονάδες τον Ιούνιο, σε χαμηλότερα, ωστόσο, επίπεδα από τον Ιούλιο του 2018 (5,4 μονάδες). Ο δείκτης επιχει-

ρηματικών προσδοκιών στις υπηρεσίες, εκεί δηλαδή όπου συμπεριλαμβάνεται ο τουρισμός, διαμορφώθηκε στις 22,1 μονάδες από 15,9 μονάδες τον Ιούλιο του 2018 (σ.σ. η σύγκριση γίνεται με τον αντίστοιχο περυσινό μήνα λόγω της μεγάλης επίδρασης της εποχικότητας στον εν λόγω δείκτη). Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο λιανεμπόριο ενισχύθηκε επίσης σημαντικά, στις 13,7 μονάδες τον Ιούλιο του 2019 από 9,2

Σημαντική είναι και η βελτίωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης.

μονάδες τον Ιούνιο του 2019 και 14,9 μονάδες τον Ιούλιο του 2018. Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις κατασκευές παραμένει σε αρνητικό πρόσημο (δηλαδή το ισοζύγιο θετικών/αρνητικών απαντήσεων είναι αρνητικό), όμως εμφανίζει αισθητή βελτίωση. Τον Ιούλιο του 2019 διαμορφώθηκε στις -48,1 μονάδες από -55,5 μονάδες τον Ιούνιο του 2019, ενώ τον Ιούλιο του 2018 είχε διαμορφωθεί σε -45,8 μονάδες.

Η διαμόρφωση του δείκτη οικονομικού κλίματος στην Ελλάδα στις 105,3 μονάδες «κρύβει» και ακόμη ένα ρεκόρ: πρόκειται για επίδοση πάνω από τον μέσον όρο της Ε.Ε., αλλά και της Ευρωζώνης. Στην Ε.Ε. ο δείκτης οικονομικού κλίματος διαμορφώθηκε τον Ιούλιο του 2019 στις 102 μονάδες από τις 102,3 μονάδες τον Ιούνιο του 2019, ενώ στην Ευρωζώνη διαμορφώθηκε στις 102,7 μονάδες από 103,3 μονάδες ένα μήνα πριν.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

PIK 4
CLASSIC

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2018 - 2019

PIK CLASSIC

Κλασική, jazz και κλασική ροκ μουσική η επιλογή μας. Συντονιστείτε στους 88.2

PIK 1 | PIK 2

ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2018 - 2019

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Στις οκτώ το βράδυ ακριβώς, η ενημέρωση, με εγκυρότητα και αντικειμενικότητα. Με το πιο εκτεταμένο δίκτυο ανταποκριτών στην Κύπρο και το εξωτερικό, σφαιρική πληροφόρηση από την Κύπρο και τον κόσμο.

Παρουσίαση:
Γωγώ Αλεξανδρινού

Υπεύθυνος Σκηνοθέτης Δελτίου Ειδήσεων:
Στέφανος Φαρμακάς

**Καθημερινά
8.00 μ.μ.**

Τέλος στο γραφειοκρατικό βάρος των βιβλίων εσόδων - εξόδων

Ηλεκτρονικά η τήρηση το 2020 – Τέλη 2019 η πιλοτική εφαρμογή του συστήματος

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Τέλος στο τεράστιο διαχειριστικό κόστος που υπονόμειε την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων βάζει η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) θέτοντας σε –πιλοτική– εφαρμογή στο τελευταίο τρίμηνο του 2019 τα ηλεκτρονικά βιβλία. Ταυτόχρονα όμως η εφορία δημιούργει ένα ισχυρό «ηλεκτρονικό μάτι» για τον έλεγχο των τιμολογίων που διακινούνται. Πολύ σύντομα λοιπόν, τα παραδοσιακά βιβλία εσόδων - εξόδων θα περάσουν στην Ιστορία, καθώς από το 2020 στόχος του οικονομικού επιτελείου είναι τα ηλεκτρονικά βιβλία να έχουν επεκταθεί στο σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας.

Αυτό σημαίνει ότι όλες οι επιχειρήσεις και οι ελεύθεροι επαγγελματίες θα πρέπει να δηλώνουν τα τιμολογία τους και να συμπληρώνουν τα βιβλία τους με ηλεκτρονικό τρόπο και με άμεση σύνδεση με το Taxisnet.

Το νέο σύστημα που στοχεύει στην απλοποίηση των διαδικασιών, στη μείωση του διαχειριστικού κόστους και στον περιορισμό της φοροδιαφυγής και της γραφειοκρατίας, παρουσιάστηκε από τον υπουργό Οικονομικών Χρήστο Σταϊκούρα, τον υφυπουργό Οικονομικών Απόστολο Βεσυρόπουλο και τον διοικητή της ΑΑΔΕ Γιώργο Πιτσιλή.

Με τα ηλεκτρονικά βιβλία, όπως δήλωσε ο υπουργός Οικονομικών, αυτοματοποιούνται οι διαδικασίες συμπλήρωσης και υποβολής δηλώσεων, μειώνεται το διαχειριστικό κόστος για τις επιχειρήσεις, καταργούνται οι συγκεντρωτικές καταστάσεις προμηθευτών - πελατών, επιταχύνονται οι επιστροφές φόρων στους συνειστές, ενώ ενισχύεται ο έλεγχος των υποθέσεων. Πρόκειται για ένα μέτρο που εντάσσεται στο πλαίσιο ηλεκτρονικοποίησης όλων των συναλλαγών που θα συμβάλει σημαντικά στον περιορισμό της φοροδιαφυγής.

Τον τρόπο λειτουργίας του νέου συστήματος ηλεκτρονικής τήρησης βιβλίων, το οποίο τίθεται σε δημόσια διαβούλευση έως τις αρχές Σεπτεμβρίου,



Ο διοικητής της ΑΑΔΕ Γ. Πιτσιλής και ο υπουργός Οικονομικών Χρ. Σταϊκούρας κατά την παρουσίαση των ηλεκτρονικών βιβλίων. Με το νέο σύστημα αυτοματοποιούνται οι διαδικασίες συμπλήρωσης και υποβολής δηλώσεων, μειώνεται το διαχειριστικό κόστος για τις επιχειρήσεις και καταργούνται οι συγκεντρωτικές καταστάσεις προμηθευτών - πελατών.

Ταυτόχρονα η εφορία δημιουργεί ένα ισχυρό «ηλεκτρονικό μάτι» για τον έλεγχο των τιμολογίων που διακινούνται.

παρουσίασε αναλυτικά ο Γ. Πιτσιλής, ο οποίος σημείωσε ότι δημιουργείται μια νέα ηλεκτρονική πλατφόρμα με την ονομασία «My Data». Στην ηλεκτρονική πλατφόρμα, οι επιχειρήσεις και οι επαγγελματίες θα δηλώνουν τα τιμολογία τους, τα οποία θα καταχωρίζονται αυτόματα στα ηλεκτρονικά βιβλία τους. Παράλληλα, οι λήπτες των τιμολογίων θα βλέπουν στα δικά τους ηλεκτρονικά βιβλία τα τιμολογία των εκδοτών. Ταυτόχρονα ενημερώνονται τα φορολογικά

έντυπα των δηλώσεων εισοδήματος και ΦΠΑ με τα δεδομένα των βιβλίων, με αποτέλεσμα οι δηλώσεις αυτές να είναι προσυμπληρωμένες και να επιτρέπουν την άμεση διασταύρωση όλων των δεδομένων. Συγκεκριμένα, με το θεσμό των ηλεκτρονικών βιβλίων επιτυγχάνεται:

- Μείωση του διαχειριστικού κόστους των επιχειρήσεων.
- Αυτοματοποίηση στη συμπλήρωση των φορολογικών δηλώσεων, με έμφαση στη σταδιακή προσυμπλήρωση για περιοδικές ΦΠΑ, φορολογία εισοδήματος κ.ά.
- Κατάργηση συγκεντρωτικών καταστάσεων για πελάτες και προμηθευτές.
- Βελτιστοποίηση της στόχευσης των υποθέσεων που επιλέγονται προς έλεγχο, με σκοπό την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και του λαθρεμπορίου.
- Απλούστευση και επιτάχυνση της διαδικασίας επιστροφών φόρου εισοδήματος και ΦΠΑ στις συνειστέες επιχειρήσεις.

Μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας «My DATA», τα δεδομένα των φορολογικών δηλώσεων των επιχειρήσεων θα αντιπαρα-

βάλλονται με τα δεδομένα των ηλεκτρονικών βιβλίων τους. Η πρώτη αντιπαράβολή θα γίνεται την επομένη της λήξης της προθεσμίας υποβολής κάθε είδους δηλώσεων. Από την αντιπαράβολή θα αποφασισθεί εάν υπάρχει λόγος ελέγχου της εταιρείας. Συμφωνία - Κατ' αρχήν ασυμφωνία. Σε περίπτωση κατ' αρχήν ασυμφωνίας, η ΑΑΔΕ θα αποστέλλει σχετικά αυτοματοποιημένα μηνύματα στις επιχειρήσεις, ώστε αυτές να προβούν, εντός διμήνου, στις αναγκαίες διορθωτικές ενέργειες.

Αμέσως μετά την πάροδο του διμήνου εναρμόνισης, τα δεδομένα των φορολογικών δηλώσεων των επιχειρήσεων αντιπαράβλονται εκ νέου με τα δεδομένα των ηλεκτρονικών βιβλίων τους. Από τη δεύτερη αντιπαράβολή μπορεί να προκύψει: συμφωνία, δικαιολογημένη ασυμφωνία, αδικαιολογητή ασυμφωνία. Στην περίπτωση της αδικαιολογητής ασυμφωνίας και ανάλογα με την αξιολόγηση της σοβαρότητας των αποκλίσεων, η επιχείρηση θα οδηγείται σε φορολογικό έλεγχο και επιβολή κυρώσεων.

Σε επίπεδα ρεκόρ οι επιχειρηματικές προσδοκίες

Στα υψηλότερα επίπεδα από τον Μάρτιο του 2008 βρέθηκε ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Ιούλιο του 2019, επηρεασμένος θετικά από το αποτέλεσμα των πρόσφατων εθνικών εκλογών. Οι προσδοκίες είναι βελτιωμένες και στους τέσσερις μεγάλους επιχειρηματικούς κλάδους που συμπεριλαμβάνονται στην έρευνα, ενώ η καταναλωτική εμπιστοσύνη βρέθηκε στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων 12 ετών. Θετικά είναι τα μηνύματα και από τον δείκτη υπεύθυνων προμηθειών στη μεταποίηση (γνωστός ως δείκτης PMI), με τα στοιχεία να δείχνουν ότι η βιομηχανία και η ελληνική οικονομία μπορούν να βρεθούν σε τροχιά σταθερής ανάπτυξης το δεύτερο εξάμηνο του τρέχοντος έτους.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την έρευνα οικονομικής συγκυρίας που πραγματοποίησε το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE), ο δείκτης οικονομικού κλίματος διαμορφώθηκε τον Ιούλιο στις 105,3 μονάδες, από τις 101 μονάδες τον Ιούνιο. Η τιμή αυτή είναι η υψηλότερη που έχει καταγραφεί από τον Μάρτιο του 2008 με βάση τα παρατηρούμενα στοιχεία του IOBE. Αν και το ίδιο το IOBE σημειώνει ότι η καταγραφή θετικών προσδοκιών σε επιχειρήσεις και πολίτες παρατηρείται συστηματικά σε όλες τις εκλογικές διαδικασίες των τελευταίων ετών, επισημαίνει ότι η έρευνα καταγράφει περισσότερο τους ποσοτικούς

δείκτες ζήτησης από την πλευρά των επιχειρήσεων, οι οποίοι είναι σχετικά λιγότερο εξαρτημένοι από την πολιτική συγκυρία. Οι επιμέρους δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών διαμορφώθηκαν ως εξής τον Ιούλιο του 2019:

- Στη βιομηχανία ενισχύθηκε

Η καταναλωτική εμπιστοσύνη βρέθηκε στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων 12 ετών.

οριακά τον Ιούλιο στις 104,4 (από 104,2 μονάδες τον Ιούνιο), επίπεδο ωστόσο ελαφρώς χαμηλότερο σε σύγκριση με τον Ιούλιο του 2018 (105,9 μονάδες). Στα αρνητικά καταγράφονται οι πτωτικές τάσεις στις εξαγωγές το τελευταίο τρίμηνο, αλλά και στις προβλέψεις για τις εξαγωγές τους προσχείς μήνες, στοιχείο που σχετίζεται με την επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας.

- Στις κατασκευές ενισχύθηκε τον Ιούλιο στις 58 μονάδες (από 54,6 τον Ιούνιο), επίπεδο ελαφρώς υψηλότερο από το αντίστοιχο περυσινό (56,9 μονάδες).
- Στο λιανικό εμπόριο ανέκαμψε εκ νέου τον Ιούλιο, κινούμενος στις 104,9 μονάδες (από 103,2 μονάδες τον Ιούνιο), ελαφρώς χαμηλότερα όμως από την αντί-



Ιδιαίτερος ενθαρρυντικός είναι τα μηνύματα και από τον δείκτη PMI στη μεταποίηση. Τον Ιούλιο του 2019, ο δείκτης διαμορφώθηκε στις 54,6 μονάδες καταγράφοντας υψηλό τρίων μηνών.

στοιχη περυσινή επίδοση (105,8).

- Στις υπηρεσίες κινήθηκε έντονα ανοδικά τον Ιούλιο, στις 108 μονάδες (από 98,1 μονάδες τον Ιούνιο) και σε πολύ υψηλότερα επίπεδα από την επίδοση του περυσινού Ιουλίου (99,7 μονάδες).

Η κυβερνητική αλλαγή σε συνδυασμό με τα μέτρα για μείωση του ΕΝΦΙΑ και τις αλλαγές στη ρύθμιση των 120 δόσεων θεωρείται ότι διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο για τη βελτίωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης. Ο εν λόγω δείκτης διαμορφώθηκε στις -20,2 μονάδες από τις -27,8 μονάδες τον Ιούνιο του 2019 και στις -46,5 μονάδες ένα χρόνο πριν. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν δύο συγκεκριμένοι επιμέρους δείκτες: Καταρχάς, ο δείκτης των προβλέψεων των νοικοκυριών για

την οικονομική κατάσταση της χώρας το προσεχές δωδεκάμηνο ενισχύθηκε έντονα τον Ιούλιο και διαμορφώθηκε στις 0,1 μονάδες (-18,3 μονάδες τον Ιούνιο). Την ίδια ώρα, ωστόσο, μειώνεται η πρόθεση των καταναλωτών για μείζονες αγορές το προσεχές δωδεκάμηνο, με τον σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται τον Ιούλιο του 2019 στις -36,2 μονάδες, από -41,2 μονάδες τον Ιούνιο.

Ιδιαίτερος ενθαρρυντικός είναι τα μηνύματα και από τον δείκτη PMI στη μεταποίηση, τον οποίο καταρτίζει η IHS Markit. Τον Ιούλιο του 2019 ο δείκτης διαμορφώθηκε στις 54,6 μονάδες, από τις 52,4 μονάδες τον Ιούνιο του 2019, καταγράφοντας υψηλό τρίων μηνών. Η νέα άνοδος του δείκτη στην Ελλάδα έρχεται σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στον υπόλοιπο κόσμο. «Τα αποτελέσματα αυτά έρχονται σε πλήρη αντίθεση με τις συνθήκες που επικρατούν στον μεταποιητικό τομέα παγκοσμίως, ο οποίος αντιμετώπισε επιβράδυνση της ζήτησης τους τελευταίους μήνες.

Αν οι Έλληνες παραγωγοί παραμείνουν ανεπηρέαστοι από αυτή την υποτονική εικόνα και οι τρέχουσες τάσεις σχετικά με τις πωλήσεις συνεχιστούν, θα μπορούσαν να απολαύσουν σταθερή ανάπτυξη στο δεύτερο εξάμηνο του έτους», επισήμανε ο Ντέιβιντ Οουεν, οικονομολόγος στην IHS Markit.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Η ΤτΕ πρωτοστατεί στη μάχη κατά της κλιματικής αλλαγής

Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι πρωτοπόρος στην προώθηση ενός βιώσιμου χρηματοοικονομικού συστήματος (sustainable finance), καθώς μαζί με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και την Τράπεζα της Αγγλίας είναι οι τρεις κεντρικές τράπεζες που αναδεικνύουν το θέμα της κλιματικής αλλαγής περισσότερο από κάθε άλλη.

Επιπλέον, ο διοικητής της ΤτΕ Γιάννης Στουρνάρας έχει πραγματοποιήσει την περίοδο 2018-2019 τις περισσότερες ομιλίες για το θέμα αυτό σε σχέση με τους ομολόγους του των άλλων κεντρικών τραπεζών.

Αυτό αναφέρει το OMFIF (Official Monetary and Financial Institutions Forum) στην τελευταία του έκθεση με θέμα τις κεντρικές τράπεζες και την κλιματική αλλαγή. Το OMFIF είναι ανεξάρτητο φόρουμ που ασχολείται με θέματα κεντρικών τραπεζών, οικονομικής πολιτικής και δημοσίων επενδύσεων και έχει έδρα το Λονδίνο. Σε ένα tweet του, μάλιστα, αναφέρει χαρακτηριστικά ότι αυτές οι τρεις τράπεζες «δίνουν τον τόνο» για ένα βιώσιμο χρηματοοικονομικό σύστημα και παραθέτει τις φωτογραφίες του κ. Στουρνάρα, του Μάριο Ντράγκι της ΕΚΤ και του Μαρκ Κάρνεϊ της Τράπεζας της Αγγλίας, τονίζοντας ότι είναι οι τρεις κεντρικοί τραπεζίτες που ασχολούνται περισσότερο με την κλιματική κρίση.

Τα τελευταία χρόνια, η παγκόσμια κινόντητα των κεντρικών τραπεζών έχει στρέψει την προσοχή της στην πρόκληση της κλιματικής αλλαγής, καθώς η μεταβολή του κλίματος αποτελεί σημαντικό κίνδυνο με επιπτώσεις περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές. Στόχος των δράσεων των κεντρικών τραπεζών είναι η ενίσχυση της ανθεκτικότητας της οικονομίας και του χρηματοοικονομικού συστήματος στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και η εξασφάλιση ενός βιώσιμου μέλλοντος.

Όπως έχει δηλώσει ο κ. Στουρνάρας, «είναι αυτονόητο για ποιο λόγο οι κεντρικές τράπεζες σήμερα ενδιαφέρονται για τη βιώσιμη ανάπτυξη: διότι χρηματοοικονομική σταθερότητα χωρίς βιωσιμότητα του αναπτυξιακού μοντέλου απλώς δεν νοείται».

Η έκθεση του OMFIF παρουσιάζει αναλυτικά τις δράσεις και τις πρωτοβουλίες των κεντρικών τραπεζών για την κλιματική αλλαγή. Ιδιαίτερη θέση στην έκθεση έχουν και οι δράσεις της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία είναι η πρώτη κεντρική τράπεζα που ασχολήθηκε ενεργά με το θέμα της κλιμα-



Ο διοικητής της ΤτΕ έχει πραγματοποιήσει την περίοδο 2018-2019 τις περισσότερες ομιλίες για το θέμα σε σχέση με τους ομολόγους του.

Στουρνάρας, Ντράγκι και Κάρνεϊ είναι οι τρεις κεντρικοί τραπεζίτες που ασχολούνται περισσότερο με το ζήτημα.

τικής αλλαγής, συστήνοντας την Επιτροπή Μελέτης Επιπτώσεων Κλιματικής Αλλαγής (ΕΜΕΚΑ), το 2009. Στόχος ήταν και παραμένει η αντιμετώπιση των κινδύνων και η ανάδειξη των ευκαιριών που εκπορεύονται από τη μεταβολή του κλίματος, καθώς οι μελέτες της ΕΜΕΚΑ έχουν δείξει πως η κλιματική αλλαγή επηρεάζει σημαντικά την οικονομία και αναδεικνύεται ως βασική παράμετρος στη χάραξη των σχετικών πολιτικών.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Τράπεζα της Ελλάδος συμμετέχει και στο Δίκτυο Κεντρικών Τραπεζών και Εποπτικών Αρχών για ένα Πράσινο Χρηματοοικονομικό Σύστημα (Network of Central Banks and Supervisors for Greening the Financial System - NGSF), δίκτυο που έχει συσταθεί με σκοπό την ενίσχυση της παγκόσμιας προσπάθειας για την επίτευξη των στόχων της Συμφωνίας του Παρισιού και την ενδυνάμωση του ρόλου του χρηματοοικονομικού συστήματος στον αγώνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Παράλληλα, η Τράπεζα της Ελλάδος είναι η πρώτη κεντρική τράπεζα διεθνώς που στήριξε και υιοθέτησε τις αρχές υπεύθυνων τραπεζικών της του UNEP FI (United Nations Environment Programme Finance Initiative). Οι αρχές υπεύθυνων τραπεζικών φιλοδοξούν να καθορίσουν τον ρόλο και τις ευθύνες του τραπεζικού τομέα στη διαμόρφωση ενός βιώσιμου μέλλοντος.

Πτώση σε πληρότητα και έσοδα για τα ξενοδοχεία της Αττικής το α' εξάμηνο

Με πτώση της τάξεως του 3,8% στην πληρότητα, του 2,9% στο έσοδο ανά διαθέσιμο δωμάτιο (RevPar) και με οριακή θετική αλλαγή 1,0% στη μέση τιμή δωματίου έκλεισε το πρώτο εξάμηνο του 2019 για τα ξενοδοχεία της Αθήνας. Σύμφωνα με τα μηνιαία δελτία της Ενωσης Ξενοδοχών Αθηνών - Αττικής και GBR Consulting αλλά και με τα στοιχεία κίνησης και απόδοσης ξενοδοχείων, ειδικά η πληρότητα των ξενοδοχείων το εξάμηνο διαμορφώθηκε σε αρνητικά επίπεδα και κάθε μήνα, σε ποσοστά έως και -8,6%, κάτι που επιβεβαιώνει την ανησυχία σχετικά με τον ανταγωνισμό και την υπερπροσφορά κλινών στην Αθήνα, όλων των τύπων καταλυμάτων.

Η δε μέση τιμή δωματίου και το έσοδο ανά διαθέσιμο δωμάτιο επίσης παρουσίασαν έντονες διακυμάνσεις από μήνα σε μήνα, σημειώνοντας πτωτική πορεία τον μήνα Ιούνιο σχεδόν κατά 5%. Σημειώνεται πως ο Ιούνιος, ο οποίος διατήρησε οριακά +0,9% την πληρότητα του αντίστοιχου περυσινού μήνα, και ως καλοκαιρινός μήνας θεωρείται μήνας αχμήs.

Από πλευράς της ΕΞΑΑΑ επισμαίνεται πως η Αθήνα δέχεται τον μεγαλύτερο όγκο αφίξεων επισκεπτικών (περίπου 8.200.000 επισκέπτες), ως η σημαντικότερη διεθνής πύλη εισόδου στη χώρα.

Πολλοί εξ αυτών των επισκεπτών συνεχίζουν και προς λοιπούς προορισμούς, αλλά σε κάθε περίπτωση «τα στοιχεία που καταγράφουν αύξηση των αφίξεων επισκεπτών στο αεροδρόμιο τα τελευταία χρόνια δεν συνάδουν με την τόσο μεγάλη απόκλιση και τις εντυπωσιακά πτωτικές τάσεις που καταγράφονται από τα τέλη του 2018 στην πληρότητα των ξενοδοχείων της Αθήνας», σημειώνει η ΕΞΑΑΑ.

Η ΕΞΑΑΑ ζητεί «νέο τουριστικό σχεδιασμό με συγκεκριμένους στόχους» και μιλά για «μείζον ζήτημα άναρχης τουριστικής ανάπτυξης στην Αθήνα που πρέπει να αντιμετωπιστεί εγκαίρως μαζί με όλα τα παράλληλα και χρόνια προβλήματα όπως ασφάλεια, καθαριότητα, ειδική υποδομή κ.λπ.» καθώς «υποσκάπτεται η σύγχρονη και ανταγωνιστική τουριστική ταυτότητα της πόλης».

ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΣ

Χάθηκαν 470.000 θέσεις εργασίας στον ευρωπαϊκό τραπεζικό κλάδο

Μείωσαν δραστικά το δίκτυο των καταστημάτων τους

Σημαντική συρρίκνωση αλλά και ποιοτικό μετασχηματισμό έχει υποστεί ο τραπεζικός κλάδος ανά τον κόσμο μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, με τις ευρωπαϊκές τράπεζες να εμφανίζονται αποδυναμωμένες και τις κινεζικές να έχουν αναδειχθεί πρώτες στον κόσμο. Η εικόνα αναδύεται από σχετικό ρεπορτάζ της ιταλικής οικονομικής εφημερίδας Il Sole 24 Ore, σύμφωνα με το οποίο οι τράπεζες της Ευρωζώνης μείωσαν σημαντικά το δίκτυο των καταστημάτων τους και περιόρισαν το προσωπικό τους αθροιστικά κατά 470.000 θέσεις εργασίας.

Αντιπροσωπευτική περίπτωση αποτελεί ο τραπεζικός κλάδος της Ελλάδας, καθώς το 2008 ο αριθμός των τραπεζικών υπαλλήλων στη χώρα μας είχε φτάσει στα υψηλότερα ιστορικά επίπεδα, υπερβαίνοντας τα 66.000 άτομα και το περασμένο έτος απασχολούσε μόλις 39.380 άτομα, έχοντας δηλαδή χάσει συνολικά 26.780 θέσεις εργασίας. Ανάλογη μείωση έχει υποστεί και το δίκτυο των καταστημάτων, πολλά από τα οποία έκλεισαν στο πλαίσιο αναδιρθρώσεων, με αποτέλεσμα από τα 4.097 καταστήματα που αριθμούσε ο κλάδος στη χώρα μας το 2008 πέρυσι να λειτουργούν μόνον 1.979.

Στη γειτονική Ιταλία, ενδεικτική είναι η περίπτωση της υπό αναδιάρθρωση UniCredit που, είτε με συνταξιοδότηση είτε με εθελουσία έξοδο, είτε με απόλυση, έχει μειώσει το προσωπικό της από 176.000 άτομα σε μόλις 96.348. Η επίσης ιταλική Intesa το 2017 απορόρφωσε την προβληματική Popolarì και έχει μειώσει τις επιτοκίων του δολαρίου που αποφάσισε η Federal Reserve. Σύμφωνα, πάντα, με το ρεπορτάζ της ιταλικής εφημερίδας, εξίσου σημαντικός παράγοντας είναι και η αύξηση κατά 1,7% που σημείωσαν οι προμήθειες των αμερικανικών τραπεζών στις συναλλαγές τους έναντι μείωσης κατά 0,3% στις προμήθειες των ευρωπαϊκών τραπεζών.

Οι αμερικανικοί τραπεζικοί κολοσσοί καταγράφουν υψηλότερα επίπεδα αποδοτικότητας των κεφαλαίων τους που φτάνει στο 12,6%, όταν ο μέσος όρος μεταξύ των ευρωπαϊκών μεγάλων τραπεζών δεν υπερβαίνει το 7%. Αλλωστε, έχουν επωφεληθεί όλες οι αμερικανικές τράπεζες από τη φορολογική μεταρρύθμιση Τραμπ το 2017, καθώς μειώθηκε η φορολογική τους επιβάρυνση, με τον εταιρικό φόρο να έχει περιορισθεί στο 21% από 35%. Η ιταλική εφημερίδα υπογραμμίζει πως οι αμερικανικές τράπεζες έχουν χαμηλότερο λόγο εξόδων προς έσοδα σε σύγκριση με τις ευρωπαϊκές και συγκεκριμένα 59,7% έναντι 65,4% των ευρωπαϊκών τραπεζών.

Εκείνες που έχουν, πάντως, αναδειχθεί στους ισχυρότερους παράγοντες στον κλάδο παγκοσμίως, είναι οι κινεζικές τράπεζες οι οποίες, όπως επισημαίνει η ιταλική οικονο-



Η **ιταλική** UniCredit, είτε με συνταξιοδότηση, είτε με εθελουσία έξοδο, είτε με απόλυση, έχει μειώσει το προσωπικό της από 176.000 άτομα το 2008 σε μόλις 96.348.

μική εφημερίδα, «αποτελούν ένα σύμπαν μόνες τους». Καταλαμβάνουν μονίμως τις τέσσερις από τις πέντε πρώτες θέσεις στην παγκόσμια κατάταξη των ισχυρότερων τραπεζών. Με ισχυρότερη την ICB, Βιομηχανική και Εμπορική Τράπεζα της Κίνας, της οποίας το ενεργητικό ανέρχεται σε 3,517 τρισ. ευρώ, ακολουθούν η Αγροτική Τράπεζα της Κίνας με ενεργητικό 2,871 τρισ. ευρώ και η Κατασκευαστική Τράπεζα της Κίνας με 2,856 τρισ. ευρώ. Την τέταρτη θέση καταλαμβάνει η αμερικανική JPMorgan Chase με 2,703 τρισ. ευρώ, ενώ ανάμεσα στις ευρωπαϊκές στην υψηλότερη θέση, και συγκεκριμένα στην όγδοη, βρίσκεται η γαλλική BNP Paribas με ενεργητικό 2,276 τρισ. ευρώ και ακολουθεί η HSBC με 2,275 τρισ. ευρώ.

Αυγουστιάτικο Φεγγάρι

Μουσική και Ποίηση

Για τον Έρωτα, τον Άνθρωπο και τη Ζωή
κάτω από το φως του Φεγγαριού

11.08

στις 8.30 μ.μ.
“Μικρή Σαλαμίνα”
Πάρκο Γλυπτικής Φίλιππου Γιαπάνη,
Φασούλα

Είσοδος €15

Τα έσοδα θα δοθούν στο Ίδρυμα
“Ταμείο Ημέρας Αγάπης Παιδιού”

Διοργανωτής:



Συμμετέχουν:

Γιώργος Περρής, Στάθης Σούλης, Βάσος Αργυρίδης, Άντρια Θεοδώρου,
Σταύρος Λούρας, Έλενα Χειλέτη, Φίλιππος Σοφιανός,
Σκευή Τσιάκκα, Μιχάλης Παπαευαγόρου

Επιμέλεια - Παρουσίαση: Κωνσταντίνος Καρεμφύλλης

Χορηγοί:



Στηρίζουν: **Linos Winery, Sunfresh Bakeries, KEAN, Plus4Print και η ταβέρνα Πάμπος (Παραμύθα)**

Πληροφορίες στο **99 396386** και στο **www.kanalí6.com.cy**

WINDCRAFT MUSIC FEST 6

10 & 11 AUGUST 2019
KATYDATA, NICOSIA, CY
CONCERTS - WORKSHOPS - ACTIVITIES



10.08.19
WINDCRAFT BAND (CY), BATUKINIO (CY)
LARVA & FEDERICO PASCUCCI (CY-IT)
ODYSSEAS TOUMAZOU TRIO & ITAI WEISSMAN (CY-ISR)
MACUMBA & NILS FISCHER (CY-DE)
AGIOS LAVRENTIOS BRASS BAND (GR-DE-IT-CA-NZ)

11.08.19
CYPRUS BEATBOX (CY)
RIALTO RESIDENCY ENSEMBLE (CY)
NICOLAS TRYPHONOS QUINTET (CY)
THE KHAT (ISR)
'NDIAZ (FR)
BUNTA PLANEDO (GR)

Tickets: 20€/ one day, 25€/ two days. Children under 12, workshops and activities FREE.
Info: +357 22377748, www.windcraftmusicfest.com

Organiser



Supporters



Media Sponsors



Partners



Ισχυρό πλήγμα στη βιομηχανία η χαμηλή στάθμη του Ρήνου

Μέσω του ποταμού πραγματοποιείται το 80% των πλωτών μεταφορών στη Γερμανία

Ανσυχίες για τις επιπτώσεις στη γερμανική οικονομία από τον καύσωνα και κατ' επέκτασιν από τη μείωση της στάθμης του νερού στον ποταμό Ρήνο εκφράζουν παράγοντες της βιομηχανίας ύστερα από το μεγάλο πλήγμα που υπέστησαν πέρυσι λόγω των ασυνήθιστα υψηλών θερμοκρασιών. Ο Ρήνος είναι από τις βασικές πλωτές οδούς στην πειρωτική Ευρώπη για τη μεταφορά εμπορευμάτων.

Μέσω του Ρήνου πραγματοποιείται το 80% των εγχώριων πλωτών μεταφορών στη Γερμανία. Συνδέει τις βιομηχανικές ζώνες της Ελβετίας, της Γερμανίας και της Ολλανδίας προτού καταλήξει στο λιμάνι του Ρότερνταμ.

Η απότομη διακοπή της μεταφοράς εμπορευμάτων μπορεί να προκαλέσει ανωμαλίες στην εφοδιαστική αλυσίδα των μεγαλύτερων βιομηχανιών στην Ευρώπη. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Κεντρικής Επιτροπής Ναυσιπλοΐας του Ρήνου (CXNR), οι επιδόσεις του ποταμού στις πλωτές μεταφορές μειώθηκαν κατά 27% το γ' τρίμηνο του 2018 σε σχέση με έναν χρόνο πριν λόγω της χαμηλής στάθμης του νερού που, σε ορισμένες περιπτώσεις, είχε φθάσει τα 30 εκ., καθιστώντας κυριολεκτικά ανέφικτη τη μεταφορά με-

γάλων φορτίων. Εκεί είχε εν μέρει αποδοθεί η συρρίκνωση της γερμανικής οικονομίας κατά 0,2% την ίδια περίοδο του 2018, σε τριμηνία βάση. Η BASF είχε αναγκαστεί να κλείσει ένα από τα εργοστάσιά της εξαιτίας της μεγάλης πτώσης στη στάθμη του νερού, που δεν επέτρεπε την παράδοση πρώτων υλών, ανακοινώνοντας πρόσθετες δαπάνες της τάξεως των 250 εκατ. ευρώ. Ανάλογες συνέπειες είχαν, επίσης, υποστεί ο μηχανολογικός κολοσσός Thyssenkrupp και όμιλος χημικών Covestro.

«Χάλυβας, πετρέλαιο και φυσικό αέριο μεταφέρονται με μεγάλη συχνότητα μέσω του Ρήνου. Αυτά είναι προϊόντα που αποτελούν βάση της εφοδιαστικής αλυσίδας για τη βιομηχανία. Οπότε η χαμηλή στάθμη νερού στον ποταμό μπορεί να παρεμβάλει μεγάλα εμπόδια στην παραγωγή της Γερμανίας», σχολιάζει ο Ντέιβιντ Λέχμαν, οικονομολόγος στο ινστιτούτο ερευνών Ifo, στο αμερικανικό ειδησεογραφικό δίκτυο CNBC. Σήμερα εκφράζονται και πάλι φόβοι για την ανακαίτιση της βιομηχανικής παραγωγής στη Γερμανία από τον καύσωνα που μειώνει τη στάθμη του νερού στον ποταμό με τον μεγαλύτερο όγκο μεταφορών στον κόσμο μετά τον Μισισσιππί. Ο επι-



Εκφράζονται εκ νέου φόβοι για κόμψη της βιομηχανικής παραγωγής στη Γερμανία, καθώς εξαιτίας του καύσωνα μειώνεται η στάθμη των υδάτων στον ποταμό με τον μεγαλύτερο όγκο μεταφορών στον κόσμο μετά τον Μισισσιππί.

Η BASF αναγκάστηκε να κλείσει εργοστάσιό της εξαιτίας της μεγάλης πτώσης στη στάθμη του νερού.

κεφαλής οικονομολόγος της ING στη Γερμανία Κάρστεν Μπρέτσκι κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για την ισχυρότερη οικονομία της Ευρωζώνης, που ήδη διανύει δύσκολη περίοδο λόγω των μεγάλων πιέσεων που δέχεται η μεταποίηση από τον εμπορικό πόλεμο ΗΠΑ - Κίνας.

Ο ασυνήθιστος καύσωνας που έχει πλήξει τη Βόρεια και την Κεντρική Ευρώπη, ξεπερνώντας ακόμη και τους 41 βαθμούς Κελσίου, μπορεί να επιδεινώσει τις οικονομικές συνθήκες στη Γερμανία. Πρόκειται για το τρίτο διαδοχικό καλοκαίρι με υψηλές θερμοκρασί-

ες, που ενδεχομένως να επιβραδύνουν την ανάπτυξη της γερμανικής οικονομίας στο διάστημα του β' εξαμήνου του 2019. Αν και δεν έχουν υπάρξει ανησυχητικά σημάδια για τη μεταφορά εμπορευμάτων λόγω του καύσωνα, «εάν υποχωρήσει περισσότερο η στάθμη του νερού, οδηγώντας σε επανάληψη των περυσινών γεγονότων, θα πληγεί συνολικά η οικονομία», σχολιάζει ο Μπρέτσκι.

Μεγάλες είναι ήδη οι επιπτώσεις στην πορεία της γερμανικής οικονομίας, καθώς η μεταποίηση έχει επηρεαστεί από την πολιτική προστατευτισμού του Αμερικανικού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ. Μόλις την περασμένη εβδομάδα, ο επικεφαλής του ινστιτούτου Ifo Κλέμενς Φουστ είχε σχολιάσει πως η επιχειρηματική εμπιστοσύνη στη μεταποίηση βρίσκεται σε «ελεύθερη πτώση» μετά την υποχώρηση του σχετικού δείκτη στο -4,3 τον Ιούλιο από το 1,3 ένα μήνα πριν.

Δοκιμάζουν μικρότερα πλοία

Διάφορες γερμανικές εταιρείες με παραγωγικές μονάδες στις όχθες του Ρήνου έχουν αναγγείλει μέτρα για να θωρακιστούν από τη μείωση της στάθμης του ποταμού από το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής. Οι Αρχές, παράλληλα, συζητούν τρόπους για να προστατεύσουν τη ροή του ποταμού. Ωστόσο, ο πρόεδρος της αρμόδιας ομοσπονδιακής στη Γερμανία (WSV) Χανς-Χέντρινχ Βιτ δήλωσε στο αμερικανικό ειδησεογραφικό δίκτυο CNBC ότι «ο Ρήνος είναι φυσικός ποταμός. Υπάρχουν όρια στο τι μπορούμε να κάνουμε».

Σύμφωνα με δημοσίευμα του Insurance Journal την περασμένη εβδομάδα, η στάθμη του νερού στο Κάουμπ, πόλη στις όχθες του Ρήνου που βρίσκεται δίπλα στη Φρανκφούρτη, μειώθηκε περίπου 150 εκ. υποχωρώντας στο ήμισυ του βάθους που ίσχυε μόλις έναν μήνα πριν. ΗΑδν έχει περιοριστεί η μεταφορά

των βαριών φορτίων από αυτό το σημείο και μπορεί να απαγορευθεί ολοσχερώς εάν η στάθμη του νερού υποχωρήσει κάτω από τα 50 εκ.

Μέσα στον Ιούλιο, η Γερμανίδα καγκελάρια δήλωσε πως «τα ακραία καιρικά φαινόμενα γίνονται όλο και πιο συχνά. Πρέπει να λάβουμε περισσότερα μέτρα». Το μήκος του Ρήνου είναι 800 μίλια ή 1.287 χλμ. Εκτός των πρώτων υλών, ο Ρήνος διευκολύνει, μεταξύ άλλων, τη μεταφορά ζιζανιοκτόνων και εξαρτημάτων αυτοκινήτων. Εταιρείες όπως η BASF και η Royal Dutch Shell έχουν αγοράσει μικρότερα πλοία για να είναι προετοιμασμένες σε περίπτωση παράτασης του καύσωνα μέσα στο καλοκαίρι. Παράλληλα, έχουν συγκεντρώσει προληπτικά περισσότερα αποθέματα στις αποθήκες τους, ενώ κρατούν ανοικτή την επιλογή αξιοποίησης άλλων μέσων μεταφοράς, όπως τα φορτηγά και τα τρένα.

Εποπτεία από την Ε.Ε. στους τεχνολογικούς κολοσσούς

Οι πολυεθνικοί τεχνολογικοί κολοσσοί δεν θα έπρεπε να προσδοκούν ευνοϊκότερη μεταχείριση από τις Βρυξέλλες, αφότου αναλάβει τα ηνία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν. Η Γερμανίδα πολιτικός δήλωσε νωρίτερα αυτόν τον μήνα, στο πλαίσιο ομιλίας, πως «εάν οι τεχνολογικές εταιρείες είναι κερδοφόρες με την εκμετάλλευση του εκπαιδευτικού μας συστήματος, το εξειδικευμένο προσωπικό μας, την υποδομή μας και το σύστημα κοινωνικών πρόνοιας, τότε δεν νοείται να μην πληρώνουν φόρους επειδή παίζουν με το φορολογικό μας σύστημα».

Η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν δεν έχει ακόμη ανακοινώσει τους νέους επιτρόπους στην Κομισιόν. Αλλά η Μαργκρέτε Βεστράγκερ ως επίτροπος Ανταγωνισμού, την τελευταία πενταετία ανέλαβε τη συμμόρφωση τεχνολογικών κολοσσών από την Apple μέχρι τη Facebook, περνώντας το μήνυμα πως η συμπεριφορά αυτών των πανίσχυρων ψηφιακών ομίλων δεν θα μένει στο απυρόβλη-

Ηδη έχουν επιβληθεί πρόστιμα σε εταιρείες όπως η Google για παραβίαση των κανόνων ανταγωνισμού.

το. Μπορεί να μην κρατήσει το ίδιο χαρτοφυλάκιο, αλλά αναμένεται να παραμείνει στα ανώτερα κλιμάκια της Κομισιόν. «Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει υιοθετήσει μια δυναμικότερη στάση απέναντι στους τεχνολογικούς κολοσσούς και απαιτεί να πληρώνουν τους φόρους που τους αναλογούν. Σε κάθε περίπτωση, τα νέα μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα είναι ακόμη πιο αποφασισμένα», σχολιάζει ο Φλόριαν Χενς, οικονομολόγος της Berenberg Bank. Την ίδια άποψη συμμερίζεται ο Ντέντερ Θίλιαν, αναλυτής στη Fitch Solutions, τονίζοντας πως η Ευρώπη έχει αναλάβει τον ρόλο μιας



Η νέα πρόεδρος της Κομισιόν, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, δήλωσε πρόσφατα ότι δεν νοείται να μην πληρώνουν φόρους επειδή παίζουν με το φορολογικό μας σύστημα.

άτυπης παγκόσμιας αρχής για την εποπτεία των τεχνολογικών κολοσσών. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει επιβάλει πρόστιμα σε εταιρείες όπως η Google για την παραβίαση των κανόνων

ανταγωνισμού. Ζήτησε από την Ιρλανδία να εισπράξει αναδρομικά φόρους που θα έπρεπε να είχε επιβάλει στην Apple αντί να της προσφέρει ένα ευνοϊκό καθεστώς. Ακόμα, έχει προτείνει την εφαρμογή νόμων για τη διαχείριση περιεχομένου στο Διαδίκτυο.

Τελευταία ανάλογη στάση φαίνεται να υιοθετεί, επίσης, η Ουάσιγκτον. Πρόσφατα, η Ομοσπονδιακή Επιτροπή Εμπορίου (FTC) επέβαλε πρόστιμο 5 δισ. δολαρίων στην πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης Facebook για το σκάνδαλο της Cambridge Analytica, το οποίο είναι το μεγαλύτερο που έχει επιβληθεί από την FTC. Την περασμένη εβδομάδα, το υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ και η Ομοσπονδιακή Επιτροπή Εμπορίου (Federal Trade Commission, FTC) ενημέρωσαν πως ξεκινούν έρευνες για να διαπιστωθεί εάν οι ψηφιακοί κολοσσοί -Facebook, Apple, Google και Amazon- παραβιάζουν τους κανόνες ανταγωνισμού και κάνουν κατάχρηση της ισχύος τους στο Διαδίκτυο.

Εντείνεται η αβεβαιότητα για την ιταλική οικονομία

Επιδεινώνεται η κατάσταση στην ιταλική οικονομία σε μια κρίσιμη συγκυρία για όλη την Ευρώπη, που καλείται να απορροφήσει τους κραδασμούς από τον εμπορικό πόλεμο ΗΠΑ - Κίνας και την αβεβαιότητα του Brexit.

Όπως έδειξαν τα τελευταία στοιχεία της Eurostat, η ανάπτυξη δεν παρουσίασε καμία απολύτως μεταβολή κατά το β' τρίμηνο μετά την αναμικτή αύξησης της τάξεως του 0,1% το προηγούμενο και της συρρίκνωσης του 0,1% που είχε καταγραφεί το β' εξάμηνο του 2019.

Ο υπουργός Οικονομικών της Ιταλίας Τζοβάνι Τρία έσπευσε να δηλώσει πως τα στοιχεία ήταν αναμενόμενα και τόνισε πως η εγχώρια ζήτηση θα ενισχυθεί το β' εξάμηνο του 2019 από τα μέτρα στήριξης που θα εφαρμοστεί ο κυβερνητικός συνασπισμός της Λέγκας του Βορρά και του

Κινήματος των 5 Αστέρων. Στο μεταξύ, η ανάπτυξη επίσης επιβραδύνθηκε στη Γαλλία, στην Ισπανία και στην Αυστρία το β' τρίμηνο.

Οι εξαγωγές στην Ιταλία, η οποία είναι η υπ' αριθμόν τρία οικονομία στην Ευρωζώνη μετά τη Γερμανία και τη Γαλλία, έχουν αποδυναμωθεί από τον εμπορικό πόλεμο ΗΠΑ - Κίνας, προειδοποίησε η κεντρική τράπεζα της χώρας.

Σε ό,τι αφορά τις σχέσεις της με την Κομισιόν, η Ρώμη έχει προς το παρόν αποφύγει την επιβολή κυρώσεων για το ύψος του δημοσιονομικού ελλείμματος. Εντούτοις, ο προϋπολογισμός του 2020 μπορεί να προκαλέσει αντιδράσεις από τις Βρυξέλλες εάν δεν υπάρξει σύνεση στον στόχο για το έλλειμμα και σχέδιο για τη μείωση του υπέρογκου χρέους της οικονομίας.

Αυξημένος κίνδυνος πτώχευσης για μικρές εταιρείες σε Κίνα και Βρετανία

Καθώς επιβραδύνεται η παγκόσμια οικονομία, αυξάνονται οι κίνδυνοι των πτωχεύσεων με πιο ευάλωτους όλων τους «κρυφούς» οφειλέτες, δηλαδή τις μικρές επιχειρήσεις που δεν βαθμολογούνται από τους οικους πιστοληπτικούς αξιολογητές. Στην προειδοποίηση αυτή προέβη η S&P Global Market Intelligence, αδερφή εταιρεία του οίκου S&P Global Ratings, που διαπιστώνει ότι συχνά οι πτωχεύσεις τέτοιων εταιρειών αποτελούν το πρώτο «καμπανάκι» για την παγκόσμια οικονομία.

Στην ανάλυσή της, η S&P Global Market Intelligence επικαλείται την περίπτωση των μικρών αμερικανικών μεστικών εταιρειών που δεν βαθμολογούνται από οικους αξιολογητές και οι οποίες άρχισαν πρώτες να πτωχεύουν τη διετία 2005-2006 λίγο πριν από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση.

Πρόκειται για επιχειρήσεις που δεν βαθμολογούνται από οικους αξιολόγησης και χαρακτηρίζονται «κρυφοί» οφειλέτες.

Ο εν λόγω οίκος εκτιμά πως σήμερα στην ομάδα υψηλού κινδύνου βρίσκονται οι μικρές εταιρείες της Κίνας, της Βρετανίας, αλλά και οι εταιρείες του τεχνολογικού τομέα στην περιοχή Ασίας-Ειρηνικού.

Από την ανάλυση της S&P Global Market Intelligence προκύπτει πως επιδεινώνονται διαρκώς οι συνθήκες χρηματοδότησης αυτών των μικρών εταιρειών που δραστηριοποιούνται σε διάφορους τομείς και σε διάφορες γεωγραφί-



Από την ανάλυση της S&P Global Market Intelligence προκύπτει πως επιδεινώνονται διαρκώς οι συνθήκες χρηματοδότησης αυτών των μικρών εταιρειών.

κές ζώνες. Σημειωτέον ότι μεταξύ των κινεζικών εταιρειών έχει καταγραφεί ένα «άνευ προηγούμενου» επίπεδο πτωχεύσεων φέτος, ενώ το ενδεχόμενο του σκληρού Brexit έχει πλήξει τις προοπτικές

των βρετανικών επιχειρήσεων. Σε ό,τι αφορά τις εταιρείες τεχνολογίας στην περιοχή Ασίας-Ειρηνικού, έχουν πληγεί από τη μείωση της ζήτησης και τον εμπορικό πόλεμο. Ο λόγος είναι ότι συμπέζουνται τα

περιθώρια κέρδους των εταιρειών αυτών εξαιτίας των εκτεταμένων επενδύσεών τους σε μη κερδοφόρα σχέδια. Όπως τονίζει η S&P Global Market Intelligence, η κινητήριος δύναμη πίσω από αυτές τις επενδυτικές αστοχίες δεν είναι άλλη από τη φθηνή πίστωση που προσφέρεται σε αθρόονια τα τελευταία χρόνια και η οποία έχει ενθαρρύνει τον εκτεταμένο δανεισμό.

Σύμφωνα με τη Μισέλ Τσεόνγκ, στέλεχος της S&P Global Market Intelligence, πρόκειται για ομάδα «καλά κρυμμένη που δεν την πιάνουν τα ραντάρ» ακριβώς επειδή, ακόμη και αθροιστικά αν υπολογιστεί, το μέγεθος αυτών των εταιρειών είναι μικρό. Το σύνολο του ενεργητικού τους παραμένει μικρότερο από το 10% των εταιρειών που βαθμολογούν οι οίκοι πιστοληπτικών αξιολόγησης τα τελευταία πέντε χρόνια. «Είναι ο πιο αδύνα-

μος κρίκος», τονίζει η ίδια και διευκρινίζει ότι οι εταιρείες αυτές «πτωχεύουν πρώτες προτού ακόμη δει κανείς τι συμβαίνει μεταξύ των εταιρειών που αξιολογούνται από τους οίκους».

Οικονομικοί αναλυτές προειδοποιούν συχνά τα τελευταία χρόνια για τον κίνδυνο υπερχρέωσης που εγκυμονεί η πολιτική των ιστορικά χαμηλών επιτοκίων σε όλον τον κόσμο. Ανάμεσά τους και τα στελέχη του ΔΝΤ, το οποίο τον Απρίλιο στην τελευταία έκθεσή του για την παγκόσμια χρηματοπιστωτική σταθερότητα έκρουσε τον κώδωνα του κινδύνου επισημαίνοντας πως τα χαμηλά επιτόκια έχουν οδηγήσει σε μεγάλη συσσώρευση χρέους στην παγκόσμια οικονομία. Το αποτέλεσμα, σύμφωνα με το Ταμείο, είναι να επιδεινωθούν οι παθογένειες του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Σε πρωτικό κανάλι εισέρχεται η οικονομία της Ευρωζώνης

Στο χαμηλότερο επίπεδο της τελευταίας τριετίας η επιχειρηματική εμπιστοσύνη

Οι **ανησυχίες** του Μάριο Ντράγκι, του προέδρου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, ότι τα πράγματα στην Ευρωζώνη θα επιδεινωθούν, φαίνεται πως είναι εντελώς βάσιμες. Η εμπιστοσύνη των επιχειρήσεων στις προοπτικές της οικονομίας στις 19 χώρες που μοιράζονται το ευρώ, υποχώρησε τον Ιούλιο στα χαμηλότερα επίπεδα μέσα στα τελευταία τρία χρόνια και πλέον. Ταυτόχρονα, και ενώ αναμενόταν το δεύτερο τρίμηνο η οικονομία της Γαλλίας να παρουσιάσει ανάπτυξη 0,3%, τελικώς εμφάνισε μικρότερη στο 0,2%. Η δε Ιταλία αγωνίζεται να αντιμετωπίσει τη στασιμότητα στη βιομηχανία και τη μεταποίηση, η οποία επιδεινώνεται από τον σινοαμερικανικό εμπορικό πόλεμο.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στην Ευρωζώνη τον Ιούλιο ο δείκτης επιχειρηματικής εμπιστοσύνης εξασθένησε στις 102,7 από τις 103,3 μονάδες του Ιουνίου. Τα διοικητικά στελέχη των βιομηχανικών ομίλων προβληματίζονται με την πορεία της παραγωγής και τις παραγγελίες τους, ενώ στην παροχή υπηρεσιών υπάρχει απαισιοδοξία ως προ τη μελλοντική ζήτηση. Σήμερα Τετάρτη, τα επίσημα στοιχεία της

Κομισιόν αναμένεται να καταγράψουν επιβράδυνση της οικονομίας στην Ευρωζώνη συνολικά κατά το ήμισυ στο 0,2% εν συγκρίσει με το 0,4% το πρώτο τρίμηνο. Ειδικά, στη Γαλλία τον τρέχοντα μήνα εξασθένησε η αύξηση στις καταναλωτικές δαπάνες και αυτό συνέβη παρά τις φοροαπαλλαγές που εισήχθησαν από την κυβέρνηση του προέδρου Εμανουέλ Μακρόν. Η οικονομία βασίζεται κυρίως στην εγχώρια ζήτηση, ενώ εταιρικές επενδύσεις και δημόσιες δαπάνες επιταχύνονται. Πάντως, υπάρχει μία νότα αισιοδοξίας, με την υφυπουργό Οικονομίας Ανιές Πανιέ - Ρινασέ να λέει πως οι επενδύσεις θα στηρίξουν οικονομία και απασχόληση στο μέλλον, προσθέτοντας πως ορισμένες από τις μειώσεις φόρου του προέδρου Μακρόν για τα νοικοκυριά θα εφαρμοσθούν στις αρχές του 2020.

Ο κ. Ντράγκι, ο οποίος αναμένεται να χαλαρώσει τη νομισματική πολιτική της ΕΚΤ τον Σεπτέμβριο, έχει επιστήσει την προσοχή, υπογραμμίζοντας πως οι προοπτικές θα γίνονται ολοένα και χειρότερες. Ο δε δείκτης επιχειρηματικού κλίματος στην Ευρωζώνη τον Ιούλιο εξασθένησε σε ναδίρ εξαιτίας. Τα στοιχεία για



Στην Ευρωζώνη, στελέχη βιομηχανιών προβληματίζονται με την πορεία της παραγωγής και τις παραγγελίες, καθώς η κατάσταση επιδεινώνεται από τον σινοαμερικανικό εμπορικό πόλεμο, ενώ στον κλάδο παροχής υπηρεσιών υπάρχει απαισιοδοξία για τη μελλοντική ζήτηση.

Εξασθενούν περαιτέρω οι ανεμικοί ρυθμοί ανάπτυξης σε Γαλλία και Ιταλία.

την πορεία της γερμανικής οικονομίας, στην οποία οι προσδοκίες των επιχειρηματιών είναι πολύ χαμηλές, αναμένεται να δημοσιопοιηθούν στα μέσα Αυγούστου. Κατά την Κεντρική Τράπεζα της χώρας, Bundesbank, θα υπάρξει συρρίκνωση.

Στην περίπτωση της Ιταλίας, αυτή αναμένεται να εμφανίσει οριακή και μόνον ανάπτυξη. Τα επίσημα στοιχεία δημοσιοποιούνται σήμερα και οι οικονομολόγοι που συμμετείχαν σε έρευνα του Ρόιτερς, πρόβλεψαν αύξηση 0,1% σε τριμηνιαία βάση, όπως και το πρώτο τρίμηνο. «Το διεθνές περι-

βάλλον για το εμπόριο εκτραχύνεται και η επίδοση της ιταλικής οικονομίας συναρτάται με αυτό», παρατηρεί στους Financial Times ο οικονομολόγος Νταβίντε Ονέλια της TS Lombard. Το πρώτο τρίμηνο η ανάπτυξη ενισχύθηκε από τις καθαρές εξαγωγές, αλλά δεν αναμένεται να συμβεί το ίδιο και το δεύτερο. Κατά τους Financial Times, το αδύνατο σημείο είναι η μεταποίηση, όπου και παρατηρείται στασιμότητα στην παραγωγή. Ο Φαμπιάνο Σκιβάρντι, οικονομολόγος του Πανεπιστημίου LUISS στη Ρώμη, αποδίδει το πρόβλημα στην ίδια τη δομή της ιταλικής βιομηχανίας, η οποία βασίζεται στις μικρομεσαίες οικογενειακές επιχειρήσεις. Αυτές μπορεί να είναι άφθογες στο πεδίο της παραγωγής, «αλλά δυσκολεύονται στον σχεδιασμό νέων προϊόντων, την καινοτομία ή τις επενδύσεις στην τεχνολογία», παρατηρεί, εν κατακλείδι.

BLOOMBERG

Μείωση ΑΕΠ στη Σουηδία

Η **οικονομία** της Σουηδίας βάσει προκαταρκτικών στοιχείων έδειξε απροσδόκητη συρρίκνωση το β' τρίμηνο κατά 0,1% σε συσχετισμό με το πρώτο, και ενώ αναμενόταν ανάπτυξη 0,3%. Σε ετήσια βάση το ΑΕΠ αυξήθηκε 1,4%, ενώ οικονομολόγοι και Κεντρική Τράπεζα / Riksbank προέβλεπαν ρυθμό 1,9% και 1,8%, αντίστοιχα. Η εξέλιξη αυτή, όπως παρατηρεί το Bloomberg, ενδεχομένως να θέτει εν αμφιβόλω τα σχέδια της Riksbank να εξακολουθήσει να αυξάνει τα επιτόκια. Σύμφωνα με τη στατιστική υπηρεσία της χώρας, η περισσότερή τριμηνού οφείλεται ως επί το πλείστον στη δημιουργία ακαθάριστου πάγιου κεφαλαίου, η οποία υποχώρησε 1,1%. Οι εξαγωγές και οι εισαγωγές το β' τρίμηνο ελαττώθηκαν 0,3% και 0,5%, αντίστοιχα, ενώ παράλληλα οι καταναλωτικές δαπάνες των νοικοκυριών ενισχύθηκαν κα-

τά 0,6%. Η πρώτη δημοσιοποίηση των δεδομένων τριμήνου προέκυψε λόγω λάθους της υπηρεσίας και ενώ το α' τρίμηνο η οικονομία της Σουηδίας είχε παρουσιάσει ανάπτυξη τρεις φορές ταχύτερη από την εκτιμώμενη στις αρχές της χρονιάς.

Προ ημερών η Κεντρική Τράπεζα είχε δηλώσει ότι θα προβεί σε αύξηση επιτοκίων προς τη λήξη του 2019 ή στις αρχές του 2020. Ωστόσο, πολλοί οικονομολόγοι αμφισβητούν εάν θα υλοποιηθεί το σχέδιό της αυτό, δεδομένης της επιβράδυνσης. Συν τοις άλλοις, τα πρακτικά της τελευταίας συνεδρίασης δείχνουν πως ολόένα και περισσότερο οι αξιωματούχοι της Riksbank διερωτώνται για την αναγκαιότητα μιας αύξησης εν μέσω χαλάρωσης της νομισματικής πολιτικής από μεγάλες κεντρικές τράπεζες.

BLOOMBERG

Ισχυρή ζήτηση για «μαύρο χρυσό» έως το 2035

Η **παγκόσμια** ζήτηση για «μαύρο χρυσό» αναμένεται να εξακολουθήσει να αυξάνεται τουλάχιστον για είκοσι χρόνια ακόμη, έως ότου οι ταχύτατα αναπτυσσόμενες οικονομίες στη Νοτιοανατολική Ασία συμβαδίσουν με τη μετατόπιση του κέντρου βάρους από τους υδρογονάνθρακες στην ηλεκτρική ενέργεια. Τα σχετικά αναφέρει η Wood Mackenzie, κορυφαία εταιρεία συμβούλων επιχειρήσεων που ειδικεύεται στον κλάδο της ενέργειας. «Κάποια στιγμή μέσα στα επόμενα είκοσι χρόνια ενδεχομένως να δούμε τη ζήτηση για πετρέλαιο να φθάνει στο αποκορύφωμά της, δηλαδή περίπου το 2035 ή το 2036», επισημαίνει ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου Σάιμον Φλάουερς σε συνέντευξή του στο τηλεοπτικό δίκτυο CNN Business. Από τη δική του πλευρά, η Διεθνής Υπηρεσία Ενέργειας είχε δηλώσει προ καιρού ότι στο ορατό μέλλον δεν προβλέπει πως θα αυξηθεί κατακόρυφα η ζήτηση. Βέβαια, μια τέτοια

Κίνα, Ινδία, Ιαπωνία, Ν. Κορέα, οι μεγαλύτεροι εισαγωγείς πετρελαίου στην περιφέρεια.

εκτίναξη της ζήτησης αποτελεί και ένα από τα μείζονα ερωτήματα που ταλανίζουν τον κλάδο. Κι αυτό γιατί το πότε θα συμβεί, εάν συμβεί τελικά, θα επηρεάσει δυσνητικά τις αποφάσεις του για επενδύσεις τρισεκατομμυρίων δολαρίων, αλλά και τις εξελίξεις στο πεδίο των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που παράγονται από τη χρήση των ορυκτών καυσίμων. Κατά τον Σάιμον Φλάουερς, ήδη από μέρους της Ε.Ε. η αύξησης της ζήτησης είναι πολύ περιορισμένη. Από μέρους δε των Ηνωμένων Πολιτειών, η ζήτηση, συν τα χρόνια, θα βαίνει μειούμενη. Σήμερα, άλλωστε, το σύνολο



Το 2018 η συνολική ζήτηση στην Ασία αυξήθηκε κατά 2,5%.

της αύξησης στη ζήτηση «μαύρου χρυσού» εντοπίζεται στην Ασία, δηλαδή στην Κίνα, την Ινδία, την Ιαπωνία, τη Νότια Κορέα και τη Σιγκαπούρη – σύμφωνα με τη Wood Mackenzie, πρόκειται για τους μεγαλύτερους εισαγωγείς πετρελαίου στην περιφέρεια. Το

2018 η συνολική ζήτησή τους αυξήθηκε 2,5%, σε 25,9 εκατομμύρια βαρέλια σε ημερήσια βάση. Στο μεγαλύτερο μέρος της η αύξηση της ζήτησης προέρχεται από την Κίνα και την Ινδία. Το τοπίο αυτό θα αλλάξει, «ενόσω τα ηλεκτροκίνητα οχήματα θα καθίστανται πιο ανταγωνιστικά και πλέον θα καταλαμβάνουν μερίδιο αγοράς εις βάρος των κινητήρων εσωτερικής καύσης με χρήση συμβατικών καυσίμων», παρατηρεί ο Σάιμον Φλάουερς στο CNN.

Από τη στιγμή που θα γίνει αυτή η μετατόπιση στα ηλεκτροκίνητα αμάξια, η Κίνα θα έχει τη δυνατότητα να επωφεληθεί. Οι λόγοι είναι πως έχει κάνει μεγάλες επενδύσεις στην ηλεκτροκίνηση, διαθέτει «τη μεγαλύτερη αγορά παγκοσμίως, μπορεί να κατασκευάζει πληθώρα ηλεκτρικών οχημάτων, ενώ έχει και πρόσβαση σε πρώτες ύλες απαραίτητες για τις μπαταρίες των αμαξιών, όπως είναι το λίθιο», καταλήγει ο κ. Φλάουερς.

Νέος γύρος νομισματικής χαλάρωσης στην Τουρκία

Πέντε ημέρες μετά τη μείωση των επιτοκίων της τουρκικής λίρας, ο Τούρκος υπουργός Οικονομικών Μπεράτ Αλμπαϊράκ υπόσχεται περαιτέρω χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής. Θρεί, ωστόσο, τα προσχήματα τονίζοντας πως η πρώτη μείωση των επιτοκίων θα αποφασίσει η κεντρική τράπεζα και όχι η κυβέρνηση. Χαρακτηριστικά τόνισε πως «η κεντρική τράπεζα προχωράει στα κατάλληλα βήματα παρακολουθώντας τα στοιχεία». Είχε προηγηθεί μόλις την περασμένη Πέμπτη η πρώτη μείωση των επιτοκίων ύστερα από τρία χρόνια, και συγκεκριμένα κατά 4,25%. Η κίνηση έγινε λίγες ημέρες μετά την αποπομπή του πρώην διοικητή της κεντρικής τράπεζας Μουράτ Τσετίνκαγια και την αντικατάστασή του από τον Μουράτ Ουϊσάλ. Παρατηρητές στην Τουρκία αποδίδουν την αποπομπή του κ. Τσετίνκαγια στο ότι δεν ενέδιδε στις πιέσεις του Τούρκου προέδρου να μειώσει το κόστος του δανεισμού.

Οικονομικοί αναλυτές διερωτώνται πώς θα κατορθώσει τώρα ο νέος διοικητής να συμβιβάσει τις προτεραιότητες της κεντρικής τράπεζας με τις απαιτήσεις του Τούρκου προέδρου και προπαντός με την ανορθόδοξη θεωρία του ότι τα υψηλά επιτόκια προκαλούν πληθωρισμό. Εν προκειμένω, πάντως, τα στοιχεία διακυλύνουν την κεντρική τράπεζα, καθώς ο πληθωρισμός στη γειτονική χώρα υποχωρεί κάτω από τον στόχο του 15,9% που έχει θέσει η κυβέρνηση. Σύμφωνα με την κεντρική τράπεζα, που αναμένεται να δώσει σήμερα στη δημοσιότητα τα τελευταία στοιχεία, ο πληθωρισμός έχει υποχωρήσει κάτω και από το 14,6%, που ήταν η τελευταία εκτίμηση στην έκθεση του Απριλίου. Συνολικά από την αρχή του έτους έχει μειωθεί κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες. Ο Αλμπαϊράκ απέδωσε μάλιστα την υποχώρηση του πληθωρισμού στη «δημοσιονομική πειθαρχία» που εφαρμόσε η κυβέρνηση Ερντογάν.

Μετανάστες αναζητεί η Πορτογαλία για να καλύψει κενά στην αγορά εργασίας

Ευπρόσδεκτη μεν η Μαντόνα, όπως και ο Αγά Χαν, αλλά οι εξειδικευμένοι μετανάστες θα ήταν πιο χρήσιμοι στην αγορά εργασίας και στην οικονομία. Αυτή είναι η πραγματικότητα για την Πορτογαλία, ίσως τη μοναδική ευρωπαϊκή χώρα που δεν προσπαθεί να απαλλαγεί από τους μετανάστες, αλλά επιδιώκει να τους προσελκύσει, αφενός επειδή ο πληθυσμός της συρρικνώνεται και γερνάζει και αφετέρου επειδή το μορφωτικό επίπεδο των Πορτογάλων είναι πλέον υψηλό και δεν προσφέρεται για όσες εργασίες κάνουν οι μετανάστες.

Η χώρα έχει τραβήξει το ενδιαφέρον πλουσίων όπως η Μαντόνα, που προ διετίας έψαχνε σπίτι στη Λισαβόνα, αλλά και του Αγά Χαν, ο οποίος φέτος πήρε την πορτογαλική υπηκοότητα. Δυσκολεύεται, όμως, να επαναπαρίσει τους πολίτες της που έφυγαν στη διάρκεια

Οι σημαντικότερες ελλείψεις προσωπικού παρατηρούνται στον ξενοδοχειακό κλάδο.

της κρίσης χρέους της Ευρωζώνης και να δελεάσει μετανάστες για να καλύψουν τα κενά της πορτογαλικής αγοράς εργασίας. «Πρέπει να προσελκύσουμε εξειδικευμένους μετανάστες για να καλύψουν τις ανάγκες της πορτογαλικής οικονομίας», τονίζει ο Χόρχε Μπράβο, καθηγητής Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο Νόβα της Λισαβώνας. Όπως διευκρινίζει, όμως, ο ίδιος, το πρόβλημα είναι πως η Πορτογαλία δεν προσφέρει ανταγωνιστικούς μισθούς και τονίζει ότι, «αν υπήρχε πρωτάθλημα για τις χώρες που μπορούν να δελεάσουν τους μετα-



Ο μέσος όρος του επιπέδου εκπαίδευσης των Πορτογάλων έχει αυξηθεί και είναι φυσικό να υπάρχει έλλειψη καθαριστριών και σερβιτόρων.

νάστες, η Πορτογαλία δεν θα είχε θέση στο Champions League». Ο Χοσέ Θεοτόνιο, διευθυντής συμβούλου του ομίλου ξενοδοχείων Pestana, μιλάει για «επείγουσα ανάγκη να βελτιώσει η Πορτογαλία την πολιτική της, ώστε να προσελκύσει προσωπικό από το εξωτερικό» και αναφέρει πως η έλλειψη εξειδικευμένων επαγγελματιών ανησυχεί τους οικονομικούς παράγοντες, καθώς στο μέλλον μπορεί να έχει σημαντικό αντίκτυπο στην οικονομία. Ανάμεσα στους κλάδους που παρουσιάζουν τις σημαντικότερες ελλείψεις είναι ο τουρισμός και ο ξενοδοχειακός κλάδος. Το πιο δύσκολο, σύμφωνα με τον κ. Θεοτόνιο, είναι να βρει κανείς καθαριστριες και προσωπικό για την κουζίνα, γι' αυτό και ζητάει από την κυβέρνηση να θεσπίσει ευέλικτη νομοθεσία ώστε να διευκολύνει τις προσλήψεις προσωρινού και εποχιακού προσω-

πικού. Όπως επισημαίνει ο Ραούλ Μαρτίνς, πρόεδρος της αλυσίδας ξενοδοχείων Altis, «ο μέσος όρος επιπέδου εκπαίδευσης των Πορτογάλων έχει αυξηθεί σημαντικά και είναι φυσικό να υπάρχουν ελλείψεις για καθαριστριες και σερβιτόρους». Ο τουρισμός αντιπροσωπεύει περίπου το 14% του πορτογαλικού ΑΕΠ και έχει τονώσει την οικονομία της Πορτογαλίας, που το περασμένο έτος σημείωσε ανάπτυξη για πέμπτη συναπτή χρονιά. Βοήθησε, άλλωστε, το κυβερνών Σοσιαλιστικό Κόμμα να μειώσει την ανεργία και να θέσει υπό έλεγχο το δημοσιονομικό έλλειμμα. Η ανεργία βρισκόταν στο 6,6%, που είναι σαφώς μικρότερη από τον ευρωπαϊκό μέσον όρο του 7,5% και από το 13,6% της γειτονικής της Ισπανίας. Το χρέος της, πάντως, παραμένει το τρίτο υψηλότερο στην Ευρωζώνη μετά αυτά της Ελλάδας και της Ιταλίας.

Ενοίκιο 500 ευρώ τον μήνα για 9 τ.μ. στο Χονγκ Κονγκ

Οι κάτοικοι της πόλης ξοδεύουν το 41% του εισοδήματός τους για στέγαση

Της **ΘΕΛΜΑΣ ΚΑΤΖΗΘΑΝΑΣΙΟΥ**

Ενα διαμέρισμα 9 τετραγωνικών μέτρων για 500 ευρώ τον μήνα δεν είναι σε καμία περίπτωση η ιδανική επιλογή για κάποιον που αναζητεί σπίτι, ακόμη και σε μητροπόλεις γνωστές για τα υψηλά ενοίκια. Ωστόσο, για ορισμένους κατοίκους του Χονγκ Κονγκ τα σπύτα-φέρετρα, όπως ονομάζονται, μπορεί να είναι και η μοναδική τους επιλογή.

Αγανακτισμένοι κάτοικοι του Χονγκ Κονγκ είχαν ξεκινήσει διαδηλώσεις τον Μάρτιο, απαιτώντας την ακύρωση του νομοσχεδίου για την έκδοση υπόπτων προς εκδίκαση των υποθέσεων τους στην Κίνα. Τα αιτήματα των διαδηλωτών, που εξακολουθούν να διαμαρτύρονται, έχουν πλέον διευρυνθεί. Μεταξύ των πρώτων αιτημάτων στη λίστα τους είναι η μείωση των ενοικίων σε προσιτά επίπεδα και η καταπολέμηση της εμφανούς και κλιμακούμενης ανισότητας μεταξύ πλουσίων και φτωχών.

Οι πλούσιοι κάτοικοι του Χονγκ Κονγκ είχαν το 2018 εισόδημα 44 φορές μεγαλύτερο από τους φτωχούς, ενώ το 2016 είχαν 29 φορές μεγαλύτερο, σύμφωνα με στοιχεία του φιλανθρωπικού οργανισμού Oxfam. Το χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών είναι πλέον το μεγαλύτερο των τελευταίων πενήντα ετών.

Ο κατώτατος μισθός, το επίπεδο του οποίου αναπροσαρμόζεται από την κυβέρνηση κάθε δύο χρόνια, είναι αυτή τη στιγμή 4,82 δολάρια την ώρα, σύμφωνα με τους New York Times. Ένας μεγάλος αριθμός μη κερδοσκοπικών οργανισμών έχει ασκήσει πιέσεις στην κυβέρνηση στο παρελθόν, ώστε να αυξήσει τον κατώτατο μισθό στα 7 δολάρια την ώρα, ένα ποσό το οποίο θεωρείται βιώσιμο στην τρίτη ακριβότερη πόλη του πλανήτη, όπως την έχει κατατάξει σχετική έρευνα του Economist Intelligence Unit.

Όσον αφορά τα ενοίκια στο



Τα ενοίκια έχουν αυξηθεί 37,6% την περίοδο από το 2013 έως τον Σεπτέμβριο του 2018, ενώ το μέσο διαθέσιμο εισόδημα αυξήθηκε κατά μόλις 3%.

Η κυβέρνηση θα κατασκευάσει σπίτια για 600 άτομα και στη λίστα αναμονής υπάρχουν ήδη 250.000.

Χονγκ Κονγκ, αυτά έχουν αυξηθεί κατά 37,6% την περίοδο από το 2013 έως τον Σεπτέμβριο του 2018, ενώ το μέσο διαθέσιμο εισόδημα αυξήθηκε κατά μόλις 3% στο αντίστοιχο διάστημα, όπως αναφέρεται σε έκθεση της Knight Frank, εταιρείας παροχής υπηρεσιών για ακίνητα. Προκειμένου να πληρώσουν το ενοίκιο για ένα σπίτι-φέρετρο, με συγκάτοικο μάλιστα, οι κάτοικοι της ασιατικής πόλης ξοδεύουν το 41% του εισοδήματός τους, ένα ποσοστό περίπου 4,8% αυξημένο σε σχέση με πέρυσι. Εάν συνυπολογιστούν

οι λογαριασμοί νερού και ρεύματος, που κυμαίνονται μεταξύ 64 και 128 δολαρίων τον μήνα συνολικά, τότε το κόστος στέγασης υπερβαίνει το 50% του μέσου διαθέσιμου εισοδήματος.

Η πόλη είναι επίσης γνωστή για τα εξαντλητικά ωράρια εργασίας, από τα οποία οι κάτοικοι δεν αποκτούν επαρκές εισόδημα. Πολλοί νέοι που κατοικούν στο Χονγκ Κονγκ δεν θεωρούν πλέον πως η παιδεία είναι σημαντική επένδυση, αφού δεν πιστεύουν ότι θα τους εξασφαλίσει ένα καλύτερο μέλλον. «Προσπαθούν να δουλέψουν σκληρά, αλλά δεν μπορούν να αποκτήσουν αρκετά χρήματα ώστε να ζουν σε καλύτερες συνθήκες. Δεν μπορούν να προβλέψουν το μέλλον τους, επομένως αγανακτούν», δήλωσε ο διαδηλωτής Φίλιπ Τσαν στους New York Times. Πολλοί νέοι δεν έχουν άλλη επιλογή παρά να ζουν με τους γονείς τους μέχρι μεγάλη

ηλικία, στριμωγμένοι σε ένα σπίτι-φέρετρο.

Η κυβέρνηση του Χονγκ Κονγκ έχει δρομολογήσει 14,4 εκατ. δολάρια σε προγράμματα ανέγερσης σπιτιών, που θα στεγάσουν περίπου 600 άτομα και θα «φέρουν λίγη ζεστασιά στην τρέχουσα κοινωνική κατάσταση», όπως δήλωσε την προηγούμενη εβδομάδα ο Μάθιου Τσέουνγκ, αναπληρωτής της επικεφαλής της κυβέρνησης του Χονγκ Κονγκ.

Αυτή τη στιγμή περίπου 250.000 άνθρωποι βρίσκονται στη λίστα αναμονής για τα κρατικά συγκροτήματα κατοικιών. Προκειμένου να μπουν στη λίστα αναμονής, έπρεπε να πληρούν εισοδηματικά κριτήρια, ήτοι εισόδημα κάτω των 12.000 δολαρίων τον χρόνο. Παρότι το όριο αυτό είναι εξαιρετικά χαμηλό, οι Αρχές αρνούνται να το αυξήσουν, διότι τότε θα υποχρεωθούν να χτίσουν ακόμη περισσότερα συγκροτήματα κατοικιών.

Πρόταση για δημιουργία τεχνητών νησιών όπου θα χτιστούν κατοικίες

Η αξιοποίηση της γης για την ανέγερση περισσότερων κατοικιών είναι εξαιρετικά δύσκολο έργο, δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος του Χονγκ Κονγκ είναι ορεινό. Εκτός αυτού, το 62% του εδάφους είναι νομικά «κλειδωμένο» ή «ημικλειδωμένο», και για περιβαλλοντικούς λόγους δεν μπορεί να φιλοξενήσει οικισμούς, όπως αναφέρει ο Guardian. Για την επίλυση του σοβαρού προβλήματος έλλειψης χώρου έχει προταθεί ακόμη και η δημιουργία τεχνητών νησιών, αποκλειστικά για τη δημιουργία κατοικιών.

Τα διαθέσιμα κομμάτια εδάφους καταλήγουν κατά κύριο λόγο σε επιχειρηματίες ανάπτυξης γης, γεγονός το οποίο πολλοί επικρίνουν. Η κυβέρνηση του Χονγκ Κονγκ προτιμά τους επιχειρηματίες ανάπτυξης γης, διότι με αυτούς μπορεί να πετύχει τις πιο κερδοφόρες συμφωνίες. Μάλιστα, αναζητώντας τη μεγαλύτερη προσφορά, η κυβέρνηση καθυστερεί τις αγοραπωλησίες, αφήνοντας κομμάτια γης αναξιοποίητα για πολύ καιρό. Η στάση της κυβέρνησης και η εκμετάλλευση του εδάφους από επιχειρηματίες ευνοούν εντέλει την ανέγερση πολυτελών εγκαταστάσεων και αφήνουν στο περιθώριο πολλούς που αναζητούν καλύτερες συνθήκες στέγασης. Χαρακτηριστική ήταν η στάση της κυβέρνησης απέναντι στην αξιοποίηση ενός γηπέδου γκολφ, για το οποίο μια ομάδα ακτιβιστών ασκούσε πιέσεις το 2018, ώστε να μετατραπεί σε συγκρότημα κατοικιών. Υπολογιζόταν ότι η έκταση αυτή, η οποία ήταν περικυκλωμένη από ουρανοξύστες, θα μπορούσε να στεγάσει περίπου 37.000

κατοίκους, όπως αναφέρει δημοσίευμα των New York Times. Η κυβέρνηση του Χονγκ Κονγκ συμβιβάστηκε με την εξαγορά ενός πέμπτου της τεράστιας έκτασης, η οποία θα αξιοποιηθεί για την ανέγερση κρατικών εστιών.

«Όλο το σύστημα είναι πλήρως ελεγχόμενο από τα κατοχυρωμένα συμφέροντα της ελίτ», όπως δήλωσε ο Τσέουκ Γιαν Λι, γενικός γραμματέας της συνομοσπονδίας εμπορικών ενώσεων του Χονγκ Κονγκ.

Η κυβέρνηση της ημιαυτόνομης περιοχής του Χονγκ Κονγκ έχει επίσης ευνοήσει τους ενδιαφερόμενους ιδιοκτήτες από την Κίνα. Σύμφωνα με δημοσίευμα των New York Times, το σκεπτικό της κυ-

Τα διαθέσιμα εδάφη καταλήγουν κατά κύριο λόγο σε επιχειρηματίες ανάπτυξης γης.

βέρνησης ήταν ότι οι Κινέζοι αγοραστές θα μπορούσαν να αυξήσουν τις τιμές στην αγορά ακινήτων και ότι έτσι τα νοικοκυριά του Χονγκ Κονγκ θα ένιωθαν πλουσιότερα.

Η νοοτροπία αυτή, που επί χρόνια χαρακτήριζε την κυβέρνηση, οδήγησε πράγματι σε ραγδαία αύξηση του κόστους των ακινήτων. Κερδισμένοι ήταν οι ιδιοκτήτες και οι Κινέζοι επενδυτές, ωστόσο μία ολόκληρη γενιά κατοίκων του Χονγκ Κονγκ έμεινε στο περιθώριο, αδυνατώντας να αντεπεξέλθει στα υψηλά ενοίκια.



Η στάση της κυβέρνησης και η εκμετάλλευση του εδάφους από επιχειρηματίες ευνοούν εντέλει την ανέγερση πολυτελών εγκαταστάσεων.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ***

Περί αναδιάρθρώσεων το ανάγνωσμα

Είναι γεγονός πως το γενικό σύστημα αναδιάρθρώσεων μέχρι τώρα λειτουργήσε πάνω σε μια ιδιάζουσα βάση.

Ενώ η κύρια οδός έπρεπε να ακολουθεί βήμα – βήμα την αναγνώριση του προβλήματος μεταξύ χρηματοπιστωτικού ιδρύματος και δανειολήπτη, τη συζήτηση και αιολοβαία παράθεση πραγματικών αριθμών, εξεύρεσης μιας συμβιβαστικής φόρμουλας και επίλυσης του προβλήματος, εξελίχθηκε σε κάτι εντελώς διαφορετικό.

Με τον όρο «παράθεση πραγματικών αριθμών», εννοώ πως αφενός η τράπεζα έπρεπε να έρθει ενώπιον του δανειολήπτη με το πραγματικό υπόλοιπο του δανείου με αφαίρεση όλων των επιβαρύνσεων που είναι προϊόν καταχρηστικών και παράνομων ρητρών και ο δανειολήπτης αφετέρου, να έρθει ενώπιον της τράπεζας με τον πραγματικό του ισολογισμό εσόδων και εξόδων και περιουσιακών του στοιχείων έτσι ώστε να διαφανεί υπό τις περιστάσεις ποιες είναι οι πραγματικές επιλογές αναδιάρθρωσης.

Και τα δύο μέρη στα πλαίσια μιας τέτοιας διαπραγμάτευσης θα έπρεπε να ήταν προετοιμασμένα πως το δάνειο ενδεχομένως να τύχανε κούρεματος, οι εξασφαλίσεις μπορεί να αυξάνονταν σε αριθμό επειδή μειώθηκαν σε αξία και η αποπληρωμή του δανείου θα είχε νέες ρυθμίσεις σε σχέση με την περίοδο αποπληρωμής, τη διακύμανση του

Ας ελπίσουμε πως από τον Σεπτέμβριο θα ρυθμιστεί το θέμα των εκποιήσεων ολιστικά, θα εφαρμοστεί το ΕΣΤΙΑ, αλλά συνάμα να μπει και ένα δυνατό καλινάρι στις τράπεζες για να καταστούν επιτέλους τράπεζες και όχι δυνάστες.

επιτοκίου – που θα μπορούσε να ανταμείβει τον καλοπληρωτή και να τιμωρεί τον κακοπληρωτή και ακολουθώς να εφαρμόζονται τα τόσα εργαλεία που έχουν δοθεί στις τράπεζες από το 2013 και μετά για να ανακτούν τα δάνεια που δεν πληρώνονται.

Αντ’ αυτού οι περιπτώσεις αναδιάρθρώσεων σε τέτοια βάση ήταν πολύ λίγες σε σχέση με το σύνολο των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων. Το πρωτεύον σύστημα αναδιάρθρωσης ήταν η ανταλλαγή χρέους με ακίνητα. Με βάση αυτό το σύστημα, η τράπεζα λαμβάνει από τους δανειολήπτες ακίνητα και σε αντάλλαγμα διαγράφει το σύνολο των δανειακών υποχρεώσεων του δανειολήπτη. Ακούγεται καλό. Αυτό που γνωρίζουν καλύ-



Η διαδικασία αποτίμησης έχει κόστος και για τους δανειολήπτες και για τις τράπεζες, είναι ψυχοφθόρα και στο τέλος της ημέρας είναι καθαρά ψυχολογική.

τερα όσοι όμως το έζησαν, είναι ο εξευτελισμός που πέρασαν μέσω της όλης διαδικασίας.

Κατ’ αρχήν η τράπεζα έχει το ύψος και τη συμπεριφορά πως αυτή είναι η σωστή και ο δανειολήπτης ο κακός, ο αφερέγγυος και ο μη συνεργάσιμος. Δηλαδή υπάρχει a priori ο στιγματισμός του δανειολήπτη. Λυπάμαι, αλλά δεν είναι πάντα έτσι τα πράγματα, χωρίς να υπαινίσσομαι ούτε στιγμή πως δεν υπάρχουν στρατηγικοί κακοπληρωτές. Όμως το όποιο σύστημα έπρεπε να μπορεί

να αναγνωρίζει τις διαφορές και να δίνει τις ανάλογες λύσεις. Δεν είναι ένα και δύο δισεκατομμύρια που πήραν δύο μόνο τράπεζες από

τις τσέπες των καταθετών, των κατόχων αξιογράφων και των μετόχων, αλλά πέραν των επτά δισεκατομμυρίων ευρώ. Επίσης να υπενθυμίσω πως για να υπολογιστεί το κούρεμα, οι ενυπόθηκες εξασφαλίσεις έτυχαν μεγάλης απομείωσης της πραγματικής τους αξίας και πως οι εγγυητές θεωρήθηκαν πως είχαν μηδενική αξία εξασφάλισης.

Όπως και να το κάνουμε λοιπόν, όταν σε κάποια στιγμή πάει να γίνει μια αναδιάρθρωση δεν γίνεται η πιο πάνω βάση να ξεχνιέται και να θεωρείται ως μη γενόμενη. Αν θεωρηθεί ως μη γενόμενη τότε είτε το κούρεμα ήταν πολύ ψηλότερο από όσο έπρεπε ή έκτοτε οι αναδιάρθρώσεις που γίνονται, γίνονται με ψηλά νούμερα που δεν αφήνουν περιθώρια ελιγμών για να καταστούν πραγματικά βιώσιμες ή/και πνίγουν τον δανειολήπτη.

Στα πλαίσια ανταλλαγής χρέους με ακίνητα, καθώς τα δύο μέρη εμπλέκονται στην αποτίμηση του δανείου και των εξασφαλίσεων – νοούμενου φυσικά ότι η ανταλλαγή γίνεται στο 100%. Ότι δηλαδή η τράπεζα λαμβάνει τις εξασφαλίσεις του δανείου σε ακίνητα και διαγράφει το σύνολο του δανείου. Εγώ δεν θα δεχόμουν σε καμία περίπτωση να γίνει τέτοια ανταλλαγή και να παραμένει υπόλοιπο δανείου. Και πως θα το αποπληρώσω αν είμαι ξεγυμνωμένος από ακίνητα;

Λέω λοιπόν πως κακώς μπαίνουν αμφότεροι σε μια διαδικασία αποτιμήσεων επειδή αν παραμένει υπόλοιπο, αυτό θα πρέπει να διαγραφεί. Τι με νοιάζει αν η τράπεζα αποτιμήσει το χωράφι μου σε μίαν άλφα τιμή και όχι σε μια ψηλότερη βήτα, αν στο τέλος της συναλλαγής αυτής το δάνειο μου θα διαγραφεί στο 100%, είτε έχει παράνομες χρεώσεις ή όχι;

Αυτή η διαδικασία αποτίμησης

έχει κόστος και στους δύο, είναι και ψυχοφθόρα και στο τέλος της ημέρας είναι καθαρά ψυχολογική. Ο μεν ιδιοκτήτης μπαίνει σε μια διαδικασία να λέει, «σιγά μην τους το δώσω μούκτιν...», και η τράπεζα από την άλλη να επιμένει πως δεν υπάρχει ανατοκισμός και παράνομες χρεώσεις, ... ενώ υπάρχουν. Αποτέλεσμα είναι να αναλώνονται σε χρόνιες αψιμαχίες και διαπληκτισμούς, η αναδιάρθρωση να μην προχωρά, οι μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις να μην μειώνονται με ρυθμούς που πρέπει, να μεγιστοποιείται το πρόβλημα των εκποιήσεων και το όλο σύστημα να γίνεται μύλος.

Χαίρομαι που βλέπω την Κεντρική Τράπεζα να σκκώνει τα μανίκια πάνω και να αναλαμβάνει ενεργό ρόλο. Πρωτοφανές για εμάς, αλλά συνάμα και κακό αφού αυτό τον εποπτικό ρόλο έπρεπε πάντα να τον διαδραμάτιζε και δεν το έπραττε. Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια η ΚΤ φαίνεται πως ήταν σε αυτόματο πιλότο με χαλασμένο λογισμικό πτήσης...

Ας ελπίσουμε πως από τον Σεπτέμβριο θα ρυθμιστεί το θέμα των εκποιήσεων ολιστικά, θα εφαρμοστεί το ΕΣΤΙΑ, αλλά συνάμα να μπει και ένα δυνατό καλινάρι στις τράπεζες για να καταστούν επιτέλους τράπεζες και όχι δυνάστες.

*MRICS, CEO, APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors



Το πολιτικό ζήτημα της τεχνολογίας

Ο ιδρυτής σειράς νεοφυών επιχειρήσεων στη Σίλικον Βάλεϊ και αντικομφορμιστής συγγραφέας Αντρίου Κιν μιλάει στην «Κ»

Του ΜΑΝΩΛΗ ΑΝΔΡΙΩΤΑΚΗ

«Στη Σίλικον Βάλεϊ» όλοι πιστεύουν ότι θα κάνουν τον κόσμο καλύτερο, αλλά τίποτα από αυτά που πιστεύουν δεν συνέβη. Το Facebook είναι το καλύτερο παράδειγμα. Ο Μαρκ Ζάκερμπεργκ θέλει να μας διασυνδέσει όλους, αλλά τελικά μας έχει απομονώσει σε δωμάτια ομοφωνίας. Μας έχει κάνει λιγότερο έξυπνους κι ανεκτικούς απέναντι στον κόσμο. Έχει φτιάξει το καλύτερο όχημα για ανθρώπους σαν τον Πούτιν που θέλουν να κλονίσουν τη δημοκρατία. Έχει συμβάλει στη μοναξιά και στην απομόνωσή μας. Υπάρχει ισχυρός συσχετισμός για την άνοδο της κατάθλιψης στους νέους ανθρώπους με τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και ειδικότερα του Facebook».

Τα παραπάνω λόγια δεν περιμένεις να τα ακούσεις από έναν θιασώτη της τεχνολογίας που έχει ιδρύσει μία σειρά, επιτυχημένων και μη, νεοφυών τεχνολογικών επιχειρήσεων στη Σίλικον Βάλεϊ. Κι όμως, ανήκουν στον Αντρίου Κιν, έναν επιχειρηματία με πλήθος νεοφυών επιχειρήσεων στο ενεργητικό του, και γνωστού Αμερικανοβρετανού συγγραφέα. Στο παρελθόν ο Κιν δημοσίευσε τρία βιβλία, στα οποία άσκησε δριμεία κριτική στις τεχνολογικές εταιρείες και ειδικότερα στους ψηφιακούς γίγαντες, όπως η Google και η Facebook, κατηγορώντας τις ότι οδηγούν τις κοινωνίες μας σε επικίνδυνους δρόμους.

Ο «Λουδίτης»

Τα βιβλία αυτά στην κοινότητα των τεχνόφιλων του απένειμαν τον τίτλο του «Αντίχριστου της Σίλικον Βάλεϊ» και του «Λουδίτη». Τώρα όμως που ακόμα και οι πιο θερμοί οπαδοί της τεχνοφιλίας δείχνουν να συμπεριφέρονται την επιχειρηματολογία του, μιλώντας για «καπιταλισμό της παρακολούθησης», για «μονοπώλια των μεγάλων δεδομένων», για «αντι-κοινωνικά μέσα δικτύωσης», για «ψηφιακούς εθισμούς» και για «υπαρξιακούς κινδύνους από έξυπνους αλγόριθμους», ο Κιν συνεχίζει την αντισυμβατική του πορεία κι επανέρχεται με ένα νέο βιβλίο, ταξιδιωτικής δημοσιογραφίας αυτή τη φορά, στο οποίο αναζητεί λύσεις για όλα αυτά που είχε προβλέψει κι αναλύσει την προηγούμενη δεκαετία.

Στο «Πώς θα επισκευάσουμε το μέλλον, μένοντας ανθρώπινο στην ψηφιακή εποχή» («How to fix the future, staying human in the digital age», εκδ. Atlantic Books, 2018), ο Κιν ταξιδεύει από την Ινδία στην Εσθονία, και από τη Γερμανία στην Σιγκαπούρη, ψάχνοντας την ατομική και συλλογική φόρμουλα που



«Η τεχνολογία» τρέχει γρηγορότερα από τους ανθρώπους και τις κυβερνήσεις» λέει ο Κιν «και πρέπει να την επιβραδύνουμε.

«Η ρύθμιση του τεχνολογικού πεδίου ίσως να είναι από τα μείζονα θέματα της προεδρικής εκλογής του 2020 στις ΗΠΑ».

θα αντιμετωπίσει την επέλαση της τεχνολογίας στις ζωές και στις κοινωνίες μας, και θα εξασφαλίσει ένα καλύτερο μέλλον για όλους. Μιας πρόκλησης που είναι περίπλοκη κι επιγούσα, όσο ποτέ άλλοτε.

«Η τεχνολογία τρέχει γρηγορότερα από τους ανθρώπους και τις κυβερνήσεις» λέει ο Κιν «και πρέπει να την επιβραδύνουμε. Πρέπει να σκεφθούμε ρυθμίσεις, επιχειρηματικούς, ή ακόμα και εμπορικούς μηχανισμούς για να την προλάβουμε. Χρειάζεται να ρυθμίσουμε ξανά

τη σχέση μας με την τεχνολογία». Μολονότι δεν υφίσταται μαγική συνταγή, ούτε ψηφιακή εφαρμογή για την επίλυση των προβλημάτων που δημιουργεί η τεχνολογία, ο Κιν θεωρεί ότι μια συνδυαστική στρατηγική πέντε τακτικών, που θα εφαρμοστεί από έξυπνους ανθρώπους κι όχι από έξυπνες μηχανές, θα μπορούσε να ανακόψει την αρνητική πορεία της σύγχρονης τεχνολογίας.

Η πρώτη τακτική είναι η νομική ρύθμιση. «Σε αυτό τον τομέα επιτυγχάνονται ήδη πολλές νίκες, και αυτό είναι πολύ σημαντικό» λέει ο Κιν. «Έχει ξεκινήσει από την Ευρώπη και επεκτείνεται τώρα στις ΗΠΑ και παίρνει τη μορφή του εξαναγκασμού των τεχνολογικών εταιρειών να πληρώσουν φόρους, να λογοδοτούν περισσότερο και να είναι διαφανείς. Ακόμα και οι ΗΠΑ που είναι γενικά κατά των ρυθμίσεων έχουν

αρχίσει να αναγνωρίζουν ότι υπάρχει η ανάγκη για νόμους γύρω από τα δεδομένα, όπως το GDPR (Γενικός Κανόνας Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων), ότι υπάρχει ακόμα κι ανάγκη για σπάσιμο μερικών εξ αυτών των τεράστιων τεχνολογικών επιχειρήσεων. Έχει αρχίσει το όλο θέμα να γίνεται ένα πολιτικό ζήτημα, όπως ακριβώς θα έπρεπε. Είναι πιθανό να δούμε τη ρύθμιση του τεχνολογικού πεδίου να είναι ένα από τα μείζονα θέματα της προεδρικής εκλογής του 2020 στις ΗΠΑ».

Η δεύτερη τακτική που μπορεί να συμβάλει στην επιδιόρθωση του μέλλοντος, σύμφωνα με τον Κιν, αφορά την καινοτομία, κι είναι αυτή που ανησυχεί περισσότερο τον συγγραφέα. «Πολλοί επιχειρηματίες αρχίζουν να καταλαβαίνουν ότι το κυρίαρχο επιχειρηματικό μοντέλο των μεγάλων τεχνολογικών εταιρειών, το “μοντέλο του δωρεάν”,

«Πιστεύω ότι οι μελλοντικές γενιές θα κοιπούν την εποχή μας και θα λένε “πώς επέτρεπαν να γίνονται όλα αυτά;”».

δεν λειτουργεί γιατί εκμεταλλεύεται βαθύτατα τις ανθρώπινες αδυναμίες». Εδώ η πρόκληση είναι να επανεφεύρουμε τα οικονομικά του Διαδικτύου, να ξανασκεφθούμε το όλο οικοσύστημα. «Χρειαζόμαστε επειγόντως νέα επιχειρηματικά μοντέλα», λέει.

Η τρίτη τακτική εμπλέκει τη συμπεριφορά των ιδίων των καταναλωτών. Ο συγγραφέας αναφέρει χαρακτηριστικά τη δράση ψήμιων κινήματων ενάντια στο Facebook.

«Οι καταναλωτές ξυπνούν σταδιακά και βλέπουν ότι χρησιμοποιούνται τα δεδομένα τους χωρίς τη συνειδητή τους συγκατάθεση, ότι παραβιάζεται η ιδιωτικότητα τους, ότι αλλοιώνεται η αίσθηση του εαυτού τους και ότι είναι βαριά εθισμένοι σε ψηφιακές υπηρεσίες. Οι καταναλωτές αρχίζουν να συνειδητοποιούν ότι η λεγόμενη “οικονομία του μοιράσματος” μπορεί να τους εκμεταλλευθεί άγρια, και διαλέγουν να μη χρησιμοποιούν για παράδειγμα πλατφόρμες όπως η UBER. Αλλά ακόμα και τοπικές Αρχές αρχίζουν να αναγνωρίζουν το ίδιο πράγμα, για πλατφόρμες όπως η AirBnB που ανεβάζει τις τιμές των ακινήτων».

Η τέταρτη τακτική αφορά την εμπλοκή της κοινωνίας των πολιτών και είναι σύμφωνα με τον Κιν πολύ ενθαρρυντική. Συνδικάτα, φιλανθρωπικές οργανώσεις, μη κυβερνητικές οργανώσεις και άτομα που ενδιαφέρονται, κινητοποιούνται προκειμένου να πείσουν τις τεχνολογικές εταιρείες να αναλάβουν τις κοινωνικές τους ευθύνες. «Δικηγόροι αρχίζουν να εργάζονται για λογαριασμό εταιρειών με κοινωνικό προσανατολισμό, επιχειρηματίες, επενδυτές ακόμα και δισεκατομμυριούχοι όπως ο Μαρκ Μπένιοφ, στρέφονται στον σκοπό υπέρ ενός κοινωνικά υπεύθυνου τεχνολογικού οικοσυστήματος».

Τέλος, η πέμπτη τακτική αφορά μια πιο μακροπρόθεσμη πρόκληση, που είναι ίσως και η πιο σημαντική: στην εκπαίδευση. Ο Κιν κάνει ειδική αναφορά στα σχολεία Ουόλντορφ και Μοντεσόρι, τα οποία προκρίνουν μια πιο ανθρωποκεντρική εκπαίδευση, μειώνοντας δραστηριότητες που έχουν τεχνολογικές και αποθαρρύνοντας τη χρήση των οθονών από τα παιδιά. «Δεν πιστεύω ότι πρέπει να απαγορεύσουμε στα παιδιά να χρησιμοποιούν τις οθόνες και τις τεχνολογίες, αλλά πρέπει να γυμνάσουν τον “μυτς” αυτενέργειας. Να σκεφτούνται, να αμφισβητούν, να γίνονται δημιουργικοί. Να κάνουν πράγματα που δεν μπορεί να κάνει η τεχνολογία, η τεχνολογία δεν μπορεί να έχει αυτενέργεια. Η τεχνολογία δεν μπορεί να σκεφθεί τον εαυτό της. Ως γονείς πρέπει να εμψυχώσουμε τους νέους ανθρώπους, να τους δώσουμε αυτενέργεια. Δε χρειάζεται να τα περικυκλώνουμε με βιβλία, πρέπει να τα καθοδηγήσουμε να κάνουν αυτά που δεν μπορούν να κάνουν οι υπολογιστές, να σκέφτονται ανεξάρτητα και να έχουν ενσυναίσθηση. Το ξέρω ότι είναι εύκολο να το λες και δύσκολο να το πετυχαίνεις. Αλλά αυτή είναι η πρόκληση σήμερα».

«Τα μεγάλα δεδομένα εισβάλλουν βάνουσα στην ιδιωτικότητά μας»

Το ερώτημα που προκύπτει είναι εύλογο. Υπάρχει ένα υπόδειγμα χώρας που έχει υιοθετήσει τις περισσότερες ή έστω κάποιες από αυτές τις τακτικές επιτυχημένα; «Επειδή δεν υπάρχουν και πολλά πράγματα να θαυμάζεις στον κόσμο μας, μου αρέσει το παράδειγμα της Εσθονίας», απαντά ο Κιν. «Εκεί κάνουν κάτι ενδιαφέρον, γιατί ενώ επιλέγουν να μην απορρίπτουν την τεχνολογία, εξακολουθούν να είναι μια πολύ καλά ενημερωμένη και μορφωμένη κοινωνία, μια κοινωνία που είναι σχετικά εξισωτική. Αυτό που μου αρέσει είναι ότι συνειδητοποιούν

ότι η αντίληψη που έχουμε για την ελευθερία και την ιδιωτικότητα, έρχεται από τον 19ο αιώνα και δεν μπορεί να έχει εφαρμογή στον 21ο αιώνα των μεγάλων δεδομένων. Γι' αυτό χρειαζόμαστε ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο».

Μου αρέσει επίσης που οι Εσθονοί έχουν υψηλό επίπεδο εμπιστοσύνης στην κυβέρνηση. Μοιάζει πολύ με τη Σιγκαπούρη, αλλά είμαι πιο αισιόδοξος για την Εσθονία, εξαιτίας του ότι είναι πιο δημοκρατική χώρα. Πιστεύω ότι έτσι θα είναι το μέλλον. Αυτό που θέλω να αποφύγω είναι το μοντέλο της Κίνας, τον τεχνοκρατικό ολοκλη-



Το βιβλίο του Αντρίου Κιν «Πώς θα επισκευάσουμε το μέλλον» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Atlantic Books.



ρωτισμό της παρακολούθησης. Το εσθονικό μοντέλο μας παρέχει ένα είδος εναλλακτικής. Το κράτος ψηφιοποιεί τα πάντα, αλλά ταυτόχρονα υπογράφεται ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο μεταξύ κυβέρνησης και πολιτών σχετικά με το πώς και πότε η κυβέρνηση μπορεί να βλέπει τα δεδομένα των πολιτών».

Ο Κιν είναι συγκρατημένα αισιόδοξος για το μέλλον της σχέσης μας με την τεχνολογία. «Δεν θα είναι ένας εύκολος αγώνας» σημειώνει, «εξάλλου έχουμε βρεθεί ξανά στο ίδιο σημείο. Με έναν τρόπο είμαστε ξανά στα μέσα του 19ου αιώνα, στις απαρχές της Βιομηχανικής

Επανάστασης. Στην αρχή εκείνης της Επανάστασης η εκμετάλλευση των ανθρώπων ήταν ακραία. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και τώρα με τα μεγάλα δεδομένα, τα οποία είναι κατά πολλούς το “νέο πετρέλαιο”. Τα μεγάλα δεδομένα απογοητώνουν τις ταυτότητές μας και εισβάλλουν βάνουσα στην ιδιωτικότητά μας. Πιστεύω ότι οι μελλοντικές γενιές θα κοιτούν την εποχή μας και θα λένε “πώς επέτρεπαν να γίνονται όλα αυτά;”, με τον ίδιο τρόπο που κοίταμε κι εμείς το παρελθόν κι αναρωτιόμαστε “πώς επέτρεπαν σε 11χρονα παιδιά να δουλεύουν σε εργοστάσια;”».

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

4.8.19 - 10.8.19

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakis@kathimerini.com.cy

ΜΟΥΣΙΚΗ

Συναυλία Σαντούτο

Συναυλία με παραδοσιακά τραγούδια από την Κύπρο και την Ελλάδα με τους Σαντούτο, επιλεγμένα με τρόπο που να καλύπτουν όλο το φάσμα της παραδοσιακής μουσικής και τα οποία έχουν εμπεδωθεί στη μνήμη του λαού, μέσα στον χρόνο. Πέμπτη 8 Αυγούστου, ώρα 8:30 μ.μ., Ελευθέριου Βενιζέλου, πλατεία Παλλουριώτισσας.

Είσοδος ελεύθερη

ΦΕΣΤΙΒΑΛ

Windcraft Music: η αέρινη μουσική γιορτή



Η πιο αέρινη μουσική γιορτή του καλοκαιριού επιστρέφει για έκτο συναπτό έτος και σε προσκαλεί να δεις την παράδοση με άλλη ματιά. Με πρωταγωνιστές τα πνευστά και με τη σύγχρονη δημιουργία να αντλεί από τις παραδόσεις της παγκόσμιας μουσικής, το Windcraft Music Fest επιστρέφει ξανά στα Κατύδατα Σολέας, το διήμερο 10 και 11 Αυγούστου 2019. Η φετινή διοργάνωση, ωστόσο, θα έχει ένα ξεχωριστό τόνο, αφού σημαντική θέση

στο πρόγραμμά της αποκτούν οι «τέχνες του δρόμου». Συνδυάζοντας αρμονικά τις παραδοσιακές με τις μοντέρνες τέχνες, το Μουσικό Φεστιβάλ Windcraft έχει γίνει θεσμός που προβάλλει το αξιόλογο έργο Κυπρίων και ξένων καλλιτεχνών, ενθαρρύνει την μεταξύ τους συνεργασία και εντάσσει τους επισκέπτες στη διαδικασία της μουσικής δημιουργίας μέσω της δράσης. Απώτερος στόχος της εκδήλωσης είναι να αναβιώσει την ευρύτερη περιοχή

Σολέας, μεταφέροντας έναν αέρα καλλιτεχνικής δημιουργίας και έντονη ζωντάνια από τα αστικά κέντρα στην ύπαιθρο. Στις τρεις σκηνές του φεστιβάλ – στο κάνι, το περβόλι και την πλατεία – θα παρουσιαστούν σχήματα που σμίγουν παραδοσιακές μουσικές με μοντέρνους ήχους. Σάββατο, 10 Αυγούστου και Κυριακή, 11 Αυγούστου. Κατύδατα Σολέας. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22377748 και info@windcraftmusic.com**

ΕΚΘΕΣΗ

Ο Πικάσο στο Μουσείο

Στην έκθεση «Ο Πικάσο στο Κυπριακό Μουσείο. Έργα σε Πηλό», που διοργανώνεται από το Τμήμα Αρχαιοτήτων, στο πλαίσιο του προγράμματος PicassoMediterranée, που ηγείται το Εθνικό Μουσείο Πικάσο στο Παρίσι, παρουσιάζεται ένα μικρό μεν, αλλά απόλυτα αντιπροσωπευτικό μέρος της κεραμικής του δημιουργίας, με πρωτότυπα και μοναδικά έργα. Το ενδιαφέρον των επημελητριών της έκθεσης εστιάστηκε κυρίως σε θέματα όπως η μεταμύηση και το παίξιμο με τη φιγούρα του ταύρου, ο ανθρωπομορφισμός και ο ζωομορφισμός των αγγείων, οι περίτεχνες και πολυδιάστατες λαβές, ο γραπτός διάκοσμος, η στάση κάλυψης του σώματος και οι εικονιστικές σκηνές αγγείων. Η έκθεση θα συνοδεύεται από κατάλογο στην ελληνική και αγγλική γλώσσα. **Διάρκεια έκθεσης έως 8 Σεπτεμβρίου. Κυπριακό Μουσείο, Μουσείου 1, Λευκωσία.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Δε μ' αγαπάς. Μ' αγαπάς»

Μια υπερβατική συνάντηση μεταξύ δυο κορυφαίων εκπροσώπων της ελληνικής πεζογραφίας, της Μαργαρίτας Καραπάνου και της μητέρας της Μαργαρίτας Λυμπεράκη έρχεται στο προσκήνιο με το βιβλίο της Φωτεινής Τσαλίκoglou «Δε μ' αγαπάς. Μ' αγαπάς». Τα παράξενα της μητρικής αγάπης, στο οποίο εντάσσει, σ' ένα πεδίο στοχασμού και αναστοχασμού μια σπάνια μαρτυρία: τα γράμματα που έστειλε η Μαργαρίτα Λυμπεράκη, στην κόρη της Μαργαρίτα Καραπάνου. Όνειρο - εφιάλτης, παρουσία - απουσία και ... η ασθένεια. Ένα μπλέξιμο φαντασιακών και ρεαλιστικών γεγονότων που αφηγούνται και αναπλάθουν μια συγκλονιστική

και ανελέητη ιστορία αγάπης μιας μάνας με την κόρη της. Ιστορία παράξενη και παράδοση, όπως παράξενες και παράδοξες είναι οι θεμελιώδεις ιστορίες αγάπης της ζωής μας. Στους πρωταγωνιστικούς ρόλους συναντάμε τις Στέλα Φυρογένη και Ειρήνη Ανδρονίκου. Συρραφή κειμένων / Δραματοургική επεξεργασία : Βαλεντίνος Κόκκινος. Ιδέα/Σύλληψη : Ειρήνη Ανδρονίκου. Σκηνοθεσία: Στέλιος Θεοχάρους.

Παραστάσεις Τετάρτη, Πέμπτη και Παρασκευή (7-8-9 Αυγούστου), ώρα 9:00 μ.μ. Αυλή του Flea Theatre στη Λευκωσία. Η είσοδος για το κοινό είναι δωρεάν. Πληροφορίες και κρατήσεις 97 888779



ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

14ο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Λεμεσού

Σπκώνει αυλαία το 14ο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Λεμεσού την Πέμπτη 1η Αυγούστου, με το ντοκιμαντέρ Marianne and Leonard: Words of Love, σε σκηνοθεσία του Βρετανού σκηνοθέτη Nick Broomfield. Το απόλυτο μουσικό ρομάντζο με τα θρυλικά τραγούδια του Leonard Cohen, αλλά και μία πειραματική μικρού μήκους ταινία συνθέτουν το πρόγραμμα της πρώτης φεστιβαλικής μέρας. Ο συγγραφέας Σωφρόνης Σωφρονίου επιστρέφει και φέτος στο Φεστιβάλ με ένα μικρού μήκους ντοκιμαντέρ, τη Μαγνητική Βίβλο II. Αποσπάσμα από το πειραματικό έργο του Jean-Daniel Pollet, Méditerranée (1963), αναμειγνύονται με ηχογραφήσεις πεδίου και αρχαιολογικό υλικό σε μια προσπάθεια σκιαγράφησης και ανασύνθεσης της

προσωπικής και συλλογικής μνήμης. **Το πρόγραμμα προβολών είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα www.filmfestival.com.cy. Για περισσότερες πληροφορίες τηλέφωνο 99517 910, lemesosdocs@gmail.com, www.filmfestival.com.cy**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Beautiful Days» από την isnotgallery

Στην isnotgallery contemporary συνεχίζει η καλοκαιρινή ομαδική έκθεση με τίτλο «Beautiful Days». Σε αυτή τη νέα έκθεση, η isnotgallery προτείνει έντεκα καλλιτέχνες από την Κύπρο και την Ελλάδα, καθώς και μία συμμετοχή από τη Γαλλία, διαφόρων γενεών, των οποίων έργα ή και ενόπτες δουλειές τους με διάφορες αφορμές έχουν παρουσιάσει ξανά στον χώρο της γκαλερί. Από την Κύπρο συμμετέχουν οι καλλιτέχνες: Μερόπη Παύλου, Αντρος Ευστάθιου, Έλενα Αδάμου, Στέλιος Βότσος, Δώρα Ορόντη, Ελένη Πρατσά, Μαρία Κουφτερού, από την Ελλάδα οι Χριστίνα Παπαϊωάννου, Χαρούλα Νικολαΐδου, Μαρία Σπυράκη και από τη Γαλλία λαμβάνει με-



ρος ο Boris Kurdi. Διάρκεια έκθεσης 31 Αυγούστου. Ώρες λειτουργίας: Τρίτη-Παρασκευή 10:30 π.μ. - 1:00 μ.μ. και 5:00 - 7:00 μ.μ. Σάββατο 11:00 π.μ. - 2:00 μ.μ. Isnotgallery, Οδυσσέως 11, Παλιά Πόλη, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 99569498, www.isnotgallery.com**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Χάσαμε το δάσος από ένα ψέμα

Η υπόθεση με την ψευδή καταγγελία βιασμού της 19χρονης Αγγλίδας έκανε τον γύρο του κόσμου, σόκαρε την τοπική κοινωνία, σκανδάλισε κυρές και νιες για το πώς γίνεται κάποια να πηγαίνει με δώδεκα. Άλλοι έμειναν εნεοί για το πώς φέρθηκαν οι δώδεκα σε μία κοπέλα, βιάζοντάς την. Ο αγγλός Δήμος της Αγίας Νάπας εξετέθη, στην αρχή μα και στο τέλος της υπόθεσης – Ουαί υμίν, γραμματείς. Οι Εβραίοι έτσι, αλλιώς και αλλιώς, θα βάλουν τα μεγάλα μέσα και θα βγουν καθαρότεροι και από διαμάντι. Κρίμα η κοπέλα, δώδεκα κτήνη... και τσουπί, εκεί που είχαμε πειστεί για τους άνομους Εβραίους, έρχεται η αποκάλυψη, η Αγγλίδα, η 19 ετών κοπέλα, προέβη σε ψευδή καταγγελία, δεν βιάστηκε, αλλά όταν οι νεαροί βιντεογραφούσαν τις ερωτικές περιπτώξεις τους, χωρίς τη συγκατάθεσή της, λειτούργησε εν θερμώ και προέβη σε ψευδή καταγγελία. Ε, μα τούτες οι Εγκλέζες θέλουν τα, με δώδεκα; Η Αστυνομία διαλεύκανε την υπόθεση, οι δώδεκα δεν έκαναν τίποτα, να περάσουν καλά ήθελαν. Ο δε Δήμος

Αγίας Νάπας και πάλι ένιωσε εκτεθειμένος. Πώς θα μετατραπεί η Αγία Νάπα σε Μόντε Κάρλο, σε Μονακό έστω σε Πόρτο Φίνο, με έτσι τουρίστριες; Έρχεται όποιος θέλει και αμαυρώνει το όνομα της πόλης μας, πάρε μία μίνυση, να σου πω εγώ. Την Αγία Νάπα δεν θα την ξαναπάσεις στο στόμα σου! Φύγανε και τα παλικάρια του Ισραήλ, όπου στο αεροδρόμιο του Τελ Αβιβ έγιναν δεκτά ως ήρωες. Στη χώρα τους ξεκίνησε ήδη συζήτηση για το αν είναι άξιοι εκπρόσωποι του Ιουδαϊσμού, αν είναι σωστό ό,τι έκαναν – φυσικά και εκεί υπάρχουν εκείνοι που έχουν εγkéφαλο πιο άδειο και από τα μουσεία μας τον Φεβρουάριο, οι οποίοι υποστηρίζουν με σθένος ότι μια Εγκλέζα ντρόπιασε το Κράτος του Ισραήλ και ότι τα ήθελε ο πόντος της. Εδώ, μετράμε κουκιά, αν χάσαμε τουρισμό...

Θα μου πείτε, γιατί τα λέω όλα αυτά; Μα για να πω ότι πρώτον, δεν με ενδιαφέρει αν η 19χρονη αποφάσισε να συννευρεθεί με δώδεκα ή με σαρανταδώδεκα, δικαίωμά της, ενήλικη είναι ασ κάνει ό,τι

θέλει. Επίσης, δεν με ενδιαφέρει αν οι νεαροί ήθελαν να διασκεδάσουν κατ' αυτόν τον τρόπο, έτσι ήθελαν, βρήκαν τον τρόπο, καλά έκαναν. Το αν επιπτε στον δικό μου ή τον δικό σου ηθικό κώδικα είναι άλλη κουβέντα. Η συναίνεση, όμως, για σεξουαλική συνενούρηση είναι άλλο, και άλλο η βιντεοσκοπήση και δημοσίευση του βίντεο. Παραβιάζονται προσωπικές στιγμές, και αυτό είναι λάθος! Φυσικά και η νεαρή θα πρέπει να αντιμετωπίσει τον νόμο για την πράξη της, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι εμείς όλοι θα πέσουμε να τη φάμε, και να αποφαινόμεστε για το δέον γενέσθαι και να αναφωνήσουμε άρον-άρον! Αυτή η ιστορία μας απασχόλησε θα έλεγα ελάχιστα, βλέπετε δεν συμμετείχε στο



όργιο – Θεέ μου! – Κύπριος ή Κυπρία, δεν έγινε δημοσίως, και όλα ήταν εντός τουριστικού πλαισίου, οπότε... μας κόφτει έτσι για τα κλικ, για τίποτε πιπεράτες συζητήσεις και πάμε παρακάτω. Α! μην ξεχάσω είχε αρχίσει να γίνεται και ντόρος με τον Μόρφου Νεόφυτο, οπότε το ψιλόκάναμε γαργάρα! Ηθικολογούμε και σκεφτόμαστε μόνο την οικονομική ζημιά στο τουριστικό μας προϊόν, το αν κρίνουμε την κατάσταση σωστά, αν θέτουμε το πρόβλημα στη σωστή του διάσταση προς όφελος εν τέλει της κοινωνίας, δεν μας νοιάζει. Φτιάξαμε έναν αποδιοπομπαίο τράγο, μια

19χρονη και κάποιους αδικημένους κατάφωρα νέους, αρεσκόμαστε βλέπετε στα δίπολα. Ένα «δεν θα ξανάρθουμε στην Κύπρο» ήταν αρκετό για να ενεργοποιηθεί πάσης φύσης αντιδράσεις κατά πόσο οι καταγγέλλοντες οτιδήποτε είναι κακοί, οι Αγγλίδες είναι εξ' όλης και προώλης, και λοιπά συναφή.

Περιπτώσεις, όπως αυτές, αλλά και όπως οι εκτός κοσμικής και επιστημονικής λογικής δηλώσεις του μητροπολίτη Μόρφου θα πρέπει να γίνονται αφορμές και περαιτέρω συζητήσεις.

Θα πρέπει το Υπουργείο Παιδείας (που είναι και πολιτισμού, μην ξεχνιόμαστε) να παίρνει ιδέες για το πώς θα βάλει στα σχολεία το μάθημα της σεξουαλικής αγωγής. Τα κοινωνικά συμφραζόμενα του 21ου αιώνα είναι διαφορετικά από εκείνα με τα οποία δημιουργήθηκαν οι εκπαιδευτικές δομές της χώρας, πριν από πενήντα και βάλε χρόνια, θα πρέπει να αρχίσουμε να εκπαιδεύουμε τους αυριανούς πολίτες χθες, αν θέλουμε να δούμε αύριο.

MISE EN PLACE

Της **ΓΙΟΥΛΗΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Ο εύφορος «αγρός» της τεχνολογίας

Το πολύ σε είκοσι χρόνια από σήμερα θα δούμε υπέροχα πράγματα χάρη στην επιστήμη και στην τεχνολογία τροφίμων – φυσικά, δεν αναφέρομαι στα γενετικά τροποποιημένα. Θα δούμε νέες ποικιλίες λαχανικών, θαλάσσιες οικολογικές φάρμες, γιατί διαφορετικά σε λίγο δεν θα μπορούμε να τρώμε τίποτα από τη θάλασσα. Υπάρχουν δισεκατομμύρια άνθρωποι που πρέπει να τραφούν καθημερινά. Πού θα βρούμε όλα αυτά τα λαχανικά και τα φρούτα που χρειαζόμαστε; Όχι σε έναν μικρό κήπο».

Αυτά έλεγε, μεταξύ άλλων, ο πρωτοπόρος της γαστρονομίας Ισπανός σεφ Φεράν Αντριά σε συνέντευξη του στην «Κ» πριν από μερικούς μήνες, εξηγώντας εν πολλοίς ότι η τεχνολογική επανάσταση θα αντιμετωπίσει τις μεγάλες και σοβαρές προκλήσεις που επιφυλάσσει το μέλλον της τροφής. Και όχι μόνο ο Αντριά αλλά και πολλοί άλλοι σεφ, παραγωγοί και καλλιεργητές, θεωρητικοί της γαστρονομίας, άνθρωποι που ασχολούνται ευρύτερα με την τροφή.



Τώρα μια νέα έκθεση που συντάζει η UBS / Global Wealth Management - Chief Investment Office, τονίζει ότι η τεχνολογία όχι μόνο δεν πρέπει να θεωρείται εχθρός της φυσικής τροφής, αλλά είναι απαραίτητη για την παγκόσμια επιστημονική ασφάλεια και αυτή που θα δώσει λύσεις.

Σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη, «η παραγωγή τροφίμων σε παγκόσμιο επίπεδο αντιπροσωπεύει το 40% των χρησών γης, το 30% των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και το 70% της κατανάλωσης γλυκού νερού. Κατά προσέγγιση, 2 δισεκατομμύρια επιπλέον άτομα θα κατοικούν στον πλανήτη μας μέχρι το 2050 –από τα περίπου 8 δισεκατομμύρια σήμερα– και η παγκόσμια ζήτηση για τρόφιμα αναμένεται να αυξηθεί κατά περίπου 60%. Παράλληλα, υπολογίζεται ότι ένα δισεκατομμύριο άνθρωποι θα εισέλθουν στη μεσαία τάξη».

Πώς θα τραφεί ο διαρκώς αυξανόμενος πληθυσμός, χωρίς να καταστραφεί περισσότερο η γη και λαμβάνοντας υπόψη την κλιματική αλλαγή; Με τομές στον τρόπο καλλιέργειας των τροφίμων, με συμμετοχή σε όλο και μεγαλύτερο βαθμό της τεχνολογίας, με καινοτομίες όπως η κάθετη καλλιέργεια, και φυσικά με τρόφιμα που θα βγαίνουν από εργαστήρια.

Η τέταρτη βιομηχανική επανάσταση στο πολύ κοντινό μέλλον θα αφορά όλο και περισσότερο ολόκληρη την αλυσίδα του τροφίμου.

Η Αραδίππου στο ιστορικό προσκήνιο

Ένας τόμος 852 σελίδων γεμάτος μνήμες μιας κωμόπολης με διαδρομή αιώνων, που διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο

Αραδίππου: Η αυλή της Δεσποτείας
Από την αρχαιότητα ως τη σύγχρονη εποχή. Ο τόπος, η ιστορία, οι άνθρωποι
Δήμος Αραδίππου 2018, σελ. 852

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Όσο πιο βαθιά και πλατιά αναζητούμε την αλήθεια τόσο ο παρελθών χρόνος έρχεται πιο κοντά μας, εξορίζοντας ιδέες λανθασμένες, δοξασίες και γεγονότα μη γενόμενα. Η ανάγκη, λοιπόν, καταγραφής της ιστορίας είναι εκ των ων ουκ άνευ για την ομαλή μετάβαση από τα περασμένα στα τωρινά. Αισθάνομαι ότι αυτή την ανάγκη διαισθάνθηκαν στην Αραδίππου, όταν το 2013 περίπου ο δήμαρχος της πόλης συγκρότησε επιταμελή συγγραφική ομάδα για την παραγωγή ενός βιβλίου εφ' όλης της ιστορικής ύλης. Η ομάδα των επτά, που έδωσε το έργο: «Αραδίππου – Η αυλή της Δεσποτείας», αποτελείτο από τους εκπαιδευτικούς Αργύρη Οικονόμου, Γεώργιο Ευθυμίου, Δημήτρη Σκουρουμούνη, Κυριάκο Τηλεμάχου, Κώστα Κατσώνη και Νικόλαο Διάκο. Επτά άνθρωποι, με απόλυτη αγάπη για τον τόπο, κατάφεραν να δώσουν στο φως της δημοσιότητας έναν τόμο 852 σελίδων, σε μία καθ' όλα καλαίσθητη έκδοση, ένα δώρο που ο Δήμος θα μπορεί να προσφέρει σε φίλους και επισκέπτες της πόλης και θα είναι βέβαιος ότι όσοι διεξέλθουν τις σελίδες του τόμου θα είναι σαν να έχουν ζήσει την Αραδίππου.

Το βιβλίο αποτελείται από εννέα κεφάλαια και τέσσερα παραρτήματα με πλούσιο φωτογραφι-

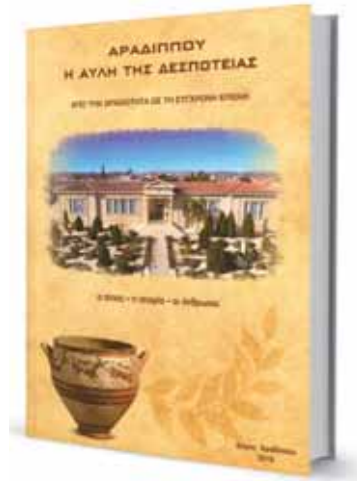
Το βιβλίο αποτελείται από εννέα κεφάλαια και τέσσερα παραρτήματα με πλούσιο φωτογραφικό και αρχειακό υλικό, και έχει συμπεριλάβει στις σελίδες του το βασικότερο, τις αφηγήσεις και τις θύμψεις παλιών Αραδιππιωτών.

κό και αρχειακό υλικό, αλλά και' εμέ το σημαντικό έργο των επτά έχει συμπεριλάβει στις σελίδες του το βασικότερο, τις αφηγήσεις και τις θύμψεις παλιών Αραδιππιωτών, οι οποίοι άνοιξαν όχι μόνο τις καρδιές τους και ανασκάλεψαν τις μνήμες τους, μα και τα ερμάρκα τους.

Ένας τόπος ζει και θα συνεχίσει να ζει όταν οι άνθρωποι του δεν τον εγκαταλείπουν, μα και όταν χρειαστεί να γίνει κάτι τέτοιο –και η Κύπρος γνωρίζει πολύ καλά αυτή την πραγματικότητα– ο τόπος μπορεί να συνεχίσει να αναπνέει μέσα από τις διηγήσεις, μέσα από τις ιστορίες που θυμούνται, από τις τέχνες τους και τα έθιμά τους.

Με αυτά στο βιβλίο ασχολούνται επισταμένα οι συγγραφείς. Η θρησκευτική ζωή, ο λαϊκός πολιτισμός, οι ασχολίες των κατοίκων και οι απόδημοι της Αραδίππου καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος του βιβλίου.

Διαβάζοντας για παράδειγμα το υποκεφάλαιο για τους λαϊκούς



Τα κείμενα του τόμου των 852 σελίδων, που συνέγραψαν επτά Αραδιππιώτες με βαθιά αγάπη για τον τόπο τους και την ιστορία του, είναι μία καθ' όλα αξιόλογη βιβλιογραφική πρόταση.

ποιητάρηδες της Αραδίππου – συμπεριλαμβάνονται στον κατάλογο 24 λαϊκοί ποιητές – είναι σαν να κάθεται στα περβόλια της Σιεμισής και να τους ακούν να ανταλλάζουν στίχους «Εν' που καλά που το λαλείς πάλλιωμαν πως γυρεύεις; Εγώ παραξενεύομαι, νομίζω χωρατεύεις!» και να τρώνε σύκον που την Αραδίππου.

Φυσικά, η επιταμελής συγγραφική ομάδα προέβη σε εξαντλητική έρευνα πρωτογενών και δευτερογενών πηγών, προκειμένου τα γραφόμενά τους να είναι επαρκώς τεκμηριωμένα, με τους επτά να απευθύνονται σε όλους, εγγράμματους και μη, βοσκούς και γεωργούς, παπάδες και δασκάλους, δημάρχους και πολιτικούς, αρχαιολόγους και δικαστές, τεχνίτες και

ερευνητές, όπως ανέφερε και κατά την παρουσίαση του βιβλίου ο κ. Δημήτρης Σκουρουμούνης.

Η Αραδίππου στο προσκήνιο

Η πόλη της Αραδίππου, όπως αναδεικνύεται από το βιβλίο, από τα αρχαία χρόνια βρισκόταν στο ιστορικό προσκήνιο, δεν ήταν μία άσημη πόλη. Κατοικείται ανελλιπώς από την Ύστερη Εποχή του Χαλκού, σταυροδρόμι μεταξύ της ενδοκώρας και της πρωτεύουσας με το λιμάνι του Κιτίου και αργότερα με τη Σκάλα. Η Αραδίππου κατά τη διάρκεια της Φραγκοκρατίας φιλοξενούσε και παλάτι, στο οποίο διέμενε η βασιλική οικογένεια, όταν επισκεπτόντουσαν την περιοχή. Η περιοχή δεν έπαψε να βρίσκεται στο επίκεντρο της περιοχής και οι κάτοικοι της ανέκαθεν φιλοπρόοδοι έκαναν ό,τι ήταν δυνατόν για να καταστήσουν την πόλη τους σημαντικό εμπορικό και διαμετακομιστικό κέντρο. Μαρμαράδες ή λουκκάτουροι, γυψοποιοί ή γυψάτουροι, αλικάτουροι, αμαξάδες και εργάτες, μα και δάσκαλοι, ιερείς, άνθρωποι που με την ψυχή τους άφησαν το αποτύπωμα της Αραδίππου βαθιά χαραγμένο στο μωσαϊκό της Κύπρου. Η ομάδα των επτά Αραδιππιωτών έφερε εις πέρας έργο καλό και χρέος των επόμενων είναι να διαφυλάξουν τη μνήμη της πόλης και να παραδώσουν στους επόμενους. Διατρέχοντας το βιβλίο αντιλαμβάνεται ότι αυτό, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, είναι έργο μιας ολόκληρης κοινότητας, χωρίς φυσικά να μειώνεται ο σπουδαίος ρόλος των επτά συγγραφέων, οι οποίοι δεν εφείσθησαν κόπων και έδωσαν έργο καλό.

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9

9



Δήμος Μπραέσας



Γιάννης Μπταράκης



Πάρις Πρέκας

Η Σαντορίνη που αγάπησαν οι ζωγράφοι

Εκατόν ογδόντα έργα από την πλούσια συλλογή του Δημήτρη Τσίτουρα θα φιλοξενηθούν το φθινόπωρο στο Μουσείο Μπενάκη

Της ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

Τη δεκαετία του 1950, στην Αθήνα, η δασκάλα του των γαλλικών, πολυταξιδεμένη και κοσμοπολίτισσα, του έλεγε ότι σαν τη Σαντορίνη άλλο μέρος τόσο μαγευτικό δεν είχε δει. Ο ίδιος δεν την είχε επισκεφθεί ποτέ. Όμως το 1968, όταν φοιτούσε στη Νομική Σχολή της Ζυρίχης, μια Ελβετίδα φίλη του αγόρασε ένα μικρό σπίτι στο νησί και τον προέτρεψε να περάσει εκεί λίγες μέρες από τις καλοκαιρινές του διακοπές. «Ήταν έρωτας με την πρώτη ματιά. Μπήκα αμέσως στη ζωή της Σαντορίνης κι εκείνη στη δική μου», λέει ο Δημήτρης Τσίτουρας.

Δικηγόρος με εύσημα, δραστήριος επιχειρηματίας, αξιωματούχος του Εθνικού Τάγματος Αξίας της Γαλλικής Δημοκρατίας, επίτιμος πρόξενος της Γαλλίας στη Σαντορίνη, συλλέκτης έργων τέχνης, ιδρυτής του Αρχείου Θηραϊκών Μελετών, μέλος πολλών επιστημονικών εταιρειών, άσκνος διοργανωτής εκθέσεων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό – πολλές ιδιότητες συγκεντρώνονται στο πρόσωπό του, με μία να τις συνοψίζει και να τις περιέχει όλες: λάτρης του ωραίου και της υψηλής αισθητικής, σε όλες τις εκφάνσεις τους.

Στην ωραιότητα της θηραϊκής γης που, τόσες δεκαετίες μετά, δεν έχει σταματήσει να τον συγκινεί θα είναι αφιερωμένη η έκθεση «Το τοπίο της Σαντορίνης στην ελληνική ζωγραφική του 20ού αιώνα», που θα φιλοξενηθεί στο Μουσείο

«Θα σας εκπλήξει ίσως αυτό που θα σας πω: Θεωρώ εξαιρετικά όλα τα έργα, αλλά κανέναν από τους καλλιτέχνες δεν ζωγράφισε το νησί όπως το βλέπω εγώ».

Μπενάκη της οδού Πειραιώς από τις 30 Σεπτεμβρίου έως τις 3 Νοεμβρίου. Περιλαμβάνει περίπου 180 έργα μερικών από τους πιο σημαντικούς Έλληνες ζωγράφους: από τον Γιάννη Μόραλη, τον Νίκο Χατζηκυριάκο-Γκίκα, τον Σπύρο Βασιλείου και τον Νίκο Εγγονόπουλο μέχρι την Ουγ Ζούνη, τον Γιάννη Γαϊτάνη, τον Κώστα Τσόκλη, τον Αλέκο Φασιανό, τη Βάλια Σεμερτζίδη, τον Παύλο Σάμιο.

Οι τελευταίες πινελιές

Αυτή την εποχή, στο «αρχηγείο» του στην οδό Σκουφά, ο Δημήτρης Τσίτουρας βάζει τις τελευταίες πινελιές στον καμβά της έκθεσης: «Αυτές εδώ οι πολυθρόνες θα μουν στις αίθουσες» θέλω να κάθονται αναπαυτικά οι επισκέπτες και να απολαμβάνουν τα έργα. Θα ακούγεται μουσική του Μάνου Χατζιδάκι. Και το φως θέλω να είναι γλυκό, απαλό: όπως σε κάμαρα κυκλαδίτικου σπιτιού, με τα παράθυρα κουφωμένα, ένα μεσημέρι καλοκαιριού...».

Δεν είναι η πρώτη φορά που ο



Δέσποινα Μειμάρογλου



Παύλος Σάμιος



Αγγελος Θεοδωρόπουλος



Κώστας Τσόκλης

ίδιος συστήνει στο κοινό τη Σαντορίνη της τέχνης. «Το 1980 παρυσιάσαμε στο Γαλλικό Ινστιτούτο, στην οδό Σίνα, τον πυρήνα της συλλογής μας με τίτλο “Η Σαντορίνη όπως την είδαν οι Ευρωπαίοι περιηγητές μεταξύ 15ου και 19ου αιώνα”. Η έκθεση γνώρισε τεράστια επιτυχία και το ίδιο καλοκαίρι

μεταφέρθηκε στη Σαντορίνη, στο Μέγαρο Γκύζη, αυτό το υπέροχο κτίσμα του 1780. Ετσι δημιουργήθηκε το πρώτο μικρό μουσείο της Συλλογής Τσίτουρα, το οποίο στεγάστηκε εκεί έως τα τέλη του 1985», εξηγεί.

«Αργότερα αποφάσισα να δημιουργήσω τη συλλογή με έργα Ελ-

λίων ζωγράφων οι οποίοι είχαν αποδώσει τα τοπία του νησιού. Το 1982 έγινε η αρχή, με μια ακουαρέλα του 1936, που απεικονίζει την είσοδο του Μεγάρου Γκύζη, από τον Γιάννη Μόραλη. Σύντομα προστέθηκαν δύο σχέδια, το ένα του Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα και το άλλο του Γεράσιμου Στέρη.

Τον επόμενο χρόνο, ο Πάρης Πρέκας επισκέφθηκε τη Σαντορίνη και μου χάρισε μια μεγάλη ακουαρέλα. Ακολούθησαν, επίσης μέσα στο 1983, έργα της Δέσποινας Μειμάρογλου-Σιδέρη, της Έλλης Σολομωνίδου-Μπαλάνου, του Γιάννη Γαϊτάνη και της Ζωής Σκιαδαρέση».

Από τότε κύλησε πολύ νερό στο

αυλάκι της ιστορίας – και της Ελλάδας, και της Σαντορίνης, και του ίδιου του συλλέκτη. Η συλλογή δεν έπαψε να εμπλουτίζεται. «Είμαι πολύ χαρούμενος και υπερήφανος για το γεγονός ότι καταφέραμε όχι μόνο να αποκτήσουμε εξαιρετικά έργα, αλλά και να πείσουμε πολύ σημαντικούς ζωγράφους να γνωρίσουν το τοπίο της Σαντορίνης, να εμπνευστούν από αυτό και να το αποδώσουν σύμφωνα με την προσωπική τους ματιά αλλά και την εποχή τους», λέει ο συνομιλητής μου.

Εικαστική αφήγηση

Η έκθεση του Μουσείου Μπενάκη θα πάνει το νήμα της εικαστικής αφήγησης με την «Έκρηξη του ηφαιστείου» του Δήμου Μπραέσα (λάδι σε χαρτόνι των αρχών του 20ού αιώνα) και θα φθάνει στο σήμερα με το πιο πρόσφατο, του Κώστα Τσόκλη (ακρυλικό σε καμβά του 2017). Θα μας ταξιδεύει στα δρομάκια των Φηρών και της Οίας, σε ακρογιαλιές και στις ομορφιές της ενδοχώρας, θα ξεδιπλώνει το μεγαλείο της Καλντέρας. «Από όσα θα εκτεθούν, ποιο είναι το πιο αγαπημένο σας», ρωτώ τον κ. Τσίτουρα. «Θα σας εκπλήξει ίσως αυτό που θα σας πω: Όλα τα θεωρώ εξαιρετικά, αλλά κανέναν από τους καλλιτέχνες δεν ζωγράφισε το νησί όπως το βλέπω εγώ. Οι περισσότεροι έχουν εστιάσει στο μαύρο του ηφαιστείου, τους τρόμαξε η αγριότητα του τόπου κι αυτήν αποτύπωσαν στα έργα τους. Η δική μου Σαντορίνη δεν είναι τόσο σκληρή, αλλά διατηρεί την τρυφερότητα και τη γλυκύτητά της...» απαντά.

Η έκθεση δεν περιλαμβάνει ούτε ένα έργο του Γιάννη Τσαρούχη και αυτό αποτελεί έκπληξη για όσους γνωρίζουν τη βαθιά φιλία που συνέδεε τον συλλέκτη με τον σπουδαίο Έλληνα ζωγράφο. Ίδου η εξήγηση: «Το ταξίδι του Γιάννη Τσαρούχη στη Σαντορίνη πήγαινε από αναβολή σε αναβολή. Κάποια στιγμή ο Γιάννης μού είπε: “Η Σαντορίνη έχει κάθετη ομορφιά. Εγώ προτιμώ την οριζόντια, όπως είναι η ομορφιά της Αττικής. Να μου φέρεις όμως μια φωτογραφία με ένα τοπικό κοστούμι και θα σου το ζωγραφίσω”. Δεν το έκανα ποτέ, κατ’ αρχάς επειδή δεν υπήρχε τοπική ενδυμασία της Σαντορίνης αλλά και, κυρίως, γιατί μου φαινόταν πολύ ψεύτικο...».

Οι γραφικές τέχνες και η σημασία τους

Αντιπαράθεση πολλών και διαφορετικών απόψεων και αντιλήψεων, απέναντι στη γραφιστική, αλλά και στην ίδια τη ζωή

Αγγελική Αθανασιάδη
Graphic Stories – Γραφιστορίες
Λευκωσία 2019, σελ. 256

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Δεν ξέρω αν μπορεί κάποιος να απεικονίσει την ψυχή, και θα είχα περιέργεια να έβλεπα πώς θα το έκανε ένας επαγγελματίας του χώρου της γραφικής επικοινωνίας, τι χρώματα και τι τεχνικές θα χρησιμοποιούσε; Άραγε; Ποια θεωρία θα ενεργοποιούσε; Νομίζω ότι η Αγγελική Αθανασίου το έκανε, όχι με την κλασική έννοια του γραφίστα, αλλά διά της γραφίδας του συγγραφέα. Το λεύκωμα *Graphistories* είναι μια έκδοση προσωπική και όχι γιατί είναι αυτοέκδοση, αλλά διότι σε αυτήν έχει καταθέσει την ψυχή της, την αγάπη της για το επάγγελμά της.

Στις Γραφιστορίες η Αγγελική συντάζει τη Χάρτα του γραφιστά, όσο και αν η λέξη «Χάρτα» μοιάζει με μεγαλοστομία. Πιστεύω ότι οι Γραφιστορίες αποτελούν ένα χρήσιμο εργαλείο προς ειδικούς και μη. Το Λεύκωμα ουσιαστικά χωρίζεται σε δύο βασικά μέρη, στο μιν πρώτο υπάρχουν άρθρα της συγγραφέας από το κυριακάτικο ένθετο «Παράθυρο» της εφημερίδας «Πολίτης», που έχουν να κάνουν με τη βασική θεματολογία της οπτικής επικοινωνίας και του design, και στο δεύτερο μέρος περιλαμβάνονται συνεντεύξεις επαγγελματιών του χώρου της οπτικής επικοινωνίας. Η συγγραφέας λέει ότι θέλησε να μιήσει και να εξοικειώσει τον αναγνώστη με τις σημαντικότερες αρχές, θεωρίες, σχολές, τάσεις και παραμέτρους της οπτικής επικοινωνίας. Εξαι-

Η Αγγελική τήρησε
απαρέγκλιτα αυτόν τον
νόμο, το όλον είναι φω-
τεινό, γιατί επέλεξε ψη-
φίδες διαλεχτές για να
δημιουργήσει το γραφι-
στικό ψηφιδωτό που το
ονόμασε Γραφιστορίες.

ρετική η ιδέα για συναγωγή των κυριακάτικων άρθρων σε έναν ενιαίο τόμο, εξαιρετικά φρονιμολογούμενο από αισθητικής πλευράς, αλλά και χρηστικότητας, έργο αποκλειστικά της Αγγελικής, η οποία έχοντας ενεργές συμμαχίες με σημαντικούς ανθρώπους του χώρου της οπτικής επικοινωνίας κατάφερε να εξασφαλίσει γραμματοσειρές και άλλο υλικό για τις Γραφιστορίες. Είναι αναγκαστικό οι συνέργειες, και η αλληλεγγύη μεταξύ συναδέλφων, αρκεί βέβαια να μην καταλήθουν όπως οι συντάκται του The Doves Press. Ορίστε μια ιστορία που εξάπτεται τη φαντασία του αναγνώστη, πώς μία επιτυχημένη εκδοτική εταιρία κατέληξε στον βούρκο του βουθού του Τάμεσιν. Στα 57 κείμενα του Λευκώματος περιγράφεται τι είναι ο γραφίστας και ποιο είναι το αντικείμενό του. Αυτός μάλιστα είναι και ο τίτλος της πρώτης ιστορίας της Αγγελικής, κατά κάποιον τρόπο προγραμματική για ό,τι ακολουθεί στις Γραφιστορίες. Ο γραφίστας δημιουργεί για να επικοινωνήσει ένα μήνυμα ή να επιλύσει μέσω της οπτικής επικοινωνίας ένα συ-



Ο γραφίστας δημιουργεί γιγαντασκήνους επικοινωνήσσει ένα μήνυμα ή να επιλύσει μέσω της οπτικής επικοινωνίας ένα συγκεκριμένο πρόβλημα και ο καλλιτέχνης να εμπνεύσει και να αφήσει τον κάθε θεατή να δώσει τη δική του ερμηνεία στο έργο που είδε.

γκεκριμένο πρόβλημα και ο καλλιτέχνης να εμπνεύσει και να αφήσει τον κάθε θεατή να δώσει τη δική του ερμηνεία στο έργο που είδε. Σκέφτηκα τον Μεγάλο Κωνσταντίνο στη Μουβία Γέφυρα και το όραμά του, έναν πύρινο σταυρό με την επιγραφή «Εν τούτω νικά». Ο αυτοκράτορας διέταξε τους στρατιώτες του να ζωγραφίσουν έναν σταυρό πάνω στις σπείδες τους και αντιλήφθηκαν τη σημαίνει, πρώτα ένα ξεκάθαρο μήνυμα, πώς πάντοτε αγωνό μια ιδέα, μια αίσθηση που έχω.

Οδηγός για νέους γραφίστες

κρύβεται και η μαγεία του επαγγελματίου του σχεδιαστή οπτικής επικοινωνίας, μιας και αυτός δεν καλείται απλώς να συνθέσει όμορφες λέξεις και εικόνες, αλλά να μιλήσει απευθείας στην ψυχή, στο συναισθηματικό και στη λογική του κοινού στο οποίο απευθύνεται». Με τις Γραφιστορίες η Αγγελική πέτυχε, θεωρώ, να μιλήσει στον κόσμο και να εξηγήσει με απλά λόγια τι εστί θεωρία Gestalt, τι είναι ο σκευομορφισμός και για την αντίθεση των γραμματοσειρών Serif εναντίον Sans-Serif. Με τα ίδια απλά λόγια η Αγγελική εξιστορεί το πέταμα στον Τάμεση των μεταλλικών τυπογραφικών στοιχείων από τον τυπογράφο Sanderson, μιλάει για τον Γουτενμέργιο, το Κυπριακό Συλλαβικό

ριο και όλα αυτά τα δίνει με τον δικό της ιδιαίτερο γλαφυρό τρόπο.

Η Αγγελική Αθανασιάδης έφτιαξε έναν «Οδηγό για νέους γραφίστες», προτείνοντας ενδεχομένως τους γιαστού, ό,τι θα κληθούν να ενδεχομένως τους γιαστού, αντιμετώπισουν, μέσα από τις δι-ακές εμπειρίες, και είναι σημαντικές-αυτές οι εμπειρίες να κατατιθέ-νται. Η συγγραφέας πιστεύει ότι καταφέρνει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο πολλές φορές με γλαφυρό τρόπο. «Λογοτεχνίζει» ενίοτε, διανθίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τα τεχνικά κείμενά της, τις ιστορίες της. Μία αφορμή να ασχολούσα πικρή των Γραφιστορι-ών της Αγγελικής είναι οι 24 συνε-ντεύξεις καταξιωμένων ανθρώπων του χώρου της Οπτικής Επικοινωνίας περιλαμβάνοντας στο Λεύκο

μα και οι οποίοι στήριξαν το Συνέδριο Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας Κύπρου, «Graphic Stories Cyprus». Το ενδιαφέρον αυτής της ενότητας έγκειται στην αντιπαράθεση πολλών και διαφορετικών απόψεων, αντιλήψεων και στάσεων, όχι μόνο απέναντι στη γραφιστική, αλλά και απέναντι στην ίδια τη ζωή.

Οι συσυνεντεύξεις είτε αφορούν συγκεκριμένα πεδία της Οπτικής Επικοινωνίας είτε ευρύτερα επαγγελματικά ζητήματα έχουν τη δική τους αξία, είναι ιστορίες ανθρώπων και επιλογών ζωής. Ένα μοσαϊκό απόψεων και θέσεων, που άλλοτε συγκλίνουν και άλλοτε διαφέρουν, δίνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στον αναγνώστη τη δυνατότητα να μάθει περισσότερα για το επάγγελμά του γραφιστή, αλλά και να δει την κοσμοθεωρία ενός επαγγελματία. Φυσικά, μέσα από τις συσυνεντεύξεις το κοινό έχει την ευκαιρία να γνωρίσει και τη δουλειά αυτών των ανθρώπων και να αντιληφθεί τις προσπάθειες, αλλά και τις επιλογές που έχει κάνει ο καθένας.

Στη θεωρία της Gestalt ο πρώτος νόμος είναι πως «το όλον είναι λαμπρότερο της απλής απαρίθμησης των μερών». Η Αγγελική τήρησε απαρέγκλιτα αυτόν τον νόμο, το όλον είναι φωτεινότερο, γιατί επέλεξε ψηφίδες διαλεχτές για να δημιουργήσει το γραφιστικό ψηφιδωτό που το ονόμασε Γραφιστορίες. Το Δεύκωμα αυτό έρχεται να συμπληρώσει ένα κενό στην τυπική βιβλιογραφία και θα μπορούσα να το δω να έχει πρακτική χρησιμότητα ως εργαλείο Οπτικών Επικοινωνιών.



Δήμος Λευκωσίας
Nicosia Municipality

ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΗΣ
Organised by

ΝΥΧΤΕΣ 2019

ΚΟΛΟΚΟΠΡΙΟΥ

05 & 06.08 ΔΕΥ, ΤΡΙ / Mon, Tue 20:30

ΑΝΟΙΓΜΑ ΟΔΩΝ ΑΛΗΔΡΑΣ-ΟΝΑΣΑΓΟΡΟΥ /
Ledra St. - Onasagorou St. crossing

ΚΟΝΣΕΡΤΟ ΠΙΑΝΟΥ
Piano concert

O MARK DAMISCH ΣΕ ΕΡΓΑ ΜΠΕΤΟΒΕΝ, ΣΟΠΕΝ, ΓΚΕΡΣΟΥΙΝ κ.ά.
Mark Damisch performs works by Beethoven, Chopin, Gershwin, Copland etc

08.08 ΠΕΜ / Thu 20:30

ΠΛΑΤΕΙΑ ΠΑΛΟΥΡΙΟΤΙΣΣΑΣ / Palouriotissa Square

ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΣΑΝΤΟΥΤΟ /
Santouto Concert

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΑΠΟ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ
Traditional songs from Cyprus and Greece

22.08 ΠΕΜ / Thu 20:30

ΠΛΑΤΕΙΑ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ / Phaneromeni Square

ΚΛΑΣΣΙΚΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ / Classic Greek Songs

ΚΑΙΘΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ (ΦΩΝΗ), ΑΥΡΑ ΣΙΑΤΗ (ΦΩΝΗ)
ΜΑΡΙΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ (ΠΙΑΝΟ) / A concert for two voices and a piano

27.08 ΤΡΙ / Tue 20:30

ΠΛΑΤΕΙΑ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ / Phaneromeni Square

ΣΤΙΣ ΓΕΙΤΟΝΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ
A musical tribute to the poet
Yiannis Ritsos

ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΓΙΑΝΝΗ ΡΙΤΣΟ ΜΕ ΕΡΓΑ ΤΩΝ
Μ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ, Γ. ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ, Γ. ΚΟΤΣΩΝΗ, Γ. ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ κ.ά.

29.08 ΠΕΜ / Thu 20:30

ΟΔΟΣ ΑΛΗΔΡΑΣ, ΟΝΑΣΑΓΟΡΟΥ, ΛΑΪΚΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑ /
Ledra St., Onasagorou St., Laiki geitonia

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ
«ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΑΣΣΙΩΤΗΣ» / Folklore
Association "Grigoris Ashiotis"

ΜΙΑ ΧΟΡΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΔΙΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΙΑ ΠΟΛΗ
Cypriot folkloric dances in the streets of the old town







ΧΟΡΗΓΟΙ
Sponsors




ΧΟΡΗΓΟΙ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Communication
Sponsor

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

LOVE
100.7 FM
88.7

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

Free entrance

www.nicosia.org.cy

NicosiaMunicipality







**ΤΟ ROUND TABLE 7 ΠΑΦΟΥ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ**

**ΟΡΧΗΣΤΡΑ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΙΤΣΑΝΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΑ ΓΑΛΑΝΗ
ΝΑΤΑΣΣΑ ΜΠΟΦΙΛΙΟΥ**

**9 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2019
ΚΑΣΤΡΟ ΠΑΦΟΥ
ΩΡΑ ΕΝΑΡΞΗΣ: 20:30**

ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ & ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ

 **ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ**

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

 **ΟΝΗΣΙΟΣ ΣΠΟΡΤΣ 50**

ΧΟΡΗΓΟΙ

ARISTO DEVELOPERS **Pafilia**

ΜΕΓΑΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ

 **ALMYRA**

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

 **Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΠΡΟΠΩΛΟΥΝΤΑΙ

SoldOutTickets.com.cy

ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ TIME-OUT | ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ STEPHANIS

ΤΑ ΚΑΡΔΙΑ ΤΣΟΛΑ ΦΑ ΔΙΑΤΕΘΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΑΜΠΑΝΙΑ
ACCESS CITY ΡΑΦΟΣ ΤΟΥ ROUND TABLE 7 ΠΑΦΟΥ
ΚΑΙ ΣΤΟ ΤΑΜΕΙΟ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΤΩΝ THANOS HOTELS & RESORTS
ΚΑΙ ROUND TABLE 7 ΠΑΦΟΥ

ΤΑ ΚΑΡΔΙΑ ΤΣΟΛΑ ΦΑ ΔΙΑΤΕΘΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΑΜΠΑΝΙΑ
ACCESS CITY ΡΑΦΟΣ ΤΟΥ ROUND TABLE 7 ΠΑΦΟΥ
ΚΑΙ ΣΤΟ ΤΑΜΕΙΟ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΤΩΝ THANOS HOTELS & RESORTS
ΚΑΙ ROUND TABLE 7 ΠΑΦΟΥ

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Εφεση για δυστυχία

Ο ήρωας του τελευταίου μυθιστορήματος του Ουελμπέκ, με τον σαρκαστικό τίτλο «Σεροτονίνη» (Εοτία, 2019), είναι 46 χρόνων, πρόωρα ξοφλημένος σεξουαλικά και, συνεπώς, ερειπωμένος ψυχικά (ή μήπως το αντίστροφο;), χωρίς σχέδια ή πραγματικά ενδιαφέροντα, «χωρίς κατά βάθος λόγους να ζει ή λόγους να πεθάνει» (σ. 81). Κρατιέται ακόμη στη ζωή με το (μυθοπλαστικό) χαπάκι Captorix, τσιγάρο και ποτό. Οδεύει προς την αυτοκτονία, χωρίς λόγο, έτσι απλώς επειδή θα έχουν σωθεί τα λεφτά του (σ. 311-314). Το θέμα του μυθιστορήματος «είμαι εγώ» (σ. 166), λέει ο ήρωας. Ποιος δηλαδή; Ο Φλοράν-Κλωντ Λαμπρούστ είναι κυρίως ένας άνθρωπος με ισχυρή εφεση στη δυστυχία, που έκανε ό,τι περνούσε από το χέρι του για να κτίσει την κόλασή του. Στη σχέση του με δύο γυναίκες, την Κέιτ και, περισσότερο, την Καμίγ, έχει γνωρίσει την ευτυχία στη ζωή του, ξέρει τι είναι αυτό και πού βρίσκεται: στη σχέση αγάπης, ψυχικής και σωματικής, με μια γυναίκα. Ένας άλλος ωστόσο μηχανισμός μέσα του, ακατανόητος και ακατανίκητος, τον οδηγεί να καταστρέφει κάθε φορά την ευτυχία του. «Οι άνθρωποι φτιάχνουν μόνοι τους τον μηχανισμό της δυστυχίας τους, ανοίγουν τον διακόπτη και μετά ο μηχανισμός γυρίζει και γυρίζει, ασταμάτητα» (σ. 203, βλ. και 276). Γι' αυτό και κανείς δεν μπορεί τελικά να βοηθήσει κανέναν. Εγκαταλείπει την Κέιτ για μια πρόστυχη Βραζιλιάνα, χωρίς αυταπάτες για το τι είναι αυτό που τον περιμένει: «Θα τελειώσω τη ζωή μου δυστυχισμένος, δύσθυμος και μόνος, και θα μου αξίζει. Πώς ένας άντρας που είχε γνωρίσει την Κέιτ μπορούσε να της γυρίσει την πλάτη; Είναι ακατανόητο» (σ. 93-94). Και ακατανίκητο. Μετά την αυτοκτονία του φίλου του Αιμερίκ θα αναζητήσει την Καμίγ και, όταν ανακαλύψει το σπίτι όπου ζει μόνη μαζί με τον γιο της, θα την παρατηρεί από την κορυφή ενός υψώματος με τα κιάλια. Κοιτάζει με τα κιάλια από μακριά τη γυναίκα με την οποία θα μπορούσε να ζει μαζί ευτυχισμένος (σ. 283)!

Ο Φλοράν-Κλωντ Λαμπρούστ είναι καλοπληρωμένο μεσαίο στέλεχος επιχειρήσεων και οργανισμών και ζει στη Γαλλία του εγγύς μέλ-



ΕΡΩ / MARCIAL GUILLEN

Το τελευταίο μυθιστόρημα του Μισέλ Ουελμπέκ (φωτ.), με τον τίτλο «Σεροτονίνη», έχει ως ήρωα έναν ερειπωμένο ψυχικά, χωρίς σχέδια, «χωρίς κατά βάθος λόγους να ζει ή λόγους να πεθάνει» 46χρονο.

Η αγάπη είναι η άμμος στα γρανάζια του φρικτού εσωτερικού μηχανισμού της αυτοκαταστροφής και της δυστυχίας.

λοντος. Αναγνωρίζουμε την κοινωνική και πολιτιστική πραγματικότητα της χώρας: καταστροφή του αγροτικού τομέα, ανασυντεθειμένες οικογένειες (σ. 284), ευθανασία (σ. 289) αλλά και μονάδες παρηγορητικής φροντίδας (σ. 172), σεξουαλική αποχαλίνωση, παιδοφιλία (σ. 193-199), συνήθης κατάθλιψη κατά την περίοδο των Χριστουγέννων, που αντιμετωπίζεται ισοτιμία είτε με επίσκεψη σε αρχαία μοναστήρια ή στις πόρνες της Ταϊλάνδης (σ. 142). Η δύναμη του μυθιστορήματος όμως δεν βρίσκεται στην κοινωνιολογική οξυδερκεία του, αλλά στο πλάσιμο αυτού του παντοτινού ανθρώπινου χαρακτήρα που θέλει να ευτυχάσει μα δεν μπορεί, που κρατάει την ευτυχία στα χέρια και την πετάει, για να την ατενίζει αργότερα από μακριά.

Ο μηχανισμός της δυστυχίας βρίσκεται σε κίνηση μέσα στον καθένα μας, αλλά δεν κινείται σε όλους με την ίδια ταχύτητα ούτε

έχει την ίδια δύναμη. Τον αυτοκαταστροφικό αυτό μηχανισμό μόνο μία δύναμη μπορεί να τον σταματήσει ή έστω να τον επιβραδύνει, πιστεύει το υπό συζήτηση μυθιστόρημα, εκείνη που φέρει το κοινότοπο όνομα της αγάπης. Η αγάπη είναι η άμμος στα γρανάζια του φρικτού εσωτερικού μηχανισμού της αυτοκαταστροφής και της δυστυχίας. Τούτο το απελπισμένο μυθιστόρημα είναι μια κραυγή για την ανάγκη της αγάπης – και ταυτόχρονα για την τρομερή δυσκολία της, στα όρια της αδυνατότητας. «Είχα ανάγκη από αγάπη, και δη αγάπη που δεν μπορεί να διανοηθεί τον θάνατο του άλλου, γιατί δεν μπορεί να διανοηθεί τον κόσμο και τη ζωή χωρίς αυτόν τον άλλο. «Στην άνευ όρων αγάπη του αγαπημένου ον δεν μπορεί να πεθάνει, είναι εξ ορισμού αθάνατο» (σ. 70).

Αν όμως η αγάπη είναι το μόνο που αξίζει και αν, επιπλέον, είναι «το μόνο πράγμα στο οποίο θα μπορούσε, ίσως, κανείς να πιστεύει ακόμα» (σ. 165), τι είναι εκείνο που εμποδίζει τον ήρωα να αγαπήσει

τον εαυτό του και τους άλλους (και να μειώσει έτσι την ισχύ του μηχανισμού της δυστυχίας μέσα του); Δεν μπορεί να αγαπήσει, επειδή δεν μπορεί να πιστέψει στον Θεό. Η άνευ όρων αγάπη έχει ανάγκη μια υπερφυσική πηγή. Χωρίς αυτήν την πηγή είναι το πιο παράλογο πράγμα στον κόσμο. Υπάρχουν και άλλες απαντήσεις στο ερώτημα για τη δυνατότητα της αγάπης, αυτή πάντως είναι η απάντηση του Ουελμπέκ, όπως διατυπώνεται με μεγάλη εκφραστική δύναμη στις τελευταίες αράδες του μυθιστορήματος: «Ο Θεός ασχολείται μαζί μας στην πραγματικότητα, μας σκέφτεται κάθε ώρα και στιγμή, και μας δίνει οδηγίες εξαιρετικά ακριβείς, μερικές φορές. Αυτά τα ξεσπάσματα αγάπης που φουσκώνουν στα στήθη μας μέχρι που μας κόβουν την ανάσα, αυτές οι στιγμές φωτίσις, αυτές οι στιγμές έκστασις, οι ανεξήγητες βάσεις της βιολογικής μας φύσις ως απλών πρωτευόντων, είναι εξόχως πρόσδηλα σημάδια. Και καταλαβαίνω σήμερα την οπτική του Χριστού, την επανειλημμένη δυσαρέσκεία του μπροστά στη σκληρότητα των καρδιών: έχουν όλα τα σημάδια και δεν τα λαμβάνουν υπόψη. Πρέπει στ' αλήθεια να δώσω τη ζωή μου κι από πάνω γι' αυτούς τους βρομιάρηδες; Πρέπει στ' αλήθεια να γίνω τόσο ξεκάθαρος; Φαίνεται πως ναι».

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Ιστορίες της ανέμης

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΦΑΚΙΝΟΣ
Τα χαμένα
εκδ. Κέδρος
σελ. 236

Στην πεζογραφία του Μιχάλη Φακίνου εγκαταβιώνουν απίθανοι παραμυθάδες, οι οποίοι πέρα από φαντασία διαθέτουν και το χάρισμα της αθανασίας, καθώς ο συγγραφέας τους ανασταίνει από βιβλίο σε βιβλίο. Ακολουθώντας τον αφηγηματικό μίτο των προκατόχων του, ο ήρωας στο πρόσφατο μυθιστόρημα εξιστορεί στη γυναίκα του παραμύθια, ιστορίες της μνήμης και του μυαλού, αλλά καμία δεν καταφέρνει να διαρρήξει τον σφραγισμένο νου της ακροάτριας. Η τελευταία έχει εκκωλήσει στο Αλτσχάιμερ όλη της την ιστορία. Ωστόσο, ο κύριος Ευτύχιος αποθέτει καθημερινά στα πόδια της Ζωής του, ευφάνταστες αναπαραστάσεις του χαμένου χρόνου. Φυλλομετρώντας με ζωηρές, πρόσχαρες εξιστορήσεις τα χαμένα, φέρνει μέσα στο σιωπηλό σπίτι το παρελθόν, μεταγλωττισμένο σε φαντασμαγορία. Μέσα από το στόμα του, ολότελα αφοσιωμένο στη Ζωή, διαδέχεται η απύθμενη εικονοποιία του μυαλού του, μια καταίγίδα εικόνων, «κρινίσματα και σπαράγματα ονείρων, ένας αχταρμάς».

Κάθε μέρα και δουλειά. Ο κύριος Ευτύχιος πάνει στα χέρια του περιβόητα έργα της παγκόσμιας λογοτεχνίας και αρχίζει την απαγγελία, πλανίζει σανίδες όπου χαράσσει την ένδειξη «Οδός Ζωής», σκαρώνει στιχάκια και άσεμνα ποιηματάκια, αναπλεί τραγούδια, ασκείται στο υβρεολόγιο της ραπ, ανατρέχει στη συλλογή του των ωραίων λέξεων, λέξεων ξεχωριστών για την ομορφιά του ήκου τους, αγωνιώντας να ξανακουστεί κάποτε στο σολόνι το πχόκρωμα της Ζωής. Λαχταρούσε να του πει και εκείνη μια ιστορία.

Συνεργός του Ευτύχιου στα παράξενα δρώμενα που εκτυλίσσονται εντός του καπιτικού, είναι ο κύριος Μπι, ένας υποβόλεας, άλλοτε σαρδόνιος και άλλοτε συμπονετικός. Ο κύριος Μπι, ενδεχομένως συνονόματος του Μπόρχες, του μεγάλου Αργεντινού παίκτη της γραφής, είναι η φωνή της συνειδήσης, μια φωνή ενοχλητική, ασίστη και σε με-

γάλα κέφια. «Πες τους την αλήθεια σαν ψέμα και το ψέμα σαν αλήθεια, και θα δεις πως όλοι θα σε πιστέψουν και όλοι θα σε ακολουθούν», ψιθυρίζει ο κύριος Μπι στον Ευτύχιο. Όμως, η Ζωή δεν ξεγελιέται με γλωσσικά σκέρτσος. Παραμένει μαρμαρωμένη, τυφλή, τυλιγμένη σε σκοτάδι και την ίδια στιγμή πάλλευκ σαν σβησμένη, μακριά από κάθε λογής παιχνίδι. Φυσικά υπάρχουν μέρες που ο άντρας της παραδίδει τα όπλα. «Στο παιχνίδι της σιωπής δεν μπορεί να κερδίσει τη Ζωή». Είτε με κεφαλαίο είτε με μικρό, η Ζωή δεν έβγαζε νόημα, ούτε άκνα δεν έβγαζε. Εκεί όπου είχε φτάσει, δεν μπορούσε να τη ζήσει.

Όμως, όπως συλλογίζεται ο Ευτύχιος, «θέλει γερούς παίχτες η ζωή», και έτσι αποφάσισε να γίνει σύντροφος της γυναίκας του και στη σιωπή, με την ελπίδα πως οι δύο σιωπές τους θα γίνονταν κραυγή. Η απελπισία δεν κατατρώπινε



500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΡΟΛΙΝΑ ΜΕΡΜΗΓΚΑ

Η Καρολίνα Μέρμηγκα γεννήθηκε στην Αθήνα το 1957, σπούδασε Νομικά και εργάστηκε ως δικηγόρος και δημοσιογράφος. Έχει εκδώσει μεταφράσεις, δύο συλλογές διηγημάτων και τα μυθιστορήματα «Συγγενής» (2013, εκδ. Μελένη) και «Ο Έλληνας γιατρός» (2016, εκδ. Μελένη).

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Τα «The Memory Chalet» του Tony Judt, «Ravel» Jean Echenoz, «Πατρίδα» του Φερνάντο Αραμπούρου.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Εκείνη για την οποία έγραψε ο Δ. Σολωμός «Το όνειρο». Για την οποία κοίταξε τον ουρανό και είπε «Πέστε, αστέρια, Είν' κανέν' από τ' εσάς, που να λάμπη από κει απάνου Σαν τα μάτια της κυράς».

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές ή συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Πάρα πολλούς, αλλά ίσως περισσότερο θα 'θελα τον Ε. Λ. Ντοκτόρου. Με το πονηρό του χαμόγελο θα μου έλεγε ότι όλοι οι άλλοι δεν αξίζουν και τόσο.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
«Σύμφωνα με τον Σωκράτη, η ιστορία σου αρχίζει τη στιγμή που ο Ερως εισβάλλει μέσα σου.



Αυτή η εισβολή είναι ο μεγαλύτερος κίνδυνος της ζωής σου». Από το «Ερως γλυκόπικρος» της Αν Κάρσον.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Το «Ιστορικοί αναμνήσεις» του Νικολάου Δραγούμη. Αν δεν θεωρείται κλασικό, θα έπρεπε.

Και ποιο βιβλίο έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Μάλλον «Τον καιρό του Βουλγαροκτόνου» της Π. Δέλλα. Το ξέρω απέξω.

Στο επόμενο βιβλίο σας αληθεύει ότι πρωταγωνιστεί ο Ιωάννης Καποδίστριας; Αν ναι, πώς θα τον δούμε εκεί;
Με τη φράση του Τ. Σ. Ελιοτ, όταν του ζήτησαν να περιγράψει την ηλικία του έργου του «Φόνος στην Εκκλησία»: «Ενας άνθρωπος επιστρέφει στην πατρίδα του πιστεύοντας ότι θα τον σκοτώσουν, και τον σκοτώνουν». Μέσα από τα μάτια μου βέβαια, με άφατο θαυμασμό αλλά και, επειδή πρόκειται για μυθιστόρημα, με τις αντιφάσεις ενός τραγικού ήρωα.

Πόσο διαφέρει –αν διαφέρει– από τον τόσο επιτυχημένο «Έλληνα γιατρό» το νέο βιβλίο – που και αυτό πραγματεύεται τη νεότερη ελληνική ιστορία;
Αναρωτιέμαι. Η προέγγιση είναι τελείως διαφορετική αλλά το χέρι που γράφει το ίδιο, και τα βήματα που πατάνε στο ναρκοπέδιο που λέγεται «Ελληνική ιστορία» εξίσου προσεκτικά.

Έχετε Facebook, Twitter κτλ.; Εμποδίζουν το γράψιμο ή το εμπλουτίζουν;
Εκώ Facebook και με έχει βοηθήσει με το απαραίτητο reality check: «Συχνά αυτός που νόμιζε ότι ήταν διαφορετικός, μαθαίνει πως δεν θα θρέψει την τέχνη του όντας διαφορετικός αλλά ομολογώντας την ομοιότητά του με τους άλλους», όπως είπε ο Καμύ.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Δοκίμια, λευκώματα, βιογραφίες

1 «Η τελευταία μπλόφα»
των Ελένης Βαρβισιώτη, Βικτώριας Δενδρινού (Παπαδόπουλος)

2 «20 βήματα μπροστά»
του Χόρχε Μπουκάι (Opera)

3 «Το δώρο»
του Στέφανου Ξενάκη (Key books)

4 «Ανίκητοι πτηνέμοι»
του Γιάννη Βαρουφάκη (Πατάκη)

5 «Τσερνόμπιλ - Ενα χρονικό του μέλλοντος»
της Σβετλάνα Αλεξίεβιτς (Πατάκη)

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

1 «Ταξίδι στη Βενετία»
της Λένας Μαντά (Ψυχογιός)

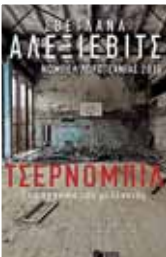
2 «Τα τάπερ της Αλικής»
της Ελένας Ακρίτα (Διόπτρα)

3 «Στην άκρη του βράχου»
της Αλκυόννης Παπαδάκη (Διόπτρα)

4 «Η εποχή της υποκρισίας»
του Πέτρου Μάρκαρη (Γαβριηλίδης)

5 «Ο φοίνικας»
του Χρήστου Χωμενίδη (Πατάκη)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από τα βιβλιοπωλεία «Ευριπίδης» (Χολάνδρι, Κηφισιά).

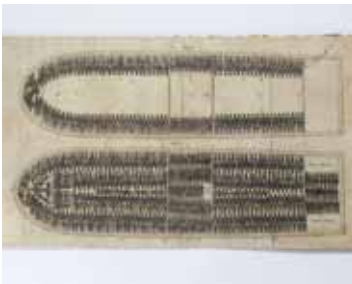


ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ



ΕΛΒΕΤΙΚΕΣ ΑΛΠΕΙΣ Φύση και τέχνη

Μια υπαίθρια γκαλερί τέχνης προσφέρεται στο πλαίσιο του ALLYOS, ενός θερινού φεστιβάλ αφιερωμένου στην τέχνη αλλά και στην ομορφιά της φύσης στο Leysin. Οι επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να απολαύσουν έργα τέχνης σε περιοχές εξαιρετικής ομορφιάς όπως λίμνες, αμπελώνες ή γραφικά χωριά. Σε αυτό το πνεύμα είναι και το τεραστίων διαστάσεων πορτρέτο φτιαγμένο από τον Antoine Guignard, γνωστό ως LPVDA, του Ελβετού ζωγράφου Ernest Blatter.



ΧΑΛ, ΒΡΕΤΑΝΙΑ

Επέτειος του δουλεμπορίου

Στο μουσείο Γουίλμπερφορς, που στεγάζεται στο σπίτι όπου γεννήθηκε ο Γουίλιαμ Γουίλμπερφορς (1759-1833), πολιτικός και ηγέτης του κινήματος για την κατάργηση της δουλείας, μπορεί κανείς να δει σημαντικά αρχεία και αντικείμενα της εποχής, όπως το διάγραμμα του πλοίου «Brookes» από το 1791, που αποτυπώνει τον τρόπο και τις συνθήκες που μεταφέρονταν οι σκλάβοι. Τον Αύγουστο συμπληρώνονται 400 χρόνια από την έναρξη του δουλεμπορίου στη Βόρεια Αμερική.



ΧΑΓΗ

Επίσκεψη στο παλάτι

Για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά το Noordeinde Palace και οι βασιλικοί στάβλοι ανοίγουν για το κοινό. Το παλάτι, που μετατράπηκε από μεσαιωνική αγροικία του 1533 σε βασιλική κατοικία τον 19ο αιώνα, έχει υποστεί δύο μεγάλες ανακαίνσεις. Η μία μετά τη μεγάλη φωτιά του 1948 και η δεύτερη το 1984. Σήμερα στεγάζει τα γραφεία της βασιλικής οικογένειας και θα παραμείνει ανοικτό όλα τα Σάββατα του Αυγούστου με είσοδο έξι ευρώ.



ΛΟΝΔΙΝΟ

Τέχνη με Lego

Ο Ολαφουρ Ελίασον επιστρέφει στην Tate Modern του Λονδίνου. Ανάμεσα στα έργα που παρουσιάζονται είναι και το εικονιζόμενο «The cubic structural evolution project 2004», το οποίο βρίσκεται στο Turbine Hall και αποτελείται από έναν τόνο λευκά Lego τουβλάκια. Η συμμετοχή μικρών και μεγάλων είναι απαραίτητη σε αυτό το διαδραστικό έργο για την κατασκευή του οράματος για τη μελλοντική πόλη. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 5 Ιανουαρίου 2020.



ΑΚΑΜΠΑ

Μουσείο στον βυθό

Με σκοπό να ενισχύσει περαιτέρω τον ήδη μεγάλο αριθμό τουριστών που απολαμβάνουν τις καταδύσεις στην προστατευμένη και ήρεμη Ερυθρά Θάλασσα, η Ιορδανία προχώρησε στη δημιουργία ενός υποθαλάσσιου στρατιωτικού μουσείου στα ζεστά νερά της. Έτσι, στην Ειδική Οικονομική Ζώνη της Ακάμπα βυθίστηκαν 19 παροπλισμένα οχήματα, όπως το εικονιζόμενο αντιαεροπορικό, αλλά και ελικόπτερα για να δημιουργήσουν ένα σπάνιο υδάτινο μουσείο.

Επιμέλεια: ΑΙΜΙΛΙΑ ΚΑΛΟΓΕΡΑΚΗ



«Ο κήπος των επίγειων απολαύσεων» από 20 σύγχρονους καλλιτέχνες

ΕΚΘΕΣΗ

Ως μια μεταφορά της κατάστασης του σημερινού κόσμου υπό τον τίτλο του διάσπμου τριπτύχου του Ιερώνυμου Μπος διοργανώνεται η έκθεση στο μουσείο Gropius Bau του Βερολίνου, που άνοιξε τις πύλες της για το κοινό στις 25 Ιουλίου και θα διαρκέσει μέχρι την 1η Δεκεμβρίου του 2019. «Ο κήπος των επίγειων απολαύσεων» που χρονολογείται από το 1535 έως το 1550, είναι ένας από τους πιο γνωστούς πίνακες του Μπος και η μόνιμη στέγη του είναι στο Μουσείο Πράδο της

Μαδρίτης. Στο τρίπτυχο απεικονίζεται αριστερά η παρουσίαση της Εύας στον Αδάμ από τον Θεό, στο κεντρικό και μεγαλύτερο πάνελ γυμνοί άνθρωποι και ζώα επιδίδονται σε διάφορες δραστηριότητες σε έναν φανταστικό κόσμο και στο δεξί πάνελ, η Κόλαση. Όταν το τρίπτυχο διπλώνει, απεικονίζει τη γη μάλλον κατά την τρίτη ημέρα της δημιουργίας.

Οι επιμελήτριες της έκθεσης Στέφανι Ρόζενταλ και Κλάρα Μέιστερ επέλεξαν το κεντρικό πάνελ ως έμπνευση για την έκθε-

ση. Για εκείνες ο πίνακας δεν έχει να κάνει τόσο με τις απολαύσεις της επίγειας ζωής που κολάζουν τους ανθρώπους όσο με τον φανταστικό κόσμο και τη συνύπαρξη των ανθρώπων με τα φυτά και τα ζώα που καταγράφει το πινέλο του Ιερώνυμου Μπος. Υπερμεγέθεις φράουλες, άνθρωποι που ερωτοτροπούν μέσα σε κοχύλια, κεφάλια σε σχήμα βατόμουρου, ψάρια που πετούν, κουκουβάγιες που κολυμπούν και διαφορετικές φυλές ανθρώπων, όλοι αρμονικά μαζί. Για τις επιμελήτριες ο σύγχρονος

κήπος αντιπροσωπεύει την ελευθερία, τη σχέση του ανθρώπου με το περιβάλλον, τα ζητήματα της οικολογίας και της προστασίας του πλανήτη είναι παρόντα.

Έτσι, ο καλλιτέχνης Zheng Bo παρουσιάζει το έργο «Pteridophilia», μια εγκατάσταση όπου γυμνοί άνδρες αναζητούν την επαφή με φτέρες και ο Hicham Berrada το έργο «Mesk-ellil», όπου νυχτολούλουδα που είναι ανθισμένα την ημέρα αλλά απελευθερώνουν το άρωμά τους την νύχτα βρίσκονται σε ειδικά κατασκευασμένες γυάλινες

προσθήκες. Ο καλλιτέχνης αλλάζει τους κirkάδιους ρυθμούς του λουλουδιού για να ενεργοποιήσει τις αισθήσεις του επισκέπτη.

Το έργο της φωτογράφου ανήκει στην Yayoi Kusama και φέρει τον τίτλο «With All My Love For The Tulips, I Pray Forever». Αποτελείται από μεγάλου μεγέθους τουλίπες φτιαγμένες από φάμπεργκλας, οι οποίες καλύπτονται από το χαρακτηριστικό ποιά μοτίβο της καλλιτέχνιδος. Το έργο παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στο Λος Αντζέλες το 2011.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Το μπλε που σε τυλίγει

Κάθε Αύγουστο, ο κύριος Γκρι επιστρέφει σε παλιά, αγαπημένα του ποιήματα. Πριν από λίγα χρόνια είχε μνημονεύσει, τέτοιες μέρες ήταν, τον εξάισιο «Φυλλομάντη» του Οδυσσέα Ελύτη. Φέτος, από το μέρος όπου έφυγε για να κρυφτεί μακριά απ' όλους, μου έγραψε για το ποίημα ενός ποιητή που θαυμάζει πολύ, του Μιχάλη Γκανά: «Το μπλε που σε τυλίγει» από τη συλλογή «Μαύρα λιθάρια» του 1980.

«Το μπλε που σε τυλίγει / είναι η στάχτη / του καμένου χρόνου», ξεκινά το ποίημα. Ο κύριος Γκρι αναρωτιέται ποιο μπλε είναι αυτό που παίρνει τη μορφή της στάχτης ενός χρόνου που κήκε ολοκληρωτικά. Τι μπλε είναι αυτό; Της θάλασσας; Του ουρανού; Της λύπης; Του έρωτα που έγινε στάχτη; Ενός έρωτα ανεκπλήρωτου; Προδομένου απ' όλους; Και

*Τι μπλε είναι αυτό;
Της θάλασσας;
Του ουρανού;
Της λύπης; Του έρωτα
που έγινε στάχτη;*

ποιον τυλίγει αυτό το μπλε; Ποια; «Φυσάει ένας αέρας, / φέρνει φωτογραφίες και τετράδια. Από τα κάτω χρόνια», συνεχίζει ο ποιητής. Αυτά «τα κάτω χρόνια» είναι ένα αίνιγμα και μια πρόκληση την ίδια στιγμή. Συνήθως, λέει ο κύριος Γκρι, τα χρόνια είναι περασμένα, είναι κάπου πίσω μας. Μα στην ποίηση αυτό που κυριαρχεί δεν είναι το «συνήθως» μα το «αλλιώς», οπότε, εδώ έχουμε τα «κάτω χρόνια»: χρόνος του Αδν ή χρόνος των απόκρυφων ερώτων που



«Η χερσόνησος», έργο του Αμερικανού ζωγράφου Εντουαρντ Χόπερ.

χάθηκαν ανεπιστρεπτι; Χρόνος των φαντασμάτων ή χρόνος των ζωντανών που έγιναν φαντάσματα αφού τους κατάπιε το πάθος; «Εδώ γελάς, εδώ σωπαίνεις, / εδώ σας πήρανε με φλας / φοράς το μαύρο φωτοστέφανο», γράφει ο Γκανάς, ο οποίος φέρνει σε κάθε του λέξη τη δωρικότητα της Ηπείρου, μαζί με ένα λυγμικό λυρισμό: πάει να βγει μα πνίγεται, την ίδια στιγμή όμως απλώνεται παντού και ποτίζει το δέρμα. Και αυτό το «μαύρο φωτοστέφανο»; Ενα υπερβατικό φως που φέρνει τη νύχτα, πώς γίνεται; Κι όμως, γίνεται. Ολα γίνονται κι ως μη φαίνονται.

«Το μπλε που σε τυλίγει / είναι το φως / που εκτοπίζει ο θάνατος. // Κανένας δεν το βλέπει. / Κι όμως υπάρχει και πληθαίνει.» Ενα ποίημα υψηλής εσωτερικής καύσης δεν μπορεί παρά να είναι ένα ερώ-

τημα δίχως ερωτηματικό στην κατάληξη του. Ενα ερώτημα που δεν επιδέχεται απάντηση, διότι, με τη σειρά του, γεννάει ένα σωρό άλλα ερωτήματα, απορίες, αγωνίες. Ενα τέτοιο ποίημα, σαν το «Μπλε που σε τυλίγει», σε παρασύρει σαν δίνη προς το αθέατο που «όμως υπάρχει / και πληθαίνει».

Είναι και μία υπενθύμιση: πόσο, σε όλη μας τη ζωή, ο καθένας με τον δικό του τρόπο αναζητεί εναγωνίως αυτό το μπλε που «κα-νένας δεν το βλέπει» μα που «είναι το φως / που εκτοπίζει ο θάνατος». Ή ο καθένας μας προσπαθεί να ξεγλιστρήσει από το μπλε που είναι «η στάχτη / του καμένου χρόνου». Γνωρίζουμε και τα δύο αυτά μπλε πολύ καλά. Όλοι μας. Είναι το ίδιο πράγμα στο βάθος. Αυτό που αγαπήσαμε περισσότερο απ' όσο μπορούσαμε.

Αγγελιαφόρος Ελλήνων συγγραφέων

Ο Μισέλ Βόλκοβιτς, που μεταφράζει στη Γαλλία αποκλειστικά δικούς μας ανθρώπους του πνεύματος, μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στην
ΤΑΣΟΥΛΑ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ

«**Το κείμενο** είναι ένα ζωντανό πλάσμα. Χορεύεις μαζί του. Το σπουδαίο είναι να πιάσεις το πώς ανασαίνει, το πώς κινείται», λέει από το Παρίσι ο εξέχων νεοελληνιστής Μισέλ Βόλκοβιτς, ο σπουδαιότερος μεταφραστής στα γαλλικά ελληνικών έργων και εκδότης στη Γαλλία αποκλειστικά ελληνικών βιβλίων. Επειτα από 40 χρόνια ισχυρής σχέσης με τη γλώσσα μας και έχοντας μεταφράσει σχεδόν ό,τι επιθυμούσε –250 συγγραφείς–, ετοιμάζει τώρα νέες «σοδειές».

Αρχισε να μαθαίνει ελληνικά το '78, στα τριάντα του, μήνες πριν ταξιδέψει στη χώρα μας. Η συνάντησή με την Ελλάδα και τις κρυφές της όψεις, «καμπή» στη ζωή του. Ανακαλύπτει ποιητές και συγγραφείς που τον συναρπάζουν. Τρία χρόνια αργότερα δημοσιεύεται σε εφημερίδα «η πρώτη μου σοβαρή δουλειά, ένα κείμενο του Δρακονταειδή».

Ακολουθούν πλήθος άλλα –ποίηση, πεζογραφία, θέατρο, δημοτικά τραγούδια, ρεμπέτικα. Μεταφράζει σχεδόν όλους τους σύγχρονους Έλληνες ποιητές και συγγραφείς. Εκδίδει ανθολογίες σύγχρονης ελληνικής ποίησης. Αναλαμβάνει την ποιητική σειρά Cahiers grecs των εκδόσεων Desmos. Διδάσκει λογοτεχνική μετάφραση στο Πανεπιστήμιο του Παρισιού και στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Λογοτεχνικής Μετάφρασης στο Βέλγιο. Τιμάται με τα βραβεία Nelly Sachs, Laure-Bataillon και Amedee-Pichot, το βραβείο Δαίδαλος της Εταιρείας Ελλήνων Συγγραφέων, ενώ παρασημοφορείται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Προκόπη Παυλόπουλο, με τον Ταξιάρχη του Τάγματος της Τιμής, μαζί με τον άλλο σπουδαίο προεσβευτή των ελληνικών γραμμάτων στην Ιταλία, μεταφραστή και εκδότη Νικόλα Κροτσέτι. Ως συγγραφέας εκδίδει οκτώ έργα.

Όταν σκέφτεται την Ελλάδα, «ένας στρόβιλος από αναμνήσεις» του έρχεται στον νου. «Οχι τα νησιά, όχι τα αρχαία, αλλά δρόμοι της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, φιλικά σπίτια και αγαπημένα πρόσω-



Ο **εξέχων** νεοελληνιστής Μισέλ Βόλκοβιτς με τον Χριστόφορο Λιοντάκη, που «έφυγε» πρόσφατα (αριστερά), και τον Στρατή Πασάλη (δεξιά). Εκεί μεταφράσει ποιήματα αμφότερων. «Η απόδοση του νοήματος δεν είναι παρά ένα πρώτο στάδιο, το σπουδαίο είναι να πιάσεις τη μουσικότητα του κειμένου», λέει.

πα». Βρέθηκε το περασμένο φθινόπωρο στην Αθήνα για να παραστεί σε εκδήλωση προς τιμήν του αλλά και στην παρουσίαση του 6ου και τελευταίου τόμου της ανθολογίας «Έλληνες ποιητές του 21ου αιώνα» από τις εκδόσεις «Το μέλι των Αγγέλων» που ο Μισέλ Βόλκοβιτς ίδρυσε το 2013 «για να δουλεύω ελεύθερα, να κάνω του κεφαλιού μου επιτέλους».

Ο Μισέλ Βόλκοβιτς έχει μεταφράσει «περίπου 250 συγγραφείς, Έλληνες και Κύπριους: 190 ποιητές, 60 πεζογράφους και 30 θεατρικά έργα. Εχω συνεργαστεί με καμιά εικοσαριά γαλλικούς οίκους. Οι Γάλλοι εκδότες δεν πολυενδιαφέρονται για την Ελλάδα, ιδιαίτερα οι μεγάλοι, αλλά με λίγη υπομονή όλο και κάτι βρίσκεις. Δέχομαι παραγγελίες κιόλας! Το πρόβλημα μετά είναι να βρεις και αναγνώστες...». Δεν έχει ιδιαίτερη προτίμηση σε κάποιο είδος. «Ποίηση, πεζογραφία, θέατρο, το ίδιο είναι. Εχεις να κάνεις πάντα

Πολλοί κληρονόμοι συγγραφέων απαγορεύουν να δημοσιεύσεις τον μακαρίτη, για λόγους μυστηρίου. Μάλλον θέλουν να τον σκοτώσουν για δεύτερη φορά...

με τον λόγο, δηλαδή με μία σειρά από λέξεις και ήχους. Μεταφράζω πάντα με το αυτί. Όλα τα κείμενα για εμένα είναι προφορικά, και όλα με γοητεύουν μέσα από τη μουσική τους. Μια σελίδα από μυθιστόρημα –μια καλή σελίδα– είναι και θέατρο, και ποίηση. Η απόδοση του νοήματος δεν είναι παρά ένα πρώτο στάδιο, το σπουδαίο είναι να πιάσεις τη μουσικότητα του κειμένου, το πώς ανασαίνει, το πώς κινείται. Το κείμενο είναι ένα ζωντανό πλάσμα. Χορεύεις μαζί του».

– **Ποιο έργο σας γοήτευσε και ποιο σας δυσκόλεψε πιο πολύ;**

– Με γοήτευσε «Το τέλος της μικρής μας πόλης» του Χατζή στην αρχή, μετά «Οι κτίστες» του Χειμωνά, το «Καλά εσύ σκοτώθηκες νωρίς» του Μίσσιου, σπαρακτική εμπειρία, λόγω του περιεχομένου φυσικά, αλλά και της φοβερής ζωντάνιας του ύφους. Τελευταία, «Τα ρω του έρωτα» του Ελύτη, αλλά και τόσα άλλα έργα! Όσο για τη δυσκολία, μια εύκολη απάντηση θα ήταν: τα έμμετρα ποιήματα παρουσιάζουν τις μεγαλύτερες δυσκολίες, από τεχνικής πλευράς. Ιδιαίτερα όταν μεταφράζει κανείς έμμετρα τα έμμετρα ποιήματα, όπως κάνω εγώ συστηματικά –αφού προέχει για εμένα η μουσική, και πρώτα απ' όλα ο ρυθμός. Δεν μπορώ να κάνω αλλιώς. Οπότε ναι, η δουλειά τότε προχωράει σε πιο αργό ρυθμό. Από την άλλη όμως, αυτό το ωραίο λίκνισμα του στίχου, άμα το πετύχεις στη δική σου γλώσσα, καλύπτει καλύτερα τυχόν αδυναμίες.

Το πιο δύσκολο στην απόδοση, τελικά, είναι τα παλιά κείμενα ή και αυτά που χρησιμοποιούν μια γλώσσα χωρίς αντιστοιχία στη δική μου. Δεν θα τολμούσα, π.χ., να μεταφράσω τον Δημητρίου. Όσο για τα δημοτικά και τα ρεμπέτικα τραγούδια που ανέλαβα, μου λένε ότι ακούγονται ευχάριστα, αλλά ξέρω ότι το χρώμα του γαλλικού κειμένου είναι αισθητό διαφορετικό από το πρωτότυπο.

Τα ρεμπέτικα

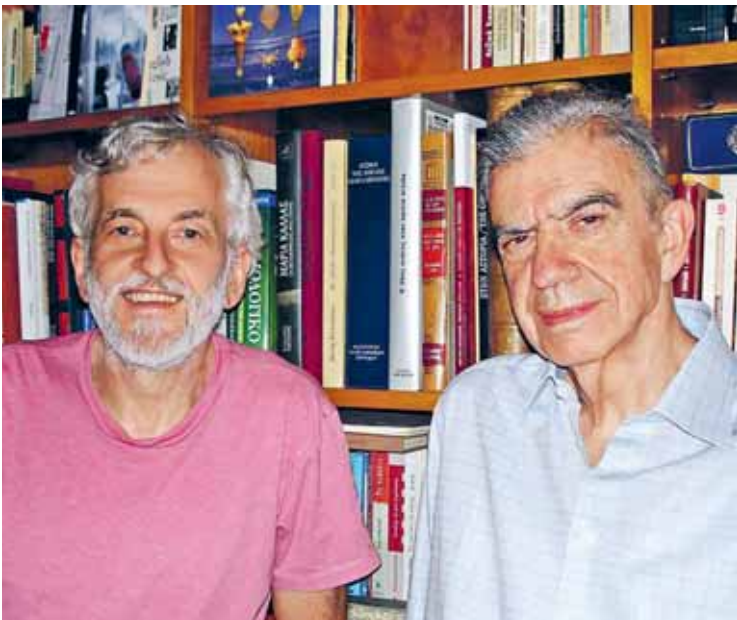
Όπως λέει «τα ρεμπέτικα τα λατρεύω, αλλά δεν τολμούσα να τ'αγγίξω, ώσπου ήρθαν τρεις παραγγελίες, πρώτα για ένα περιοδικό, μετά για ένα ολόκληρο βιβλίο, και αργότερα για μια συναυλία. Το βιβλίο εν τω μεταξύ είχε εξαντληθεί, οπότε αποφάσισα να το επανεκδώσω στις δικές μου εκδόσεις. Τώρα έχουν βγει δύο τόμοι, με 250 τραγούδια συνολικά, και οι δύο είναι από τα μπεςτ σέλερ μας».

Πριν από πέντε χρόνια άνοιξε τον

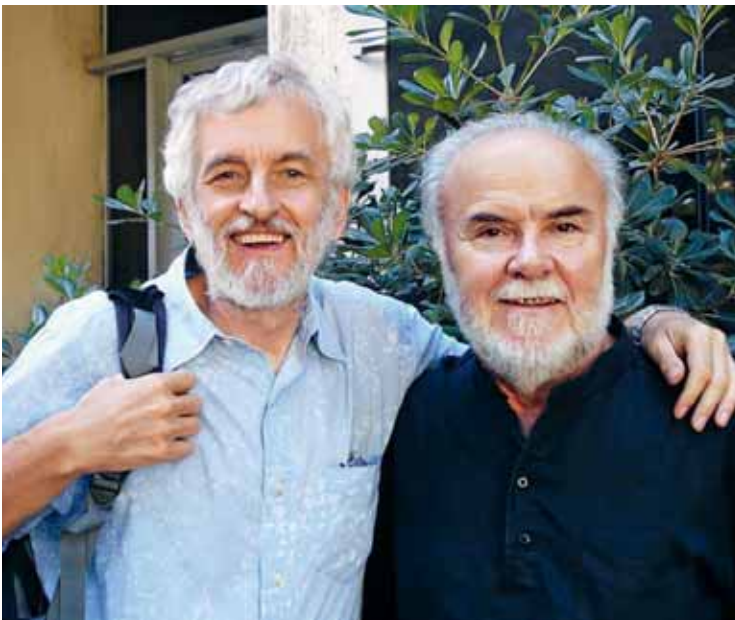
δικό του εκδοτικό οίκο, «Το μέλι των Αγγέλων» – «μια καλή μετάφραση είναι ένα νόστιμο και θρεπτικό μέλι. Οι άγγελοι είμαστε εμείς, οι μεταφραστές. Ως αγγελιαφόροι, φέρνουμε τα μηνύματα των θεών –των συγγραφέων– σε ξένους ανθρώπους», λέει. Κι αυτό επειδή, πρώτον, το συρτάρι του ξεχειλίζει, και δεύτερον, «ήθελα να δουλεύω ελεύθερα, να κάνω του κεφαλιού μου επιτέλους, χωρίς παρεμβάσεις από εκδότες. Σκοπός μας ήταν να εκδίδουμε αυτό που οι περισσότεροι εκδότες μας δεν θέλουν επειδή δεν πουλάει: ποίηση, διήγημα, θέατρο. Εχουμε τώρα στον κατάλογο πάνω από 50 τίτλους, με αστέρια σαν τους Καβάφη, Καρυωτάκη, Εμπειρίκο, Ελύτη, συν 60 σύγχρονους ποιητές σε μια ανθολογία με ποιήματα του 21ου αιώνα. Εχουμε διηγήματα των Ιωάννου, Νόλλα, Σκαμπαρδώνη και λαμπρών νέων, και στο θέατρο επίσης υπάρχει ποικιλία, από την Καλογεροπούλου μέχρι τους Δημητριάδη και Μαυριστάκη. Είμαστε δύο, η αρραβωνιαστικιά μου κι εγώ. Βγάζουμε τα έξοδά μας, πληρωνόμαστε ελάχιστα αλλά το κάνουμε κέφι, και αποκτάμε σιγά σιγά ένα πιστό κοινό».

– **Τι είναι αυτό που σας στενοχώρησε και τι αυτό που σας χαροποίησε πιο πολύ;**

– Η χειρότερη στενοχώρια του μεταφραστή είναι οι κληρονόμοι των συγγραφέων. Μερικοί είναι άψογοι, σαν τον Λεωνίδα Εμπειρίκο, άλλοι όμως σου κάνουν τη ζωή ποδήλατο. Σου απαγορεύουν να δημοσιεύσεις τον μακαρίτη, για λόγους μυστηρίου. Μάλλον θέλουν να τον σκοτώσουν για δεύτερη φορά... Γιατί όμως; Αυτό μου συνέβη με τους Χατζή, Καββαδία και Λειβαδίτη. Μικρό το κακό, αργά ή γρήγορα βρίσκω πάντα μια παρακαμπτήρια, αλλά με εξοργίζει που η τύχη ενός έργου αφήνεται στο έλεος κάποιου άσχετου και κακοπροαίρετου ανθρώπου. Η μεγαλύτερη χαρά; Δύσκολη επιλογή πάλι. Ίσως αυτός ο νέος Γάλλος που μου έγραψε μια μέρα ότι τα ποιήματα του Καββαδία στα γαλλικά τον έβγαλαν από την κατάθλιψη.



Με τον **Μένι Κουμανταρέα**. «Η μετάφραση είναι μια σύνθετη τέχνη, ένα ιδιαίτερο είδος γραψίματος, μια δεύτερη γραφή», τονίζει ο Μισέλ Βόλκοβιτς.



Με τον **Μιχάλη Γκανά**. Ποιήματά του εξεδόθησαν πρόσφατα στα γαλλικά από τον εκδοτικό οίκο του Μισέλ Βόλκοβιτς, «Το μέλι των Αγγέλων».



Με τον **Πέτρο Μάρκαρη**, το βιβλίο του οποίου για τον ηλεκτρικό, «Η Αθήνα της μιας διαδρομής», κυκλοφόρησε στα γαλλικά από το «Μέλι των Αγγέλων».

Μεγαλύτερη πρόκληση ο Σολωμός, ο πιο δύσκολος, ο πιο άπιαστος

Ο **ιδίος** νιώθει τυχερός, έχει ασχοληθεί με όλους όσους ονειρευόταν να μεταφράσει. «Όταν έχεις πίσω σου τα ποιητικά άπαντα των Καβάφη, Καρυωτάκη και Καββαδία, τι άλλο να επιθυμείς; Μένει μια τελευταία περιπέτεια, η μεγαλύτερη πρόκληση: ο Σολωμός, ο πιο δύσκολος, ο πιο άπιαστος».

Ο Μισέλ Βόλκοβιτς διδάσκει μετάφραση από το '90 στο Παρίσι και αλλού, «όχι μόνο επειδή το θεωρώ καθήκον μου, για την αναπαραγωγή του είδους, αλλά και εγωιστικά, προς όφελός μου, αφού μαθαίνεις διδάσκοντας». Όπως λέει, «πριν από 30 χρόνια άκουγες ακόμα ορισμένους έξυπνους να λένε ότι η μετάφραση

δεν διδάσκεται. Τώρα πα δεν ακούγονται αυτοί. Η διδασκαλία της μετάφρασης έχει γίνει θεσμός σε πολλές χώρες, στην Ελλάδα όπως και στην Γαλλία. Η μετάφραση είναι μια σύνθετη τέχνη, ένα ιδιαίτερο είδος γραψίματος, μια δεύτερη γραφή. Ο μεταφραστής είναι συγγραφέας στη δική του γλώσσα. Το να ξέρεις καλά τη γλώσσα-πηγή δεν βλάπτει μεν, αλλά το παιχνίδι κρίνεται στη γλώσσα-στόχο. Για εμένα λοιπόν, τις περισσότερες φορές, η διδασκαλία της μετάφρασης περνάει από τη διδασκαλία της γραφής στα γαλλικά, με βάση ασκήσεις ύφους».

Και γράφει. Η μετάφραση προηγήθηκε. «Ανέκαθεν ήθελα να γρά-

ψω, αλλά δεν έβγαине. Η μετάφραση ήρθε ως υποκατάστατο του γραψίματος, και σιγά σιγά κατόρθωσε να με ξεμπλοκάρει», σημειώνει. «Μεταφράζοντας έμαθα να γράφω, και το πρώτο μου προσωπικό βιβλίο βγήκε δέκα χρόνια μετά την πρώτη μετάφραση. Από τότε γράφω και μεταφράζω εναλλάξ και μου κάνει καλό. Τα δύο αλληλοσυμπληρώνονται. Το καθένα ξεκολλάει από το άλλο, το καθένα σου διδάσκει το άλλο. Συνήθως αφιερώνω τρεις βδομάδες στους Έλληνες και μία στο γράψιμο».

Το «Μέλι των Αγγέλων» δημοσίευσε πρόσφατα «το βιβλίο του Μάρκαρη για τον ηλεκτρικό, ποι-

ήματα του Γκανά και δημοτικά τραγούδια. Ετοιμάζονται για το φθινόπωρο διηγήματα του Παπαδημητράκου, θεατρικά έργα των Δημητριάδη, Χατζηγιαννίδη και Καλογεροπούλου, τα φιλοσοφικά χαικού του Βλαβιανού καθώς και «τα ποιητικά άπαντα του σπουδαίου ποιητή και αγαπημένου φίλου Χριστόφορου Λιοντάκη, που τόσο μου λείπει».

Αργότερα; «Θα βγάλουμε όσο γίνεται περισσότερους ποιητές, διηγηματογράφους και θεατρικούς συγγραφείς, καθιερωμένους και μη, όσο υπάρχει όρεξη και δύναμη. Για το '20, έχουμε στο πρόγραμμα, μεταξύ άλλων, τους Σαχτούρη,

Παπαδίστα, Κοσμόπουλο, Κυριακίδη και μια ποιητική ανθολογία με θέμα τους αγγέλους».

Όσο για το γράψιμο, «τώρα τελευταία ρίχνω το βάρος στις μεταφράσεις και ο συγγραφέας δεν έχει τίποτα σπουδαίο στα σκαριά. Περιορίζομαι σε μικρά κείμενα αναρτημένα τακτικά στο site μου». Είναι ένα περιοδικό on line, μπνιαίο, με διάφορες στήλες. «Σκολιάζω τα βιβλία που διάβασα, τις ταινίες που είδα, τις μουσικές που άκουσα, γράφω για τη μετάφραση, για το ύφος των Γάλλων συγγραφέων. Εχω και μεταφράσεις από τα ελληνικά, πάνω από εκατό συγγραφέων. Μια στήλη

φιλοξενεί κείμενα από διάφορους Γάλλους συγγραφείς, διάσημους ή και άγνωστους, και μια άλλη μεταφραστές από τα ελληνικά».

Είναι η μετάφραση, η συγγραφή μια πράξη πολιτική; «Ας φαίνεται κοινότοπο και παλιομοδίτικο, πιστεύω ότι η κάθε πράξη μας είναι πολιτική. Σε ό,τι με αφορά, το να ξοδεύεις τόσο χρόνο και τόση ενέργεια για μια δουλειά που δεν πληρώνεται σχεδόν καθόλου, αποτελεί μια μορφή αντίστασης στην κυριαρχούσα ιδεολογία. Και το να ασχολείσαι τόσο εντατικά με τη λογοτεχνία της Ελλάδας, σημαίνει ότι παλεύεις στο πλευρό των αδικημένων».

Ενα εικοσιτετράωρο με την τραγουδίστρια Μαρίζα Ρίζου

ΧΡΟΝΟΓΡΑΜΜΗ / ΤΗΣ ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

- 09.45-10.45

Χτυπάει το ξυπνητήρι. Πατάω διακοπή κι έτσι κερδίζω άλλα 10 λεπτά ύπνου. Από παιδί πίστευα ότι το 10 παρά είναι μια πολύ ωραία ώρα για να ξυπνάει κανείς. Ούτε είναι πολύ πρωί –εάν κινηθείς με αυτοκίνητο δεν θα βρεις πολλή κίνηση αφού οι περισσότεροι άνθρωποι είναι ήδη στη δουλειά τους–, ούτε και πολύ αργά ώστε να νιώθεις ρεμάλι της κοινωνίας. Σηκώνομαι, φτιάχνω καφέ, ανοίγω στη Λου να πάει για τσίσα και σκέφτομαι ότι κάποια στιγμή θα ήταν ωραίο να μάθω να τρώω σωστό πρωινό. Κάθομαι στο πιάνο.
- 10.45-14.00

Από τη μια, νιώθω ευλογημένη που είμαι μουσικός και δουλεύω όποτε και με όποιους θέλω. Από την άλλη, δεν είναι και πολύ εύκολο να βάζεις πρόγραμμα στον εαυτό σου. Μπορεί για πλάκα να βρεθείς στον καναπέ, να σε καταπιεί για όλη τη μέρα και να επιβεβαιωθεί ο μπαμπάς σου που έλεγε ότι οι μουσικοί είναι καπνένοι άνθρωποι που πεθαίνουν στην ψάθα. Χρειάζεται πειθαρχία. Ευτυχώς διανύω μια περίοδο που την έχω. Έχω αποφασίσει ότι αυτές οι τρεις και κάτι ώρες θα είναι αφιερωμένες στον επόμενο δίσκο μου. Τα περισσότερα τραγούδια τα έχω παραδώσει για μείξη, υπάρχει όμως ένα –γραμμένο για τον μπαμπά μου– που με έχει παιδέψει πολύ ενορκηστρωτικά και παραγωγικά. Φτιάχνω ήκους και μουσικές, το κεφάλι μου κάποια στιγμή έχει ανάγκη από ψυχία και σταματάω. Θα δω αύριο αν θα μου αρέσει αυτό που έφτιαξα.
- 14.00-15.00

Φτιάχνω αρακά που τον τρώω με γιαούρτι στο πλάι του πιάτου και πολύ μου αρέσει και παράλληλα παίζουν στο Netflix τα «Φιλαράκια» ή το «Big Bang Theory». Με ξεκουράζουν αυτές οι σειρές. Ειδικά

«Από τη μια, νιώθω ευλογημένη που είμαι μουσικός και δουλεύω όποτε και με όποιους θέλω. Από την άλλη, δεν είναι και πολύ εύκολο να βάζεις πρόγραμμα στον εαυτό σου».

τα «Φιλαράκια» είναι πολύ ανθρώπινη και γεμάτη αγάπη. Όσο μεγαλώνω την εκτιμώ ακόμα πιο πολύ αντί να τη βαριέμαι. Οι πρωταγωνιστές της περνούν από διάφορα αναμενόμενα, πληγωτικά πολλές φορές συναισθήματα και στο τέλος διαλέγουν την καλή πλευρά του εαυτού τους. Αυτό προσπαθώ να κάνω κι εγώ. Γι' αυτό κάνω ψυχοθεραπεία. Θέλω να με καταλάβω, να με έχω ευτυχισμένη, ώστε να μπορώ να αγαπάω και τους άλλους. Σκέφτομαι ότι αν καλλιεργούμε ατομικά την ενσυναίσθηση, θα κάνουμε τον κόσμο πολύ καλύτερο.

15.00-18.00

Ξανακάθομαι στο πιάνο. Αυτό το τρίωρο είναι αφιερωμένο στη «Μαμά Ρόζα» που θα παίζεται στο Θέατρο Αλίκη από τον προσεχή Οκτώβριο. Έχω διαβάσει το έργο, έχω πάρει τις πρώτες οδηγίες από τον Κώστα Τσιάνο που θα το σκηνοθετήσει και κάνω... βόλτες στο μυαλό μου για τη μουσική που θα γράψω για την παράσταση. Μου αρέσει να γράφω μουσική ακόμα και πριν από τις πρόβες για να τεστάρω τον εαυτό μου στο κατά πόσον έχω πέσει μέσα σε σχέση με τον κόσμο που θα φτιάξει τελικά κάθε σκηνοθέτης.

18.00-19.00

Απαντώ σε email, πληρώνω λογαριασμούς και κοινωνήματα. Γενικά, όσα βαριέμαι τα συγκεντρώνω ώστε να τα



«Πηγαίνω για τρέξιμο στο γήπεδο κοντά στο σπίτι μου. Στην αρχή υποφέρω και θέλω να γυρίσω σπίτι, να φάω δέκα ντόνατς κανέλλα και παγωτό, αλλά στο τέλος νιώθω ευτυχής με τον εαυτό μου που αντιστάθηκε στην ευκολία», λέει η Μαρίζα Ρίζου.

κάνω όλα μαζί και να τελειώνω.

- 19.00-20.00

Πίνω τον απογευματινό μου καφέ, βγαίνω βόλτα με τη Λου και διαβάζω την «Πτώση» του Καμύ. Υπάρχει μια φράση στην οποία επιστρέφω συχνά: «Θαυμάζω τούτη την επιμέλεια, τούτη τη μεθοδική υπομονή! Όταν δεν έχεις χαρακτηριστήρα, θα πρέπει τουλάχιστον να υιοθετήσεις μια μέθοδο». Σκέφτομαι πόσοι τέτοιοι άνθρωποι υπάρχουν στην τέχνη. Με μέθοδο. Που δημιουργούν με τον εγκέφαλο και όχι με την ψυχή. Που φτιάχνουν πράγματα τέλεια, χωρίς να βρίσκουν ποτέ στομάχι όμως. Χάσιμο χρόνου. Μετά ιδρώνω και σκέφτομαι μήπως είμαι κι εγώ σαν αυτούς που σιχαίνομαι και γι' αυτό έχω τόσο μεγάλο πρόβλημα μαζί τους. Μετά χτυπάει το τηλέφωνό μου και το ξεχνάω.
- 20.00-21.00

Πηγαίνω για τρέξιμο στο γήπεδο κοντά στο σπίτι μου. Στην αρχή υποφέρω και θέλω να γυρίσω σπίτι, να φάω δέκα ντόνατς κανέλλα και παγωτό, αλλά στο τέλος νιώθω ευτυχής με τον εαυτό μου που αντιστάθηκε στην ευκολία και στην παχυσαρκία.
- 21.00-21.30

Κάνω μπάνιο. Έχω αγοράσει κάτι ωραία άλατα και τα έχω και τα κοιτάω αλλά πάντα βαριέμαι να γεμίσω τη μπανιέρα και να μπω μέσα.
- 22.00-00.00

Συναντώ τους ανθρώπους μου. Μιλάμε, γελάμε, ζούμε. Τώρα έχουν νόημα όλα.
- Η Μαρίζα Ρίζου θα δώσει μια συναυλία καθολικής προσβασιμότητας, σε συνεργασία με την Κίνηση Αναπήρων Καλλιτεχνών, στην Τεχνόπολη του Δήμου Αθηναίων στις 4 Σεπτεμβρίου. Το νέο της άλμπουμ θα κυκλοφορήσει τον Οκτώβριο.

ME ΤΟΝ

Παναγιώτη

Κυριάκου

Ακούστε μας Παντού!

Ακούστε το **Love FM 100.7** όπου κι αν είστε αυτό το καλοκαίρι μέσα από το **www.lovefm.com.cy** ή μέσα από το application **RADIO LIVE** που κατεβάζετε δωρεάν στο κινητό σας.

Η Κούβα πίσω από τον θρύλο του χορού

Σαράντα χρόνια ιστορίας μέσα από τη βιογραφία του Κάρλος Ακόστα

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Η Ισπανίδα σκπνοθέτης Ιθιάρ Μπολάιν («Ακόμα και η βροχή») ενώνει τις δυνάμεις της με τον σπουδαίο σεναριογράφο –και μόνιμο συνεργάτη του Κεν Λόουτς– Πολ Λάβερτι προκειμένου να βιογραφήσουν τον διάσημο Κουβανό χορευτή Κάρλος Ακόστα. Τον τελευταίο μάλιστα ενσarfκώνει εν μέρει ο ίδιος ο καλλιτέχνης, σε ένα φιλμ το οποίο χωρίζει την αφήγησή του σε τρία διαφορετικά κομμάτια.

Στο σήμερα, ο καταξιωμένος πια Κάρλος Ακόστα ετοιμάζει μια αυτοβιογραφική παράσταση που θα ανέβει στην κεντρική σκηνή της Αβάνας. Καθώς οι πρόβες προχωρούν, ο χορευτής ανακαλεί τις

μνήμες από την παιδική ηλικία, με τον πατέρα του να τον πιέζει να αξιοποιήσει το ταλέντο του, ενώ εκείνος το μόνο που θέλει είναι να αλτπεύει στους δρόμους της κουβανέζικης πρωτεύουσας. Αργότερα τον συναντούμε σαν νεαρό αστέρι που αρχίζει να ανέρχεται στις μεγάλες σκηνές του κόσμου, πάντα όμως με τη νοσταλγία και τον πόνο για όσα άφησε πίσω του στην Κούβα.

Βασισμένος στην καταγραφή του ίδιου του Κάρλος Ακόστα, ο Λάβερτι δημιουργεί ένα σενάριο (βραβεύτηκε στο Φεστιβάλ του Σαν Σεμπαστιάν) που εκτείνεται σε επίπεδα αρκετά πέρα από την απλή βιογραφία. Μέσα από τα μάτια του μικρού Κάρλος και των οικειών του βλέπουμε να σχηματίζεται ανάγλυφη η εικόνα της Κούβας των τελευταίων σαράντα ετών, μιας χώρας συναρπαστικής, που έδωσε την ευκαιρία σε ένα παιδί της πιο ταπεινής καταγωγής να κυνηγήσει το καλλιτεχνικό όνειρο λαμβάνοντας (δωρεάν) κατάρτιση υψηλότατου επιπέδου· ταυτόχρονα όμως και ενός τόπου που είδε τη δεκαετία του 1990 τους ανθρώπους του να λιμοκτονούν και να προσπαθούν να τον εγκαταλείψουν με κάθε μέσο.

Σχέση πατέρα - γιου

Σε δεύτερο επίπεδο υπάρχει η ενδιαφέρουσα ιστορία της σχέσης πατέρα - γιου. Το ιδιαίτερο, βλέπετε, με τον Κάρλος Ακόστα ήταν πως ο ίδιος δεν... ήθελε να



Το φιλμ παρακολουθεί τη ζωή του Κουβανού χορογράφου Κάρλος Ακόστα σε τρία διαφορετικά στάδια, από την παιδική του ηλικία (φωτ.) μέχρι την ωριμότητα.

γίνει χορευτής. Τουλάχιστον έτσι πίστευε μεγαλώνοντας σαν ατίθασο παιδάκι στην Αβάνα, αλλά και αργότερα, όταν βιαζόταν να γυρίσει πίσω, φεύγοντας μακριά από τη μουντάδα του Λονδίνου. Αντιθέτως, ήταν η θέληση του πατέρα, ενός ανθρώπου της εργατικής τάξης, που κινητοποιήσε εκείνο που αποκαλεί «εσωτερική του φύση» και τελικά τον οδήγησε στη δόξα. Αυτή η σχέση αγάπης - μίσους - περηνφάνιας και βέβαια διαρκούς πάλης κινεί τα νήματα του φιλμ, αλλά προφανώς και ολόκληρης της ζωής του πρωταγωνιστή.

Ολα τα παραπάνω είναι κινηματογραφημένα με ευαισθησία και εκφραστική καθαρότητα, ενώ η εξαιρετική φωτογραφία μάς ταξιδεύει στα μυστικά της Αβάνας. Από ένα εγκαταλειμμένο φιλόδοξο πολιτιστικό πρότζεκτ του Φιντέλ και του Τσε (σε μια εκπληκτική σκηνή καλλιτεχνικής αφύπνισης) μέχρι τις αυλές στην καρδιά της πόλης, όπου καθημερινά στήνονται μικρές γιορτές με πολλά μουσική και ρούμι.

ΤΟ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ



Στο «8½», ο Φεντερίκο Φελίνι φτάνει στο απόγειο της τέχνης του, με ένα –εν πολλοίς– αυτοβιογραφικό φιλμ που ενσωματώνει όλα του την κινηματογραφική φιλοσοφία και το οποίο βλέπουμε αυτή την εβδομάδα σε επανέκδοση. Ο Μαρτσέλο Μαστρογιάνι υποδύεται τον Γκουίντο, έναν ταλαιπωρημένο σκπνοθέτη ο οποίος καταφεύγει σε ανατόριο, ενώ ταυτόχρονα έχει στα σκαριά τη νέα του ταινία. Εκεί όμως αρχίζουν να συγκεντρώνονται, επικίνδυνα, και οι διάφορες γυναίκες της ζωής του. Ο Φελίνι κρατάει την πλοκή σε υποτυπώδη επίπεδα προκειμένου να μας βυθίσει σε μια θαλασσα συνειρμών και φαντασιώσεων, οι οποίες αποτελούν και την καρδιά της δημιουργίας του.



Στο «Σχέδιο απόδρασης: προσωπική υπόθεση» ο Σιλβέστερ Σταλόνε επιστρέφει με την τρίτη ταινία της σειράς, έχοντας στο πλευρό του τον Ντέιβ Μπαουτίστα. Ο Ρέι (Σταλόνε) και η ομάδα του θέλουν να εκδικηθούν τον δημιουργό της φυλακής από την οποία μόλις απέδρασαν. Μια νέα αποστολή διάσωσης, ωστόσο, θα τους φέρει αντιμέτωπους με ένα ακόμη πιο σκοτεινό «ίδρυμα».



Στο «Οταν λείπει η μαμά», ο Ιταλός Αλεσάντρο Τζενοβέζι διασκευάζει ένα αργεντινικό κωμικό σενάριο, το οποίο είδαμε πέρυσι τέτοιο καιρό στις αίθουσες, δημιουργώντας την ευρωπαϊκή του βερσιόν. Ο Κάρλο και η Τζούλια είναι παντρεμένοι με τρία παιδιά. Αυτός δουλεύει σκληρά αφήνοντας όλη την ευθύνη της ανατροφής των παιδιών στη σύζυγο. Όταν εκείνη θα φτάσει στα όρια της αποφασίζει να φύγει για δεκαήμερες διακοπές αφήνοντας τον Κάρλο να τα βγάλει πέρα. Η φροντίδα των παιδιών θα αποδειχθεί φυσικά δύσκολη υπόθεση, με τα σχετικά ευτράπελα να διαδέχονται το ένα το άλλο. Ανάλαφρη κομεντί καταστάσεων, για το θερινό σινεμά.

PIK1

ΤΗΛ.: 22862000



22.15 Joy

- 07.45** Συνανλία Νίκου Πορτοκάλογλου - (Ε)
- 10.00** Καμώματα τζι αρώματα Κυπριακή κωμική σειρά.
- 11.00** Road Trip - (Ε)
- 11.30** Μουσική εκπομπή.
- 11.30** Χωρίς αποσκευές - (Ε)
- 12.00** Ταξιδιωτική εκπομπή.
- 12.00** Χάλκινα χρόνια - (Ε)
- 12.00** Κυπριακή σειρά εποχής.
- 13.30** Αμύνεσθαι περί πάτρης Στρατιωτική εκπομπή.
- 13.55** 1974, Κυριακή
- 14.00** 4 Αυγούστου
- 14.00** **ΕΙΔΗΞΙΣ**
- 14.15** ArtCafe, II - (Ε)
- 14.15** Εκπομπή πολιτισμού.
- 15.15** EU4U - (Ε)
- 15.15** Κοινωνική εκπομπή.
- 16.15** Τετ - Α - Τετ - (Ε)
- 16.15** «Μαρία Καθολιάνη».
- 17.30** Σπίτι στη φύση - (Ε)
- 17.30** Κοινωνική εκπομπή.
- 17.55** 1974, Κυριακή
- 17.55** 4 Αυγούστου
- 18.00** **ΕΙΔΗΞΙΣ (νοηματική)**
- 18.20** Το τυχερό του καθανού Κυπριώτικο σκετσάκι.
- 18.50** Χωρίς αποσκευές - (Ε)
- 18.50** Ταξιδιωτική εκπομπή.
- 19.20** Πεταλούδα - (Ε)
- 19.20** Δραματική σειρά.
- 19.55** 1974, Κυριακή
- 19.55** 4 Αυγούστου
- 19.55** Σειρά ντοκιμαντέρ.
- 20.00** **ΕΙΔΗΞΙΣ**
- 21.05** Τετ-Α-Τετ - (Ε)
- 21.05** «Κώστας Γαβράς»
- 22.15** Τζόι (Joy)
- 22.15** Βιογραφικό δράμα.
- 23.15** **ΕΙΔΗΞΙΣ**
- 23.20** Συνέχεια της ταινίας
- 00.20** Graham Norton Show
- 01.20** EU4U - (Ε)

PIK2

ΤΗΛ.: 22862000



22.00 Smallville, IX

- 07.30** Παιδική ζώνη
- 07.30** α. Ο ταχυδρόμος Πατ
- 07.30** β. Ντετέκτιβ Νόντι
- 07.30** γ. Ταχυδρομικό τρενάκι
- 07.30** δ. Παρέα με τον Ανδρέα
- 07.30** ε. Πιμ και Πίμπα
- 07.30** στ. Ντράκο
- 07.30** ζ. Μπομπ ο μάστορας
- 07.30** η. Οι Σούπερ Γουίνγκς
- 07.30** θ. Παπούτσια της Φράνι
- 07.30** ι. Η Μάρθα μιλά
- 07.30** κ. Ο Σούπερ Γουίνγκς
- 07.30** λ. Ο Ροζ Πάνθηρας
- 11.00** Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
- 11.30** Παιδική ζώνη
- 11.30** α. Παιχνιδούπολη
- 11.30** β. Ταχυδρομικό τρενάκι
- 11.30** γ. Παρέα με τον Ανδρέα
- 13.20** Παιδική ζώνη
- 15.30** Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
- 16.00** Smart cookies
- 16.00** Κοινωνική τηλεταινία,
- 16.00** με τους Τζέσσανγκ Γκί-αλγκ, Μπάιγ Μάντισον.
- 17.15** Road Trip - (Ε)
- 18.00** Μουσική εκπομπή.
- 18.00** Know it - (Ε)
- 18.00** Σειρά ντοκιμαντέρ.
- 18.30** Quest for Knowledge (Ε)
- 18.30** Σειρά ντοκιμαντέρ.
- 19.00** National Geographic: Cesar Milan's Dog Nation Ντοκιμαντέρ.
- 19.45** **ΕΙΔΗΞΙΣ (Αγγλική)**
- 19.55** **ΕΙΔΗΞΙΣ (Τουρκική)**
- 20.05** Peter Lindebergh - (Ε)
- 20.05** Ντοκιμαντέρ.
- 20.30** Art of Space - (Ε)
- 20.30** Ντοκιμαντέρ.
- 21.00** Graham Norton Show
- 22.00** Smallville, IX - (Ε)
- 23.30** Τσιμεντογραφία - (Ε)
- 00.30** **ΕΙΔΗΞΙΣ - (Ε)**
- 00.45** ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ

OMEGA

ΤΗΛ.: 22477777



22.00 The Jewel of the Nile

- 06.00** **OMEGA NEWS - (Ε)**
- 07.00** OMEGA Kids
- 07.00** Παιδικό πρόγραμμα.
- 09.00** Revenge body - (Ε)
- 09.00** Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 10.00** Για πάντα παιδιά - (Ε)
- 10.00** Ελληνική κωμική σειρά.
- 11.00** Celebrity Travel - (Ε)
- 11.00** Ταξιδιωτική εκπομπή.
- 11.45** FAKATΕΙΤΟΥΣ - (Best Of)
- 12.15** Σατιρική εκπομπή.
- 12.15** Life is a beach
- 12.15** Ταξιδιωτική εκπομπή.
- 12.45** Τροχός της τύχης - (Ε)
- 12.45** Τηλεοπτική με τον Πέτρο Πολυχρονιδή και την Ιωσφίνα Τζουγανάκη.
- 15.00** Πάρτι στο χωριό - (Ε)
- 15.00** Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 17.00** Για την παρέα... (Best of)
- 17.00** Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 18.00** **OMEGA NEWS**
- 18.10** Χαρούμενος ταξιδιωτής Ταξιδιωτική εκπομπή.
- 19.10** Ευτυχησμένοι μαζί - (Ε)
- 19.10** Κωμική σειρά,
- 19.10** με τους Γιάννη Μπέζο, Κατερίνα Λέχου, κ.ά.
- 20.10** **OMEGA NEWS**
- 21.05** Fars Attack - (Ε)
- 21.05** Σατιρική εκπομπή.
- 22.00** Το διαμάντι του Νείλου (The Jewel of the Nile). Ρομαντική περιπέτεια,
- 22.00** με τους Μάικλ Ντάγκλας, Καθλίν Τέρνερ, κ.ά.
- 23.40** Στο αλαλούμ - (Ε)
- 23.40** Κωμική σειρά.
- 00.40** Ευτυχησμένοι μαζί - (Ε)
- 00.40** Κωμική σειρά.
- 01.40** Hannibal - (Ε)
- 01.40** Ξένη αστυνομική σειρά.
- 02.40** DanSing Junior - (Ε)
- 05.00** UNA Fatsa - (Ε)

ANT1

ΤΗΛ.: 22200200



21.20 La Pasta Pomilwri

- 06.10** Πρωινή ενημέρωση
- 06.40** Πλάκα μου κάνεις - (Ε)
- 06.40** Κωμική σειρά.
- 07.30** Το έβδομο κλειδί - (Ε)
- 07.30** Κωμική σειρά.
- 08.30** Santa Γιολάντα - (Ε)
- 08.30** Κωμική σειρά.
- 09.50** Mamma Mia - (Ε)
- 09.50** Κωμική σειρά.
- 10.30** Άκρως οικογενειακών (Ε)
- 10.30** Κωμική σειρά.
- 12.10** La Pasta Pomilwri - (Ε)
- 12.10** Κωμική σειρά.
- 13.00** Εσύ... στον κόσμο σου-Κωμική σειρά.
- 14.00** Streat Food
- 14.00** Εκπομπή μαγειρικής,
- 14.00** με τον Βασίλη Καλλιδή.
- 14.50** Κωνσταντίνου και Ελένης
- 14.50** Κωμική σειρά.
- 15.40** Εκείνες κι εγώ - (Ε)
- 15.40** Κωμική σειρά.
- 16.30** Ο πόλεμος των άστρων
- 16.30** Κωμική σειρά.
- 18.00** **Τα νέα του ANT1 σε 10΄**
- 18.10** Την πάπια - (Ε)
- 18.10** Κωμική σειρά.
- 18.40** Μην ψαρώνεις - (Ε)
- 18.40** Κωμική σειρά.
- 20.20** **Τα νέα του ANT1**
- 21.20** La Pasta Pomilwri - (Ε)
- 21.20** Κωμική σειρά.
- 22.15** Εσύ... στον κόσμο σου
- 22.15** Κωμική σειρά.
- 23.15** Κούρσα θανάτου 2 (Death Race 2)
- 23.15** Θρίλερ επιστημονικής φαντασίας με τους Λουκ Γκος, Λόρεν Κόχαν, κ.ά.
- 00.00** **Τίτλοι ειδήσεων**
- 01.10** Τρίχες - (Ε)
- 01.10** Κωμική σειρά.
- 02.00** Τα μαχαίρώματα - (Ε)
- 02.50** Ο γπεντής - (Ε)

ΣΙΓΜΑ

ΤΗΛ.: 22580100



21.25 Παραδοσιακή βραδιά

- 05.50** Θα γυρίσει ο τροχός - (Ε)
- 05.50** Κωμική σειρά.
- 06.20** Λάθος, κέρδιες! - (Ε)
- 06.20** Τηλεοπτική.
- 07.00** Όσο έχω εσένα - (Ε)
- 07.00** Κωμική σειρά.
- 08.20** Κόκκινο ποδήλατο - (Ε)
- 08.20** Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 09.00** Προορισμός Ευτυχία - (Ε)
- 09.00** Ταξιδιωτική εκπομπή.
- 10.00** Στο χωρκό μας - (Ε)
- 10.00** Κωμική σειρά.
- 10.40** Παντρεμένοι κι οι δυο
- 10.40** Κωμική σειρά.
- 11.20** Success Story - (Ε)
- 11.20** Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 12.20** Food n' Friends
- 12.20** Μαγειρικό show.
- 13.20** Όταν μεγαλώσω - (Ε)
- 13.20** Κωμική σειρά.
- 14.00** Οι Τάκκοι - (Ε)
- 14.00** Κωμική σειρά.
- 15.00** Αλλού ζημερυσμένοι - (Ε)
- 15.00** Κωμική σειρά.
- 16.00** Βουράτε γεπόνιοι - (Ε)
- 16.00** Κωμική σειρά.
- 17.45** Η νταντά - (Ε)
- 17.45** Κωμική σειρά.
- 18.10** **Γεγονότα σε συντομία**
- 18.20** Συνέχεια της σειράς
- 18.50** Είσαι το ταίρι μου - (Ε)
- 18.50** Κωμική σειρά.
- 20.20** **Τομές στα γεγονότα**
- 21.15** Έχεις τη δύναμη
- 21.15** Δεκάλεπτα ντοκιμαντέρ.
- 21.25** Παραδοσιακή βραδιά (Ε)
- 23.30** Τα TOURISTES
- 23.30** Ταξιδιωτική εκπομπή.
- 00.20** **Γεγονότα σε τίτλους**
- 00.30** Air Crash Investigation
- 01.50** Who the (Bleep) Did I Marry?
- 01.50** Σειρά ντοκιμαντέρ.
- 02.50** Καταγίδα - (Ε)

ALPHA

ΤΗΛ.: 22212400

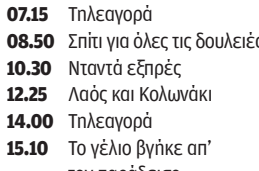


21.15 Παράδοση κατ' οίκον

- 06.15** Deal - (Ε)
- 06.15** Τηλεοπτική.
- 07.00** 60΄ Ελλάδα - (Ε)
- 07.00** Με τον Νίκο Μάνεση.
- 08.30** Έρωτας με επιδότηση ΟΓΑ
- 08.30** Κωμική σειρά.
- 09.15** Έλα στη θέση μου - (Ε)
- 09.15** Κωμική σειρά.
- 10.45** Αστέρια Ραχούλας - (Ε)
- 10.45** Κωμική σειρά.
- 11.30** Θα σε δω στο πλοίο - (Ε)
- 11.30** Ελληνική σειρά.
- 13.00** Οικονομικές ιστορίες
- 13.00** Ελληνική σειρά.
- 14.00** Ο τρελοπενντήρας - (Ε)
- 14.00** Ελληνική ταινία.
- 15.25** Η φομλία - (Ε)
- 15.25** Κυπριακή κωμική σειρά.
- 16.15** Μην αρχίζεις
- 16.15** Το μουσούρα - (Ε)
- 16.15** Κωμική σειρά.
- 17.50** **ΕΙΔΗΞΙΣ (νοηματική)**
- 18.00** Έλα στη θέση μου, III
- 18.00** Κωμική σειρά.
- 19.30** Το σόι σου - (Ε)
- 19.30** Κωμική σειρά. NEWS
- 21.15** Παράδοση κατ' οίκον
- 21.15** Ψυχαγωγική μουσική εκπομπή με τη Βασιλική Χατζηαδάμου.
- 22.15** Οι φίμες λένε
- 22.15** (Rumor has it...).
- 22.15** Κωμωδία, με τους Τζένιφερ Άνιστον, Κέβιν Κόσνερ, κ.ά.
- 00.00** Μετά τα μεσάνυχτα - (Ε)
- 00.00** Εκπομπή, με την Ελεονώρα Μελέτη.
- 01.30** World party - (Ε)
- 01.30** Ταξιδιωτική εκπομπή.
- 02.30** 10η εντολή - (Ε)
- 02.30** Αστυνομική σειρά.
- 03.15** Στην υγεία μας
- 03.15** ρε παιδιά - (Ε)

CAPITAL

ΤΗΛ.: 25577577



07.15 Τηλεαγορά

- 08.50** Σπίτι για όλες τις δουλειές
- 10.30** Νταντά εξήρες
- 12.25** Λαός και Κολωνάκι
- 14.00** Τηλεαγορά
- 15.10** Το γέλιο βγήκε απ' τον παράδεισο
- 17.00** Τηλεαγορά
- 19.05** Money Pit
- 21.00** Ξένη ταινία
- 23.00** Ξένη ταινία
- 00.45** Ουάσιγκτον: Στόχος τρομοκρατών
- TV PLUS** ΤΗΛ.: 22259000
- 06.30** Παιδική ζώνη
- 09.30** Cook Eat - (Ε)
- 11.00** Τηλεαγορά
- 13.00** Μόνο για σένα - (Ε)
- 14.00** Express Weekend
- 16.30** Τηλεαγορά
- 18.00** **ΕΙΔΗΞΙΣ**
- 18.45** Ταξίδι γεύσεων
- 19.20** **ΕΙΔΗΞΙΣ**
- 19.40** ANNITA Airlines
- 21.30** Το ταξίδι της ζωής
- 22.30** The Brave One
- 00.50** Ξένες σειρές
- 03.35** Video Clips
- 03.50** ANNITA Airlines - (Ε)
- SMILE TV** ΤΗΛ.: 25715126
- 12.00** Oggy & The Cockroaches
- 13.00** Angels Friends
- 14.00** Glimmies
- 15.00** Nonty
- 15.30** Maya The Bee
- 16.00** Heidi
- 16.30** Horseland
- 17.00** Rabbids, II
- 17.30** Puppy In My Pocket
- 18.00** Oggy & The Cockroaches
- 18.30** The Owl
- 19.00** Popples
- 19.30** Glitter Force
- 20.00** Digimon Fusion
- 21.00** Pacman
- 22.00** Super Mario
- 23.00** Extreme Dino

MOVIES BEST



21.00 Peppermint

- 07.00** Testament Of Youth
- 09.15** Raising The Bar
- 11.00** The Divine Order
- 13.00** A Mermaid's Tale
- 15.00** Radio Days
- 17.00** Deutschland 83
- 21.00** Peppermint
- 22.50** Numb
- 00.30** My New Best Friend
- 02.00** If There Be Thorns
- 03.30** 10,000 Km
- 05.15** The Wrong Car
- 06.45** Warsaw '44
- GREEK CINEMA**
- 22.00** Safe Sex
- 05.35** Εγώ/σμός
- 07.05** Τα κίτρινα γάντια
- 08.30** Ο παρθενικονηγός
- 10.10** Το τυχερό παντελόνι
- 11.30** Το γέλιο βγήκε απ' τον παράδεισο
- 13.10** Άδικη κατάρα
- 15.45** Δύο κόσμοι
- 17.05** Ο γόης
- 18.45** Ο άνθρωπος του τρένου
- 20.20** Χαρούμενο ξεκίνημα
- 22.00** Safe Sex
- 23.50** Αναζήτηση
- 01.10** Περάστε, φιλήστε, τελειώσατε
- 02.40** Πειρατές, ώρα 07:30
- 04.15** Η νύφη το 'όκασε

Τέχνη και ουτοπία σε σκοτεινό γκαράζ

Τα πολυσήμαντα μηνύματα του Ρομέο Καστελούτσι, σε ένα ανεικονικό περιβάλλον, στο έργο «Η καινούργια ζωή»

Της **ΕΛΕΝΑΣ ΠΑΠΑΛΕΞΙΟΥ***

Στην παράσταση του Ρομέο Καστελούτσι «Η καινούργια ζωή», που παρουσιάστηκε προσφάτως στο Φεστιβάλ Αθηνών (6-9 Ιουλίου 2019), οι θεατές δεν εισέρχονται σε μια συμβατική θεατρική αίθουσα, αλλά σε ένα μισοφωτισμένο γκαράζ, σε έναν τόπο αναπαύσεως αυτοκινήτων. Δεκάδες αυτοκίνητα, καλυμμένα με λευκά υφάσματα, κυριαρχούν στον χώρο. Ένας μαύρος εργάτης αποθέτει ένα ελαστικό πάνω σε έναν σωρό. Οι θεατές με δυσκολία τον διακρίνουν μέσα στο ομιχλώδες τοπίο, στο οποίο δεν υπάρχει «καμία αναπαράσταση, καμία διακόσμηση» παραθέτουμε εντός εισαγωγικών αποσπάσματα από το δραματικό κείμενο της παράστασης που υπογράφει η Κλαούντια Καστελούτσι, σε μετάφραση της Αύρας Ξεπαπαδάκου. Για τον Ρομέο Καστελούτσι η αναπαράσταση είναι αρχικά μία διαδικασία οπτικής αποκάλυψης, στην οποία καθοριστικό ρόλο παίζουν η αδιαφάνεια και η θολότητα, γιατί άλλωστε καμία αλήθεια δεν είναι καταφανής.

Μέσα στην αχλύ διακρίνονται πέντε γιγαντόκορμοι μαύροι ποιμένες, ντυμένοι με λευκούς χιτώνες, κρατούν ράβδους και εκτελούν ιερατικές κινήσεις και χειρονομίες, ενώ ακούγονται ήχοι της φύσης και κελαηδίσματα πουλιών – ένα από τα πολλά ηχοτοπία της παράστασης που δημιούργησε ο Σκοτ Γκίμπονς. Αλληλοχειροτονούνται μέλη μιας αδελφότητας, μέσω ενός τελετουργικού ένδυσης και μεταμόρφωσης, και, ωσάν ιεροφάντες ακράντων μυστηρίων, προσφέρουν στο κοινό ιερά αντικείμενα-σύμβολα, όπως ένας χρυσός δακτύλιος και χρυσός κλώνος.

Επειτα, μέσα σε ήχους από κόρνες και κινητήρες, αναποδογυρίζουν, σαν τον Σίσυφο, ένα βαρύ γερμανικό αυτοκίνητο. «Είναι οι τεχνίτες που κουράστηκαν πια να δουλεύουν χωρίς να απολαμβάνουν τους καρπούς της εργασίας τους», ακούγεται στην παράσταση «Η καινούργια ζωή», όπου πρωταγωνιστούν πέντε μετανάστες από το Βέλγιο, με καταγωγή από διαφορετικές χώρες της αφρικανικής ηπείρου. Το αθέατο κάτω πλαίσιο του αυτοκινήτου θα αποτελέσει το φόντο διαδοχικά για μία αρχαία ελληνική προτομή, μία νεκροκεφαλή και ένα δίχτυ με πέντε πορτοκάλια, παραπέμποντας στον κλασικό πολιτισμό, στον κύκλο της φύσης, της ζωής και του θανάτου. Ωστόσο, καμία δογματική διδασκαλία, καμία ερμηνεία δεν μας παρέχεται, ούτε των λεγομένων ούτε των δραμμένων της κοινότητας αυτής των μεμνημένων.



Οι θεατές δεν εισέρχονται σε μια συμβατική θεατρική αίθουσα, αλλά σε ένα μισοφωτισμένο γκαράζ, σε έναν τόπο αναπαύσεως αυτοκινήτων.

Ακούγονται κελαηδίσματα πουλιών – ένα από τα πολλά ηχοτοπία της παράστασης που δημιούργησε ο Σκοτ Γκίμπονς.

Σε αυτό το άγονο, σκοτεινό γκαράζ, στη «νυκτερινή αυτή κατακόμβη», απαγγέλλεται ένα μανιφέστο της Κλαούντια Καστελούτσι. Μας φέρνει στον νου το εμβληματικό μανιφέστο της παράστασης «Αγία Σοφία - Θέατρο Χμερ» (1985), με το οποίο η τότε ομάδα του Καστελούτσι, Socetas Raffaello Sanzio, είχε κηρύξει «ιερό πόλεμο» κατά των επαναλαμβανόμενων εικόνων που κυριαρχούν στη σύγχρονη τέχνη και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Τότε, απευθυνόμενι στον μελλοντικό «οπαδό του μη πραγματικού», η Καστελούτσι είχε υμνήσει την εικονοκλασία, τονίζοντας το γεγονός ότι μέσα στον περικλειά ναό της Αγίας Σοφίας της Κωνσταντινούπολης δεν υπάρχουν εικόνες. Μία αντίστοιχη εικονοκλαστική και θεολογική διάσταση εντοπίζουμε και στην περίπτωση της «Καινούργιας ζωής». Σε ένα ανεικονικό περιβάλλον προσφέρεται η δυνατότητα να δημιουργηθούν νέες εικόνες και να πυροδοτηθούν νέες εξεγέρσεις. Το έργο «Η καινούργια ζωή» δεν συνιστά ένα μονοσήμαντο μανιφέστο κατά της σύγχρονης τέχνης και υπέρ των χρηστικών τεχνών, όπως ίσως κάποιος μπορεί σε πρώτο επίπεδο να αναγνώσει.



Πρωταγωνιστές είναι πέντε μαύροι μετανάστες με λευκά χιτώνια. Το αθέατο κάτω πλαίσιο ενός αυτοκινήτου θα αποτελέσει το φόντο διαδοχικά για μία αρχαιοελληνική προτομή, μία νεκροκεφαλή και ένα δίχτυ με πέντε πορτοκάλια.

Ούτε ο Καστελούτσι επιδιώκει να αντιπαράθεσι την τέχνη απέναντι στην τεχνική. Η «Καινούργια ζωή» μιλά για τη διακόσμηση του καθημερινού βίου και για τα αντικείμενα που συνοδεύουν τη ζωή μας. «Μία χρηστική τέχνη για να δώσει αξία στο κάθε τι. Ένα εγχειρίδιο για την επίσημη διακόσμηση της φτωχής καθημερινής ζωής». Ο ευρηματικός τρόπος επικοινωνίας που επιλέγει ο σκηνοθέτης Ρομέο Καστελούτσι είναι η παραβολή, ένα μέσο με το οποίο αναδεικνύεται η αμφισβημία και το διφορούμενο. «Γνωρίζετε την παραβολή του αναποδογυρισμένου

αυτοκινήτου;», ερωτά το κοινό ο ένας ποιμήν-ιερέυς σκαρφαλωμένος πάνω στο ανεστραμμένο αυτοκίνητο με αναμμένη τη μηχανή. «Το αυτοκίνητο με την οροφή κάτω και τις ρόδες στον αέρα είναι η εξέγερση της διακοσμητικής τέχνης ενάντια στις ελευθέρια τέχνες».

Με αφετηρία την ύλη

Για να κατανοήσουμε και να κατακτήσουμε την «Καινούργια ζωή», θα πρέπει να εκκινήσουμε από τις απαρχές και πιο συγκεκριμένα από την ύλη, που αποτελεί δομικό συστατικό της αισθητικής του Καστε-

Πρέπει λοιπόν να ανακαλέσουμε τη θηλυκή προέλευση της δημιουργίας, την τέχνη εκείνη την «εκκωφαντικά ξεχασμένη».

λούτσι: «Εδώ, στο γκαράζ αυτό της μεγαλούπολης, οι ιδέες μετατρέπονται σε ύλη για να ενσωματωθούν». Στο θέατρό του, η ύλη συνδέεται με τη θηλυκή αρχή των πραγμάτων. Ο Αριστοτέλης εκφράζει στη «Μεταφυσική» την αντίληψη ότι η θηλυκή αρχή νοείται ως δεκτική ύλη, ως χώρα και δεξαμενή γενέσεως. Πρέπει λοιπόν να ανακαλέσουμε τη θηλυκή προέλευση της δημιουργίας, την τέχνη εκείνη την «εκκωφαντικά ξεχασμένη», που έφτιαχναν οι γυναίκες και οι θηλυπρεπείς». Ο Καστελούτσι συνδέει την καλλιτεχνική δημιουργία με την έννοια της θηλυότητας που συμβολίζει τον βιολογικό κύκλο της ζωής και της παραγωγής, από τη γέννηση μέχρι τον θάνατο. «Η περιφρόνηση της γυναικείας παραγωγής στις εφαρμοσμένες τέχνες κρύβει τον τρόπο του να υποστεί κανείς το χρέος της γέννας, γιατί όποιος δίνει τη ζωή μπορεί εξίσου να δώσει και τον θάνατο». Η γυναίκα είναι σαν χωράφι - «ύλη» και σχετίζεται με τη χθονία παραγωγή. Σύμφωνα με τον Τζ. Τζ. Μπαχόφεν, η υλική μητρότητα αποκαλύπτεται στην ιδέα ενός υλικού υψηλής διαλογής, τουτέστιν στον αρχαιότατο φυσικό νόμο ius naturale.

«Ιδού λοιπόν ο εξορκισμός των προϊόντων διακοσμητικής χρήσης και της θηλυκής γέννησης», εκφωνεί ένας από τους πέντε ποιμένες - μύστες στην παράσταση. Οι φράσεις αυτές μας παραπέμπουν ευθέως στη άποψη του Ουίλιαμ Μόρις περί διακοσμητικής τέχνης: η διακοσμητική τέχνη υπαγορεύει μία μεταβολή της κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής πορείας της ανθρωπότητας, όσον αφορά τη βιομηχανική παραγωγή αγαθών, η οποία συνεπάγεται την επιστροφή στη βιοτεχνική και χειροτεχνική φάση. Ο Μόρις ευαγγελίζεται την εξέγερση και πιστεύει ότι οι καλλιτέχνες δύνανται να προκαλέσουν την ανάφλεξη της.

Νέοι δρόμοι

Είναι οι καλλιτέχνες-σκαπανείς που διανοίγουν δρόμους προς μία νέα, κοινωτική τέχνη της ζωής, όπου η εργασία δεν θα είναι καταναγκασμός αλλά η απάντηση σε μια κοινή ανάγκη έκφρασης, χαράς και δημιουργίας της κοινότητας. Στο ίδιο πνεύμα, στο σύγγραμά του «Φυσικό δικαίο και ανθρώπινη αξιοπρέπεια», ο Ερνστ Μπλοκ αναφέρεται στις κοινωνικές ουτοπίες όπου υπερισχύει το φυσικό δικαίο, στη σφαίρα του οποίου δεν υπάρχουν ταπεινωμένοι και καταπιεσμένοι.

Η προσδοκία για τη συγκρότηση μιας κοινωνικής ουτοπίας εντοπίζεται επίσης στο σύγγραμμα «Το Πνεύμα της Ουτοπίας» του Ερνστ Μπλοκ, το οποίο αποτελεί μαγιά έμπνευσης για τη δραματολογία της παράστασης, όπου ακούγεται: «Και πάλι η ύλη, εμπιστοσύνη στην ύλη». Η κατά Μπλοκ ύλη διαφέρει της αριστοτελικής ερμηνείας, η οποία συνδέεται με τη φυσική υλική έννοια και τη δημιουργία μορφών, όπως αναφέραμε παραπάνω απεναντίας αφορά το καθαρό υπόστρωμα μιας οντολογίας του μη όντος που προσανατολίζεται σε μεγάλο βαθμό προς το μέλλον, δηλαδή προς την υλοποίηση ουτοπικών επιθυμιών για τη δημιουργία μιας νέας μελλοντικής κοινότητας: Θα έρθει κάποτε η ώρα της αναγέννησης μιας εκκλησίας χωρίς πολιτική οργάνωση, διαπνεόμενης από τον Παράκλητο, η οποία θα ξυπνήσει και πάλι την αίσθηση της αδελφότητας μέσα στην ανθρώπινη ζωή, διαφυλάσσοντας ξανά τα φωτεινά ενωτικά σήματα που μνηνούν την ανθρώπινη συμπίεση, την πνευματική κοινοπολιτεία.

* Η κ. Ελενα Παπαλέξiou είναι επίκουρη καθηγήτρια του τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και ακαδημαϊκή υπεύθυνη του αρχείου του Ρομέο Καστελούτσι και της Socetas Raffaello Sanzio.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Καθηλωτικός ο Βενγκέροφ στο Κοντσέρτο του Μπραμς

Η πρωτοτυπία του ρεπερτορίου και οι καλλιτεχνικές προκλήσεις δεν ανήκουν στα χαρακτηριστικά της παρούσας καλλιτεχνικής διεύθυνσης της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών. Εκτός εάν τέτοια θεωρούνται ποικίλα σάουντρακ ή «ροκ επιτυχίες» των Σκόρπιων, των Μετάλικά, των Πινκ Φλόιντ και άλλων που ενέταξε στο ρεπερτόριο της η ορχήστρα τα τελευταία χρόνια και, φυσικά, εφόσον αυτά μπορούν να θεωρηθούν ρεπερτόριο της πρώτης και παλαιότερης συμφωνικής ορχήστρας της χώρας και όχι ενός συνόλου ποικίλης μουσικής. Για δε τις συναυλίες ποικίλης μουσικής το ελληνικό κράτος πληρώνει άλλες ορχήστρες από τα χρήματα των φορολογουμένων.

Δεν θα υπήρχε αντίρρηση για παρόμοιες συναυλίες, εάν φέτος το καλοκαίρι δεν τους δινόταν η μερίδα του λέοντος, δηλαδή εάν

οι ποπ βραδιές δεν αποτελούσαν δύο από τα τρία προγράμματα της Κρατικής στο Ηρώδειο από τον Ιούνιο μέχρι και τον Σεπτέμβριο και εάν στο ένα και μόνον πρόγραμμα αμιγώς συμφωνικής μουσικής η ορχήστρα δεν παρουσίαζε «μια απ' τα ίδια»: το Κοντσέρτο για βιολί του Μπραμς και τη «Συμφωνία του Νέου Κόσμου», έργα

Η μετριασμένη ταχύτητα δεν άφηνε μόνο να ακούσει κανείς τη μουσική, αλλά επέτρεπε και να την αισθανθεί.

που φαντάζεται κανείς ότι τα παίζει πια δίχως πρόβες. Ίσως, βέβαια, αυτό να είναι το κριτήριο.

Μπορεί όσοι προγραμματίζουν να θεωρούν ότι μόνο με άκρως



Η απίστευτη δεξιότητα ήταν απλώς ένα ακόμη εκφραστικό εργαλείο στα χέρια του εξαιρετικού Ρώσου βιολονίστα.

δημοφιλή έργα προσελκύουν κοινό. Τότε στις 16 Ιουλίου σίγουρα θα δοκίμασαν μεγάλη έκπληξη αντικρίζοντας τις άδειες κερκίδες, ειδικά φέτος, που το Φεστιβάλ

Αθηνών έδωσε μαθήματα σχετικά με το πώς γεμίζει το Ηρώδειο με συναυλίες κλασικής μουσικής. Κρίμα για τον έξοχο βιολονίστα Μαζίμ Βενγκέροφ, ο οποίος έδωσε

μια συναρπαστική ερμηνεία του Κοντσέρτου του Μπραμς. Χωρίς μαγερισμούς, χωρίς τίποτε «περίεργο», «επιπλέον» η «περιττό», χωρίς αδικαιολόγητες αυξομειώσεις ταχυτήτων ή ακρότητες στη δυναμική, απλώς εμπιστευόμενος το ίδιο το έργο, υπήρξε καθηλωτικός. Οπλο του ήταν ένας γεμάτος, ρωμαλέος ήχος και μια ταχύτητα η οποία δεν άφηνε μόνο να ακούσει κανείς τη μουσική, αλλά επέτρεπε και να την αισθανθεί. Πάνω απ' όλα, ο Βενγκέροφ ξεχώρισε για τη μουσικότητα και το γούστο του σε ένα έργο που δεν μοιάζει πια να κρατά μυστικά από εκείνον: κάθε φράση διαμορφωνόταν με τρόπο που έδειχνε να ανταποκρίνεται στο πρωταρχικό ζητούμενο της μουσικής, διέθετε σιγουριά, αυτοπεποίθηση και ήταν συναισθηματικά άμεση. Στην κατάληξη του πρώτου μέρους, στο δικής του έμπνευσης αυτοσχεδιαστικό

εδάφιο (καντέντζα), ο Βενγκέροφ ενδιαφέρθηκε κυρίως για την έκφραση, προσφέροντας φράσεις μεγάλου λυρισμού και πλαστικότητας, στις οποίες η απίστευτη δεξιότητά του ήταν απλώς ένα ακόμα εκφραστικό εργαλείο. Ήταν μια πρόγευση για τις μοναδικές γλυκύτητας τελικές φράσεις του πρώτου μέρους αλλά και για την υπέροχη ερμηνεία του λυρικού δεύτερου μέρους που ακολούθησε, όπου ο Βενγκέροφ εστίασε και πάλι στην ουσία του μουσικού κειμένου. Η Κρατική Ορχήστρα υπό τον καλλιτεχνικό της διευθυντή Στέφανο Τσιαλή παρακολούθησε τον βιολονίστα, πλαισιώνοντάς τον με γεμάτο συμφωνικό ήχο. Λόγω της βροχής, το δεύτερο μέρος της συναυλίας ακυρώθηκε. Μην ανησυχείτε: η «Συμφωνία του Νέου Κόσμου» –το μαντέψατε!– έχει προγραμματιστεί και για του χρόνου...

Ο ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΕΙΝΑΙ **VEGAN!**

ΩΔΗ ΣΤΗΝ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΗ ΧΟΡΤΟΦΑΓΙΚΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΚΟΥΖΙΝΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΚΑΛΥΤΕΡΟΥΣ ΣΕΦ.



70 πρωτότυπα

και ελαφριά χορτοφαγικά πιάτα για το καλοκαίρι, χωρίς κρέας,
αυγά και τυριά, μαζί με τις καλύτερες συνταγές μας
για λαδερά, μακαρονάδες, πίτες, πιλάφια,
ριζότο και όσπρια.



ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 11 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ